

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

RAPORT ANUAL

2007

ISSN 1453 – 3936

Notă

***Raportul anual 2007** a fost analizat şi aprobat de Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale a României în şedinţa din 26 iunie 2008 şi a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României.*

Unele date statistice au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicaţiile ulterioare ale Băncii Naţionale a României.

Sursa datelor statistice a fost indicată expres numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituţii.

Reproducerea publicaţiei este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

Banca Naţională a României, Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, Bucureşti
tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52
internet: http://www.bnro.ro

R O M Â N I A

- prezentare generală -

1. Localizare	• În sud-estul Europei Centrale, în interiorul şi exteriorul arcului Munţilor Carpaţi, pe cursul inferior al Dunării (1 075 km), cu ieşire la Marea Neagră (245 km); • Totalul graniţelor României însumează 3 150 km; • Vecini: Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Ucraina, Ungaria.
2. Suprafaţă	• 238 391 kmp (locul 12 în Europa); • Structură: 62,3 la sută teren agricol (39,4 la sută arabil), 26,1 la sută păduri, 11,6 la sută alte terenuri.
3. Populaţie	• 21,5 milioane locuitori la 1 iulie 2007 (locul 9 în Europa); • Densitate: 90 locuitori/kmp; • Urbanizare: 55,1 la sută; • Structura etnică: 89,5 la sută români, 6,6 la sută maghiari, 3,9 la sută alte naţionalităţi; • Administrativ, România este împărţită în 42 de judeţe (inclusiv municipiul Bucureşti, cu regim de judeţ), are un număr de 320 oraşe (din care 103 municipii) şi 2 854 comune; • Capitala: municipiul Bucureşti (1,9 milioane locuitori); • Limba oficială: limba română.
4. Forma de guvernământ	• Republică; • Puterea legislativă: parlament bicameral; • Puterea executivă: guvern, condus de un prim-ministru desemnat de preşedintele ţării. Preşedintele ţării este ales în baza rezultatelor alegerilor generale prin scrutin universal pentru un mandat de 5 ani.
5. Moneda naţională	• Leul (RON), cu subdiviziunea sa, banul; • Convertibilitate deplină a monedei naţionale; • Cursul monedei naţionale este stabilit zilnic pe piaţa valutară interbancară; moneda de referinţă este euro.

LISTA ABREVIERILOR

AVAS	Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului
BCDMN	Banca pentru Comerţ şi Dezvoltare a Mării Negre
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiţii
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare
BII	Banca Internaţională de Investiţii
BICE	Banca Internaţională de Colaborare Economică
BIM	Biroul Internaţional al Muncii
BIRD	Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare
BRI	Banca Reglementelor Internaţionale
CE	Comisia Europeană
CEF	Comitetul Economic şi Financiar al Comisiei Europene
CFI	Corporaţia Financiară Internaţională
CNVM	Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare
CSA	Comisia de Supraveghere a Asigurărilor
ECOFIN	Consiliul miniştrilor economiei şi finanţelor din statele membre UE
ERM II	Mecanismul Cursului de Schimb II
FMI	Fondul Monetar Internaţional
IFN	Instituţii Financiare Nebancare
ISD	Investiţii Străine Directe
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MEF	Ministerul Economiei şi Finanţelor
MIGA	Agenţia de Garantare Multilaterală a Investiţiilor
PND	Planul Naţional de Dezvoltare
ROBID	Rata dobânzii pe piaţa monetară pentru depozitele atrase de bănci
ROBOR	Rata dobânzii pe piaţa monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi

CUPRINS

Sinteza principalelor evoluţii economice şi financiare în anul 2007 11

1. Evoluţii şi politici în domeniul convergenţei nominale 11
    1.1. Rata inflaţiei 12
    1.2. Ratele dobânzilor pe termen lung 14
    1.3. Deficitul bugetului general consolidat 14
    1.4. Datoria publică totală 15
    1.5. Fluctuaţiile cursului de schimb 15
2. Criteriile de convergenţă juridică 15
3. Evoluţii şi politici în domeniul convergenţei reale 15
    3.1. Creşterea PIB şi a PIB pe locuitor 16
    3.2. Productivitatea muncii 16
    3.3. Structura economiei 17
    3.4. Gradul de deschidere a economiei 17
4. *Mix*-ul de politici macroeconomice 17
5. Integrarea europeană şi relaţiile cu organismele internaţionale 20
    5.1. Contribuţia BNR la elaborarea de documente de orientare strategică 20
    5.2. Participarea BNR la Sistemul European al Băncilor Centrale 20
    5.3. Relaţiile BNR cu instituţiile financiare internaţionale 20
6. Sistemul bancar 21
    6.1. Modificări în structura sistemului bancar românesc 21
    6.2. Evoluţia indicatorilor de prudenţialitate 22
    6.3. Acţiuni pe linia îmbunătăţirii supravegherii bancare 23
    6.4. Acţiuni în vederea întăririi stabilităţii financiare 24
    6.5. Activităţi în domeniul reglementării 24
7. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2007 25

Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naţionale a României 26

1. Provocările politicii monetare 27
2. Implementarea politicii monetare 29
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare 36
4. Orientările politicii monetare 38

Capitolul II. Stabilitatea financiară, reglementarea şi supravegherea prudenţială 41

1. Stabilitatea financiară 41
    1.1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară 41
    1.2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudenţială şi stabilitatea financiară 46

1.3. Acorduri de cooperare în domeniul stabilității financiare şi al gestionării crizelor financiare 48
2. Autorizarea şi reglementarea instituțiilor financiare 50
2.1. Autorizarea şi reglementarea instituțiilor de credit 50
2.2. Notificarea şi reglementarea activității de creditare desfăşurate de instituțiile financiare nebancare 53
2.3. Reglementarea activității desfăşurate de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar 55
2.4. Activitatea de reglementare valutară 55
2.5. Principalele obiective pentru anul 2008 în domeniul activității de reglementare 55
3. Supravegherea prudențială a instituțiilor de credit 57
3.1. Structura sectorului bancar 57
3.2. Performanțe şi perspective ale sectorului bancar 61
3.3. Măsuri de îmbunătățire a activității de supraveghere a instituțiilor de credit 66
3.4. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară 69
3.5. Cooperarea internațională în domeniul supravegherii 71
3.6. Instituțiile financiare nebancare 74
3.7. Supravegherea prudențială şi monitorizarea instituțiilor financiare nebancare 77

Capitolul III. Emisiunea de numerar 79
1. Numerarul în circulație în afara sistemului bancar 79
2. Plățile şi încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit 80
3. Activitatea de procesare a numerarului 82
4. Retragerea din circulație a vechii emisiuni monetare 83
5. Emisiunile numismatice 83
6. Contrafacerile monedei naționale şi ale monedei euro 85

Capitolul IV. Sisteme de plăți şi decontări 87
1. Sistemul ReGIS 87
2. Sistemul de plăți care asigură compensarea pe suport hârtie a plăților cu instrumente de plată de debit (PCH) 91
3. Sistemul SaFIR 91
4. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfăşurate în cadrul structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi Băncii Centrale Europene 96
5. Reglementarea, autorizarea şi monitorizarea sistemelor de plăți 96

Capitolul V. Administrarea rezervelor internaționale 99
1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2007 99
2. Obiectivele strategice 100
2.1. Obiectivele stabilite pentru perioada aprilie 2007-martie 2008 100

2.2. Evoluția mediului economic extern 100
3. Modul de realizare a obiectivelor strategice 101

Capitolul VI. Balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României....104

1. Contul curent 104
2. Contul de capital şi financiar....106
3. Poziția investițională internațională a României....107

Capitolul VII. Activitatea internațională 109

1. România – stat membru al Uniunii Europene 109
2. Colaborarea cu instituțiile economice şi financiare internaționale 117
3. Pregătirea procesului de adoptare a euro 121

Capitolul VIII. Comunicarea externă a Băncii Naționale a României....125

Capitolul IX. Activitatea de cercetare macroeconomică....128

1. Modelare macroeconomică 128
2. Studii şi analize macroeconomice 129
3. Stabilitate financiară....130
4. Conferințe ştiințifice organizate de BNR 133
5. Orientări şi obiective ale activității de cercetare în anul 2008....133

Capitolul X. Alte activități ale Băncii Naționale a României 134

1. Managementul resurselor umane 134
2. Activitatea statistică 136
3. Tehnologia informației 139
4. Activitatea de audit intern 141
5. Activitatea juridică....142
6. Arhiva, Muzeul şi Biblioteca BNR 144

Capitolul XI. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2007....147

1. Considerații generale....147
2. Costurile reducerii inflației 149
3. Administrarea rezervelor internaționale....151
4. Efectele evoluției cursului de schimb al monedei naționale 151
5. Concluzii 152

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2007 (auditate de Deloitte) 155

Raportul auditorului financiar....156
Bilanțul contabil al Băncii Naționale a României....158
Contul de profit şi pierdere al Băncii Naționale a României....160
Note la situațiile financiare 161

ANEXE

Organigrama Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2007 194
Băncile din România la 31 decembrie 2007 196
Lista publicaţiilor Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2007 199
Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Naţională a României în anul 2007 199

LISTA TABELELOR DIN TEXT

Componenţa sistemului bancar pe forme de proprietate 59
Cota de piaţă a băncilor şi a sucursalelor băncilor străine 59
Ponderea băncilor şi a sucursalelor băncilor străine în volumul agregat al capitalului 60
Participaţiile străine la capitalul băncilor comerciale şi al sucursalelor băncilor străine din România la 31 decembrie 2007 60
Principalii indicatori de analiză ai sistemului bancar 63
Valoarea activului net bilanţier şi a fondurilor proprii la 31 decembrie 2007 65
Principalii indicatori ai sectorului instituţiilor financiare nebancare la 31.12.2007 74
Distribuţia instituţiilor financiare nebancare pe tipuri de activităţi la 31.12.2007 75
Ponderile capitalului străin în funcţie de ţara de origine 77
Emisiuni monetare sau medalistice 84
Evoluţia traficului de plăţi în ReGIS 88
Structura plăţilor în sistem ReGIS în anul 2007 90
Evoluţia plăţilor compensate pe suport hârtie 91
Contul curent 104
Finanţarea deficitului de cont curent 106
Principalii indicatori de îndatorare externă 108
Criteriile de la Maastricht 121
Structura bilanţieră la 31 decembrie 2007 150
Rezultatele tranzacţiilor efectuate în cursul anului 2007 151
Diferenţe din reevaluare la 31 decembrie 2007 152
Capitalul propriu 153
Rezultatul exerciţiului financiar 2007 153
Rezultatul operaţional al exerciţiilor financiare 2006 şi 2007 154

LISTA GRAFICELOR DIN TEXT

Rata inflaţiei 26
Contribuţia principalelor componente ale cererii la dinamica PIB 30
Cursul de schimb al leului faţă de euro şi dolarul SUA 31
Rata dobânzii de politică monetară şi rata inflaţiei 32
Evoluţia creditelor acordate populaţiei 33
Evoluţia depozitelor populaţiei 35
Rate ale dobânzii 37
Structura IFN pe tipuri de activităţi la 31.12.2007 76

Structura pe cupiuri în valoarea totală a bancnotelor în circulație
aflate în afara sistemului bancar 80
Structura plăților din punct de vedere valoric 81
Structura încasărilor din punct de vedere valoric 81
Numărul de falsuri la cupiurile noi 85
Numărul de falsuri la cupiurile vechi 86
Evoluția plăților de mare valoare şi/sau urgente în anul 2007 89
Evoluția plăților de mare valoare şi/sau urgente în anul 2007 comparativ cu anul 2006.....89
Numărul şi valoarea tranzacțiilor în anul 2007 92
Structura transferurilor în anul 2007 93
Valoarea garanțiilor aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă 93
Evoluția rezervelor internaționale în anul 2007 99
Randament comparativ față de indicii Merrill Lynch 102
Compoziția rezervei valutare a României la 31 decembrie 2006.....102
Compoziția rezervei valutare a României la 31 decembrie 2007.....102
Rezultatele administrării rezervei internaționale.....103
Evoluția PIB pe locuitor 122
Ponderea sectoarelor economice în PIB 122
Gradul de deschidere a economiei.....122
Ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior 122
Evoluția cheltuielilor BNR cu operațiuni bancare – valori ajustate cu inflația la 31.12.2007.....148
Evoluția activelor externe ale BNR – valori la final ajustate cu inflația la 31.12.2007.....151
Structura rezultatului financiar al BNR 2006-2007.....153

Sinteza principalelor evoluţii economice şi financiare în anul 2007

Aderarea României la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007 a fost rezultatul unei perioade de eforturi susţinute pe linia reformării societăţii şi economiei româneşti, demarate în deceniul anterior, dar accelerate îndeosebi începând cu anul 2000. Astfel, s-a încheiat un ciclu de şapte ani (2000-2006) având ca principal obiectiv aderarea ţării la Uniunea Europeană şi a început un ciclu nou, probabil tot de şapte ani (2007-2013), care ar trebui să se finalizeze cu adoptarea de către România a monedei euro.

Primul an de participare a României în mecanismele UE a fost unul complicat, alcătuit din două semestre cu evoluţii sensibil diferite. Astfel, în prima parte a anului 2007, marcată de existenţa pe pieţele financiare internaţionale a unui exces de lichiditate în căutare de randamente ridicate, calitatea de stat membru recent dobândită de România şi liberalizarea contului de capital (proces finalizat în septembrie 2006) au favorizat intrări semnificative de fonduri externe. Această finanţare abundentă a condus la aprecierea semnificativă a monedei naţionale, cu efect favorabil pe termen scurt în planul reducerii inflaţiei, dar cu implicaţii negative asupra evoluţiei contului curent al balanţei de plăţi, făcând necesară calibrarea în consecinţă a răspunsului politicii monetare.

A doua jumătate a anului 2007 a fost afectată de trei factori externi: (i) declanşarea crizei creditelor ipotecare cu risc ridicat (*subprime)* în SUA, care a schimbat percepţia investitorilor străini faţă de economiile din Centrul şi Estul Europei, conducând la retragerea masivă de fonduri; (ii) creşterea fără precedent a preţurilor alimentelor şi (iii) escaladarea preţului petrolului. Suprapuse cu o serie de evoluţii interne nefavorabile (un an agricol foarte secetos, stimularea cererii interne printr-o politică salarială laxă şi prin majorarea rapidă a creditului acordat sectorului privat), evenimentele amintite au condus la reapariţia presiunilor inflaţioniste şi la adâncirea în continuare a deficitului extern. Această nouă combinaţie de factori a făcut necesară recalibrarea răspunsului politicilor macroeconomice, în general, şi a politicii monetare, în special.

1. Evoluţii şi politici în domeniul convergenţei nominale

Adoptarea de către România a monedei euro la momentul propus (2014) prin Programul de convergenţă, pe care ţara noastră l-a înaintat Comisiei Europene la începutul anului 2007, depinde de îndeplinirea concomitentă a criteriilor de convergenţă nominală (criteriile de la Maastricht) şi a criteriilor de convergenţă juridică. Dintre criteriile de convergenţă nominală, România continuă să îndeplinească criteriul privind sustenabilitatea poziţiei fiscale (care se referă la ponderea deficitului fiscal şi a datoriei publice în PIB), în timp ce evaluarea criteriului referitor la stabilitatea cursului de schimb nu poate fi realizată cu acurateţe atât timp cât leul nu participă la Mecanismul Cursului de Schimb II (ERM II).

1.1. Rata inflaţiei

În 2007, rata medie anuală a inflaţiei măsurată prin indicele preţurilor de consum (IPC) s-a situat la nivelul de 4,84 la sută; conform indicelui armonizat al preţurilor de consum (IAPC), utilizat de Comisia Europeană şi de Banca Centrală Europeană, rata inflaţiei a fost de 4,9 la sută, în condiţiile în care nivelul de referinţă (1,5 puncte procentuale peste media celor mai performante trei state membre UE) a fost de 2,8 la sută.

Evoluţia menţionată a condus la: (i) întreruperea traiectoriei descendente observate la nivelul inflaţiei decembrie/decembrie încă din anul 2000 (când rata inflaţiei a fost de 40,7 la sută), în condiţiile în care la finele anului 2007 nivelul înregistrat (6,6 la sută) a fost superior celui din anul precedent, şi (ii) depăşirea ţintei anunţate de banca centrală (4 la sută ±1 punct procentual).

Totuşi, trebuie remarcat faptul că inflaţia din România nu mai atinge cel mai înalt nivel dintre ţările care au aderat recent la Uniunea Europeană; în decembrie 2007, din punct de vedere al ratei inflaţiei, România se afla pe locul 5, cu o performanţă mai bună decât Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania şi Ungaria. Tot ca o constatare de ordin general, în majoritatea economiilor emergente care practică ţintirea inflaţiei s-au înregistrat în 2007 depăşiri ale limitei superioare a intervalului ţintit, ca efect al unor factori cu acţiune globală.

În cazul României, rezultatele privind reducerea ratei inflaţiei au depăşit în prima jumătate a anului cele mai optimiste aşteptări, aceasta situându-se în cea mai mare parte a perioadei sub ţinta centrală (3,7 la sută în martie, 3,8 la sută în aprilie-iunie). Performanţa s-a datorat în principal aprecierii monedei naţionale, ca efect al atractivităţii pe care România, nou stat membru al UE, cu monedă deplin convertibilă, a exercitat-o asupra investitorilor străini. În condiţiile unui excedent global de lichiditate, aceştia s-au orientat către pieţele emergente care ofereau cele mai înalte randamente, printre care şi România.

Factorii interni care au contribuit la diminuarea inflaţiei în perioada respectivă au inclus excedentul bugetului general consolidat, încetinirea ritmului de creştere a preţurilor administrate şi evoluţia constantă a preţurilor volatile. În acest context favorabil din punct de vedere al evoluţiei inflaţiei, BNR a redus rata dobânzii de politică monetară de la 8,75 la sută la 7 la sută pe an, prin operarea a patru ajustări de amplitudini diferite. O preocupare permanentă a autorităţii monetare a fost ca, păstrând regimul de curs flotant şi utilizând din plin valenţele acestuia în descurajarea speculatorilor, să nu permită totuşi o apreciere excesivă a monedei naţionale, datorită potenţialului de reversibilitate a acesteia, cu efecte nocive asupra inflaţiei. Astfel, după ce a atins valoarea de 3,11 RON/EUR în luna iulie, cursul de schimb a revenit ulterior la valori mai bine corelate cu fundamentele economice (îndeosebi cu evoluţia diferenţialului de productivitate faţă de zona euro).

Inversarea trendului inflaţiei în semestrul al doilea al anului s-a produs în contextul deficitului de produse agroalimentare înregistrat pe plan mondial, al atingerii unor noi recorduri ale preţului petrolului, dar şi al crizei de pe piaţa creditelor ipotecare din SUA, care a modificat percepţia investitorilor asupra riscurilor, conducând la ieşiri de capital.

Într-o asemenea conjunctură, slăbiciunile macroeconomice interne (devansarea creşterii productivităţii muncii de către cea a salariilor, deficitul în creştere al contului curent şi predominanţa finanţării prin credite, creşterea economică bazată mai mult pe consum şi mai puţin pe exporturi) au început să fie penalizate, după ce în prima parte a anului aceiaşi investitori străini le-au considerat benigne. Astfel, presiunile de depreciere a monedei naţionale, manifeste începând cu luna august, au fost însoţite de corecţia indicilor bursieri, de lărgirea *spread*-urilor aferente obligaţiunilor suverane şi de majorarea ratelor CDS[1]. Suprapuse unor evenimente interne nefavorabile – un an agricol extrem de secetos şi trecerea pe deficit a bugetului general consolidat în ultimele luni ale anului –, evoluţiile menţionate au alimentat un puternic puseu inflaţionist, rata anuală a inflaţiei crescând de la 4 la sută în iulie la 6,8 la sută în octombrie.

În consecinţă, BNR a acţionat în sensul întăririi politicii monetare, majorând rata dobânzii de politică monetară în octombrie 2007 şi în ianuarie 2008 cu câte 0,5 puncte procentuale, până la nivelul de 8 la sută pe an. Ulterior, dată fiind persistenţa crizei de pe pieţele financiare internaţionale şi a creşterii preţurilor produselor alimentare şi petrolului şi având în vedere necesitatea ancorării aşteptărilor inflaţioniste la un nivel compatibil cu atingerea obiectivului de inflaţie pe termen mediu (3,5 la sută ±1 punct procentual pentru anul 2009), banca centrală a recurs la efectuarea a noi majorări ale dobânzii de politică monetară, până la 9,75 la sută în mai 2008.

Cursul de schimb al monedei naţionale a revenit spre sfârşitul anului 2007 la valori mai sustenabile, iar dinamica exporturilor a început să o devanseze pe cea a importurilor. Pentru a asigura restrictivitatea condiţiilor monetare în sens larg, BNR a menţinut pe parcursul întregului an 2007 nivelul înalt al ratelor rezervelor minime obligatorii (20 la sută pentru pasivele constituite în lei şi 40 la sută pentru pasivele constituite în valută).

Imprimarea în continuare a gradului crescut de restrictivitate condiţiilor monetare în sens larg se va realiza preponderent prin intermediul cadrului operaţional al politicii monetare specific strategiei de ţintire directă a inflaţiei. Având în vedere schimbările produse în ultima perioadă la nivelul condiţiilor lichidităţii şi anticiparea accentuării acestora – diminuarea excedentului structural de lichiditate din sistemul bancar, precum şi scăderea poziţiei nete a lichidităţii instituţiilor de credit – o provocare pentru banca centrală o vor reprezenta în perioada următoare adaptarea instrumentelor politicii monetare la noul context şi maximizarea eficacităţii acestora. Această acţiune a fost deja iniţiată prin noile modificări aduse recent de BNR unor instrumente de politică monetară, care se circumscriu totodată procesului gradual de armonizare a cadrului operaţional al BNR cu cel al BCE. Astfel, pentru a creşte eficacitatea gestionării de către banca centrală a condiţiilor lichidităţii de pe piaţa monetară şi, implicit, a influenţei exercitate de instrumentele de politică monetară asupra ratelor dobânzilor pe termen scurt de pe această piaţă, Consiliul de administraţie al BNR a decis să reducă scadenţa operaţiunilor standard de atragere de depozite de la două săptămâni la o săptămână. Concomitent, în scopul ameliorării transmiterii semnalelor de politică monetară şi al reducerii

[1] Credit Default Swap – instrument financiar derivat în cadrul căruia o parte (cumpărătorul) face plăţi periodice către o alta (vânzătorul) în schimbul promisiunii unei plăţi (despăgubiri) condiţionate de intrarea in incapacitate de plată a unei terţe părţi (entitatea de referinţă).

amplitudinii fluctuaţiilor ratelor dobânzilor de pe piaţa monetară interbancară, s-a decis imprimarea unui caracter simetric coridorului format de ratele dobânzilor facilităţilor permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară şi restrângerea amplitudinii acestuia la valoarea de ±4 puncte procentuale.

O discuţie privind determinanţii inflaţiei în România în anul 2007 nu poate fi completă fără o analiză a modului agresiv în care majoritatea băncilor au creditat sectorul privat. În prima parte a anului, într-un mediu caracterizat de exuberanţa investiţiilor şi a consumului şi de evoluţia favorabilă a inflaţiei, unele bănci au solicitat BNR validarea aplicării normelor proprii de creditare, un argument în acest sens fiind, în multe cazuri, existenţa unor proceduri bine puse la punct chiar de către băncile-mamă. Până la sfârşitul anului 2007, astfel de autorizaţii au fost acordate unui număr de 16 bănci. Şi după declanşarea crizei creditelor *subprime*, creditul acordat sectorului privat şi-a menţinut ritmul alert de creştere (50,5 la sută în termeni reali în decembrie 2007 faţă de decembrie 2006). Faptul că o pondere de peste 54 la sută din creditul acordat sectorului privat este angajată în valută accentuează vulnerabilităţile structurale, în condiţiile în care un număr mare de debitori nu sunt protejaţi faţă de riscul valutar. Deşi adâncirea în continuare a intermedierii financiare este dezirabilă, se impune o temperare a ritmului în care se desfăşoară acest proces, având în vedere potenţialul impact negativ al creditării accelerate atât asupra inflaţiei, cât şi asupra deficitului de cont curent. Totuşi, date fiind sistemele de recompense şi de penalizări care acţionează la nivel microeconomic, astfel de limitări voluntare ale creditării sunt puţin probabile. Autoritatea monetară a răspuns acestor provocări hotărând în februarie 2008 majorarea provizioanelor de risc aferente debitorilor neprotejaţi faţă de riscul valutar.

1.2. Ratele dobânzilor pe termen lung

Nivelul mediu al ratelor dobânzilor la obligaţiunile de stat pe termen lung s-a situat în 2007 la 7,1 la sută pe an, cu puţin peste valoarea de referinţă de 6,4 la sută (2 puncte procentuale peste media ratelor dobânzii din cele trei state membre ale UE cu cea mai bună performanţă din punct de vedere al stabilităţii preţurilor). Totuşi, având în vedere nivelul redus al lichidităţii pe piaţa obligaţiunilor de stat pe termen lung din România, este greu de formulat o concluzie cu privire la stadiul îndeplinirii acestui criteriu. Emisiunile de obligaţiuni de stat pe termen lung au frecvenţă redusă; de exemplu, în prima jumătate a anului 2007 nu au existat emisiuni de acest tip, bugetul general consolidat înregistrând un excedent în perioada respectivă. Nici piaţa secundară nu este suficient de lichidă, formarea unui preţ corect fiind dificilă ca urmare a numărului redus de tranzacţii derulate. În mod evident, îndeplinirea acestui criteriu de convergenţă depinde de performanţa consemnată în planul reducerii inflaţiei.

1.3. Deficitul bugetului general consolidat

Criteriul deficitului bugetar, şi anume menţinerea acestuia sub plafonul de 3 la sută din PIB, este respectat de România încă din anul 2001. Cu toate acestea, în anul 2007, deficitul bugetar măsurat conform standardelor europene (SEC 1995) a cunoscut o creştere până la 2,5 la sută din PIB, faţă de 2,2 la sută din PIB în 2006. Această relaxare fiscală prociclică a contribuit la întreruperea dezinflaţiei, cu atât mai mult cu cât a intervenit în a doua jumătate a anului, marcată deja de acumularea de presiuni inflaţioniste. Menţinerea conduitei actuale a politicii fiscale

ar face dificilă reancorarea anticipaţiilor inflaţioniste şi corectarea dezechilibrului extern pe termen mediu. Totuşi, conform Programului de convergenţă, guvernul îşi propune o scădere a deficitului bugetar până în 2011, obiectivul fiind atingerea unui nivel de 0,9 la sută din PIB al deficitului structural (rezultat prin eliminarea influenţei factorilor ciclici).

1.4. Datoria publică totală

În ceea ce priveşte ponderea datoriei publice în PIB, nivelul de 13,0 la sută înregistrat în 2007 se situează confortabil sub valoarea de referinţă, de 60 la sută din PIB, stabilită prin criteriile de la Maastricht. Chiar dacă o proporţie însemnată din datoria publică totală este denominată în valută (circa 65,6 la sută în anul 2007), nivelul general scăzut îi diminuează senzitivitatea la riscul valutar.

1.5. Fluctuaţiile cursului de schimb

Deocamdată, moneda naţională nu participă la Mecanismul Cursului de Schimb II (ERM II), anticipându-se că intrarea nu va avea loc mai devreme de anul 2012. Ca atare, nu a fost încă definită o paritate centrală în raport cu care să poată fi apreciată încadrarea fluctuaţiilor cursului de schimb într-o bandă de ±15 la sută.

Conform Raportului de convergenţă publicat în mai 2008 de Banca Centrală Europeană, în care se analizează pentru prima oară evoluţia economiei României, fluctuaţiile cursului RON/EUR s-au încadrat între 10,8 la sută (apreciere) şi 9,6 la sută (depreciere), valoarea de referinţă utilizată fiind media lunii aprilie 2006.

2. Criteriile de convergenţă juridică

Convergenţa juridică vizează compatibilitatea legislaţiei naţionale cu prevederile comunitare, în ceea ce priveşte: (i) independenţa băncii centrale; (ii) interzicerea finanţării monetare şi a accesului privilegiat; (iii) integrarea juridică deplină a băncii centrale în Eurosistem; (iv) ortografierea unitară a monedei euro. Din perspectiva Raportului de convergenţă din 2008, BNR nu îndeplineşte toate criteriile de convergenţă juridică, recomandarea Comisiei Europene şi a Băncii Centrale Europene referindu-se la modificarea Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR în acest sens. Astfel, legea trebuie adaptată îndeosebi în ceea ce priveşte independenţa băncii centrale (sunt semnalate aspecte referitoare la independenţa instituţională, independenţa personală, independenţa financiară şi confidenţialitate) şi în ceea ce priveşte finanţarea monetară şi accesul privilegiat.

3. Evoluţii şi politici în domeniul convergenţei reale

Tratatul de la Maastricht nu stipulează, în mod expres, existenţa unor criterii de convergenţă reală. Cu toate acestea, este evident faptul că, pentru ca adoptarea euro să genereze mai multe beneficii decât costuri, este necesară atingerea în prealabil a unui grad ridicat de convergenţă reală cu ţările membre ale zonei euro în domenii precum PIB/locuitor, productivitatea muncii, structura economiei, gradul de deschidere a economiei etc.

3.1. Creşterea PIB şi a PIB pe locuitor

În ultimii opt ani, creşterea PIB a fost robustă, situându-se în medie la 5,6 la sută pe an, fapt ce a condus la dublarea PIB/locuitor în ultimii cinci ani. Totuşi, la sfârşitul anului 2007 nivelul acestui indicator (exprimat la paritatea puterii de cumpărare) se situa în cazul României la numai 40,3 la sută din media UE27. Astfel, este de înţeles dorinţa autorităţilor de a stimula creşterea economică, în scopul eliminării cât mai rapide a decalajului respectiv, însă continuarea convergenţei reale într-un ritm alert necesită implementarea unor politici macroeconomice care să asigure corectarea dezechilibrului intern şi a celui extern, concomitent cu administrarea adecvată a riscurilor asociate expansiunii rapide a intermedierii financiare. Mai precis, nu pot fi ignorate anumite constrângeri, puse de altfel în evidenţă de fenomenul de adâncire a dezechilibrelor macroeconomice care a însoţit accelerarea ritmului de convergenţă reală în ultimii ani.

În primul rând, prezenţa unui exces de cerere contribuie la persistenţa presiunilor inflaţioniste, reducerea de durată a inflaţiei fiind condiţionată de eliminarea acestuia.

În al doilea rând, o creştere economică nesusţinută de câştiguri de productivitate generează în cele din urmă fie inflaţie, fie deficit extern, fie o combinaţie a acestora.

În al treilea rând, importantă este nu numai dinamica PIB, ci şi tiparul de creştere economică. În cazul României, deşi în anul 2007 investiţiile au înregistrat (pentru a treia oară consecutiv) cel mai rapid ritm de creştere dintre componentele cererii, decalajul de pondere în PIB a menţinut contribuţia acestui segment (7,4 puncte procentuale) sub cea a consumului final (8,5 puncte procentuale). Creşterea economică rapidă generată în principal de cererea de consum şi caracterizată printr-un aport negativ pronunţat al exporturilor nete (-8,7 puncte procentuale în anul 2007) este în mod evident nesustenabilă, reclamând aplicarea unor politici care să tempereze expansiunea consumului şi să stimuleze investiţiile şi exportul.

În al patrulea rând, experienţa istorică arată că, în lume, există foarte puţine economii care au reuşit să crească constant cu peste 5 la sută pe an pe termen lung. De exemplu, în perioada 1986-2006, doar şapte ţări au reuşit această performanţă. Niciuna dintre aceste ţări nu a avut însă dezavantajul unei forţe de muncă aflate în proces de îmbătrânire şi/sau de diminuare, fenomene care se întâlnesc în România şi care sunt caracteristice statelor dezvoltate. Având în vedere constrângerile de mai sus, este posibil ca în viitor nivelul PIB potenţial să cunoască, în România, o tendinţă descendentă.

3.2. Productivitatea muncii

În perioada 2000-2006 a fost respectată o corelaţie economică fundamentală, şi anume creşterea mai rapidă a productivităţii muncii comparativ cu creşterea salariilor. Rezultate ale acestei corelaţii au fost aprecierea în termeni reali (iar în ultimii ani ai perioadei, chiar în termeni nominali) a leului faţă de principalele monede şi efectul de avuţie asociat (creşterea valorii în euro a activelor mobile şi imobile deţinute de populaţie).

Corelaţia nu s-a menţinut însă şi în anul 2007, salariul mediu brut în industrie[2] crescând cu 11,9 la sută (faţă de anul precedent), peste dinamica productivităţii muncii (9,9 la sută). Această evoluţie nefavorabilă explică parţial deprecierea corectivă a leului din ultima parte a anului. Dacă această decorelare va continua, atunci efectul de avuţie va fi inversat, iar politica monetară va întâmpina dificultăţi suplimentare în demersul de reducere a inflaţiei, în condiţiile unei tendinţe de depreciere reală (sau chiar nominală) a monedei naţionale.

3.3. Structura economiei

Aparent, în anul 2007 economia României a făcut un pas înainte în ceea ce priveşte convergenţa structurii pe ramuri cu cea a statelor dezvoltate din UE, însă nu trebuie ignorate distorsiunile induse de acţiunea unor factori conjuncturali. Astfel, ca efect al secetei (cea mai severă după 1946), ponderea agriculturii în PIB a scăzut la 6,6 la sută. În acelaşi timp, ponderea serviciilor a crescut uşor, la 49,6 la sută din PIB, dar continuă să persiste un decalaj important faţă de economiile dezvoltate, unde serviciile reprezintă 65-70 la sută din PIB.

3.4. Gradul de deschidere a economiei

În anul 2007 nu s-au consemnat progrese în ceea ce priveşte deschiderea economiei româneşti, ponderea comerţului exterior în PIB evoluând în continuare pe o traiectorie descendentă (până la 66,3 la sută), iar cea a tranzacţiilor cu UE rămânând constantă (47,3 la sută). Aceste valori situează România pe o poziţie inferioară comparativ cu alte ţări din regiune, membre ale UE (Bulgaria, Cehia, Polonia, Slovacia, Ungaria), al căror grad de deschidere a variat în 2007 între 72 şi 155 la sută. Defavorabil este şi faptul că deschiderea economică a României este susţinută în mult mai mică măsură de exporturi (sub 40 la sută din valoarea schimburilor externe), în timp ce în cazul ţărilor menţionate (cu excepţia Bulgariei) cele două componente ale balanţei comerciale au contribuţii relativ echilibrate. Merită însă remarcată continuarea modificărilor pozitive observate în ultimii ani în structura exporturilor, şi anume extinderea ponderii deţinute de produsele cu valoare adăugată mare (mijloace de transport, maşini, aparate şi echipamente), astfel încât în anul 2007 nivelul acesteia (34,1 la sută) a fost de aproximativ două ori mai mare decât ponderea deţinută de exporturile de produse ale industriei de confecţii, textile şi încălţăminte.

4. *Mix*-ul de politici macroeconomice

Având în vedere multiplele provocări cărora trebuie să le facă faţă economia românească în ceea ce priveşte atât convergenţa nominală, cât şi convergenţa reală, Consiliul de administraţie al BNR a subliniat în mod repetat necesitatea adecvării *mix*-ului de politici macroeconomice la schimbările intervenite în contextul economic.

În viziunea BNR, acest *mix* presupune:

– continuarea reformelor structurale, astfel încât să stimuleze creşterea productivităţii muncii şi competitivitatea externă a produselor şi serviciilor româneşti;

[2] Deflatat cu indicele preţurilor producţiei industriale pentru piaţa internă.

- restrictivitatea ridicată a politicii monetare;
- politică fiscală mai austeră decât cea proiectată, destinată corectării dezechilibrelor macroeconomice prin măsuri precum îmbunătăţirea planificării bugetare prin aprobarea de bugete multianuale, asigurarea unei execuţii bugetare uniforme şi predictibile, limitarea creşterii cheltuielilor bugetare, canalizarea acestora cu precădere către investiţii etc.;
- o politică de adecvare a evoluţiei câştigurilor salariale la cea a productivităţii muncii.

O problemă majoră o constituie deteriorarea deficitului contului curent al balanţei de plăţi, de la 8,7 la sută din PIB în 2005 la 10,4 la sută din PIB în 2006 şi la 14 la sută din PIB în 2007. Această deteriorare a fost provocată (pe lângă aprecierea monedei naţionale faţă de euro şi devansarea dinamicii productivităţii muncii de către cea salarială) de o serie de cauze structurale. În ceea ce priveşte balanţa comercială, aceasta a fost afectată în principal de exacerbarea importurilor de autoturisme şi de alimente (acestea din urmă, doar parţial explicate de anul agricol slab). O altă problemă, specifică României, o constituie faptul că servicii importante (turismul, transporturile) nu înregistrează surplusuri, ci, în mod singular în regiunea Europei Centrale şi de Est, contribuie la deficitul contului curent al balanţei de plăţi. În al treilea rând, majorarea netă a intrărilor din transferuri private, provenite în special de la lucrătorii români din străinătate, a fost contrabalansată în mare măsură de creşterea netă similară a ieşirilor din veniturile obţinute de străinii rezidenţi în România. În ceea ce priveşte finanţarea deficitului prin intermediul contului de capital şi financiar, o evoluţie nefavorabilă a constituit-o devansarea investiţiilor străine directe (7,1 miliarde euro) de către credite şi alte investiţii (9,7 miliarde euro). Mai mult, conform datelor Comisiei Europene, investiţiile străine directe din ultimii ani s-au concentrat în domenii care, direct sau indirect, au stimulat importurile (comerţ, intermediere financiară, sector imobiliar), orientându-se în mai mică măsură către domenii generatoare de exporturi (industrie prelucrătoare, turism, transporturi).

În paralel cu adâncirea deficitului contului curent a crescut şi datoria externă pe termen mediu şi lung (cu 32,5 la sută faţă de sfârşitul anului 2006, până la 37,8 miliarde euro). Este semnificativ faptul că sporul de datorie externă înregistrat în anul 2007 faţă de anul 2006 este în întregime datorat sectorului privat, în timp ce sectorul public şi-a menţinut constant nivelul datoriei externe în această perioadă (aproximativ 10 miliarde euro). În consecinţă, cea mai mare parte a efortului de ajustare externă va trebui să fie întreprinsă de sectorul privat. Cu toate acestea, sectorul public nu se poate sustrage de la acest efort, fiind nevoit ca prin politici bugetare şi salariale prudente să contribuie la diminuarea dezechilibrului.

În domeniul reformelor structurale, îmbunătăţirea funcţionării pieţelor, în general, şi a pieţelor financiare, în particular, deţine o importanţă deosebită. Anul 2007 a marcat debutul pilonului II al sistemului de pensii (pensii obligatorii administrate privat), după câteva amânări succesive. Tot în anul 2007, pe Bursa de Valori Bucureşti (BVB) a avut loc o listare importantă (Transgaz Mediaş S.A.), însă

numărul de *blue chip*-uri[3] listate a rămas nesemnificativ, iar lichiditatea bursei se menţine redusă. În plus, în partea a doua a anului, BVB a fost afectată de retragerea investitorilor străini de pe pieţele emergente, indicele BET încheind anul cu o scădere de 4,3 la sută faţă de luna august; totuşi, la nivelul întregului an, creşterea indicelui BET a fost comparabilă cu cea înregistrată în anul 2006 (circa 22 la sută).

O altă piaţă esenţială pentru dezvoltarea economică este cea a forţei de muncă. Ulterior relaxării restricţiilor de circulaţie a cetăţenilor români în spaţiul Schengen începând cu anul 2002, peste 1,5 milioane persoane au emigrat în căutarea unor locuri de muncă. Acest fenomen a generat deficite pe anumite segmente ale pieţei interne a forţei de muncă, îndeosebi în ramuri precum construcţiile sau industria textilelor şi confecţiilor. O soluţie ar putea fi oferită de utilizarea forţei de muncă subocupate din sectorul agricol – se estimează că există circa 3 milioane de gospodării agricole de subzistenţă şi de semisubzistenţă care nu vor avea capacitatea de a accesa fonduri europene. Totuşi, exploatarea acestui rezervor de forţă de muncă este limitată de gradul ridicat de îmbătrânire şi de nivelul de educaţie scăzut din mediul rural.

O altă soluţie pentru problema deficitului de forţă de muncă o constituie deschiderea pieţei româneşti pentru lucrători extracomunitari (îndeosebi din estul şi din sudul Asiei), care s-a conturat tot mai puternic în anul 2007 ca modalitate de rezolvare a unor deficite punctuale. Dacă România va repeta experienţa Greciei, Portugaliei şi Spaniei, este posibil ca în 10-15 ani după aderare să se transforme dintr-o ţară de emigraţie netă într-o ţară de imigraţie netă, fapt care va rezolva o serie de probleme economice, dar va ridica provocări de ordin cultural şi social.

Din perspectiva procesului de privatizare, anul 2007 nu s-a caracterizat prin evenimente notabile. Dintre cele 104 contracte semnate până la finele anului, 13 au implicat vânzarea de pachete majoritare de acţiuni deţinute de Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului (AVAS). Cea mai importantă tranzacţie a fost cea de privatizare a companiei Automobile Craiova, valoarea contractului, inclusiv investiţiile asumate, depăşind 700 milioane euro; din această sumă, valoarea pachetului de acţiuni a reprezentat 57 milioane euro. Deşi negocierile cu compania Ford s-au încheiat încă din toamna anului 2007, transferul efectiv al drepturilor de proprietate asupra companiei Automobile Craiova s-a realizat în luna martie 2008, după obţinerea aprobării Comisiei Europene. O altă tranzacţie importantă derulată în anul 2007 a fost vânzarea pachetului majoritar deţinut de stat la compania Electroputere Craiova, pentru suma de 2,3 milioane euro. De asemenea, în cazul unor societăţi cu probleme aflate în portofoliul AVAS (de exemplu Tractorul Braşov, Rulmentul Braşov), pentru care nu a existat interes din partea unor investitori strategici, s-a decis declanşarea procedurii de lichidare voluntară, cu vânzarea activelor; în primul caz, procesul a fost deja finalizat.

[3] Cele mai solicitate acţiuni de pe piaţă. Criteriile de evaluare includ: capitalizarea, performanţele financiare ale companiei, calitatea acţionariatului şi a managementului, poziţia pe piaţă şi activitatea derulată.

5. Integrarea europeană şi relaţiile cu organismele internaţionale

Având în vedere noul statut al României, de membru cu drepturi depline al Uniunii Europene, BNR a acţionat, împreună cu alte autorităţi române, în sensul ajustării şi integrării politicilor naţionale în cadrul de lucru european.

5.1. Contribuţia BNR la elaborarea de documente de orientare strategică

Banca Naţională a României a contribuit, potrivit domeniilor sale de competenţă, la elaborarea Programului de convergenţă pentru 2007 (prezentat la Reuniunea ECOFIN din martie 2007), respectiv pentru 2008 (transmis la Bruxelles în decembrie 2007). În aceste documente se estimează că România ar putea adopta moneda euro la orizontul anului 2014. Acest orizont temporal a fost considerat necesar pentru realizarea convergenţei nominale, dar şi pentru asigurarea sustenabilităţii acesteia prin progresele înregistrate pe linia convergenţei reale. De asemenea, BNR a fost solicitată să contribuie, conform domeniului său de activitate, la întocmirea Programului Naţional de Reforme 2007-2010 (Strategia Lisabona revizuită), precum şi la exerciţiile bianuale de prognoză macroeconomică ale Comisiei Europene şi ale Băncii Centrale Europene.

5.2. Participarea BNR la Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC)

Odată cu aderarea României la UE, BNR a fost invitată să participe, cu drepturi depline, la reuniunile structurilor şi substructurilor comunitare, respectiv ale SEBC, ale Comisiei Europene şi ale Consiliului UE. În prezent, guvernatorul şi viceguvernatorul responsabil cu afaceri europene reprezintă BNR la Consiliul General al SEBC; un număr de 60 de persoane sunt desemnate ca reprezentanţi ai BNR la cele 12+1 comitete şi substructuri ale SEBC; aproximativ 34 de persoane reprezintă BNR sau participă alături de reprezentanţii Ministerului Economiei şi Finanţelor la reuniunile de lucru ale structurilor Comisiei Europene şi ale Consiliului UE. Totodată, BNR participă la reuniunile săptămânale de coordonare organizate de Ministerul Afacerilor Externe şi de Departamentul pentru Afaceri Externe, prezentând puncte de vedere asupra unor proiecte de directive sau de regulamente din aria sa de competenţă.

5.3. Relaţiile BNR cu instituţiile financiare internaţionale

În octombrie 2007 a fost achitată ultima rată de credit aferentă Aranjamentului *stand-by* aprobat de Fondul Monetar Internaţional (FMI) în anul 2001. În aceste condiţii, relaţia României cu FMI se bazează în prezent pe exercitarea de către această instituţie a funcţiei de supraveghere, prin analiza anuală a evoluţiilor şi politicilor economice, monetare, fiscale şi structurale, în cadrul consultărilor conform articolului IV al Statutului FMI. În cursul anului 2007, misiunea FMI a efectuat două vizite la Bucureşti, după cum urmează: în perioada 20 februarie-7 martie, cu scopul evaluării evoluţiilor economice din anul 2006, respectiv în perioada 26 septembrie-2 octombrie, pentru analizarea proiectului de buget pentru anul 2008 şi a evoluţiei indicatorilor macroeconomici.

Din anul 1991 şi până la 31 decembrie 2007, Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BIRD) a acordat României credite în valoare de

5,5 miliarde dolari SUA şi granturi în valoare de 100 milioane dolari SUA. În prezent, sunt în derulare 25 de proiecte, care însumează 1,8 miliarde dolari SUA. În cursul anului 2007, România a primit din partea BIRD credite în valoare de 133 milioane dolari SUA în scopul dezvoltării sectorului agricol şi al controlului poluării.

În aceeaşi perioadă (1991-2007), Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) a acordat României credite în valoare cumulată de 3,54 miliarde euro. Pe parcursul anului 2007 au fost semnate 29 de proiecte, cu o valoare totală de 336 milioane euro.

Din 1991 şi până la 31 decembrie 2007 au fost înregistrate 70 de acorduri de împrumut semnate între România şi Banca Europeană de Investiţii (BEI), cu o valoare cumulată de 5,1 miliarde euro. În anul 2007, BEI a finanţat cinci proiecte (în servicii, utilităţi municipale, industrie etc.) în sumă totală de 174,8 milioane euro.

BNR este acţionar la Banca Reglementelor Internaţionale (BRI) încă de la înfiinţarea acestei instituţii, în anul 1930. În anul 2007, BNR a încasat pentru acţiunile deţinute la BRI dividende în sumă de 3,3 milioane dolari SUA, aferente anului financiar 2006-2007.

Agenţiile de rating au menţinut în anul 2007 calificativele acordate pentru datoria pe termen lung a României (Baa3 de către Moody′s; BBB– de către Standard & Poor′s; BBB de către Fitch), dar ultimele două agenţii au anunţat în ultima parte a anului o deteriorare a perspectivei din stabilă în negativă, reflectând înrăutăţirea percepţiei investitorilor străini.

6. Sistemul bancar

Pe parcursul anului 2007, dat fiind noul statut al României de ţară membră a UE, competiţia din sistemul bancar s-a accentuat sensibil, conducând la transformări structurale. În afara celor 42 de instituţii de credit înscrise în Registrul instituţiilor de credit în anul 2007, un număr de 143 instituţii străine au notificat intenţia de a oferi servicii bancare pe teritoriul României. Totodată, au fost supuse procedurii de notificare şi înscrise în registre 4 563 instituţii financiare nebancare (IFN), dintre care 221 au fost înscrise în Registrul general. Dintre acestea, 3 instituţii financiare nebancare au fost radiate până la sfârşitul anului 2007.

6.1. Modificări în structura sistemului bancar românesc

Principalele modificări înregistrate în anul 2007 în sistemul bancar din România au fost următoarele:

- autorizarea funcţionării Băncii Millennium, membră a grupului portughez cu acelaşi nume;
- deschiderea a trei sucursale ale unor instituţii de credit străine: Fortis Bank (Belgia), La Caixa (Spania) şi Finicredito (Portugalia);

- fuziunea prin absorbţie de către Banca HVB Ţiriac a Băncii UniCredit România, noua entitate desfăşurându-şi activitatea sub numele UniCredit Ţiriac Bank;
- încetarea activităţii Băncii Blom Bank Egypt şi transferul acesteia către Blom Bank France Paris, Sucursala România;
- schimbarea denumirii în cazul a trei bănci: Finansbank România a devenit Credit Europe Bank, Mindbank a luat numele ATE Bank România, iar Romexterra Bank şi-a schimbat denumirea în MKB Romexterra Bank;
- deschiderea în Cipru a unei sucursale aparţinând Băncii Transilvania.

La sfârşitul anului 2007, în România funcţionau 42 de instituţii de credit (41 de bănci şi reţeaua cooperatistă CREDITCOOP). În ceea ce priveşte structura sistemului bancar după forma de proprietate a capitalului, două bănci deţineau capital de stat (CEC şi Eximbank), trei erau cu capital majoritar privat românesc, iar 36 intrau în categoria băncilor cu capital majoritar străin (inclusiv sucursalele băncilor străine). Băncile cu capital majoritar privat deţineau 94,6 la sută din activele sistemului bancar românesc, celor cu capital majoritar de stat revenindu-le numai 5,4 la sută. Totodată, ponderea activelor băncilor cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine, era de 87,9 la sută.

Sistemul bancar românesc continuă să fie caracterizat printr-un grad relativ înalt de concentrare. Primele cinci bănci (în funcţie de valoarea activelor) deţineau 56,4 la sută din activele bilanţiere agregate, 57,1 la sută din totalul creditelor, 60,0 la sută din depozite, 55,7 la sută din titlurile de stat şi 50,1 la sută din capitalurile proprii[4].

Creşterea gradului de capitalizare a sistemului bancar românesc a continuat şi în anul 2007. Astfel, s-a remarcat majorarea capitalului social/de dotare la sfârşitul anului 2007 faţă de anul 2006, cu 16,6 la sută în termeni nominali, respectiv cu 9,4 la sută în termeni reali. În acest context, primele trei locuri din punct de vedere al ţării de origine a capitalului investit au fost ocupate, la sfârşitul anului 2007, de Austria (22,0 la sută din capitalul agregat pe sistem), Grecia (21,7 la sută) şi Olanda (7,7 la sută).

6.2. Evoluţia indicatorilor de prudenţialitate

Politica de expansiune accentuată a creditului în scopul câştigării de cote de piaţă, continuată chiar şi după declanşarea crizei financiare internaţionale, a condus la erodarea indicatorilor care cuantifică riscul de credit. Astfel, ponderea creditelor şi dobânzilor clasificate în categoriile „îndoielnic" şi „pierdere" în totalul creditelor şi dobânzilor clasificate a crescut la 4 la sută, faţă de 2,8 la sută în anul precedent.

Majorarea riscului de credit a fost însoţită de accentuarea trendului descendent al ratei solvabilităţii sistemului bancar – de la 18,1 la sută la 31 decembrie 2006 la 13,8 la sută la 31 decembrie 2007, nivel care se situează însă deasupra limitei minime reglementate (8 la sută începând cu ianuarie 2007).

[4] Pe baza datelor din raportările bilanţiere ale instituţiilor de credit.

În contextul creşterii presiunilor concurenţiale, profitul net a avut un ritm mai moderat de creştere (14,8 la sută) decât creşterea activelor totale (45,5 la sută) şi a capitalurilor proprii (24,7 la sută). Astfel, indicatorul de performanţă financiară ROA a scăzut la 1,01 la sută la sfârşitul anului 2007, comparativ cu 1,28 la sută în perioada similară a anului precedent, iar indicatorul ROE s-a diminuat la 9,43 la sută, faţă de 10,24 la sută.

Indicatorul de lichiditate la nivelul sistemului bancar (lichiditatea efectivă/lichiditatea necesară) arată în continuare o bună capacitate a băncilor de a face faţă angajamentelor asumate, nivelul înregistrat la finele anului 2007, de 2,13, fiind superior limitei minime reglementate, respectiv 1. La nivel individual, băncile şi sucursalele băncilor străine au demonstrat că sunt în măsură să gestioneze corect riscul de lichiditate.

6.3. Acţiuni pe linia îmbunătăţirii supravegherii bancare

Un prim obiectiv aflat în atenţia BNR din perspectiva prudenţei bancare l-a constituit preluarea cerinţelor adresate instituţiilor de credit la nivel comunitar prin documentele elaborate de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS). În cursul anului 2007 au fost desfăşurate acţiuni de supraveghere la sediul instituţiilor de credit, care au vizat evaluarea politicilor privind implementarea Acordului Basel II, a performanţelor sistemelor informatice ale instituţiilor de credit, precum şi a politicilor privind adaptarea sistemelor informatice la noile cerinţe. În ceea ce priveşte determinarea riscului de credit şi a riscului de piaţă (conform Acordului Basel II), toate cele 32 de instituţii de credit persoane juridice române au optat pentru abordarea standard; pentru determinarea riscului operaţional, 31 de instituţii de credit şi-au manifestat preferinţa pentru abordarea de bază şi una singură a optat pentru abordarea avansată de evaluare.

O altă direcţie importantă pentru activitatea de supraveghere a constituit-o urmărirea activităţii instituţiilor financiare nebancare (IFN), un sector în plină expansiune, ale cărui active totale au ajuns la circa 7,3 la sută din PIB. O pondere foarte mare în totalul creditelor acordate de IFN o deţine leasingul financiar (81,7 la sută). După încheierea procesului de autorizare şi înscriere în registrele Băncii Naţionale a României (conform Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006), în a doua jumătate a anului 2007 au fost întreprinse primele acţiuni de inspecţie la faţa locului pentru societăţile înscrise în Registrul special. Într-un singur caz, Consiliul de administraţie al BNR a decis interzicerea activităţii de creditare şi radierea din Registrul general. O altă componentă a activităţii de supraveghere a IFN a constat în urmărirea respectării prevederilor Regulamentului BNR nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice. Un număr de opt IFN au solicitat validarea propriilor norme interne de creditare, dar până la sfârşitul anului validarea nu a fost acordată niciuneia dintre societăţi.

Un alt domeniu important de activitate l-a constituit întărirea colaborării cu alte organisme de supraveghere naţionale şi internaţionale. Astfel, BNR a fost reprezentată în cadrul Comitetului Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS) şi în subcomitetele acestuia şi a continuat implicarea în activitatea Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală şi de Est (BSCEE). În iulie 2007 a fost încheiat un memorandum multilateral de cooperare pentru eficientizarea supravegherii între autorităţile din Albania, Bulgaria, Cipru, Grecia, Macedonia,

România şi Serbia. Întrucât BNR avea semnate un număr de zece memorandumuri bilaterale cu supraveghetori străini, în cursul anului au avut loc o serie de întâlniri pentru realizarea schimbului de informaţii. De asemenea, Banca Naţională a României şi Banca Centrală a Ciprului negociază un nou acord de cooperare, în condiţiile în care ambele ţări au devenit între timp membre ale UE. La începutul anului 2008 a fost demarat un proces de negociere cu Banca Portugaliei pentru încheierea unui acord de cooperare în domeniul supravegherii.

6.4. Acţiuni în vederea întăririi stabilităţii financiare

La nivel naţional, la data de 31 iulie 2007, a fost semnat Acordul între Ministerul Economiei şi Finanţelor, Banca Naţională a României, Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor şi Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private pentru cooperare în domeniul stabilităţii financiare şi al gestionării crizelor financiare, în baza căruia s-a înfiinţat Comitetul Naţional pentru Stabilitate Financiară.

Pe plan internaţional, BNR a aderat la o serie de acorduri în domeniul stabilităţii financiare, încheiate anterior între ţările membre ale UE. Astfel, la 1 august 2007 BNR a aderat la:

- Acordul de cooperare între autorităţile cu responsabilităţi de monitorizare a sistemelor de plăţi şi autorităţile de supraveghere bancară, în stadiul al treilea al Uniunii Economice şi Monetare (2001);
- Acordul privind principiile de bază pentru cooperare între autorităţile de supraveghere bancară şi băncile centrale din Uniunea Europeană în domeniul gestionării situaţiilor de criză (2003).

Ulterior, la 4 aprilie 2008, BNR a aderat şi la Acordul de cooperare dintre autorităţile de supraveghere bancară, băncile centrale şi ministerele de finanţe din ţările Uniunii Europene în domeniul situaţiilor de criză financiară (2005).

6.5. Activităţi în domeniul reglementării

În ceea ce priveşte instituţiile de credit, pe parcursul anului 2007 au fost înregistrate două evoluţii importante în plan legislativ, şi anume aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006 privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului prin Legea nr. 227/2007, respectiv aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 98/2006 privind supravegherea suplimentară a instituţiilor de credit, a societăţilor de asigurare şi/sau reasigurare, a societăţilor de servicii de investiţii financiare şi a societăţilor de administrare a investiţiilor dintr-un conglomerat financiar prin Legea nr. 152/2007.

În ceea ce priveşte sectorul instituţiilor financiare nebancare, în anul 2007 a fost elaborat proiectul Legii privind instituţiile financiare nebancare, care urmează a fi supus procedurii legislative parlamentare. Totodată, a fost completat cadrul secundar de reglementare a IFN, cu acte normative precum:

- Regulamentul BNR nr. 4/2007 pentru modificarea şi completarea Regulamentului BNR nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de

credit, prin care se extinde tratamentul aplicabil instituţiilor de credit şi asupra IFN;

- Norma BNR nr. 2/2007 pentru modificarea şi completarea Normei BNR nr. 2/2006 privind capitalul minim al instituţiilor financiare nebancare;
- Norma BNR nr. 4/2007 pentru modificarea şi completarea Normei BNR nr. 6/2006 privind criteriile pentru înscrierea în Registrul special a instituţiilor financiare nebancare.

În planul activităţii de reglementare valutară, în scopul adaptării acesteia la cadrul legislativ european, a fost emisă Norma BNR nr. 13/2007 care reglementează accesul rezidenţilor şi nerezidenţilor la efectuarea de operaţiuni de schimb valutar cu valute necotate. De asemenea, a fost abrogată Norma BNR nr. 6/2005 privind importul şi exportul fizic de instrumente de plată sub formă de numerar.

7. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2007

Politica monetară implementată de Banca Naţională a României a urmărit, şi în anul 2007, obiectivul fundamental al băncii centrale şi anume asigurarea stabilităţii preţurilor. Conform *acquis*-ului comunitar, BNR nu trebuie să urmărească îndeplinirea concomitentă a unor performanţe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului, banca centrală manifestând însă preocuparea constantă pentru limitarea cheltuielilor proprii de funcţionare. Astfel, pentru prima dată în ultimii cinci ani, rezultatul financiar total la 31 decembrie 2007 a consemnat un profit, în valoare de 458,4 milioane lei. Conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României, profitul corespunzător exerciţiului financiar 2007 a fost repartizat, în totalitate, pentru a acoperi pierderea reportată din anii anteriori.

În structură, rezultatul financiar total pozitiv a fost determinat de profitul operaţional obţinut din administrarea rezervelor internaţionale (+2 899,6 milioane lei), contrapus unor pierderi operaţionale din politica monetară (-1 273,4 milioane lei) şi din alte operaţiuni (-250,6 milioane lei), precum şi unor pierderi din reevaluarea activelor şi pasivelor (-917,2 milioane lei). În privinţa operaţiunilor de politică monetară, pierderile BNR sunt generate de poziţia băncii centrale de debitor net al sistemului bancar.

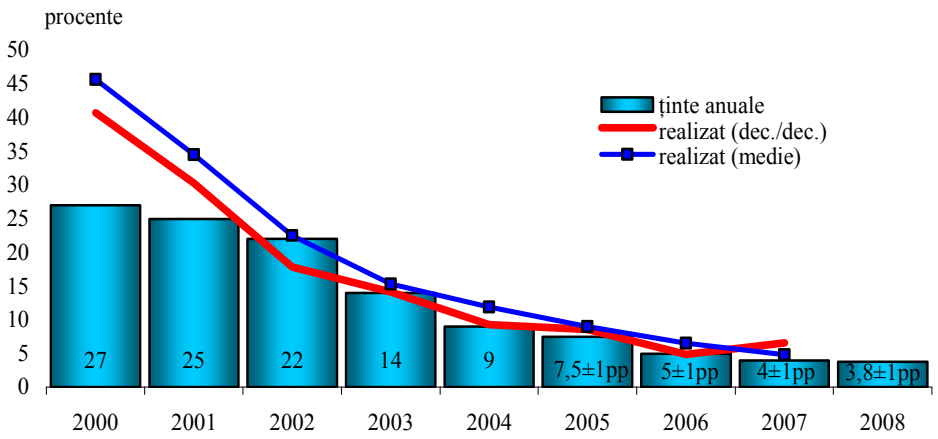
Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naționale a României

Obiectivul politicii monetare

Potrivit statutului său[1], BNR are ca obiectiv fundamental asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor, principala atribuţie a autorităţii monetare constituind-o conceperea şi implementarea politicii monetare.

Date fiind condiţiile specifice ale economiei româneşti, în anul 2007 obiectivul general al băncii centrale l-a constituit asigurarea continuării într-o manieră sustenabilă a procesului dezinflaţiei declanşat în anul 2000 şi crearea premiselor pentru coborârea în anii următori a ratei anuale a inflaţiei la nivelul compatibil cu definiţia de stabilitate a preţurilor. Această orientare a politicii monetare era conformă cu angajamentele asumate de autorităţile române prin documentele programatice elaborate atât în perioada de preaderare, cât şi în procesul de pregătire a adoptării monedei euro în care a intrat România la 1 ianuarie 2007 (ediţiile succesive ale Programului Economic de Preaderare şi prima ediţie a Programului de convergenţă); în consecinţă, aceasta răspundea cerinţei de a se atinge, în concordanţă cu calendarul prevăzut pentru adoptarea euro, un nivel al ratei inflaţiei compatibil cu criteriul de inflaţie al Tratatului de la Maastricht, precum şi cu definiţia cantitativă a stabilităţii preţurilor adoptată de Banca Centrală Europeană. Pe orizontul temporal de doi ani vizat de politica monetară în cadrul actual al strategiei de ţintire directă a inflaţiei, ţintele anuale de inflaţie stabilite corespunzător acestei orientări de către BNR împreună cu guvernul s-au situat la nivelurile de 4 la sută ±1 punct procentual pentru 2007 şi, respectiv, de 3,8 la sută ±1 punct procentual pentru anul 2008.

Rata inflaţiei

Sursa: INS, BNR

[1] Legea nr. 312/2004.

1. Provocările politicii monetare

Prin efectele generate sau constrângerile exercitate asupra implementării politicii monetare, aderarea României la Uniunea Europeană, dar mai ales neaşteptatele şi amplele şocuri economice şi financiare produse pe plan intern şi pe pieţele internaţionale au amplificat în anul 2007 provocările la adresa politicii băncii centrale şi au sporit gradul de complexitate a acestora. Schimbarea radicală a naturii provocării majore a politicii monetare, care s-a produs la mijlocul anului sub impactul înrăutăţirii bruşte a evoluţiei inflaţiei şi a unor determinanţi ai acesteia, a solicitat intens capacitatea băncii centrale de a se replia şi de a readecva rapid conduita politicii sale la condiţiile concrete de implementare.

Astfel, în prima jumătate a anului provocarea majoră pentru politica monetară a constituit-o asigurarea sustenabilităţii dezinflaţiei pe termen mediu, cu toate că premisele acestui proces păreau a fi favorabile în condiţiile în care evoluţia curentă a inflaţiei şi perspectiva acesteia de-a lungul orizontului de transmisie a politicii monetare au consemnat o evidentă ameliorare; relevant este faptul că în luna martie, rata anuală a inflaţiei a coborât la cel mai scăzut nivel înregistrat după luna octombrie 1990 (de 3,66 la sută). Pe orizontul de timp mai îndepărtat, riscurile la adresa sustenabilităţii decelerării inflaţiei s-au amplificat însă în principal ca urmare a persistenţei excedentului de cerere agregată, dar mai ales datorită creşterii alerte a deficitului de cont curent, precum şi a soldului datoriei externe, asociate cu accelerarea aprecierii monedei naţionale în raport cu euro. Printre factorii favorizanţi ai acestei evoluţii a cursului de schimb al leului s-au aflat: (i) diferenţialul înalt al randamentelor interne faţă de pieţele internaţionale; (ii) gradul crescut de integrare financiară a economiei româneşti; (iii) atitudinea deosebit de favorabilă manifestată de investitorii financiari faţă de piaţa şi economia românească ulterior obţinerii de către România a statutului de stat membru al UE; (iv) persistenţa abundenţei lichidităţii globale. Motivul serios de îngrijorare pentru autoritatea monetară l-a constituit în acest context posibilitatea producerii unei aprecieri nesustenabile a leului care să fie urmată de o depreciere corectivă relativ brutală, periculoasă din perspectiva stabilităţii monetare, dar şi a stabilităţii financiare – dată fiind ponderea ridicată în bilanţurile băncilor deţinută de creditele şi de pasivele denominate în valută.

Conturarea fermă a necesităţii contracarării tendinţei de apreciere excesivă a leului prin descurajarea intrărilor de capital mai puţin stabile a determinat banca centrală să recurgă la soluţia reducerii etapizate a ratei dobânzii de politică monetară. Deciziile în favoarea relaxării politicii ratei dobânzii au mai avut însă ca suport şi perspectivele ameliorate ale inflaţiei, precum şi impactul crescut exercitat asupra restrictivităţii condiţiilor monetare în sens larg de evoluţia cursului de schimb al monedei naţionale. În consecinţă, inclusiv datorită conservării caracterului auster al mecanismului rezervelor minime obligatorii, gradul de restrictivitate a condiţiilor monetare în sens larg a rămas adecvat continuării dezinflaţiei în ritmul implicat de ţintele anuale de inflaţie.

Contextul de implementare şi implicit natura provocării majore a politicii monetare s-au schimbat însă radical în a doua parte a anului, în condiţiile în care, sub

impactul exercitat de şocurile produse pe plan intern şi pe pieţele externe în această perioadă, procesul cvasicontinuu de dezinflaţie derulat începând cu anul 2000 s-a întrerupt, iar inflaţia s-a replasat pe un trend rapid crescător. Resortul major al reaccelerării puternice a inflaţiei l-a constituit efectul inflaţionist al scăderii producţiei agricole sub impactul secetei, a cărui amplitudine a depăşit substanţial previziunile, acesta concretizându-se nu doar în creşterea peste aşteptări a preţurilor volatile ale unor produse agricole, dar şi în majorarea consistentă a preţurilor unor produse alimentare procesate; acest efect inflaţionist a fost potenţat şi de majorarea amplă şi persistentă a preţurilor similare pe piaţa externă.

A doua influenţă adversă semnificativă pe care a receptat-o în semestrul II indicele preţurilor de consum a aparţinut corecţiei cursului de schimb al leului, produsă în contextul turbulenţelor de pe pieţele financiare internaţionale, generate şi alimentate de criza declanşată pe piaţa creditului ipotecar din SUA; inversarea traiectoriei evoluţiei cursului de schimb al leului a confirmat caracterul nesustenabil din punctul de vedere al modificării condiţiilor fundamentale ale economiei româneşti, al aprecierii rapide în termeni nominali pe care a cunoscut-o în perioada anterioară moneda naţională, evoluţie evidenţiată în mod repetat de către banca centrală ca fiind unul dintre riscurile majore la adresa continuării sustenabile pe termen mediu a dezinflaţiei. Impactul ambelor şocuri a fost acomodat de menţinerea şi chiar creşterea excedentului de cerere, în condiţiile în care în această perioadă dinamica PIB a depăşit aşteptările. Pe acest fond, evoluţia inflaţiei şi perspectiva acesteia pe orizontul de transmisie a politicii monetare s-au deteriorat, la finalul anului 2007 rata anuală atingând nivelul de 6,57 la sută – situat deasupra limitei superioare a intervalului de variaţie care încadra punctul central al ţintei de inflaţie (4 la sută ±1 punct procentual).

Concomitent s-au amplificat complexitatea şi dimensiunea riscurilor inflaţioniste potenţial induse atât de factorii cererii, cât şi de cei de natura ofertei şi a costurilor, cele mai semnificative fiind legate de: (i) deteriorarea anticipaţiilor inflaţioniste ale publicului sub impactul persistenţei şocurilor adverse de natura ofertei; (ii) creşterea veniturilor insuficient susţinută de sporuri de productivitate, (iii) majorarea cheltuielilor bugetare în perioada electorală ce urma să înceapă; (iv) sporirea incertitudinii pe piaţa financiară internaţională, inclusiv a celei privind evoluţia atitudinii investitorilor faţă de pieţele emergente, implicit faţă de piaţa internă.

Riscul ca aşteptările inflaţioniste să sufere o deteriorare severă şi să conducă la manifestarea efectelor secundare ale şocurilor de natura ofertei era amplificat de magnitudinea şi relativa durabilitate ale acestora, precum şi ale impactului lor direct asupra dinamicii indicelui preţurilor de consum. Un efect similar putea fi exercitat de situarea de-a lungul următoarelor trimestre a ratei anuale prognozate a inflaţiei deasupra limitei superioare a intervalului de variaţie din jurul punctului central al ţintei de inflaţie stabilite pentru 2007 şi 2008. Se aprecia, totodată, că riscul ca anticipaţiile inflaţioniste să manifeste o senzitivitate ridicată faţă de şocurile de natura ofertei putea fi agravat de existenţa unui istoric scurt în ceea ce priveşte atât inflaţia scăzută, cât şi implementarea strategiei de ţintire directă a inflaţiei.

În aceste condiţii, provocarea majoră pentru banca centrală a devenit ancorarea eficace a aşteptărilor inflaţioniste, considerată a fi esenţială pentru reiniţierea şi continuarea dezinflaţiei în ritmul compatibil cu atingerea ţintelor de inflaţie stabilite pe termen mediu. Reacţia băncii centrale faţă de noul context a fost promptă, BNR stopând în trimestrul III mişcarea coborâtoare a ratei dobânzii de politică monetară şi reiniţiind la finele lunii octombrie trendul ferm ascendent al acestei variabile a politicii monetare.

De asemenea, BNR şi-a intensificat acţiunile de comunicare, reiterând în contextul acestora necesitatea creşterii coerenţei întregului set de politici economice, care, pe lângă continuarea accentuării caracterului restrictiv al politicii monetare, presupunea întărirea considerabilă a politicii fiscale şi creşterea prudenţei politicii veniturilor, precum şi intensificarea reformelor structurale, în special a celor destinate pieţei muncii. O asemenea abordare era considerată a fi esenţială pentru evitarea, cu costuri economice şi financiare minime, a unei dezancorări semnificative a aşteptărilor inflaţioniste, pentru a permite revenirea ratei inflaţiei pe traiectoria compatibilă cu atingerea ţintei pe termen mediu.

2. Implementarea politicii monetare

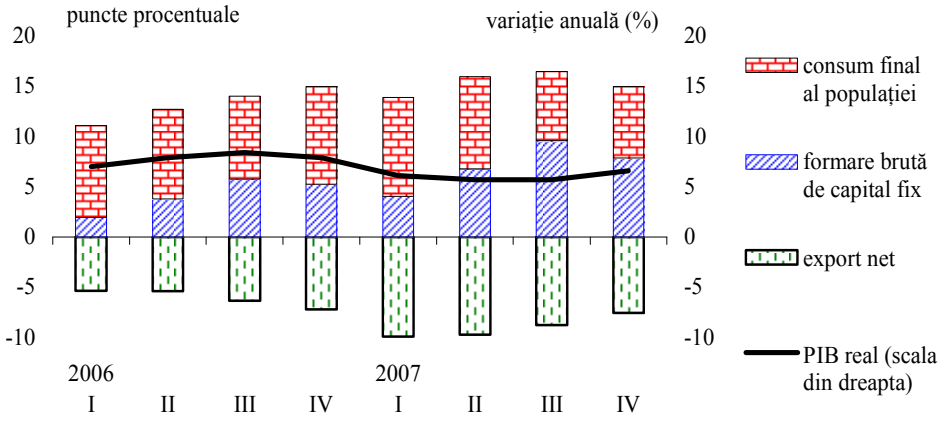
Consolidarea dezinflaţiei şi ameliorarea perspectivelor inflaţiei, în condiţiile scăderii prognozate a presiunilor inflaţioniste ale cererii şi ale accelerării aprecierii leului faţă de principalele monede, au determinat Consiliul de administraţie al BNR să efectueze în prima parte a anului 2007 patru reduceri consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară. Ele au avut amplitudini descrescătoare (cuprinse între 0,75 şi 0,25 puncte procentuale) şi au fost operate în lunile februarie, martie, mai şi iunie, rata dobânzii-cheie atingând la finele primului semestru al anului 2007 un nivel de 7,0 la sută pe an. Acest trend descendent a fost însă întrerupt în prima parte a trimestrului III, iar rata dobânzii de politică monetară a fost majorată cu câte 0,5 puncte procentuale în lunile octombrie 2007, respectiv ianuarie 2008 (atingând astfel nivelul de 8,0 la sută), ca răspuns la reînscrierea neaşteptată a ratei inflaţiei pe o traiectorie crescătoare, dar mai ales la înrăutăţirea perspectivelor acesteia pe termen scurt şi mediu. Pentru a asigura restrictivitatea condiţiilor monetare în sens larg, BNR a păstrat austeritatea instrumentului rezervelor minime obligatorii, menţinând pe întreg parcursul anului ratele acestora la nivelul de 20 la sută pentru pasivele constituite în monedă naţională[2] şi, respectiv, de 40 la sută pentru pasivele denominate în valută.

Deciziile de scădere a ratei dobânzii de politică monetară adoptate de Consiliul de administraţie al BNR în primele două trimestre ale anului au avut ca principal argument schimbarea favorabilă de traiectorie a inflaţiei prognozate pe orizontul de transmisie a politicii monetare, pusă în evidenţă şi ulterior reconfirmată de proiecţia actualizată din luna februarie, respectiv mai 2007, a evoluţiilor

[2] Cu scadenţă reziduală mai mică de 2 ani.

macroeconomice pe termen mediu[3]. Unul dintre determinanţii majori ai acestei ameliorări l-a constituit accelerarea peste aşteptări a dezinflaţiei spre finele anului 2006 şi în primele luni ale anului 2007, inclusiv ca urmare a deflaţiei pe care au înregistrat-o în această perioadă preţurile volatile (pe fondul reducerii preţului combustibililor, dar şi al majorării valorii negative a ratei anuale de creştere a preţurilor legumelor şi fructelor), impactul inflaţionist al acestora fiind anticipat să rămână limitat în perioada următoare. O altă premisă a îmbunătăţirii traiectoriei inflaţiei prognozate a constituit-o restrângerea amplitudinii proiectate a excedentului de cerere. Pe termen scurt, aceasta a fost confirmată de datele statistice apărute în această perioadă, potrivit cărora în ultima parte a anului 2006 şi în trimestrul I 2007 ritmurile înregistrate de creşterea economică au fost chiar inferioare aşteptărilor (dinamica anuală a PIB[4] reducându-se la 7,7, respectiv 6,0 la sută, faţă de 8,3 la sută în trimestrul III 2006); în plus, consumul populaţiei – componenta cererii agregate cu cel mai însemnat potenţial inflaţionist – şi-a moderat ritmul de creştere, evoluţia sa corelându-se cu tendinţa tot mai evidentă de ameliorare a economisirii bancare a persoanelor fizice, precum şi cu încetinirea sensibilă a dinamicii creditului acordat acestui segment (în special a componentei denominate în monedă naţională). Evidenţierea în contextul analizelor efectuate în trimestrul II a unor riscuri la adresa dezinflaţiei, în principal a celor legate de majorarea consistentă a salariilor, de atitudinea prociclică a politicii fiscale şi de adâncirea dezechilibrului extern, a determinat banca centrală să restrângă în acest trimestru amplitudinea ajustărilor operate asupra ratei dobânzii de politică monetară.

Contribuţia principalelor componente ale cererii la dinamica PIB

Sursa: INS, calcule BNR

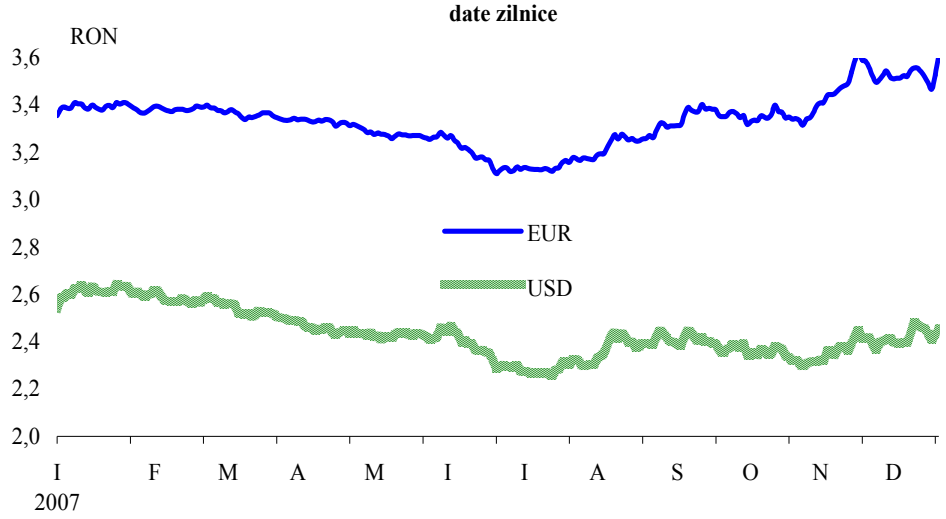
Reducerile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară efectuate de BNR în prima parte a anului au avut ca argumente şi considerente legate de creşterea

[3] Conform proiecţiei din luna mai 2007 a evoluţiilor macroeconomice pe termen mediu, rata anuală prognozată a inflaţiei era anticipată să se menţină în intervalul de variaţie ce încadrează punctul central al ţintei pe întreg orizontul de transmisie a politicii monetare, valoarea prognozată pentru finele anului 2007 fiind de 3,7 la sută.

[4] Datele statistice menţionate sunt cele disponibile la momentul adoptării deciziilor de politică monetară. Unele dintre acestea au fost revizuite de INS în prima parte a anului 2008.

excesivă a ritmului de apreciere a leului în raport cu euro[5]. Pe de o parte, s-a apreciat că impactul exercitat asupra restrictivității condițiilor monetare în sens larg de această evoluție a cursului de schimb al monedei naționale face posibilă continuarea scăderii precaute a ratei dobânzii de politică monetară. Pe de altă parte, s-a considerat că întărirea leului riscă să devină nesustenabilă în ipoteza în care, pe fondul persistenței diferențialului încă înalt al ratei dobânzii față de piețele internaționale, capitalul volatil își exacerbează presiunea exercitată asupra cursului de schimb.

Cursul de schimb al leului față de euro şi dolarul SUA

Creşterea probabilității de materializare a unor riscuri majore la adresa sustenabilității dezinflației – pusă în evidență în contextul actualizării din luna iulie a proiecției evoluției indicatorilor macroeconomici pe termen mediu – a determinat Consiliul de administrație al BNR să întrerupă traiectoria descendentă a ratei dobânzii de politică monetară. Totodată, ca reacție la apariția efectelor inflaționiste ale şocurilor ofertei şi ale corecției cursului de schimb în a doua parte a trimestrului III, BNR a procedat la întărirea preemptivă a politicii ratei dobânzii prin sporirea fermității controlului exercitat asupra lichidității de pe piața monetară; consecința acesteia a fost creşterea randamentelor interbancare[6] şi reconvergența lor cu rata dobânzii de politică monetară. Un risc semnificativ identificat în cadrul analizelor efectuate l-a constituit potențiala creştere a excedentului de cerere față de nivelul prognozat, ca efect, pe de o parte, al amplei relaxări aplicate politicii veniturilor în acest an şi al anticipării accentuării caracterului prociclic al politicii fiscale în trimestrele următoare şi, pe de altă parte, al scăderii temporare a nivelului potențial al PIB ca urmare a şocului negativ de ofertă produs de reculul producției agricole. Totodată, pe fondul previzibilei prelungiri a creşterii prețurilor produselor agroalimentare şi a deprecierii leului în perioada următoare, perspectivele pe termen scurt ale inflației s-au deteriorat. Pe orizontul foarte apropiat de timp aceste

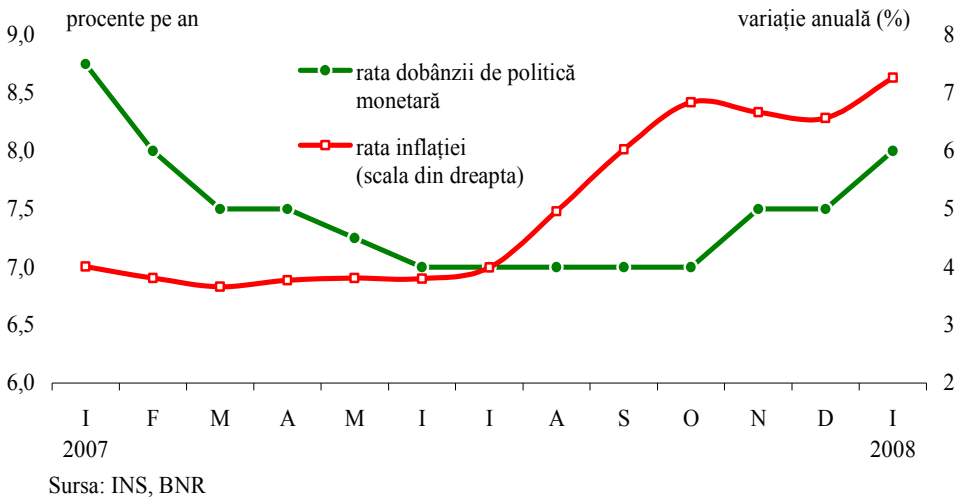
[5] În primele 6 luni ale anului 2007, leul a acumulat o apreciere nominală de 5,8 la sută în raport cu media lunii decembrie 2006.

[6] Nivelul mediu al randamentului tranzacțiilor de pe segmentul interbancar s-a plasat la finele lunii septembrie cu aproape 2 puncte procentuale deasupra valorii consemnate la sfârşitul lunii precedente.

aşteptări s-au confirmat, rata anuală a inflaţiei atingând în luna septembrie nivelul de 6,03 la sută (cu 2,23 puncte procentuale peste cel consemnat în iunie).

Deteriorarea în trimestrul III a prognozei actualizate a ratei inflaţiei de-a lungul celei mai mari părţi a orizontului de transmisie a politicii monetare, în principal ca efect al prelungirii în trimestrele următoare a trendului crescător al preţurilor produselor alimentare, dar şi al intensităţii presiunilor inflaţioniste ale cererii, a determinat Consiliul de administraţie al BNR să reiniţieze la finele lunii octombrie trendul crescător al ratei dobânzii de politică monetară; aceasta a fost majorată în octombrie 2007 şi în ianuarie 2008 cu câte 0,5 puncte procentuale, atingând valoarea de 8,0 la sută pe an. În favoarea deciziei din octombrie a pledat şi riscul ca presiunile cererii să depăşească pe termen scurt previziunile – dată fiind potenţiala lărgire temporară a *gap*-ului pozitiv dintre cererea şi oferta internă de produse agricole şi alimentare – şi să-şi sporească persistenţa, în condiţiile anticipării menţinerii dinamicii înalte a câştigurilor salariale şi a creditului acordat sectorului privat, precum şi ale creşterii probabilităţii relaxării suplimentare a politicii fiscale în anul 2008.

Rata dobânzii de politică monetară şi rata inflaţiei

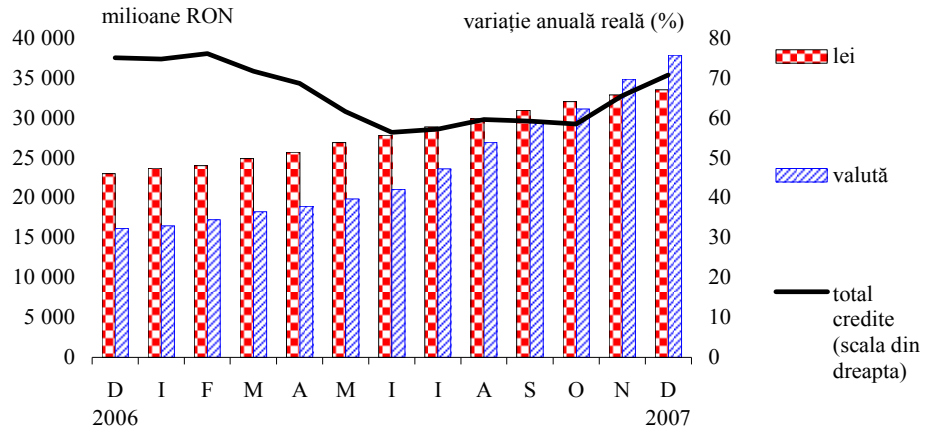
Sursa: INS, BNR

Operarea unei noi majorări a ratei dobânzii de politică monetară în ianuarie 2008 a avut ca argumente principale prelungirea acţiunii inflaţioniste a şocurilor de natura ofertei, concomitent cu apariţia indiciilor amplificării presiunilor cererii. Astfel, contrar aşteptărilor, în trimestrul III 2007 creşterea economică s-a accelerat uşor (de la 5,6 la sută în trimestrul II la 5,7 la sută), iar dinamica cererii interne a rămas înaltă, în condiţiile în care performanţele ofertei interne au fost advers afectate de scăderea producţiei agricole. În plus, scăderea uşoară înregistrată de dinamica consumului efectiv al gospodăriilor populaţiei a fost consecinţa cvasitotală a reculului autoconsumului, iar nevoia de compensare a acestuia a atras după sine o puternică creştere a dinamicii cumpărărilor de mărfuri, în special a celei a achiziţiilor de bunuri alimentare. Suplimentar, spre finele anului a avut loc o amplă creştere a cheltuielilor bugetare (atât a celor curente – în special bunuri şi servicii şi cheltuieli de personal, cât şi a celor de capital), datele operative (inclusiv evoluţia

contului general al Trezoreriei) relevând faptul că relaxarea politicii fiscale a fost de proporţii similare celei din ultima parte a anului 2006. Inclusiv datorită acestui efect expansionist, a apărut şi riscul producerii unei redinamizări, cel puţin pe termen scurt, a cererii de consum a gospodăriilor; astfel, creşterea anuală a volumului cifrei de afaceri din comerţ s-a reaccelerat în prima parte a trimestrului IV (în special pe seama vânzărilor de produse nealimentare şi a celor de autovehicule), evoluţia corelându-se cu mişcarea ascendentă a dinamicii anuale a veniturilor populaţiei, dar şi cu tendinţa de înrăutăţire a economisirii financiare nete a acestui segment, în principal pe seama accelerării expansiunii creditelor.

Aceasta a survenit unei perioade de temperare, rata anuală de creştere în termeni reali a împrumuturilor acordate populaţiei plasându-se pe parcursul primului semestru pe un trend general descendent (ajungând în iunie la 56,5 la sută, comparativ cu 75,2 la sută în decembrie 2006); potenţialii determinanţi ai acestei evoluţii i-au constituit relativa creştere a preferinţei pentru economisirea bancară, atingerea pragului de suportabilitate a îndatorării de către unele categorii de persoane fizice, dar mai ales amânarea momentului contractării de noi împrumuturi în perspectiva relaxării condiţiilor de creditare[7].

Evoluţia creditelor acordate populaţiei

Creşterea ulterioară a accesibilităţii împrumuturilor – ca urmare a progreselor înregistrate în procesul de validare a normelor prudenţiale interne ale băncilor referitoare la creditarea persoanelor fizice – a devenit însă un factor tot mai important de stimulare a cererii de credite a populaţiei, alături de: (i) creşterea veniturilor acestui segment şi aşteptările optimiste privind evoluţia lor; (ii) reducerea costurilor împrumuturilor (ca efect conjugat al plasării ratelor dobânzilor la creditele noi în lei la un nivel inferior celui din anul precedent, al declinului ratelor dobânzilor la creditele în euro acordate persoanelor fizice, precum şi al aprecierii leului în prima parte a anului); (iii) creşterea preţurilor activelor imobiliare (implicit a valorii garanţiilor pentru creditele ipotecare);

[7] Regulamentul BNR nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice, în vigoare din martie 2007, potrivit căruia gradul total de îndatorare şi condiţiile de garantare a creditelor se stabilesc de către instituţiile de credit (şi de către cele financiare nebancare) pe baza normelor proprii, după validarea acestora de către BNR; procesul de validare s-a desfăşurat gradual.

(iv) accesul tot mai larg la împrumuturile în franci elveţieni, purtătoare ale unor rate relativ mai coborâte de dobândă; (v) lansarea de oferte promoţionale de către instituţiile de credit. La rândul ei, oferta de credite a fost stimulată de: (i) menţinerea concurenţei puternice în sistemul bancar, inclusiv sub impactul intrării pe piaţa românească a unor noi instituţii financiare străine[8]; (ii) abrogarea, în luna ianuarie, a normei privind expunerile rezultate din acordarea de împrumuturi în valută[9]; (iii) menţinerea accesului relativ facil al instituţiilor de credit la sursele de finanţare externe (inclusiv din perspectiva costurilor), chiar şi ulterior apariţiei turbulenţelor de pe pieţele financiare internaţionale. În aceste condiţii, după o relativă stagnare în intervalul iunie-octombrie, creşterea anuală în termeni reali a creditelor acordate populaţiei s-a reaccelerat, ajungând în decembrie la nivelul de 70,9 la sută. O evoluţie favorabilă a constituit-o tendinţa cvasigenerală de revigorare a dinamicii anuale a împrumuturilor pentru locuinţe[10], care au recuperat astfel o parte din decalajul de ritm ce le separa de componenta destinată consumului. Totodată, rata anuală de creştere a celor din urmă a scăzut sensibil în prima parte a anului 2007, menţinându-se relativ constantă până spre finele anului, când a înregistrat o reaccelerare, inclusiv pe seama creşterii dinamicii împrumuturilor în valute netradiţionale, în special franci elveţieni. Ca urmare, creditele de consum au rămas majoritare, dar şi-au redus uşor, din a doua parte a anului, ponderea în totalul creditelor populaţiei (până la 77,1 la sută, faţă de 79,8 la sută în decembrie 2006).

Majorările ratei dobânzii de politică monetară s-au produs în condiţiile unei relative atenuări în ultima parte a anului a riscului pe care îl reprezenta fenomenul de substituţie a creditului în lei cu cel în valută; dinamica anuală a împrumuturilor în devize acordate populaţiei a consemnat începând din septembrie o scădere a amplitudinii variaţiilor ascendente, după ce pe parcursul lunilor anterioare acumulase un spor de 29,5 puncte procentuale (până la 116,3 la sută) în raport cu valoarea înregistrată în decembrie 2006, pe fondul sporirii în acest interval a diferenţialului favorabil de costuri (susţinută de aprecierea rapidă a leului şi de anticiparea continuării acestei evoluţii). Componenta în valută şi-a redobândit însă ponderea majoritară în totalul împrumuturilor acordate persoanelor fizice (53,1 la sută în decembrie 2007, faţă de 41,2 la sută în luna similară din 2006), ca urmare a înregistrării unor ritmuri superioare de creştere în raport cu creditele în lei, precum şi datorită efectului statistic generat de deprecierea leului spre finele anului.

O sursă de îngrijorare a devenit în ultima parte a anului 2007 conturarea riscului unei potenţiale inversări a trendului descendent pe care l-a urmat pe parcursul a 15 luni dinamica anuală a creditelor în lei acordate persoanelor fizice; astfel, după ce a coborât în octombrie până la nivelul de 35,6 la sută[11] (inferior cu 48,6 puncte procentuale celui din decembrie 2006), aceasta a consemnat o uşoară creştere în

[8] A se vedea Capitolul II.

[9] Norma nr.11/2005 privind limitarea gradului de concentrare a expunerilor din credite în valută, intrată în vigoare la 26 septembrie 2005 şi abrogată în ianuarie 2007.

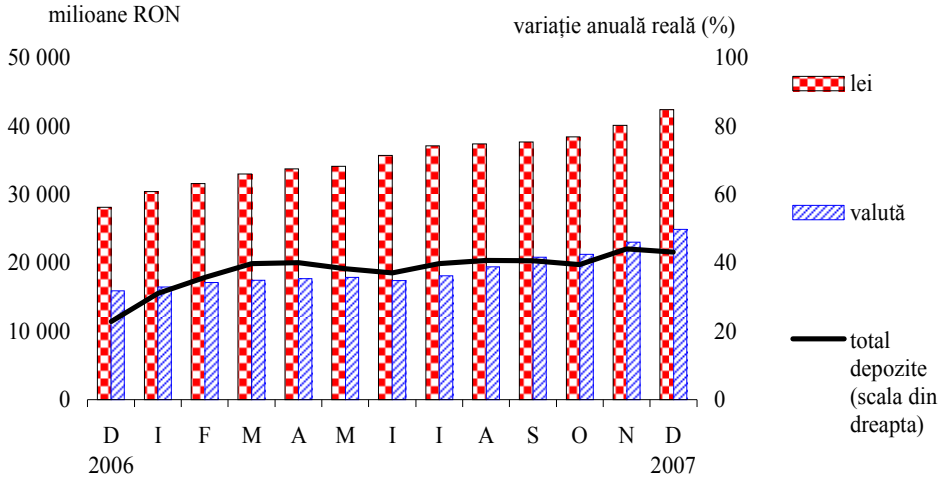
[10] Până în luna decembrie 2006, conform datelor din „Comportamentul financiar al populaţiei şi agenţilor economici în profil teritorial" (exclusiv CREDITCOOP), iar din ianuarie 2007 pe baza raportărilor instituţiilor de credit conform Normei BNR nr. 13/2006.

[11] Variaţie anuală reală.

lunile următoare, stimulată, printre altele, de operarea de către bănci a unor reduceri ale ratei dobânzii la împrumuturile noi (în mare parte cu caracter promoțional) şi de lansarea sau promovarea agresivă a unor produse bancare atractive pentru clienți (în special credite de consum pe termen de 5 ani cu rată de dobândă fixă pe durata unui an).

În favoarea creşterii ratei dobânzii de politică monetară a acționat şi necesitatea contracarării tendinței de slăbire a economisirii bancare evidențiată din ultima parte a trimestrului III. Rata anuală de creştere a depozitelor la termen în lei, cu scadența sub doi ani, ale persoanelor fizice s-a poziționat pe un trend descendent, ajungând la finele anului la nivelul de 8,7 la sută (de la 14,0 la sută în iulie). Moderarea s-a datorat doar parțial realocării unora din aceste plasamente către depozitele ON în lei, acțiune susținută de nivelul uşor superior al randamentelor aferente celor din urmă, precum şi de faptul că acestea erau oferite de bănci drept componentă a unor pachete de servicii atractive; creşterea anuală a depozitelor ON în lei s-a accelerat puternic până în luna august (până la 135,6 la sută, față de 70,8 la sută în decembrie 2006), manifestând apoi o tendință de declin (117,2 la sută la finele anului).

Evoluția depozitelor populației

Reflectând influența acestor evoluții, depozitele totale în lei ale populației şi-au prelungit traiectoria ascendentă a dinamicii anuale doar până în luna iulie (când a atins un nivel de 45,4 la sută, față de 22,0 la sută în decembrie 2006), viteza lor de creştere consemnând ulterior o relativă decelerare. Şi evoluția depozitelor în valută ale acestui segment a fost marcată de o schimbare, în condițiile în care tendința de accelerare a creşterii manifestată în ultima parte a anului 2006 a continuat doar până în primul trimestru al anului 2007. Ca urmare, ritmul de creştere a depozitelor totale ale populației s-a menținut doar în primele luni ale anului 2007 pe panta accentuat ascendentă pe care s-a înscris în a doua parte a anului 2006 (o rată anuală de creştere de 39,8 la sută în martie 2007, față de 22,9 la sută în decembrie 2006), consemnând ulterior o tendință de plafonare.

3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

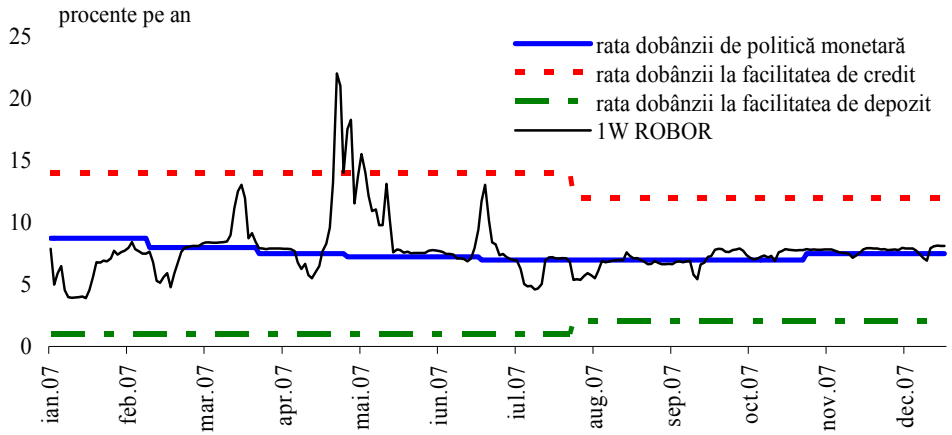
Pe parcursul anului 2007, BNR a continuat să utilizeze în mod activ şi flexibil componentele cadrului operaţional al politicii monetare specific strategiei de ţintire directă a inflaţiei, în condiţiile menţinerii poziţiei sale de debitor net în raport cu sistemul bancar. Pe lângă politica ratei dobânzii, roluri importante în imprimarea gradului adecvat de restrictivitate condiţiilor monetare în sens larg le-au deţinut controlul monetar exercitat de banca centrală şi mecanismul rezervelor minime obligatorii. Acesta din urmă şi-a menţinut austeritatea de-a lungul întregului an prin păstrarea ratelor rezervelor minime obligatorii aplicabile pasivelor în lei şi celor în valută ale instituţiilor de credit la nivelurile de 20 la sută şi, respectiv, de 40 la sută. Maniera de gestionare a lichidităţii de pe piaţa monetară a fost însă adaptată condiţiilor concrete de funcţionare a segmentelor pieţei monetare.

Astfel, în scopul descurajării intrărilor de capital volatil şi implicit al contracarării riscului unei aprecieri nesustenabile a leului, în primele luni ale anului 2007, banca centrală a continuat să recurgă temporar la practica absorbţiei parţiale a excedentului de lichiditate prin intermediul operaţiunilor de piaţă (iniţiată la finele anului anterior). Pe acest fond, apelul instituţiilor de credit la facilitatea de depozit s-a intensificat comparativ cu ultima parte a anului 2006 – vârful soldului mediu zilnic al acestor depozite fiind atins în ianuarie –, iar randamentul mediu al plasamentelor băncilor la BNR s-a distanţat temporar de rata dobânzii de politică monetară. Acest ecart s-a diminuat însă ulterior, pe măsură ce banca centrală a crescut fermitatea controlului monetar. Ca reacţie la apariţia începând cu luna aprilie a unor episoade de tensionare a condiţiilor lichidităţii – datorate, pe de o parte, efectuării de către Trezorerie a unor absorbţii monetare peste aşteptări şi, pe de altă parte, amplificării substanţiale a cererii de rezerve a unor bănci sub impactul sporirii interesului nerezidenţilor pentru efectuarea de plasamente în lei – BNR şi-a redus treptat frecvenţa şi volumul operaţiunilor de sterilizare şi a efectuat o serie de injecţii de lichiditate (în premieră în ultimii cinci ani) prin intermediul unor operaţiuni *repo*; pe fondul recurenţei sporadice a deficitelor temporare de lichiditate, aceste tranzacţii au alternat cu operaţiunile de sterilizare până la finele trimestrului II.

Conturarea în a doua parte a anului a necesităţii creşterii restrictivităţii condiţiilor monetare şi implicit a eficacităţii instrumentelor politicii monetare a determinat banca centrală să opereze o serie de modificări la nivelul cadrului operaţional al politicii monetare. Astfel, pentru a reduce amplitudinea fluctuaţiilor ratelor dobânzilor de pe piaţa monetară interbancară şi pentru a consolida astfel rolul acestora în cadrul mecanismului de transmisie monetară, dar şi rolul de semnal al ratelor dobânzilor-cheie ale politicii monetare, BNR a restrâns începând din luna august amplitudinea coridorului format în jurul ratei dobânzii de politică monetară de ratele dobânzilor facilităţilor permanente, majorând rata dobânzii pentru facilitatea de depozit de la 1 la 2 la sută şi reducând-o pe cea aferentă facilităţii de creditare de la 14 la 12 la sută. Totodată, pentru a armoniza mai bine scadenţa principalului instrument de politică monetară (căruia îi este asociată rata dobânzii de politică monetară), pe de o parte, cu durata perioadei de menţinere a rezervelor minime obligatorii (o lună) şi, pe de altă parte, cu maturitatea preponderentă a

tranzacţiilor derulate pe piaţa monetară interbancară şi, implicit, pentru a atenua volatilitatea ratelor dobânzilor pe termen scurt pe această piaţă, BNR a redus în luna iulie scadenţa depozitelor atrase de la o lună la două săptămâni.

Rate ale dobânzii

În plus, în ultima parte a trimestrului III, BNR a început să întărească sensibil politica de gestionare a lichidităţii, urmărind astfel creşterea preemptivă a restrictivităţii politicii ratei dobânzii. Pentru a spori eficacitatea operaţiunilor de drenare a excedentului de lichiditate, banca centrală a reluat la finele lunii septembrie practica atragerii de depozite prin licitaţie la rată fixă a dobânzii[12], acceptând integral sumele oferite de instituţiile de credit. Fermitatea controlului asupra lichidităţii a continuat să fie accentuată în ultimele luni ale anului, prin aceasta urmărindu-se potenţarea efectului majorării ratei dobânzii de politică monetară. În acest context, BNR a suplimentat operaţiunile de piaţă monetară standard cu licitaţii de atragere de depozite pe scadenţe mai scurte decât cea aferentă principalului instrument de politică monetară. Aceste tranzacţii au cunoscut chiar o intensificare în luna decembrie, banca centrală urmărind astfel să contracareze impactul injecţiilor masive de lichiditate efectuate de Trezorerie. În aceste condiţii, a devenit vizibilă o schimbare de comportament al randamentelor depozitelor interbancare, relevată de tendinţa tot mai pronunţată de stabilizare a acestora pe un palier aflat în proximitatea ratei dobânzii de politică monetară.

Absorbţia lichidităţii excedentare s-a realizat în cea mai mare măsură prin intermediul atragerii de depozite; ponderea acestora în soldul mediu lunar al operaţiunilor *open market* ale băncii centrale a sporit în a doua parte a anului, urcând în decembrie la 95 la sută. În schimb, rolul certificatelor de depozit emise de BNR cu maturitatea de trei luni s-a diminuat tot mai mult, în condiţiile în care formarea şi consolidarea anticipaţiilor privind majorarea ratelor dobânzilor au determinat scăderea interesului instituţiilor de credit pentru aceste plasamente; astfel, licitaţiile lunare de certificate de depozit ale BNR organizate în trimestrul IV s-au soldat cu respingerea tuturor ofertelor prezentate de instituţiile de credit, în

[12] În perioada iulie-septembrie, licitaţiile pentru atragerea de depozite s-au organizat la rată variabilă a dobânzii.

condiţiile în care valoarea acestora s-a situat sub pragul minim acceptabil (de 75 la sută din volumul anunţat).

Pe ansamblul anului, soldul mediul zilnic al operaţiunilor *open market* s-a restrâns sensibil, diminuându-se cu 50 la sută comparativ cu anul precedent. Evoluţia acestuia a reflectat în principal amplificarea absorbţiilor nete de lichiditate datorate factorilor autonomi, precum şi creşterea cererii de rezerve a instituţiilor de credit[13]. În consecinţă, costurile BNR aferente gestionării condiţiilor lichidităţii de pe piaţa monetară au continuat să se reducă comparativ cu anul precedent, echivalând cu aproximativ 0,2 la sută din PIB.

4. Orientările politicii monetare

Politica monetară a BNR, a cărei implementare se va realiza în continuare în contextul strategiei de ţintire directă a inflaţiei, va fi orientată în perioada următoare în direcţia reluării procesului dezinflaţiei şi a asigurării coborârii ratei inflaţiei spre niveluri sustenabile pe termen mediu, compatibile cu definiţia de stabilitate a preţurilor. Ţintele anuale de inflaţie vizate de politica monetară pe orizontul său de transmisie descriu o traiectorie descendentă, nivelurile acestora fiind de 3,8 la sută ±1 punct procentual pentru anul 2008 şi de 3,5 la sută ±1 punct procentual pentru anul 2009.

Similar anului precedent, demersurile necesare fundamentării şi stabilirii în consultare cu guvernul a ţintei de inflaţie pentru anul 2009 au fost iniţiate de Consiliul de administraţie al BNR în etapa premergătoare elaborării Raportului asupra inflaţiei din luna august 2007. În urma evaluării diferitelor scenarii de proiecţie şi a principalelor ipoteze care au stat la baza elaborării lor (inclusiv a celor referitoare la variabile de politică economică guvernamentală), dar şi a riscurilor şi a incertitudinilor majore privind evoluţia pe termen mediu a ritmului de creştere a preţurilor de consum, ţinta de inflaţie pentru anul 2009 a fost stabilită la nivelul de 3,5 la sută ±1 punct procentual.

Din perspectiva analizelor efectuate, s-a considerat că acest nivel al ţintei întruneşte exigenţele ce decurg atât din specificul implementării politicii monetare în contextul strategiei de ţintire directă a inflaţiei, cât şi din necesitatea continuării procesului de convergenţă nominală şi reală a economiei româneşti. Astfel, pe de o parte, el răspundea şi cerinţei de a se consolida dezinflaţia şi de a se atinge, în concordanţă cu calendarul prevăzut pentru adoptarea euro, un nivel al ratei inflaţiei compatibil cu criteriul de inflaţie al Tratatului de la Maastricht, precum şi, ulterior, cu definiţia cantitativă a stabilităţii preţurilor adoptată de Banca Centrală Europeană. Pe de altă parte, nivelul ţintei pentru 2009 reflecta preocuparea BNR pentru atingerea consecventă a obiectivului de inflaţie stabilit, aceasta fiind esenţială pentru întărirea credibilităţii băncii centrale – în contextul istoriei relativ scurte a strategiei de ţintire directă a inflaţiei în România – şi în final pentru

[13] Majorarea nivelului prevăzut al rezervelor minime obligatorii aferente pasivelor în lei ale instituţiilor de credit s-a datorat atât creşterii bazei de calcul, cât şi majorării ratei acestora la jumătatea anului 2006.

ancorarea eficace a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu. Menținerea precauției BNR a fost justificată de anticiparea persistenței pe parcursul anului 2009 a efectelor inflaționiste directe ale factorilor aflați în afara sferei de influență a politicii monetare, cei mai importanți fiind: (i) avansarea procesului de convergență a economiei românești; (ii) programarea efectuării în acest interval a unor ajustări semnificative de prețuri administrate, precum și de impozite indirecte; (iii) persistența unor rigidități nominale asimetrice.

Datorită accelerării puternice a inflației în ultimele trimestre, precum și revizuirii succesive în sens ascendent a proiecțiilor privind evoluția acesteia în următorii doi ani, nivelul prognozat[14] al ratei inflației pentru decembrie 2008 a devenit incompatibil cu atingerea țintei stabilite pentru acest an; în același timp, obiectivul reluării procesului dezinflației și reînscrierii ratei anuale a inflației pe traiectoria compatibilă cu atingerea țintei de inflație stabilite pentru sfârșitul anului 2009 a devenit o reală provocare pentru banca centrală și pentru politica monetară. Dificultatea atingerii acestui obiectiv derivă în principal din prelungirea și chiar amplificarea recentă și în perspectiva apropiată a șocurilor inflaționiste de natura ofertei, potențial generatoare de efecte secundare, precum și din creșterea temporară prognozată a magnitudinii și a duratei de manifestare a excedentului de cerere agregată.

Totuși, Consiliul de administrație al BNR a respins categoric soluția recurgerii în acest context la o revizuire ascendentă a țintelor de inflație, considerând că aceasta ar fi stimulat suplimentar atât anticipațiile inflaționiste, cât și relaxarea politicii veniturilor și a celei fiscale în perioada electorală ce se apropia. Un alt argument al poziției Consiliului de administrație al BNR l-a constituit faptul că acțiunea principalilor factori care au determinat reaccelerarea inflației era temporară și se plasa în afara sferei de acțiune a politicii monetare, aceștia fiind de natura ofertei. Totodată, BNR a dorit să-și manifeste astfel angajamentul față de țintele de inflație și să reconfirme concentrarea atenției sale asupra țintei pe orizontul temporal mai îndelungat, cea care poate fi vizată prin instrumentele politicii monetare.

Consecința acestei opțiuni a constituit-o preluarea de către politica monetară a sarcinii de a contracara impactul exercitat asupra cererii interne de menținerea caracterului lax al celorlalte politici macroeconomice și de a ancora ferm anticipațiile inflaționiste în scopul prevenirii manifestării efectelor secundare ale șocurilor ofertei. Aceasta se poate realiza doar prin creșterea și prelungirea restrictivității accentuate a politicii monetare, o asemenea conduită reprezentând o condiție necesară, dar nu suficientă pentru materializarea actualei prognoze a evoluțiilor macroeconomice care indică scăderea ratei anuale a inflației la nivelul de 3,5 la sută în decembrie 2009. Riscurile asociate acestei prognoze sunt însă semnificative, cele mai importante fiind: creșterea salariilor în exces față de cea a productivității muncii, o eventuală depreciere a monedei naționale ca urmare a persistenței turbulențelor de pe piețele internaționale, implementarea unei politici bugetare mai laxe decât cea asumată, creșteri ale prețurilor administrate și ale celor ale combustibililor mai ample decât cele anticipate în prezent. Prin urmare,

[14] Prognozele evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu incluse în Rapoartele asupra inflației din lunile februarie și mai 2008.

sporirea probabilității coborârii ratei inflației spre ținta pe termen mediu este condiționată de creşterea coerenței *mix*-ului de politici macroeconomice – prin întărirea considerabilă a politicii fiscale şi ajustarea corespunzătoare dinamicii productivității muncii a politicii veniturilor –, precum şi de accelerarea reformelor structurale, care să atenueze progresiv potențialul inflaționist al factorilor ofertei.

Reacția BNR la acest context a fost promptă, banca centrală accentuând trendul ascendent al ratei dobânzii de politică monetară prin operarea a trei noi majorări consecutive asupra nivelului acesteia (în lunile februarie, martie, respectiv mai 2008), care a fost astfel ridicat la valoarea de 9,75 la sută pe an; totodată, BNR a menținut rigoarea politicii de gestionare a lichidității de pe piața monetară prin intermediul operațiunilor de piață. În plus, dată fiind prelungirea ritmului rapid de creştere a creditului acordat sectorului privat – în special a componentei în valută – au fost menținute ratele rezervelor minime obligatorii la nivelul de 20 la sută pentru pasivele constituite în monedă națională şi, respectiv, de 40 la sută pentru pasivele denominate în valută; totodată, BNR a adoptat măsuri prudențiale suplimentare aplicabile sectorului financiar, constând în majorarea coeficienților de provizionare pentru creditele în valută acordate de bănci debitorilor expuşi riscului valutar şi în extinderea acestor prevederi la nivelul instituțiilor financiare nebancare.

Imprimarea în continuare a gradului crescut de restrictivitate condițiilor monetare în sens larg se va realiza preponderent prin intermediul cadrului operațional al politicii monetare specific strategiei de țintire directă a inflației. Având în vedere schimbările produse în ultima perioadă la nivelul condițiilor lichidității şi anticiparea accentuării acestora – diminuarea excedentului structural de lichiditate din sistemul bancar, precum şi scăderea poziției nete a lichidității instituțiilor de credit – o provocare pentru banca centrală o va reprezenta în perioada următoare adaptarea instrumentelor politicii monetare la noul context şi maximizarea eficacității acestora. Această acțiune a fost deja inițiată prin noile modificări aduse recent de Banca Națională a României unor instrumente de politică monetară, care se circumscriu totodată procesului gradual de armonizare a cadrului operațional al BNR cu cel al BCE. Astfel, pentru a creşte eficacitatea gestionării de către banca centrală a condițiilor lichidității de pe piața monetară şi, implicit, a influenței exercitate de instrumentele de politică monetară asupra ratelor dobânzilor pe termen scurt de pe această piață, Consiliul de administrație al BNR a decis să reducă scadența operațiunilor standard de atragere de depozite de la două săptămâni la o săptămână. Concomitent, în scopul ameliorării transmiterii semnalelor de politică monetară şi al reducerii amplitudinii fluctuațiilor ratelor dobânzilor de pe piața monetară interbancară, s-a decis imprimarea unui caracter simetric coridorului format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară şi restrângerea amplitudinii acestuia la valoarea de ±4 puncte procentuale.

Capitolul II. Stabilitatea financiară, reglementarea şi supravegherea prudenţială

1. Stabilitatea financiară

1.1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Stabilitatea financiară din România în anul 2007 poate fi evaluată pe două paliere, corespunzătoare celor două semestre ale anului. În prima parte, caracteristicile sistemului financiar românesc, din punct de vedere al stabilităţii financiare, au fost practic similare celor din anul precedent: sistem stabil, vulnerabilităţi minore, dar în creştere, asociate cu dezechilibrul extern relativ ridicat, ritm rapid de îndatorare a populaţiei şi risc valutar în creştere. În a doua parte a anului, sistemul financiar a operat în condiţii noi, date de accentuarea riscurilor existente şi de repercusiunile turbulenţelor de pe pieţele financiare externe. În ansamblu, în 2007 vulnerabilităţile sistemului financiar au tins să crească – tendinţă determinată deopotrivă de factori endogeni şi exogeni –, context care evidenţiază necesitatea întăririi reacţiei corective a politicilor macroeconomice şi prudenţiale.

Economia mondială a fost marcată de tensiuni sporite în 2007, unele fiind conturate încă din 2006: încetinirea creşterii economice şi corecţia preţului activelor. Începând din a doua jumătate a anului 2007, pieţele financiare prezintă trăsături noi, date de problemele de pe piaţa ipotecară cu risc ridicat din SUA, cele mai pregnante fiind înrăutăţirea sensibilă a percepţiei faţă de risc a investitorilor şi diminuarea lichidităţii globale.

Băncile româneşti nu au expuneri pe instrumentele financiare aflate la originea problemelor actuale de pe pieţele financiare internaţionale; totuşi, turbulenţele de pe aceste pieţe pot influenţa stabilitatea financiară din România indirect, pe canalul economiei reale şi pe cel al lichidităţii bancare. Repercusiunile situaţiei internaţionale s-au manifestat limitat, sub forma creşterii costului finanţării externe, dar în viitor acestea pot fi mai ample şi mai diverse. Creşterea economică a României se prognozează a se menţine robustă în tendinţa regională, dar încetinirea activităţii economice în principalele economii partenere poate afecta poziţia financiară a firmelor româneşti de comerţ exterior. Finanţarea deficitului extern al ţării – relativ ridicat – poate fi mai dificilă dacă lichiditatea externă se va diminua, iar activitatea economică în principalele ţări în care lucrează cetăţeni români – care asigură importante intrări autonome de lichidităţi – confirmă proiecţiile de încetinire. Datoria externă pe termen scurt se majorează rapid şi, în condiţii de constrângeri de lichiditate pe pieţele internaţionale, poate să-şi menţină ritmul în detrimentul finanţărilor pe termen mediu şi lung, creând astfel o vulnerabilitate nouă economiei. Companiile şi populaţia – care se finanţează în proporţie ridicată în valută – sunt expuse faţă de eventuala înrăutăţire a situaţiei lichidităţii internaţionale. Nu în ultimul rând, mediul extern în deteriorare ar spori aversiunea la risc a investitorilor faţă de România – reflectată în evaluările agenţiilor de rating –, alimentată şi de unele evoluţii macroeconomice interne preocupante:

creşterea deficitului extern, majorarea rapidă a creditului şi insuficienta coordonare a politicilor pentru reluarea procesului dezinflaţionist.

Stabilitatea financiară internă ar putea fi afectată şi din cauza majorării preţurilor externe la petrol, mărfuri alimentare şi materii prime, tendinţă care tinde să se menţină şi în 2008. Costurile de finanţare pentru astfel de importuri, precum şi impactul creşterii preţurilor alimentelor asupra venitului disponibil al populaţiei pot conduce la deteriorarea capacităţii de rambursare a creditelor bancare.

Unele evoluţii macroeconomice interne au efecte directe sau indirecte nefavorabile pentru stabilitatea financiară, dar aceste riscuri se menţin la un nivel moderat. Companiile şi populaţia cu îndatorare ridicată vor resimţi întărirea politicii monetare. Evoluţia cursului de schimb al monedei naţionale din 2007, mai puţin liniară şi, astfel, impredictibilă, a indus incertitudini şi influenţe financiare noi împrumutaţilor. Persistenţa unor condiţii nefavorabile pe pieţele financiare externe pune în discuţie, mai mult decât înainte, probabilitatea unei ajustări a deficitului de cont curent. Această ajustare, chiar în varianta lentă, reprezintă o provocare serioasă pentru economia românească pentru că deficitul extern este relativ mare, iar finanţarea externă este îndreptată îndeosebi spre producătorii de bunuri şi prestatorii de servicii necomercializabile *(nontradables)*, care se adaptează mai greu la noile condiţii de finanţare şi de curs de schimb.

Piaţa muncii aduce o provocare relativ nouă la adresa stabilităţii macroeconomice şi a celei financiare; îngustarea continuă a acesteia, rezultat al exodului unei importante părţi a forţei de muncă şi al creşterii economice ridicate din ultimii şase ani (care sporeşte cererea), creează presiuni salariale mari, care, acomodate, pot deteriora profitabilitatea multor companii şi, ca urmare, pot slăbi capacitatea de acoperire a serviciului datoriei bancare interne şi rezistenţa la unele şocuri.

Sectorul bancar îşi finanţează activitatea de creditare într-o măsură sporită din surse externe, dar şi companiile se împrumută pe scară largă din străinătate. Volatilitatea monedei naţionale este mai ridicată (în comparaţie cu volatilitatea monedelor din regiune), explicată şi prin caracteristicile structurale ale pieţei valutare, care o disting de alte pieţe regionale: volumul este relativ mic; scadenţa operaţiunilor este în cea mai mare parte pe termen scurt; instrumentele derivate au pondere mică şi sunt deţinute aproape în totalitate de nerezidenţi. Volatilitatea mai ridicată a cursului de schimb al leului, prin implicaţiile sale preponderent negative, poate fi redusă prin dezvoltarea pieţei valutare, dar îndeosebi prin întărirea coerenţei politicilor macroeconomice.

Importatorii, cei mai afectaţi în urma unei deprecieri a leului, prezintă o poziţie financiară bună (conform datelor disponibile la jumătatea anului 2007), care le-ar asigura o adaptare fără implicaţii deosebite. În schimb, informaţiile de la finele anului indică creşterea restanţelor importatorilor, fapt care sugerează existenţa unor dificultăţi. Datoria externă pe termen scurt a sectorului nebancar aparţine în cea mai mare parte companiilor fără activitate generatoare de valută, expunându-le riscului valutar (de exemplu, companiile din sectorul imobiliar).

Politicile macroeconomice trebuie să întărească sustenabilitatea pe termen lung a economiei româneşti prin creşterea contribuţiei exporturilor şi ajustarea consumului. Aceste modificări ale structurii producţiei pot fi asigurate prin realizarea unei dozări mai bune a politicilor economice. În situaţia contrară, creşterea restrictivităţii politicii monetare, de exemplu, ar putea compensa numai parţial absenţa suportului politicilor fiscale şi de venituri, generând totodată implicaţii negative ale acestei asimetrii de politici. O dozare mai bună a politicilor economice capătă o importanţă crucială în actualul cadru intern şi internaţional, caracterizat prin: (i) persistenţa turbulenţelor de pe pieţele financiare; (ii) creşterea preţurilor internaţionale ale alimentelor şi energiei; (iii) nivelul ridicat şi preocupant al deficitului de cont curent al României; (iv) menţinerea presiunilor din partea politicilor salariale şi v) posibilităţile limitate ale cursului de schimb de a sprijini procesul dezinflaţionist.

Riscurile generate de companiile nefinanciare au crescut, dar performanţa financiară a acestora asigură protecţie la un şoc moderat. Capacitatea de acoperire a serviciului datoriei s-a îmbunătăţit uşor la nivel agregat, dar cu evoluţii divergente în structură: cea mai bună situaţie se înregistrează la companiile din sectorul energetic şi de transport şi comunicaţii, iar la polul opus se află agricultura; sectorul imobiliar consemnează o înrăutăţire a capacităţii de rambursare, explicată într-o anumită măsură prin transferul unei părţi din profit, în cadrul grupului, în ţări cu fiscalitate mai redusă.

Prima de risc la creditele către companii s-a redus (inclusiv la creditele în euro). Pe de altă parte, rata restanţelor şi datoria la risc au crescut (aceasta din urmă fiind încă relativ bine acoperită cu provizioane), fără a fi ajuns însă la niveluri preocupante. Probabilitatea de nerambursare pentru perioada iunie 2007 – iunie 2008 a crescut faţă de precedentele 12 luni, sugerând o potenţială vulnerabilitate în creştere a sectorului real. Companiile care produc bunuri tranzacţionabile înregistrează un risc de nerambursare mai mare în comparaţie cu restul economiei.

Un şoc pe cursul de schimb sau pe rata dobânzii ar afecta moderat acest sector, dar un şoc pe lichiditate poate avea implicaţii mai serioase asupra stabilităţii financiare, prin scăderea notabilă a capacităţii multor companii de a onora serviciul datoriei faţă de bănci. Expunerea valutară a companiilor nu s-a modificat semnificativ (conform datelor de la mijlocul anului 2007), dar este la un nivel ridicat. Sectorul cu expunere valutară mai însemnată este cel al comerţului şi serviciilor. În termenii unui scenariu de rezistenţă la factori de risc, o depreciere relativ importantă a monedei naţionale (de 20 la sută sau 30 la sută) ar avea consecinţe majore asupra riscului de credit, prin creşterea notabilă a probabilităţii de nerambursare în cazul companiilor cu activitate de import sau net importatoare.

Un şoc pe lichiditate poate fi considerat, într-un scenariu de rezistenţă la şocuri, cel aferent reducerii, până la dispariţie, a finanţărilor externe pe termen scurt ale băncilor. În această ipoteză extremă, companiile afectate ar avea o pondere notabilă atât în totalul valorii adăugate, cât şi în cel al forţei de muncă din economie.

Repercusiunile, prin canalul indirect, asupra sistemului bancar ar fi importante îndeosebi ca risc de lichiditate şi mai puţin ca risc de credit.

Riscurile asociate cu sectorul populaţiei au sporit în 2007, menţinându-se încă sustenabile: serviciul datoriei şi volumul creditelor negarantate au continuat să crească; valoarea pasivelor financiare a ajuns mai mare decât cea a activelor financiare; populaţia a devenit debitor net faţă de sectorul bancar; creditul de consum are dinamica cea mai ridicată (ca şi ponderea în total credit) şi beneficiază de scadenţe tot mai lungi; creditul în valută consemnează ritmul de creştere cel mai ridicat. Aceste trăsături şi evoluţii ale creditării populaţiei, plasate în contextul culturii financiare încă deficitare la nivelul acestui sector, justifică preocuparea în continuare a băncii centrale pentru limitarea vitezei de creştere a creditării populaţiei şi întărirea gestiunii riscurilor la nivelul băncilor.

Sectorul bancar, componenta dominantă a sistemului financiar românesc, a evoluat în 2007 pe o traiectorie similară celei din anii precedenţi: creşterea puternică a intermedierii, susţinută deopotrivă de cerere şi de ofertă, dar cu menţinerea indicatorului sub media Uniunii Europene; dinamica înaltă a creditării populaţiei; micşorarea continuă a raportului depozite-credite, care a devenit subunitar şi, în paralel, apelul sporit al băncilor la finanţarea externă. Depozitele atrase de la companii şi populaţie au constituit şi în 2007 sursa principală de finanţare a băncilor, dar rolul lor este în continuă scădere. În aceste condiţii, prelungirea instabilităţii pe pieţele financiare internaţionale reclamă tot mai mult ca băncile să identifice soluţii pentru reorientarea mai semnificativă spre resurse autohtone.

Valorile indicatorilor de solvabilitate au continuat să se reducă, îndeosebi pe seama expansiunii creditului, sectorul financiar rămânând încă relativ bine capitalizat, însă cu diferenţe notabile între bănci. Pentru un număr de bănci având raportul de solvabilitate în apropierea limitei minime de 8 la sută, continuarea actualelor politici de creditare va presupune majorarea corespunzătoare a fondurilor proprii. Analizele de *stress-testing*[1] confirmă menţinerea la nivel agregat a unui nivel moderat al vulnerabilităţilor din sectorul bancar.

Riscul de credit a crescut însă semnificativ în 2007, îndeosebi pe componenta creditului în valută acordat populaţiei. Evoluţia reflectă şi efectele ritmurilor înalte de creditare din ultimii ani (care, în plan macroeconomic, au contribuit şi la creşterea în exces a cererii agregate, cu impact negativ asupra contului curent şi procesului dezinflaţionist). Pe termen scurt, se anticipează că expansiunea creditului se va tempera, ca rezultat al creşterii costurilor de finanţare, în urma întăririi politicii monetare şi a scumpirii finanţării externe în contextul descris mai sus.

Creşterea rapidă a creditului din ultimii ani, îndeosebi a celui în valută (cu dinamica cea mai susţinută în cazul sectorului populaţiei), a devenit preocupantă, fiind sursa unor vulnerabilităţi deopotrivă pentru stabilitatea financiară şi pentru cea a preţurilor, deoarece: generează presiuni inflaţioniste;

[1] Scenariu folosit pentru a determina stabilitatea unei entităţi în cazul unor şocuri extreme, dar plauzibile.

contribuie la creşterea deficitului de cont curent, aflat la niveluri ridicate; majorează riscul valutar; deteriorează riscul de credit.

Nu există soluţii simple pentru temperarea durabilă a creşterii rapide a creditului. Contextul macroeconomic actual, caracterizat prin recrudescenţa unor presiuni inflaţioniste (care a debutat în ultima parte a anului 2007), impune menţinerea restrictivităţii politicii monetare, inclusiv prin creşterea ratei dobânzii. Această situaţie, pe de altă parte, ar putea încuraja şi mai mult creditarea în valută (pe canalul ratei dobânzii şi, posibil, al aprecierii monedei naţionale) şi, totodată, ar crea serioase dificultăţi de rambursare pentru cei deja îndatoraţi. Creşterea riscului de credit, care probabil că se va accentua pe măsura lungirii scadenţelor şi a apropierii de scadenţă, impune adoptarea de noi iniţiative de reglementare şi supraveghere prudenţială, care să întărească gestiunea riscurilor la bănci şi/sau să coreleze mai strâns costul creditului cu riscurile aferente unui împrumutat sau diferitelor categorii de împrumutaţi. Astfel de iniţiative pot asigura o mai bună concordanţă între capacitatea de gestiune a riscului de credit (pe măsura creşterii creditării) şi nivelul actual şi viitor al capitalului şi provizioanelor.

Lichiditatea băncilor româneşti este în scădere, dar continuă să fie satisfăcătoare. Finanţările interbancare au devenit tot mai importante şi persistente pentru unele bănci; acestea induc însă o vulnerabilitate nouă în sectorul bancar, care pe termen scurt nu este preocupantă. Totuşi, evoluţiile de pe piaţa interbancară impun o monitorizare atentă. Pe de altă parte, dependenţa în creştere a băncilor de finanţarea externă măreşte vulnerabilitatea acestora faţă de lichiditatea de pe pieţele internaţionale. Această vulnerabilitate este însă apreciată ca scăzută, ştiind că, în cea mai mare parte, finanţarea externă a băncilor româneşti provine de la băncile-mamă. Până în prezent, nici o bancă românească nu şi-a activat planul de urgenţă ca urmare a turbulenţelor de pe pieţele externe. Se impune însă revizuirea şi întărirea acestor planuri de urgenţă pentru a le spori, pe cât posibil, eficacitatea.

Ratele de profitabilitate îşi consolidează tendinţa de scădere, deşi eficienţa operaţională s-a îmbunătăţit. Strategia băncilor de creştere a volumului activităţii a condus la majorarea rezultatelor financiare.

Piaţa asigurărilor, în expansiune şi în etapa finală a armonizării cu legislaţia europeană, nu a fost afectată de actualele turbulenţe de pe pieţele financiare, din motive ce ţin de specificul asigurărilor, de gradul (relativ scăzut) de dezvoltare şi integrare cu pieţele financiare externe. Câteva evoluţii înregistrate pot crea vulnerabilităţi acestui sector: creşterea ratei daunelor pentru asigurările generale şi dinamica rentabilităţii portofoliului de active mobiliare pentru asigurările de viaţă. Instituţiile financiare nebancare (cu activitate de creditare) deţin o pondere redusă în ansamblul sistemului financiar. Vulnerabilităţile potenţiale la nivelul acestor instituţii pot fi mai uşor identificate odată cu intrarea lor în sfera de reglementare şi supraveghere a băncii centrale.

Piaţa de capital a avansat în procesul de convergenţă cu pieţele europene; totodată, riscurile pe această piaţă au crescut, evidenţiate de impactul turbulenţelor de pe

pieţele externe, dar şi al cadrului economic intern asupra capitalizării bursiere şi volumului tranzacţiilor. Analiza comparativă a indicelui principal al Bursei de Valori Bucureşti cu indicii din pieţele dezvoltate şi emergente arată, pe de o parte, insuficienta integrare cu pieţele europene (corelaţii slabe în perioade normale), iar pe de altă parte, tratamentul similar al investitorilor nerezidenţi faţă de pieţele emergente în fazele de declin.

1.2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudenţială şi stabilitatea financiară

Centrala Riscurilor Bancare (CRB)

Creşterea activităţii de creditare a determinat implicit şi sporirea volumului informaţiilor existente în baza de date a CRB, precum şi a gradului de utilizare a acestei structuri. Astfel, în cursul anului 2007, instituţiile de credit au efectuat 11,5 milioane interogări ale bazei de date a CRB (faţă de numai 8,4 milioane în anul 2006), din care 99,5 la sută cu acordul debitorilor potenţiali. Prin aceste interogări au fost solicitate date despre riscul global, creditele şi restanţele debitorilor. Ponderea debitorilor noi pentru care s-au efectuat interogări autorizate în totalul debitorilor noi a crescut de la 85,7 la sută în decembrie 2006 la 88,8 la sută în decembrie 2007. Creşterea numărului de interogări a avut o importanţă deosebită în menţinerea calităţii portofoliului de credite al băncilor, în condiţiile accelerării activităţii de creditare.

Numărul debitorilor înregistraţi în baza de date a CRB a crescut, de la începutul activităţii acestei structuri, de 60 de ori, numărul creditelor de 49 de ori, iar totalul sumelor datorate de peste 31 de ori. Trebuie precizat că la finele anului 2007 baza de date a CRB cuprindea 14 la sută din numărul debitorilor existenţi în sistemul bancar şi 14,9 la sută din numărul creditelor acordate pe total sistem bancar. Aceste cifre arată că pe total sistem bancar numărul creditelor de consum deţine în continuare o pondere semnificativă. La finele anului 2007, în condiţiile menţinerii limitei de raportare la nivelul de 20 000 lei, baza de date a CRB a cuprins aproximativ 85,1 la sută din valoarea creditelor acordate de sistemul bancar românesc, faţă de circa 79,6 la sută la finele anului 2006.

În acest context, este de subliniat faptul că şi în anul 2007 s-a înregistrat o creştere semnificativă a numărului de clienţi-persoane fizice. Dacă în luna decembrie 2006 erau înregistrate în baza de date a CRB 403 943 persoane fizice cu expuneri de credit superioare limitei de raportare, la sfârşitul anului 2007 numărul acestora a ajuns la 724 658 (+79,4 la sută). Valoarea creditelor acordate persoanelor fizice a evoluat de la 21 692 milioane lei la finele anului 2006 la 49 584 milioane lei în decembrie 2007 (+128,6 la sută). Numărul persoanelor fizice în numărul total de debitori înregistraţi în baza de date a CRB reprezenta 88,4 la sută la 31 decembrie 2007, faţă de 84,4 la sută în 2006; valoarea creditelor acordate persoanelor fizice în totalul sumei datorate reprezenta 29,5 la sută în decembrie 2007 comparativ cu 21,2 la sută în decembrie 2006. La finele anului 2007, din totalul creditelor acordate persoanelor fizice, 58,9 la sută erau denominate în euro, 29,2 la sută în lei, 11,3 la sută în franci elveţieni şi doar 0,6 la sută în dolari SUA.

Ca urmare a modificării Regulamentului nr. 4/2004 privind organizarea şi funcţionarea la Banca Naţională a României a Centralei Riscurilor Bancare, începând cu situaţia pentru luna aprilie 2007, instituţiile de credit nu mai raportează la Centrala Riscurilor Bancare restanţele mai mari de 30 de zile înregistrate în restituirea creditelor de către persoanele fizice cu expunere mai mică de 20 000 RON. Astfel, în baza de date a Centralei Riscurilor Bancare există informaţii despre restanţele mai mari de 30 de zile înregistrate de către persoanele fizice în restituirea creditelor mai mici de 20 000 lei pentru perioada august 2004-martie 2007.

Totodată, la 31 decembrie 2007, în baza de date a CRB existau 154 636 grupuri de debitori.

În anul 2007, au fost raportate de către instituţiile de credit la CRB informaţii despre 52 debitori care au produs fraude cu carduri (faţă de 43 în anul 2006), cu o valoare totală a sumei fraudate de 19 081 lei (comparativ cu 41 863 lei în anul 2006).

În baza Ordonanţei Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activităţii de soluţionare a petiţiilor şi a Legii nr. 677/2001 pentru protecţia persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date, în cursul anului 2007 s-a răspuns unui număr de 2 249 petenţi (2 199 persoane fizice şi 50 persoane juridice), care au solicitat informaţii referitoare la datele raportate la Centrala Riscurilor Bancare pe numele lor, faţă de un număr de 1 742 petenţi (1 709 persoane fizice şi 33 persoane juridice) înregistraţi în anul 2006.

Centrala Incidentelor de Plăţi (CIP)

În anul 2007, ca şi în anul anterior, analiza bazei de date a CIP evidenţiază faptul că numărul incidentelor de plată şi al titularilor care le-au generat a continuat să crească, însă într-un ritm mult mai redus decât în primii ani ai activităţii acesteia.

Comparativ cu anul anterior, în anul 2007 numărul titularilor de cont înregistraţi cu incidente a crescut semnificativ (32,3 la sută faţă de 9,2 la sută). De asemenea, numărul instrumentelor refuzate la plată a sporit cu 8,9 la sută (faţă de 6,5 la sută în anul 2006), însă valoarea sumelor refuzate a crescut cu doar 1,8 la sută (comparativ cu 33,1 la sută în anul 2006). Creşterea numărului de titulari de cont a fost determinată, în cursul anului 2007, de raportarea la Centrala Incidentelor de Plăţi a unui număr semnificativ de titulari de cont persoane fizice; astfel, dacă în cursul anului 2006 au fost raportate 689 persoane fizice, în cursul anului 2007 au fost raportate 3 288 persoane fizice (+377,2 la sută) care au produs incidente de plată, preponderent cu bilete la ordin.

În anul 2007, 83 la sută din numărul total al instrumentelor de plată refuzate şi 82 la sută din valoarea totală a sumei refuzate au fost raportate de nouă bănci. Totodată, trebuie semnalat că lipsa totală sau parţială de disponibil constituie cel mai frecvent motiv de refuz la plată (60,1 la sută din totalul motivelor de refuz).

În cursul anului 2007, au fost înregistrate 3,6 milioane interogări ale bazei de date a CIP (faţă de 2,8 milioane în anul precedent), efectuate de bănci în nume propriu sau în numele clienţilor. Prin aceste interogări au fost solicitate informaţii despre titularii de cont pentru a se verifica dacă pe numele acestora s-au înregistrat incidente de plată.

În conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 1/2001 privind organizarea şi funcţionarea la Banca Naţională a României a Centralei Incidentelor de Plăţi, cu modificările şi completările ulterioare, Banca Naţională răspunde solicitărilor primite de la autorităţile publice cu privire la situaţia înscrierii în baza de date a CIP a unor titulari de cont. Astfel, în cursul anului 2007, s-a răspuns unui număr de 1 840 solicitări primite de la autorităţi publice, comparativ cu 2 079 în anul 2006.

În baza Ordonanţei Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activităţii de soluţionare a petiţiilor şi a Legii nr. 677/2001 pentru protecţia persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date, în cursul anului 2007 s-a răspuns unui număr de 54 petenţi (3 persoane fizice şi 51 persoane juridice) care au solicitat informaţii referitoare la datele raportate la Centrala Incidentelor de Plăţi pe numele lor, comparativ cu un număr de 19 petenţi (o persoană fizică şi 18 persoane juridice) înregistraţi în anul 2006.

1.3. Acorduri de cooperare în domeniul stabilităţii financiare şi al gestionarii crizelor financiare

Sistemul financiar european s-a confruntat în deceniul trecut cu o serie de crize financiare şi, în special, cu crize bancare. De aceea, prin structurile sale, Uniunea Europeană a dedicat de-a lungul timpului o parte importantă a activităţii sale problematicii legate de gestionarea crizelor financiare. Reglementarea şi supravegherea reprezintă cele mai importante instrumente de natură microprudenţială cu care operează autorităţile de supraveghere şi băncile centrale, acestea având ca obiectiv menţinerea stabilităţii financiare prin detectarea timpurie a problemelor potenţiale cu care se pot confrunta instituţiile financiare individuale. În plus, prevenirea crizelor bancare trebuie consolidată la nivel macroprudenţial, atât la nivel naţional, cât şi pe plan european, prin măsuri precum întărirea transparenţei şi disciplinei de piaţă, dezvoltarea şi implementarea codurilor şi standardelor internaţionale, întărirea cooperării dintre diferitele autorităţi naţionale de reglementare şi supraveghere.

Între autorităţile cu responsabilităţi pe linia stabilităţii financiare din ţările Uniunii Europene au fost încheiate trei acorduri, având drept obiectiv crearea unui cadru de colaborare transfrontalier în domeniul managementului crizelor financiare:

- Acordul de cooperare între autorităţile cu responsabilităţi de monitorizare a sistemelor de plăţi şi autorităţile de supraveghere bancară, în stadiul al treilea al Uniunii Economice şi Monetare (2001);
- Acordul de cooperare între autorităţile de supraveghere bancară şi băncile centrale din Uniunea Europeană în domeniul gestionării situaţiilor de criză

(2003);

- Acordul de cooperare între autorităţile de supraveghere bancară, băncile centrale şi ministerele de finanţe din ţările Uniunii Europene în domeniul situaţiilor de criză financiară (2005).

La data de 1 august 2007, Banca Naţională a României a aderat la primele două acorduri menţionate anterior.

În contextul eforturilor de dezvoltare a aranjamentelor europene pentru stabilitate financiară, autorităţile de supraveghere financiară, băncile centrale şi ministerele de finanţe din Uniunea Europeană (UE) au convenit să semneze un nou acord de cooperare în situaţii de criză financiară, care va înlocui acordul precedent, semnat în anul 2005. Noul acord promovează cooperarea transfrontalieră între autorităţile relevante, atât în situaţii normale, prin întărirea pregătirii acestora pentru gestionarea unei potenţiale crize, cât şi în situaţii de criză financiară. Acordul conţine ca elemente de noutate un set de principii comune privind gestiunea crizelor financiare transfrontaliere, un cadru analitic comun de evaluare a implicaţiilor sistemice ale unor eventuale crize financiare şi orientări practice comune pentru gestionarea crizelor transfrontaliere, care să reflecte o înţelegere comună a etapelor şi procedurilor de parcurs în asemenea situaţii. Banca Naţională a României a semnat acordul respectiv în data de 4 aprilie 2008, cu ocazia reuniunii Consiliului ECOFIN.

La nivel naţional, la data de 31 iulie 2007 a fost semnat Acordul între Ministerul Economiei şi Finanţelor, Banca Naţională a României, Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor şi Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private pentru cooperare în domeniul stabilităţii financiare şi al gestionării crizelor financiare, în baza căruia a fost înfiinţat Comitetul Naţional pentru Stabilitate Financiară. Acest acord promovează colaborarea între banca centrală, celelalte autorităţi de supraveghere financiară şi Ministerul Economiei şi Finanţelor în situaţii normale sau de criză în sistemul financiar românesc, cu respectarea următoarelor principii: delimitare clară a responsabilităţilor; transparenţă; eficienţă; schimb de informaţii, efectuat în vederea îndeplinirii sarcinilor specifice, în condiţiile respectării secretului profesional potrivit legislaţiei în vigoare.

2. Autorizarea şi reglementarea instituţiilor financiare

2.1. Autorizarea şi reglementarea instituţiilor de credit

2.1.1. Autorizarea instituţiilor de credit

Banca Naţională a României a urmat şi în anul 2007, cu consecvenţă, politica sa pe linia consolidării sistemului bancar prin atragerea de bănci şi investitori puternici, capabili să asigure un control adecvat asupra managementului în sprijinirea realizării în condiţii de eficienţă şi prudenţă a activităţilor propuse spre derulare. Procesul de autorizare a instituţiilor de credit s-a înscris în acest deziderat al băncii centrale.

În iunie 2007, Banca Naţională a României a autorizat funcţionarea Băncii Millennium în temeiul prevederilor Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006 privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului, aprobată şi modificată prin Legea nr. 227/2007. Fondatorii băncii sunt persoane juridice care fac parte din grupul portughez Banco Comercial Portugues (Millennium bcp).

2.1.2. Cadrul legislativ şi de reglementare pentru instituţiile de credit

În plan legislativ, pe parcursul anului 2007 au fost înregistrate două momente importante şi anume aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006 privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului prin Legea nr. 227/2007 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 480/2007) şi aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 98/2006 privind supravegherea suplimentară a instituţiilor de credit, a societăţilor de asigurare şi/sau reasigurare, a societăţilor de servicii de investiţii financiare şi a societăţilor de administrare a investiţiilor dintr-un conglomerat financiar prin Legea nr. 152/2007 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 388/2007). Legile de aprobare au adus şi o serie de amendamente prin care s-au urmărit, în principal, realizarea corelării cu noile prevederi ale legislaţiei generale referitoare la societăţile comerciale în ceea ce priveşte principiile de guvernanţă corporativă, precum şi asigurarea transpunerii unor definiţii din Directiva 39/2004/CE privind pieţele de instrumente financiare.

În planul reglementării prudenţiale, anul 2007 a marcat progrese semnificative prin adoptarea de noi reglementări având următoarele obiective:

- armonizarea cadrului de reglementare pentru autorizarea instituţiilor de credit cu prevederile Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 227/2007 (Regulamentul Băncii Naţionale a României nr. 11/2007 privind autorizarea instituţiilor de credit, persoane juridice române, şi a sucursalelor din România ale instituţiilor de credit din state terţe);

- aducerea unor amendamente reglementărilor privind fondurile proprii ale instituţiilor de credit şi ale firmelor de investiţii, amendamente rezultate în principal în urma analizei documentelor emise de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni – CEBS (Regulamentul Băncii

Naţionale a României şi Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 10/12/2007 privind modificarea şi completarea Regulamentului BNR – CNVM nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituţiilor de credit şi ale firmelor de investiţii);

- completarea cadrului de reglementare pentru raportarea indicatorilor prudenţiali ai instituţiilor de credit, la nivel individual şi consolidat, în perioada de tranziţie premergătoare aplicării depline a cadrului de reglementare Basel II (Ordinul Băncii Naţionale a României nr. 7/2007 privind raportarea indicatorilor prudenţiali ai instituţiilor de credit, la nivel consolidat, pentru data de 31 decembrie 2006; Ordinul Băncii Naţionale a României nr. 8/2007 privind raportarea fondurilor proprii la nivel individual ale instituţiilor de credit; Ordinul Băncii Naţionale a României nr. 9/2007 privind raportarea de către instituţiile de credit a situaţiei adecvării capitalului la nivel individual; Ordinul Băncii Naţionale a României nr. 16/2007 privind raportarea indicatorilor prudenţiali ai instituţiilor de credit, la nivel consolidat, pentru exerciţiul financiar al anului 2007);

- crearea cadrului de reglementare pentru raportarea indicatorilor prudenţiali ai instituţiilor de credit, la nivel individual şi consolidat, în contextul aplicării depline a cadrului de reglementare Basel II începând cu 1 ianuarie 2008 (Ordinul Băncii Naţionale a României nr. 12/2007 privind raportarea cerinţelor minime de capital pentru instituţiile de credit). Respectivul cadru de reglementare a adoptat, din perspectiva configurării formularelor de raportare, standardele dezvoltate la nivelul Uniunii Europene de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni – CEBS (sistemul COREP);

- armonizarea cadrului de reglementare pentru clasificarea creditelor şi constituirea provizioanelor specifice de risc de credit cu prevederile Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 227/2007 (Regulamentul BNR nr. 5/2007 pentru modificarea Regulamentului nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit; Norma BNR nr. 8/2007 privind modificarea şi completarea Normelor metodologice nr. 12/2002 pentru aplicarea Regulamentului Băncii Naţionale a României nr. 5/2002).

De asemenea, pe *website*-ul BNR au fost postate precizări referitoare la regimul desfăşurării de activităţi pe teritoriul României de către instituţiile de credit autorizate şi supravegheate de autorităţile competente din statele membre ale UE şi pe teritoriul altor state membre de către instituţiile de credit autorizate şi supravegheate de Banca Naţională a României.

De la data dobândirii de către România a calităţii de stat membru al Uniunii Europene, Banca Naţională, prin reprezentanţii săi în cadrul structurilor comunitare, participă activ, prin formularea de poziţii, atât la stabilirea la nivel

european a strategiilor în domeniul reglementării prudenţiale, cât şi la elaborarea prevederilor noilor directive.

Banca Naţională a României, în calitatea sa de autoritate de reglementare a instituţiilor de credit, şi-a manifestat permanent deschiderea totală către implementarea acelor standarde de contabilitate care promovează aspecte calitative în scopul creşterii încrederii utilizatorilor în informaţiile oferite de situaţiile financiare.

În contextul implementării de către sectorul bancar românesc a prevederilor prudenţiale aduse de Noul Acord de Capital (Basel II) şi a Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) la nivel consolidat, precum şi al asigurării convergenţei cerinţelor de raportare prudenţială (COREP) cu cele ale raportării financiare în scopuri de supraveghere (FINREP), s-a impus preluarea în legislaţia naţională a cadrului standardizat de raportare financiară pe bază consolidată (FINREP) emis de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS). Acesta este destinat a fi utilizat de către instituţiile de credit (care aplică IFRS la elaborarea situaţiilor financiare publicabile) la întocmirea raportărilor financiare consolidate solicitate, în scop prudenţial, de către autorităţile de supraveghere din Uniunea Europeană.

Preluarea în legislaţia internă a cadrului de raportare emis de CEBS s-a realizat prin emiterea Ordinului BNR nr. 6/2007, asigurându-se astfel comparabilitatea informaţiilor şi indicatorilor la nivelul ţărilor UE care au implementat acest sistem de raportare.

Totodată, cadrul de raportare financiară FINREP emis de CEBS a fost adaptat şi la nivel individual, în conformitate cu reglementările contabile aplicabile instituţiilor de credit, prin emiterea Ordinului BNR nr. 13/2007, reglementare care asigură necesităţile de informaţii ale activităţii de supraveghere a Băncii Naţionale a României şi comparabilitatea indicatorilor cu cei prevăzuţi de cadrul de raportare prudenţială COREP.

În cadrul procesului de reformă a sistemului contabil aplicabil instituţiilor de credit din România s-au avut în vedere asigurarea conformităţii cu Directivele Europene, precum şi adaptarea reglementărilor emise de Ministerul Economiei şi Finanţelor la specificul activităţii bancare. În acest sens, în exerciţiul financiar al anului 2007 Reglementările contabile aplicabile instituţiilor de credit au fost completate prin Ordinul nr. 11/2007.

Totodată, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naţionale, respectiv a respectării cerinţelor de raportare impuse de către Ministerul Economiei şi Finanţelor, a fost actualizat cadrul de raportare contabilă semestrială a instituţiilor de credit (Ordinul MEF şi al BNR nr. 897/14/2007).

2.2. Notificarea şi reglementarea activităţii de creditare desfăşurate de instituţiile financiare nebancare

2.2.1. Notificarea instituţiilor financiare nebancare

Procesul de notificare şi înscriere în registre a instituţiilor financiare nebancare în funcţiune la data intrării în vigoare a Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 266/2006, iniţiat în anul 2006, s-a încheiat la data de 31 decembrie 2007. Au fost supuse procedurii de notificare şi înscrise în registre 4 563 instituţii, dintre care 58 au fost ulterior radiate ca urmare a încetării activităţii. Dintre acestea, 221 instituţii financiare nebancare – în principal societăţi de leasing financiar şi societăţi care derulează activităţi multiple de creditare – au fost înscrise în Registrul general (din care trei au fost radiate în cursul anului), dintre care 39 instituţii financiare nebancare au fost înscrise şi în Registrul special (din care una a fost radiată în cursul anului) şi se află în regim de supraveghere, restul fiind supuse regimului de monitorizare, iar 4 284 instituţii financiare nebancare – case de ajutor reciproc, case de amanet şi persoane juridice fără scop patrimonial, a căror activitate va fi urmărită şi comensurată exclusiv în scopuri statistice – sunt înscrise în Registrul de evidenţă.

2.2.2. Cadrul legislativ de reglementare pentru instituţiile financiare nebancare

În cursul anului 2007 a fost completat cadrul secundar de reglementare a sectorului instituţiilor financiare nebancare, prin emiterea următoarelor acte normative:

- Regulamentul BNR nr. 4/2007 privind modificarea şi completarea Regulamentului nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit, cu modificările şi completările ulterioare (publicat în Monitorul Oficial al României nr. 189/2007), prin care se extinde tratamentul aplicabil instituţiilor de credit şi asupra instituţiilor financiare nebancare, cu adaptare la specificul obiectivului urmărit de banca centrală în raport cu acestea din urmă;
- Norma BNR nr. 5/2007 privind modificarea şi completarea Normelor metodologice nr. 12/2002 pentru aplicarea Regulamentului Băncii Naţionale a României nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 191/2007), care adaptează reglementarea existentă la modificarea adusă actului normativ de bază prin includerea instituţiilor financiare nebancare în sfera de aplicare a acestuia;
- Norma BNR nr. 2/2007 pentru modificarea şi completarea Normei Băncii Naţionale a României nr. 2/2006 privind capitalul minim al instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 119/2007), prin care s-au modificat dispoziţiile privind majorarea capitalului social, astfel încât acestea să fie compatibile cu amendamentele

la textul Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale aduse prin Legea nr. 266/2006 (alte surse de majorare decât cele prevăzute iniţial de ordonanţă: prime de emisiune sau de aport şi alte prime legate de capital, rezerve constituite pe seama unor astfel de operaţiuni);

- Norma BNR nr. 3/2007 pentru modificarea şi completarea Normei Băncii Naţionale a României nr. 3/2006 privind Registrul general, Registrul special şi Registrul de evidenţă (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 119/2007), care a vizat completarea/modificarea sferei de aplicabilitate a reglementării, prin includerea în categoria instituţiilor financiare nebancare înscrise în Registrul de evidenţă a persoanelor juridice fără scop patrimonial care acordă credite din fonduri publice sau puse la dispoziţie în baza unor acorduri interguvernamentale, cu caracter rambursabil/nerambursabil (alături de casele de ajutor reciproc şi casele de amanet), precum şi reglementarea modalităţii de radiere a instituţiilor financiare nebancare din Registrul special;
- Norma BNR nr. 4/2007 pentru modificarea şi completarea Normei Băncii Naţionale a României nr. 6/2006 privind criteriile pentru înscrierea în Registrul special a instituţiilor financiare nebancare (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 119/2007), care reglementează modalitatea de raportare a situaţiei indicatorilor privind criteriile de înscriere în Registrul special de către entităţile ce au făcut obiectul înscrierii în Registrul general şi cărora le-au fost aplicabile dispoziţiile tranzitorii din ordonanţă, din perspectiva corelării acesteia cu prevederile referitoare la modul de ţinere a evidenţei contabile;
- Regulamentul BNR nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice (publicat în Monitorul Oficial al României nr. 177/2007), care reglementează condiţiile minime de acordare şi derulare a creditelor destinate persoanelor fizice.

În cursul anului 2007 a fost elaborat proiectul Legii privind instituţiile financiare nebancare în vederea corelării cadrului de reglementare aplicabil instituţiilor financiare nebancare cu principiile guvernanţei corporative reglementate de legea generală (Legea nr. 31/1990 privind societăţile comerciale, republicată, cu modificările şi completările ulterioare) şi a adaptării în mod corespunzător la modificările survenite în cadrul de reglementare ce guvernează activitatea instituţiilor de credit. Proiectul de lege urmează să fie supus procedurii legislative parlamentare.

Ca urmare a nefinalizării până la data de 31 decembrie 2006 a procesului de notificare şi de înregistrare în Registrul general a instituţiilor financiare nebancare, în funcţiune la data intrării în vigoare a Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 266/2006, a fost necesară emiterea de către Banca Naţională a României de reglementări contabile (Ordinul nr. 4/2007 şi Ordinul nr. 20/2007), necesare trecerii de la ţinerea evidenţei contabile şi întocmirea de situaţii financiare anuale conforme cu reglementările

contabile aplicabile agenţilor economici la cele conforme cu reglementările contabile aplicabile instituţiilor de credit.

Totodată, în vederea asigurării cadrului de raportare financiară necesar monitorizării şi supravegherii instituţiilor financiare nebancare de către Banca Naţională a României au fost elaborate modelele situaţiilor financiare periodice şi normele metodologice privind întocmirea şi utilizarea acestora, aplicabile instituţiilor financiare nebancare (Ordinul nr. 18/2007).

2.3. Reglementarea activităţii desfăşurate de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar

Ca urmare a modificărilor aduse în cursul anului 2007 Legii contabilităţii nr. 82/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, printre care şi cea referitoare la includerea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar în sfera de aplicare a reglementărilor contabile emise de Banca Naţională a României, la începutul anului 2008 a fost emis Ordinul nr. 1/2008, care completează reglementările contabile aplicabile instituţiilor de credit şi instituţiilor financiare nebancare, asigurându-se astfel cadrul necesar pentru organizarea şi ţinerea contabilităţii operaţiunilor specifice desfăşurate de către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, în conformitate cu prevederile Ordonanţei Guvernului nr. 39/1996.

2.4. Activitatea de reglementare valutară

În anul 2007 Banca Naţională a României a continuat acţiunile pe linia actualizării reglementărilor valutare în funcţie de evoluţia cadrului legal european. În acest sens, în contextul aplicării directe de către statele membre UE a Regulamentului Parlamentului şi al Consiliului European nr. 1889/2005 privind controlul numerarului care intră sau iese din Comunitate, Norma BNR nr. 6/2005 privind importul şi exportul fizic de instrumente de plată sub formă de numerar a fost abrogată.

De asemenea, pentru asigurarea accesului rezidenţilor şi nerezidenţilor la efectuarea de operaţiuni de schimb valutar cu valute necotate, a fost emisă Norma BNR nr. 13/2007, care modifică şi completează prevederile Normei nr. 4/2005.

2.5. Principalele obiective pentru anul 2008 în domeniul activităţii de reglementare

- transpunerea în reglementări ale Băncii Naţionale a României a recomandărilor formulate de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni în cadrul ghidurilor emise, cu finalizarea într-o primă etapă a acelor proiecte aflate într-un stadiu avansat la sfârşitul anului 2007 (Regulamentul BNR privind recunoaşterea instituţiilor externe de evaluare a creditului; Regulamentul BNR privind aprobarea utilizării abordării standard ori a abordării standard alternative, pentru riscul operaţional). În a doua etapă, urmează a fi finalizate reglementări precum cele privind cadrul intern de administrare a

activităţii, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri şi externalizarea activităţilor instituţiilor de credit şi cele privind validarea modelelor interne pentru riscul de credit şi riscul operaţional;

- finalizarea unor proiecte de reglementări aflate într-un stadiu avansat la sfârşitul anului 2007, care asigură armonizarea cadrului de reglementare pentru modificarea situaţiei instituţiilor de credit cu prevederile Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 227/2007 (Regulamentul Băncii Naţionale a României privind modificările în situaţia instituţiilor de credit, persoane juridice române şi a sucursalelor din România ale instituţiilor de credit din state terţe), crearea cadrului necesar pentru posibilitatea transformării instituţiilor financiare în instituţii de credit (Regulamentul Băncii Naţionale a României privind transformarea instituţiilor financiare în instituţii de credit), precum şi reglementarea condiţiilor în care cadrul de supraveghere dintr-un stat terţ poate fi considerat adecvat sau, după caz, echivalent celui prevăzut de legislaţia românească şi stabilirea scopului în care această analiză este efectuată de Banca Naţională (Regulamentul BNR privind evaluarea adecvării cadrului de supraveghere din statul terţ de origine şi verificarea echivalenţei supravegherii exercitate de autorităţile competente din state terţe cu cea guvernată de principiile prevăzute în Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 99/2006 privind instituţiile de credit şi adecvarea capitalului);
- revizuirea etapizată a unor reglementări care prezintă relevanţă în contextul evoluţiilor înregistrate pe piaţa financiară autohtonă şi internaţională (modificarea Regulamentului BNR nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor şi plasamentelor, precum şi constituirea, regularizarea şi utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit, cu modificările ulterioare, şi a Normelor metodologice nr. 12/2002 pentru aplicarea Regulamentului nr. 5/2002, în vederea evidenţierii distincte a influenţei riscului valutar ca risc adiţional; modificarea Normelor Băncii Naţionale a României nr. 1/2001 privind lichiditatea băncilor, cu modificările şi completările ulterioare);
- participarea, alături de celelalte autorităţi din România competente cu supravegherea instituţiilor financiare, la procesul de transpunere a Directivei nr. 2007/44/CE cu privire la regulile de procedură şi criteriile asociate evaluării prudenţiale a achiziţiilor şi a majorărilor de participaţii în sectorul financiar;
- revizuirea sau, după caz, crearea unui nou cadru de reglementare în domenii precum: fuziunea instituţiilor de credit; operaţiunile instituţiilor de credit cu persoanele aflate în relaţii speciale cu acestea; condiţiile specifice de funcţionare a băncilor de economisire şi creditare în sistem colectiv pentru domeniul locativ;
- completarea cadrului de reglementare pentru raportarea indicatorilor prudenţiali ai instituţiilor de credit, la nivel individual şi consolidat, cu cerinţe de raportare aferente unor indicatori pentru care Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS) nu a elaborat încă formulare

de raportare standardizate la nivel european (de exemplu: raportarea pentru expunerile mari ale instituţiilor de credit);

- preluarea clarificărilor furnizate de forurile europene cu privire la aplicarea directivelor comunitare în contextul asigurării corelării acestora cu cadrul de reglementare naţional şi postarea acestora pe *website*-ul Băncii Naţionale a României, sub formă de precizări;
- participarea în continuare, prin formularea de poziţii în cadrul structurilor comunitare, la stabilirea la nivel european a strategiilor în domeniul reglementării prudenţiale şi la elaborarea textelor noilor directive;
- elaborarea de monografii contabile specifice activităţii instituţiilor financiare nebancare, precum şi a unui tabel de concordanţă orientativ între Planul de conturi bancar şi cel specific agenţilor economici, care să permită instituţiilor financiare nebancare transpunerea cu uşurinţă a soldurilor conturilor pe baza conţinutului economic al acestora, în vederea sprijinirii implementării de către instituţiile financiare nebancare a reglementărilor contabile bancare, începând cu 1 ianuarie 2008;
- elaborarea cadrului de reglementare privind întocmirea de situaţii financiare de către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
- elaborarea de precizări privind implementarea noului cadru de raportare financiară – FINREP – la nivel individual şi consolidat, în funcţie de solicitările ce vor fi primite din partea instituţiilor de credit raportoare;
- elaborarea strategiei privind implementarea Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) de către sistemul bancar, pentru întocmirea situaţiilor financiare la nivel individual şi ca bază a contabilităţii, ţinând seama de strategia naţională ce urmează a fi adoptată la nivelul Ministerului Economiei şi Finanţelor şi al Consiliului Contabilităţii şi Raportărilor Financiare;
- pregătirea cadrului de reglementare necesar implementării corespunzătoare a IFRS la nivel individual;
- actualizarea reglementărilor contabile şi valutare în funcţie de evoluţia cadrului legal european.

3. Supravegherea prudenţială a instituţiilor de credit

3.1. Structura sectorului bancar

Primul an al aderării României la Uniunea Europeană a adus băncile româneşti în competiţie directă cu cele străine, punând jucătorii pieţei faţă în faţă cu o concurenţă autentică. De altfel, obţinerea statutului de membru al UE de către ţara noastră îşi va disemina efectele în timp, dar ajustările pe care le presupune noua calitate sunt deja observabile în mediul bancar autohton, unde câştigarea unei cote de piaţă în detrimentul celorlalţi competitori şi fidelizarea clientelei sunt obiective majore ale instituţiilor de credit.

Totodată, competiţia în creştere pe piaţa bancară românească, privatizarea sistemului bancar şi intrarea capitalului străin au transformat România într-una dintre principalele scene pe care se confruntă jucători de talie mondială. În condiţiile în care intermedierea financiară este încă la nivel scăzut, având în vedere ponderea activelor bancare în PIB faţă de alte ţări din regiune, potenţialul pieţei româneşti rămâne destul de ridicat. De altfel, ultimii ani s-au caracterizat printr-o dinamizare accentuată a activităţii bancare, ponderea activelor agregate ale sistemului bancar în PIB crescând de la 50,5 la sută la finele anului 2006 la 62,1 la sută la sfârşitul anului 2007.

Pe parcursul anului 2007, într-un mediu concurenţial fără precedent, sistemul bancar din ţara noastră s-a transformat semnificativ. Din această perspectivă, principalele modificări înregistrate în anul 2007 în cadrul sistemului instituţiilor de credit din România au fost următoarele:

(i) autorizarea Băncii Millennium, membră a grupului portughez cu acelaşi nume;

(ii) fuziunea prin absorbţie de către Banca HVB Ţiriac a Băncii UniCredit România, noua entitate desfăşurându-şi activitatea sub denumirea UniCredit Ţiriac Bank;

(iii) deschiderea în România a trei sucursale ale unor bănci străine: Fortis Bank SA/NV, Sucursala Bucureşti a Băncii Fortis (una dintre cele mai cunoscute în zona Benelux), Sucursala România a Băncii La CAIXA (cea mai mare bancă de economii din Spania) şi Sucursala România cu denumirea Finicredito IFC S.A. a grupului portughez Finibanco;

(iv) încetarea activităţii Băncii Blom Bank Egypt şi transferul acesteia către Blom Bank France S.A. Paris, Sucursala România;

(v) schimbări de denumiri (Finansbank România a devenit Credit Europe Bank, Mindbank a luat numele de ATE Bank România, iar Romexterra Bank s-a transformat în MKB Romexterra Bank), care reflectă modificările din acţionariatul acestor bănci;

(vi) deschiderea în Cipru a unei sucursale aparţinând Băncii Transilvania.

În acest context, la sfârşitul anului 2007, din totalul celor 42[2] instituţii de credit, două rămân încadrate în categoria băncilor de stat (CEC şi Eximbank), trei deţin capital majoritar privat românesc (Banca Transilvania, Banca Comercială Carpatica şi Libra Bank), iar 36 intră în categoria băncilor cu capital străin (inclusiv sucursalele băncilor străine). De asemenea, în componenţa sistemului bancar autohton se regăseşte o organizaţie cooperatistă de credit autorizată, respectiv Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP cu o reţea de 19 agenţii şi 124 cooperative.

[2] Exclusiv sucursalele din România ale băncilor străine ABN AMRO Bank NV şi DEPFA BANK plc înscrise în registrul instituţiilor de credit în anul 2007, dar care au notificat deschiderea acestora în anul 2008.

Tabel 1. Componenţa sistemului bancar pe forme de proprietate

număr de bănci, sfârşitul perioadei

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bănci, din care:	33	36	34	33	33	31	30	32	33	31	31
Bănci cu capital integral sau majoritar de stat, din care:	7	7	4	4	3	3	3	2	2	2	2
- cu capital integral de stat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
- cu capital majoritar de stat	6	6	3	3	2	2	2	1	1	1	1
Bănci cu capital majoritar privat, din care:	26	29	30	29	30	28	27	30	31	29	29
- cu capital majoritar autohton	13	13	11	8	6	4	6	7	7	3	3
- cu capital majoritar străin	13	16	19	21	24	24	21	23	24	26	26
Sucursalele băncilor străine	10	9	7	8	8	8	8	7	6	7	10*
Total sistem bancar	**43**	**45**	**41**	**41**	**41**	**39**	**38**	**39**	**39**	**38**	**41**
CREDITCOOP	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**

** Fortis Bank Sucursala Bucureşti a început activitatea bancară în anul 2008.*

De asemenea, odată cu aderarea la UE şi liberalizarea serviciilor, un număr de 143 instituţii străine au notificat, până în prezent, intenţia de a oferi şi desfăşura activitate bancară în mod direct pe teritoriul României, din care 134 sunt instituţii bancare, 3 instituţii financiare nebancare şi 6 instituţii emitente de monedă electronică.

Pe fondul acestor modificări, ponderea activelor deţinute de băncile cu capital privat sau majoritar privat în totalul activelor sistemului bancar românesc era, la finele anului 2007, de 94,6 la sută (iar ponderea activelor băncilor cu capital străin sau majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine, a fost de 87,9 la sută), în timp ce băncile cu capital integral sau majoritar de stat deţineau o pondere de numai 5,4 la sută.

Tabel 2. Cota de piaţă a băncilor şi a sucursalelor băncilor străine

sfârşitul perioadei

	Activ net bilanţier					
	2005		2006		2007	
	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, *din care*:	48 391,7	37,8	19 710,3	11,4	30 330,5	12,1
- cu capital majoritar de stat	7 644,4	6,0	9 492,9	5,5	13 535,8	5,4
- cu capital majoritar privat	40 747,3	31,8	10 217,4	5,9	16 794,7	6,7
Bănci cu capital majoritar străin	70 091,8	54,7	142 528,1	82,8	207 906,7	82,9
I. Total bănci comerciale	118 483,5	92,5	162 238,4	94,2	238 237,2	95,0
II. Sucursalele băncilor străine	9 606,1	7,5	10 058,7	5,8	12 545,6	5,0
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	120 445,2	94,0	162 804,2	94,5	237 247,0	94,6
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	79 697,9	62,2	152 586,8	88,6	220 452,3	87,9
Total sistem bancar (I+II)	128 089,6	100,0	172 297,1	100,0	250 782,8	100,0

Creşterea susţinută a gradului de capitalizare a sistemului bancar s-a menţinut şi în anul 2007. Astfel, s-a remarcat majorarea capitalului social/de dotare la sfârşitul anului 2007 faţă de anul 2006, atât în termeni nominali, cu 16,6 la sută, cât şi în termeni reali, cu 9,4 la sută.

Tabel 3. Ponderea băncilor şi a sucursalelor băncilor străine în volumul agregat al capitalului

sfârşitul perioadei

	Capital social/de dotare					
	2005		2006		2007	
	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc,	2 287,7	31,1	2 002,4	21,2	2 273,8	20,6
din care:						
- cu capital majoritar de stat	886,9	12,0	1 408,5	14,9	1 408,5	12,8
- cu capital majoritar privat	1 400,8	19,1	593,9	6,3	865,3	7,8
Bănci cu capital majoritar străin	4 561,2	61,9	6 702,3	71,0	8 060,4	73,2
I. Total bănci comerciale	6 848,9	93,0	8 704,7	92,2	10 334,2	93,8
II. Sucursalele băncilor străine	517,0	7,0	740,0	7,8	681,6	6,2
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	6 479,0	88,0	8 036,2	85,1	9 607,3	87,2
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	5 078,2	68,9	7 442,3	78,8	8 742,0	79,4
Total sistem bancar (I+II)	7 365,9	100,0	9 444,7	100,0	11 015,8	100,0

În acest context, primele trei locuri din punct de vedere al ţării de origine a capitalului investit în băncile şi sucursalele băncilor străine care funcţionează pe piaţa bancară românească au fost ocupate la sfârşitul anului 2007 de Austria (cu 22,0 la sută în capitalul agregat pe sistem), Grecia (cu 21,7 la sută) şi Olanda (cu 7,7 la sută).

Tabel 4. Participaţiile străine la capitalul băncilor comerciale şi al sucursalelor băncilor străine din România la 31 decembrie 2007

	mil. lei	%
Austria	2 419,8	22,0
Grecia	2 391,9	21,7
Olanda	846,4	7,7
Franţa	551,9	5,0
Ungaria	535,8	4,9
Italia	433,3	3,9
Israel	212,7	1,9
Cipru	192,9	1,8
BERD + IFC	186,5	1,7
SUA	141,1	1,3
Portugalia	135,6	1,2
Germania	135,3	1,2
Marea Britanie	119,6	1,1
Alte ţări	29,5	0,3
Capitalul străin agregat pe sistem bancar	8 332,3	75,7
Capitalul total al sistemului bancar	11 015,8	100,0

Deşi competiţia la nivelul instituţiilor de credit este în creştere de la un an la altul, sfârşitul anului 2007 s-a remarcat prin menţinerea gradului înalt de concentrare a sistemului bancar. Din această perspectivă, primele 5 bănci româneşti în funcţie de mărimea activelor deţineau 56,4 la sută din activele bilanţiere agregate, 57,1 la sută din totalul creditelor acordate, 60,0 la sută din depozitele atrase, 55,7 la sută din titlurile de stat şi 50,1 la sută din capitalurile proprii ale băncilor comerciale româneşti.

3.2. Performanţe şi perspective ale sectorului bancar

În condiţiile în care competitivitatea rămâne un parametru esenţial al capacităţii instituţiilor de credit de a face faţă presiunilor concurenţiale de pe piaţa unică, acestea trebuie să-şi concentreze eforturile pentru creşterea eficienţei şi reducerea costurilor pe fondul menţinerii profitabilităţii.

Reconfigurarea sectorului bancar, diversificarea portofoliului de produse şi servicii oferite de instituţiile de credit (prin introducerea de produse noi şi oferte promoţionale a căror atractivitate este sporită de extrafacilităţi şi accesibilitate), dezvoltarea fără precedent a reţelelor bancare şi creşterea puterii de cumpărare a populaţiei au avut drept consecinţă expansiunea activelor bancare la sfârşitul anului 2007, comparativ cu anul precedent, cu 45,5 la sută în termeni nominali, cu 36,5 la sută în termeni reali, respectiv cu 36,3 la sută în cazul denominării în euro.

La sfârşitul anului 2007, activul bilanţier agregat a cunoscut diferenţe importante de dinamică între componentele sale. Cea mai importantă creştere a aparţinut operaţiunilor cu clientela (+60,8 la sută în termeni nominali şi +50,9 la sută în termeni reali), reprezentând credite acordate. Un ritm alert de creştere au avut şi operaţiunile cu titluri şi diverse (+59,2 la sută în termeni nominali şi +49,4 la sută în termeni reali), în timp ce valorile imobilizate au înregistrat un ritm mult mai lent (+29,4 la sută în termeni nominali şi +21,5 la sută în termeni reali), urmate îndeaproape de operaţiunile de trezorerie şi de cele interbancare (+24,4 la sută în termeni nominali şi +16,8 la sută în termeni reali). În aceste condiţii, majorarea activului bilanţier s-a datorat în cea mai mare măsură (72 la sută[3]) operaţiunilor cu clientela, respectiv împrumuturilor acordate clientelei, majorare reflectată în evoluţia pasivului bilanţier.

Din perspectiva surselor de finanţare a portofoliului de active se remarcă, comparativ cu anul 2006, aceeaşi poziţie dominantă a operaţiunilor cu clientela în ceea ce priveşte ponderea deţinută în pasivul bilanţier (56,6 la sută), cât şi contribuţia la majorarea acestuia (47,6 la sută), deşi ritmul lor de creştere (+35,7 la sută) a fost inferior celui al operaţiunilor de trezorerie şi interbancare (+81,3 la sută) şi al operaţiunilor cu titluri (+49,6 la sută). Cu un ritm mai lent de creştere, de +24,7 la sută, capitalurile proprii şi asimilate au deţinut la 31 decembrie 2007 o pondere de 10,6 la sută în pasivul bilanţier.

[3] Reprezintă raportul dintre creşterea operaţiunilor cu clientela şi creşterea totală a activului.

În condiţiile unui mediu concurenţial crescut, principalele caracteristici ale sectorului bancar românesc pe parcursul anului 2007 au fost dinamica susţinută a activelor bancare şi creşterea corespunzătoare a creditului neguvernamental. În prima parte a anului 2007, politica de relaxare prudentă a condiţiilor de creditare adoptată de banca centrală (Regulamentul nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice) a avut ca rezultat creşterea expunerii instituţiilor de credit, în special faţă de populaţie, majorarea gradului de îndatorare a celor care obţin un credit bancar, precum şi creşterea scadenţei creditelor. Tendinţa ascendentă a creditării a fost favorizată şi de sprijinul financiar primit de la băncile mamă, în special sub forma depozitelor şi împrumuturilor.

Potrivit datelor din bilanţul monetar agregat al instituţiilor de credit, în anul 2007 s-a înregistrat o intensificare a ritmului de creştere a creditului neguvernamental faţă de anul precedent (+60,2 la sută în termeni nominali şi +50,3 la sută în termeni reali, comparativ cu +54,5 la sută, respectiv +47,3 la sută), dar şi modificarea raportului lei/valută în structura creditului neguvernamental în favoarea împrumuturilor în valută (ponderea acestora în volumul total al creditului neguvernamental s-a majorat de la 47,3 la sută în 2006 la 54,3 la sută în 2007).

Din punct de vedere structural, rolul decisiv în expansiunea creditării l-a avut în continuare creditul acordat gospodăriilor populaţiei[4]. Cu o pondere în total credite în creştere de la 42,5 la sută în decembrie 2006 la 48,1 la sută la sfârşitul anului 2007, acest segment a contribuit cu circa 62,5 la sută la creşterea creditului neguvernamental, pe fondul unei dinamici cu mult mai accelerate (+82,1 la sută în termeni nominali; +70,9 la sută în termeni reali) decât cea înregistrată de creditul acordat societăţilor nefinanciare (+46,8 la sută în termeni nominali; +37,7 la sută în termeni reali).

După cum se anticipa de multă vreme, pe segmentul creditelor de retail, ritmul de creştere a împrumuturilor destinate cumpărării sau construcţiei de locuinţe (+100,9 la sută) l-a întrecut în anul 2007 pe cel al creditelor de consum (+79,9 la sută). Totuşi, în valoare absolută creditele destinate achiziţiei de bunuri de consum au rămas preponderente în anul 2007.

Din punct de vedere al monedei în care au fost acordate, creditele în valută şi-au menţinut dominanţa la finele anului 2007, cu o pondere de circa 54,3 la sută în totalul creditelor neguvernamentale. Dinamica solidă a creditelor în valută (creştere nominală cu 84,0 la sută şi reală cu 72,6 la sută; +72,3 la sută în cazul denominării în euro) a fost posibilă în condiţiile unei cereri ridicate pentru acest tip de credite, ca urmare a dobânzilor mai mici practicate de instituţiile de credit.

Continuarea curbei ascendente a creditării, cu preponderenţă în ultimii doi ani, nu a atras după sine o înrăutăţire a indicatorilor de performanţă a portofoliului de

[4] Conform datelor din bilanţul monetar.

credite. Astfel, ponderea creditelor restante şi îndoielnice în totalul portofoliului de credite din bilanţ, considerate la valoare netă a înregistrat valori subunitare, respectiv de 0,2 la sută.

Tabel 5. Principalii indicatori de analiză ai sistemului bancar

procente

Denumirea indicatorului	1999*	2000	2001	2002	2003	2004**	2005**	2006**	2007**
Raport de solvabilitate (>8%)	17,9	23,8	28,8	25	21,2	20,6	21,1	18,1	13,8
Rata fondurilor proprii de nivel 1 (Fonduri proprii de nivel 1/Total activ)	7,5	8,6	12,1	11,6	10,9	8,9	9,2	8,6	7,3
Credite restante şi îndoielnice/Total portofoliu credite (valoare netă)***	…	0,6	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
Total creanţe restante şi îndoielnice / Total activ (valoare netă)	2,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Total creanţe restante şi îndoielnice (valoare netă)/Fonduri proprii de nivel 1 ****	31,2	3,3	2,7	2,0	2,0	2,1	1,4	1,5	2,3
Total creanţe restante şi îndoielnice (valoare netă)/Surse atrase şi împrumutate	2,6	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Rata riscului de credit (Expunere neajustată, aferentă creditelor şi dobânzilor clasificate în categoriile îndoielnic şi pierdere/Total credite şi dobânzi clasificate, exclusiv elementele în afara bilanţului)	35,4	3,8	2,5	1,1	3,4	2,9	2,6	2,8	4,0
Rata generală de risc	40,7	38,7	39,7	42,9	50,7	47,0	47,6	53,0	56,9

** Anul 1999 reprezintă începutul procesului de asanare şi consolidare a sectorului bancar, urmat de o perioadă de stabilizare a performanţelor acestuia.*
*** Au fost incluse şi sucursalele băncilor străine şi CREDITCOOP.*
**** Indicatorul a fost calculat în baza Circularei BNR nr. 6/2000.*
***** Fonduri proprii de nivel 1 raportate de bănci în situaţia fondurilor proprii.*

Din analiza situaţiei privind clasificarea creditelor, plasamentelor şi dobânzilor aferente, la sfârşitul anului 2007 a rezultat o uşoară tendinţă de creştere a principalilor indicatori de cuantificare a riscului de credit, ponderea expunerii neajustate aferente creditelor şi dobânzilor clasificate în categoriile „îndoielnic şi pierdere" în total credite şi dobânzi aferente clasificate (4,0 la sută) crescând cu 1,2 puncte procentuale faţă de nivelul anului anterior (2,8 la sută). Prin adăugarea elementelor în afara bilanţului, respectiv a plasamentelor interbancare, acest indicator a manifestat, de asemenea, o majorare uşoară faţă de anul 2006 (în primul caz la 3,8 la sută comparativ cu 3,1 la sută, iar în cel de-al doilea la 3,6 la sută faţă de 2,9 la sută).

Majorarea riscului de credit asumat de sistemul bancar a fost însoţită însă de un trend descendent al ratei solvabilităţii (13,8 la sută la 31 decembrie 2007, 18,1 la sută la 31 decembrie 2006, 21,1 la sută la 31 decembrie 2005). Deşi în scădere, solvabilitatea sistemului bancar se situează deasupra limitei minime reglementate (8 la sută începând cu ianuarie 2007), aceasta fiind influenţată de ritmul mai alert de creştere a activelor ponderate în funcţie de risc în comparaţie cu cel al fondurilor

proprii. În ceea ce priveşte rata generală de risc, exprimată ca raport între activele ponderate în funcţie de risc şi totalul activelor la valoare contabilă, trendul constant ascendent este o reflectare a politicii de expansiune a activităţii de creditare şi o consecinţă a concentrării mai mari a activelor bancare contabile în active cu risc (56,9 la sută la sfârşitul anului 2007, 53,0 la sută în 2006, 47,6 la sută în 2005).

La sfârşitul anului 2007, din punct de vedere al performanţei financiare, la nivelul sistemului bancar s-a înregistrat un profit net agregat de 2 532,8 milioane lei, principalele surse care au contribuit la constituirea profitului înregistrat fiind veniturile nete din dobânzi (6 639,0 milioane lei) şi veniturile nete din tranzacţiile cu titluri (394,7 milioane lei). În ceea ce priveşte veniturile nete din dobânzi, acestea şi-au conservat poziţia dominantă (cea mai mare pondere în profitul agregat), în pofida scăderii marjelor dintre dobânzile la credite şi cele la depozite, compensată însă de sporirea volumului de operaţiuni, de dezvoltarea şi introducerea de noi produse bancare.

Totuşi, în contextul creşterii presiunilor concurenţiale, au fost consemnate ajustări la capitolul profitabilitate, respectiv profitul net a avut un ritm mai moderat de creştere (14,8 la sută) decât creşterea activelor totale (45,5 la sută) şi a capitalurilor proprii (24,7 la sută). Astfel, faţă de finele anului 2006, indicatorul de performanţă financiară ROA a înregistrat o valoare mai redusă cu 0,27 puncte procentuale (1,01 la sută la sfârşitul anului 2007 faţă de 1,28 la sută în perioada similară a anului anterior), iar ROE a consemnat o diminuare de 0,81 puncte procentuale (9,43 la sută faţă de 10,24 la sută).

Indicatorul de lichiditate la nivelul sistemului bancar (lichiditatea efectivă/lichiditatea necesară) arată în continuare o bună capacitate a băncilor de a face faţă propriilor angajamente asumate, nivelul înregistrat la finele anului 2007 fiind de 2,13 – valoare superioară limitei minime reglementate (1). La nivel individual, băncile şi sucursalele băncilor străine au demonstrat că sunt în măsură să gestioneze corect riscul de lichiditate.

Consolidarea constantă a poziţiei instituţiilor de credit, precum şi evoluţiile recente din mediul bancar românesc conduc la concluzia că avem deja un sector bancar format din bănci puternice, capabile să facă faţă în viitor nivelului competiţional din Uniunea Europeană.

Tabel 6. Valoarea activului net bilanţier şi a fondurilor proprii la 31 decembrie 2007

	Activ net bilanţier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1. Bănci cu capital majoritar românesc, din care:	**30 330,5**	**12,1**	**3 827,9**	**16,4**
1.1 Bănci din sectorul de stat, din care:	**13 535,8**	**5,4**	**2 311,0**	**9,9**
1.1.1 Bănci cu capital integral de stat:	10 866,3	4,3	1 413,4	6,1
1. Casa de Economii şi Consemnaţiuni	10 866,3	4,3	1 413,4	6,1
1.1.2 Bănci cu capital majoritar de stat:	2 669,5	1,1	897,6	3,8
1. Banca de Export-Import a Romaniei - Eximbank	2 669,6	1,1	897,6	3,8
1.2 Bănci cu capital majoritar privat, din care:	**16 794,7**	**6,7**	**1 516,9**	**6,5**
1. Banca Transilvania	13 876,0	5,5	1 273,6	5,4
2. Banca Comercială Carpatica	2 288,8	0,9	180,2	0,8
3. Libra Bank	629,9	0,3	63,1	0,3
2. Bănci cu capital majoritar străin, din care:	**207 906,7**	**82,9**	**18 646,2**	**79,9**
1. Banca Comercială Română	59 693,5	23,8	3 569,2	15,3
2. BRD Groupe Société Générale	38 965,8	15,5	3 512,1	15,0
3. Raiffeisen Bank	15 674,1	6,3	1341,7	5,8
4. Bancpost	13 251,5	5,3	1 072,8	4,6
5. UniCredit Ţiriac Bank	12 865,4	5,1	1 874,1	8,0
6. Alpha Bank	12 844,6	5,1	1 079,4	4,6
7. Volksbank România	12 677,8	5,1	1 468,5	6,3
8. Banca Românească Grupul National Bank of Greece	6 807,6	2,7	700,8	3,0
9. ABN Amro Bank	6 640,7	2,6	554,8	2,4
10. Piraeus Bank	5 995,5	2,4	927,1	4,0
11. Credit Europe Bank	4 465,7	1,8	416,3	1,8
12. Citibank România	4 145,1	1,7	395,9	1,7
13. OTP Bank România	3 619,3	1,4	370,1	1,6
14. MKB ROMEXTERRA Bank	1 995,2	0,8	204,0	0,9
15. SanPaolo IMI Bank România	1 782,0	0,7	212,1	0,9
16. Egnatia Bank	1 552,8	0,6	115,4	0,5
17. Bank Leumi	1 087,1	0,4	215,4	0,9
18. ProCredit Bank	1 029,5	0,4	98,6	0,4
19. ATE Bank	636,9	0,3	183,5	0,8
20. Romanian International Bank	500,0	0,2	48,5	0,2
21. Emporiki Bank - România	444,0	0,2	70,3	0,3
22. Banca C.R. Firenze România	424,9	0,2	76,8	0,3
23. Millennium Bank	284,0	0,1	36,4	0,2
24. Raiffeisen Banca pentru Locuinţe	276,7	0,1	30,8	0,1
25. Porsche Bank România	195,1	0,1	43,8	0,2
26. HVB Banca pentru Locuinţe	51,9	0,0	27,8	0,1
I. Total bănci comerciale	**238 237,2**	**95,0**	**22 474,1**	**96,3**
II. Sucursale ale băncilor străine, din care:	**12 545,6**	**5,0**	**855,9**	**3,7**
1. ING Bank N.V.	8 141,6	3,3	93,5	0,4
2. Banca Italo-Romena	2 225,1	0,9	247,5	1,1
3. GarantiBank International	806,5	0,3	171,1	0,7
4. Anglo Romanian Bank	689,9	0,3	131,0	0,6
5. BLOM Bank France	290,2	0,1	137,7	0,6
6. Banca di Roma SpA Italia	208,4	0,1	46,6	0,2
7. Bank of Cyprus	93,4	0,0	24,6	0,1
8. La CAIXA	89,8	0,0	3,2	0,0
9. FINICREDITO	0,7	0,0	0,7	0,0
Total sistem bancar (I+II)	**250 782,8**	**100,0**	**23 330,0**	**100,0**
CREDITCOOP	**643,0**	-	**184,5**	-

** capitaluri proprii (în cazul sucursalelor băncilor străine)*

3.3. Măsuri de îmbunătăţire a activităţii de supraveghere a instituţiilor de credit

Schimbarea permanentă a caracteristicilor pieţelor financiare interne şi internaţionale necesită o adaptare continuă a activităţii de supraveghere. În acest sens, în anul 2007 s-au înregistrat o serie de realizări în acest domeniu, Banca Naţională a României urmând astfel tendinţa de modernizare care a cuprins şi alte autorităţi de supraveghere europene. Complexitatea şi flexibilitatea crescută a tehnicilor şi produselor bancare, trendul accelerat de expansiune a intermedierii financiare sunt factori care implică identificarea unor riscuri din ce în ce mai ridicate, anticiparea evoluţiei pieţelor şi o reglementare în continuă schimbare. De asemenea, odată cu implementarea Basel II, spectrul responsabilităţilor supravegherii va fi extins şi alte noi sarcini vor fi adăugate celor deja existente, fapt ce va transforma acest eveniment în cea mai importantă etapă din istoria activităţii bancare din România.

Totodată, globalizarea continuă a sectorului financiar necesită o strânsă cooperare internaţională, schimb de experienţă şi consultări periodice între autorităţile de supraveghere, aceste eforturi căpătând în prezent o importanţă sporită, cu atât mai mult cu cât cea mai mare parte a băncilor din sistemul bancar românesc sunt entităţi ale unor bănci străine. Banca Naţională a României acordă o atenţie sporită dialogului cu autorităţile de supraveghere autohtone şi străine, precum şi cu entităţile supravegheate. În scopul îmbunătăţirii comunicării cu mediul bancar autohton, dar şi al asigurării transparenţei, Banca Naţională a României a creat pe *website*-ul propriu secţiunea „Supravegherea prudenţială", pentru asigurarea conformităţii cu cerinţele de publicare a informaţiilor referitoare la supravegherea prudenţială şi pentru a facilita accesul la informaţii legate de adoptarea în România a prevederilor prudenţiale aferente Basel II.

În contextul celor menţionate, printre priorităţile anului 2007 s-au aflat: aplicarea directivelor Uniunii Europene şi susţinerea eforturilor băncilor de adaptare la cadrul de adecvare a capitalului potrivit cerinţelor Basel II; îmbunătăţirea în continuare a calităţii activităţii de supraveghere; alocarea eficientă a resurselor supravegherii; cooperarea internaţională, în special în cadrul structurilor din care autoritatea de supraveghere bancară face parte.

Referitor la adoptarea standardelor şi reglementărilor europene, băncile au întreprins demersurile necesare pentru pregătirea implementării cerinţelor directivelor europene, ceea ce a presupus o interacţiune permanentă cu activitatea de supraveghere, consultările periodice şi schimbul de opinii jucând un rol important în acest sens. De altfel, asigurarea conformităţii cu standardele şi reglementările comunitare reprezintă una dintre cele mai mari provocări pentru autoritatea de supraveghere bancară autohtonă, amplul proces de reglementare specific Basel II având caracter continuu, în scopul atingerii unei convergenţe a practicilor de supraveghere bancară la nivel comunitar.

În acest context, primul obiectiv aflat în atenţia BNR din perspectiva prudenţei bancare l-a reprezentat preluarea cerinţelor adresate instituţiilor de credit la nivel

comunitar, prin intermediul documentelor elaborate de către Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS). În cursul anului 2007 au fost desfăşurate acţiuni de supraveghere la sediul instituţiilor de credit, persoane juridice române, care au vizat evaluarea politicilor privind implementarea Basel II, a performanţelor sistemelor informatice ale instituţiilor de credit, precum şi a politicilor privind adaptarea sistemelor informatice la noile cerinţe.

În ceea ce priveşte modelele alese pentru determinarea riscului de credit şi a riscului de piaţă, toate cele 32 de bănci, persoane juridice române, au optat pentru abordarea standard, în timp ce pentru riscul operaţional, 31 de bănci şi-au manifestat intenţia utilizării abordării de bază şi doar o bancă pentru abordarea avansată de evaluare (AMA).

Aderarea României la UE a reprezentat de asemenea deschiderea pieţei financiare pentru entităţile care intenţionează să beneficieze de accesul liber la servicii pe baza paşaportului unic european. Astfel, în cursul anului 2007 şi pe parcursul primelor luni din anul 2008, Banca Naţională a României a primit 143 notificări din partea autorităţilor străine de supraveghere în ceea ce priveşte furnizarea directă de servicii bancare pe teritoriul României, în special servicii de atragere de depozite şi acordare de credite. Sarcina supravegherii activităţii desfăşurate de aceste entităţi revine autorităţii de supraveghere din ţara de origine.

Referitor la îmbunătăţirea activităţii de supraveghere, aceasta se desfăşoară în concordanţă cu directivele bancare europene şi cu criteriile stabilite de organismele internaţionale din domeniul supravegherii.

Supravegherea off-site

Supravegherea *off-site* oferă autorităţii de supraveghere o imagine cuprinzătoare a condiţiei financiare a entităţilor supravegheate şi permite identificarea unor potenţiale probleme, respectiv a unor aspecte care pot constitui un punct de plecare în supravegherea *on-site*. Supravegherea *off-site* constă în monitorizarea continuă a activităţii şi performanţei financiare a fiecărei instituţii de credit care operează pe piaţa autohtonă şi în evaluarea pieţei bancare ca întreg. Informaţiile utilizate în cadrul acestei monitorizări sunt în principal obţinute din raportările transmise periodic de bănci, la care se adaugă şi alte surse, cum ar fi cele din rapoartele de examinare *on-site*, rapoartele auditorilor, rapoartele anuale ale instituţiilor de credit, întâlnirile cu managementul băncilor.

Începând din 2008, cadrul de raportări a fost armonizat cu cadrul standard recomandat de CEBS pentru realizarea unei singure raportări europene financiare în scopuri de supraveghere – FINREP (*Financial Reporting*) şi prudenţiale – COREP (*Common Reporting*) prin configurarea formularelor de raportare şi integrarea acestora în sistemul electronic de raportări al Băncii Naţionale a României.

Principalul instrument analitic utilizat în supravegherea *off-site* este analiza condiţiei financiare a băncilor şi a riscului pe care şi-l asumă prin activitatea

desfăşurată, respectarea limitelor prudenţiale şi a reglementărilor fiind monitorizată permanent. La această activitate se adaugă aprobarea modificărilor în situaţia instituţiilor de credit, constând în completarea obiectului de activitate, nominalizarea persoanelor desemnate să exercite responsabilităţi de administrare şi/sau de conducere, numirea auditorului financiar, deschiderea de sucursale în state terţe, deschiderea de sucursale sau sedii secundare, aprobarea condiţiilor generale de afaceri şi a condiţiilor generale ale contractelor de economisire-creditare (în cazul băncilor de economisire şi creditare în domeniul locativ); exprimarea opiniei privind includerea unor datorii subordonate în fondurile proprii ale băncilor: desfăşurarea unor activităţi legate de notificarea înfiinţării de sucursale pe teritoriul României de către instituţii de credit autorizate şi supravegheate de autorităţi din state membre sau de notificarea deschiderii de sucursale în alte state membre de către instituţii de credit, persoane juridice române.

O importanţă deosebită în supravegherea *off-site* derulată pe parcursul anului 2007 a avut-o procesul de evaluare şi validare a normelor de creditare ale instituţiilor de credit în baza Regulamentului BNR nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice. Parcurgerea procesului de validare a fost o necesitate impusă atât din raţiuni de prudenţă, cât şi de contextul macroeconomic caracterizat printr-o oarecare fragilitate pe fondul creşterii deficitului de cont curent şi al accentuării dezechilibrului balanţei comerciale. Odată cu primirea acestei validări, activitatea de creditare s-a desfăşurat potrivit noilor condiţii stabilite în cadrul normelor proprii, băncile având astfel flexibilitate în stabilirea gradului maxim de îndatorare a clientelei.

Până în prezent, 21 de bănci au solicitat şi au obţinut validarea noilor norme proprii de creditare întocmite de acestea în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 3/2007.

Supravegherea on-site

Activitatea de supraveghere *on-site* implică derularea de acţiuni de verificare complete (în baza unui plan anual) sau parţiale, în funcţie de vulnerabilităţile fiecărei bănci în parte sau de necesităţile apărute pe parcursul anului. Verificările complete acoperă întreaga activitate a entităţilor examinate şi urmăreşte atât conformitatea cu regulile de prudenţă, cât şi măsura în care băncile îşi identifică şi determină riscurile pe care şi le asumă. O atenţie deosebită se acordă metodelor utilizate de bănci pentru măsurarea, evaluarea şi monitorizarea riscurilor, strategiilor şi procedurilor de control al riscului, modului în care acestea utilizează şi actualizează informaţiile în managementul riscului sau al celui în care sunt definite şi atribuite responsabilităţile pe diferite departamente. De asemenea, verificarea eficienţei sistemelor de control intern şi a gradului de adecvare a sistemului informatic la specificul activităţii constituie o parte importantă a acţiunilor de examinare *on-site* a băncilor.

Acţiunile de inspecţie la faţa locului sunt iniţiate şi se desfăşoară în baza unor proceduri de declanşare, derulare şi valorificare, consemnarea constatărilor

echipelor de inspecţie regăsindu-se la final în raportul de supraveghere. În baza acestuia este întocmită o notă de sinteză a principalelor constatări, însoţite de propunerile şi măsurile destinate remedierii deficienţelor.

În anul 2007 în cadrul activităţii de supraveghere s-au desfăşurat 86 de acţiuni de inspecţie *on-site* la 31 de bănci (sedii principale şi sucursale), la Casa Centrală a CREDITCOOP şi reţeaua acesteia, precum şi la o sucursală a unei bănci străine. Au fost aplicate 97 de sancţiuni băncilor, organizaţiei cooperatiste de credit sau conducerilor acestora, reprezentând în principal avertismente scrise; în 27 de cazuri s-au dispus măsuri de remediere a deficienţelor constatate, iar în 15 cazuri, solicitări privind întocmirea de către bănci a unor planuri de măsuri de remediere a deficienţelor constatate cu termene concrete de îndeplinire sau completarea şi revizuirea acestora.

3.4. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

Pentru evaluarea profilului general de risc al instituţiilor de credit, echipele de inspecţie utilizează o matrice a riscurilor ca instrument specific de analiză, care reprezintă o structurare a elementelor de risc din cadrul instituţiei pe două mari categorii, respectiv riscuri ale activităţii (inerente în desfăşurarea operaţiunilor băncii) şi riscuri de control (riscurile sistemului de control intern al băncii). De asemenea, sunt luate în calcul elementele de risc grupate pe unităţi semnificative de afaceri reprezentând structuri separate de funcţionare în cadrul băncilor cu o capacitate semnificativă de generare de venituri, pondere semnificativă în bilanţ şi în contul de profit şi pierdere, precum şi pe unităţi semnificative-suport care îndeplinesc funcţii vitale pentru un management eficient al riscului. Pentru acordarea unui rating unităţilor semnificative de afaceri/suport se evaluează fiecare element de risc cu ajutorul unei scale care cuprinde nivelurile scăzut, mediu-scăzut, mediu, mediu-ridicat şi ridicat. Clasificarea riscurilor într-una dintre cele cinci categorii are la bază doi factori, respectiv probabilitatea ca riscul să se materializeze şi impactul asupra băncii în cazul producerii riscului. Ratingurile atribuite în matricea riscurilor rezultă din coroborarea informaţiilor deţinute despre bancă cu cele evidenţiate de trendul indicatorilor de apreciere a eficienţei şi prudenţialităţii băncii şi al indicatorilor economico-financiari raportaţi de bancă, precum şi din constatările în urma acţiunilor de inspecţie pe linia respectării reglementărilor legale şi a normelor interne, a eficienţei sistemelor de control intern şi a auditului intern.

Riscul de credit reprezintă în continuare cel mai important risc la care este expus sistemul bancar românesc, evoluţia ascendentă a creditării fiind de altfel caracteristică multor ţări europene. Dinamizarea pieţei creditului în anul 2007 a fost favorizată de sprijinul financiar pe care băncile autohtone l-au primit de la băncile-mamă din străinătate (concretizat în principal sub formă de depozite), accentuarea competiţiei odată cu creşterea numărului de operatori pe piaţă, eliminarea restricţiilor impuse de banca centrală în scopul limitării creditelor acordate persoanelor fizice, precum şi aprecierea monedei naţionale în prima parte a anului. Totuşi, ritmul accelerat de creştere a creditării nu a fost însoţit de o depreciere considerabilă a calităţii portofoliului, cea mai mare parte a acestuia fiind

încadrată în cele mai performante categorii de credite, *standard* şi *în observaţie* (90,3 la sută din volumul creditelor la valoare brută). Creşterea volumului creditelor neperformante variază la nivelul celor trei grupe de bănci[5], ponderea creditelor clasificate în *îndoielnic* şi *pierdere* fiind 3,6 la sută în cazul băncilor de dimensiune mare, 4,8 la sută pentru cele medii şi 7,3 la sută pentru cele mici.

Dată fiind ponderea importantă a activităţii de creditare în portofoliul băncii, acţiunile de inspecţie au acordat o atenţie deosebită evaluării modului de organizare a activităţii de creditare, sistemului de management al riscului de credit, respectiv strategiilor, politicilor şi metodelor de management, monitorizării riscului de credit şi tehnicilor de diminuare a acestuia.

Referitor la riscul operaţional, acţiunile de verificare au fost de asemenea orientate spre evaluarea sistemelor de identificare, cuantificare şi monitorizare a riscului de apariţie a unor pierderi cauzate de deficienţele proceselor interne, de calitatea resurselor umane sau de unele evenimente externe, respectiv spre evaluarea strategiilor de diminuare a riscului operaţional. Informaţiile obţinute în urma verificărilor au arătat că marea majoritate a băncilor şi-au stabilit principiile pentru administrarea acestui risc şi dispun de proceduri de monitorizare, evaluare şi diminuare a riscului de apariţie a unor evenimente care să conducă la producerea unor pierderi. O parte dintre acţiunile de inspecţie cu tematică punctuală au fost desfăşurate în scopul urmăririi modului de respectare de către bănci a prevederilor normelor referitoare la standardele de cunoaştere a clientelei.

În ceea ce priveşte riscul de piaţă, întrucât potrivit reglementărilor în vigoare băncile trebuie să-şi evalueze nivelul acestui risc, în urma verificărilor la faţa locului s-a constatat că acestea utilizează programe mai mult sau mai puţin sofisticate pentru estimarea vulnerabilităţii la modificările ratei dobânzii şi a cursului de schimb. De asemenea, băncile sunt obligate să aibă planuri alternative care să conţină proceduri pentru situaţiile de criză, iar în administrarea riscului de piaţă sunt folosite informaţiile produse de scenariile de testare a situaţiilor de criză *(stress-test)*.

Evaluarea riscului de lichiditate a implicat verificarea gradului de adecvare a gestionării riscului de lichiditate, a politicilor şi procedurilor, a calităţii metodelor de cuantificare, raportare şi monitorizare a acestui risc, a corectitudinii datelor şi a parametrilor luaţi în calcul, a limitelor stabilite, a independenţei mecanismelor de control, precum şi a existenţei planurilor de contingenţă.

Verificarea eficienţei sistemului de control intern a constat atât în evaluarea acestuia ca parte integrantă a managementului diferitelor categorii de risc, cât şi în analiza separată a acestuia ca întreg, pe principalele sale componente, respectiv aplicarea principiilor de guvernanţă corporativă, a funcţiilor de conformanţă şi a celor de audit intern. În ceea ce priveşte guvernanţa corporativă, examinările s-au orientat spre evaluarea structurii organizatorice, a eficienţei controlului, inclusiv a

[5] Băncile de dimensiune mare (cu o pondere a activelor proprii de peste 5 la sută din totalul activului la nivelul sistemului), medie (între 1 la sută şi 5 la sută) şi mică (sub 1 la sută).

mecanismelor de control. Referitor la conformanţă, acţiunile de inspecţie s-au concentrat pe verificarea măsurii în care reglementările şi procedurile interne sunt complete şi conforme cu reglementările în vigoare şi cu cele mai bune practici, precum şi a gradului de respectare a acestora de către personalul băncii.

3.5. Cooperarea internaţională în domeniul supravegherii

Cooperarea cu structurile Comisiei Europene

Scopul Comitetului Supraveghetorilor Bancari Europeni *(Committee of European Banking Supervisors* – CEBS), în care şi Banca Naţională a României are reprezentanţi, este acela de a realiza o mai bună reglementare, de a promova convergenţa în abordarea practicilor de reglementare şi supraveghere şi de a îmbunătăţi cooperarea în eventualitatea apariţiei unei crize bancare transfrontaliere. Banca Naţională a României are de asemenea reprezentanţi şi în grupurile de lucru ale acestui comitet.

Alături de CEBS mai există alte două comitete de nivel 3, respectiv Comitetul Organismelor Europene de Reglementare a Valorilor Mobiliare *(Committee of European Securities Regulators* – CESR) şi Comitetul European al Supraveghetorilor de Asigurări şi Pensii Ocupaţionale (*Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors* – CEIOPS) între care există un protocol de cooperare încă din 2005, în baza căruia s-au stabilit mai multe comitete de lucru. Comitetele au identificat trei categorii de activităţi destinate cooperării şi convergenţei: crearea unui cadru comun 3L3 pentru cooperarea între autorităţile naţionale; crearea convergenţei asupra practicilor de reglementare şi supraveghere în domenii-cheie şi dezvoltarea unor instrumente 3L3 şi proceduri de lucru. Banca Naţională a României este prezentă în cadrul comitetelor care se ocupă de consolidarea transfrontalieră[6] şi de conglomeratele financiare.

Ca urmare a introducerii unei noi directive privind consolidarea transfrontalieră, cele trei comitete au stabilit un nou grup de lucru, denumit Achiziţii şi Fuziuni Transfrontaliere *(Cross-Border Mergers and Acquisitions Task Force* – CMATF) care să elaboreze o abordare comună şi să întărească cooperarea pentru a sprijini implementarea acestei directive într-un mod unitar.

De asemenea, cele trei comitete au format Comitetul Interimar de Lucru cu privire la Conglomeratele Financiare *(Interim Working Committee on Financial Conglomerates* – IWCFC), a cărui activitate este concentrată pe aspecte practice de supraveghere referitoare la conglomeratele financiare şi furnizarea de consultanţă tehnică Comisiei Europene, atunci când este solicitată. În cursul anului 2008 acest grup de lucru va asigura: consultanţă tehnică Comisiei Europene cu privire la echivalenţa cu supraveghetorii din state terţe, în special cu Elveţia şi SUA; asistenţă tehnică Comisiei Europene, legată de cerinţele de capital pentru conglomerate financiare; coordonarea supraveghetorilor legată de unele aspecte

[6] Fuziuni şi achiziţii care implică două sau mai multe instituţii financiare localizate în cel puţin două state membre UE diferite.

referitoare la supravegherea conglomeratelor financiare, cum ar fi concentrarea riscurilor şi tranzacţiile intragrup, identificarea autorităţilor competente; raportul macroprudenţial asupra condiţiei financiare a conglomeratelor financiare; consultări cu Comisia Europeană asupra Directivei privind conglomeratele financiare.

De asemenea, Direcţia Supraveghere are reprezentanţi în cadrul Comitetului pentru Prevenirea Spălării Banilor şi a Terorismului Financiar (*Committee on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing* – MLC).

Cooperarea cu structurile Băncii Centrale Europene

Începând cu anul 2007, un reprezentant al Direcţiei Supraveghere din cadrul Băncii Naţionale a României a participat, în calitate de membru, la reuniunile grupului de lucru *Working Group of Banking Developments* (WGBD), din cadrul Comitetului de Supraveghere Bancară al Băncii Centrale Europene, în cadrul căruia au fost analizate principalele dezvoltări conjuncturale şi structurale din sectorul bancar al Uniunii Europene.

Cooperarea cu Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală şi de Est (BSCEE)

Banca Naţională a României este implicată în activitatea Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală şi de Est (*Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe* – BSCEE). Înfiinţat în urmă cu 17 ani de către şase ţări, printre care şi România, BSCEE are în prezent 21 de autorităţi de supraveghere membre, dintre care 9 provin din ţări care nu sunt membre UE. Scopul acestui organism regional este acela de a încuraja şi susţine programele de cercetare şi pregătire profesională în rândul membrilor săi, de a promova şi menţine cooperarea şi comunicarea între aceştia, de a facilita îndeplinirea funcţiei de supraveghere, de a asigura desfăşurarea unor discuţii tehnice şi posibilitatea schimbului de tehnici de supraveghere, experienţă, informaţii şi *know-how,* de a sprijini integrarea în sistemul de supraveghere european, de a trimite şi de a avea reprezentanţi în Comitetul de la Basel. Începând cu anul 1996, cooperarea din cadrul BSCEE s-a desfăşurat în baza Acordului cu privire la Regulile de Guvernare a Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală şi de Est, precum şi a statutului acestuia. Ultima conferinţă anuală a grupului s-a desfăşurat în perioada 10-12 aprilie 2008.

Cooperarea cu supraveghetorii semnatari ai memorandumului regional dintre ţări din Europa de Sud-Est

În data de 6 iulie 2007 a fost încheiat un memorandum de cooperare pentru eficientizarea activităţii de supraveghere între autorităţile din Grecia, România, Bulgaria, Macedonia, Serbia, Cipru şi Albania. Premisa încheierii unui astfel de memorandum multilateral a fost creată de transformările produse în ultimii ani în economiile ţărilor din Europa de Sud-Est, ca rezultat al unor evoluţii macroeconomice importante, al schimbărilor structurale, întrepătrunderii sistemelor financiare în această regiune, orientării lor spre Uniunea Europeană şi ajustării

graduale la *acquis*-ul comunitar şi la cele mai bune practici ale Băncii Reglementelor Internaţionale.

Pornind de la scopul general al memorandumului, respectiv cel al întăririi stabilităţii în Europa de Sud-Est şi al îmbunătăţirii eficienţei măsurilor din domeniul supravegherii, obiectivele şi principiile cooperării în cadrul acestuia constau în: (i) facilitarea schimbului de informaţii şi opinii în scopul atingerii convergenţei între practicile de supraveghere; (ii) identificarea şi înlăturarea, în măsura în care este posibil, a diferenţelor semnificative dintre reglementările naţionale; (iii) sprijinirea supraveghetorilor în realizarea unei abordări comune a profilului de risc al grupurilor bancare din regiune; (iv) coordonarea activităţii supraveghetorilor din regiune în scopul întăririi supravegherii instituţiilor de credit la nivel individual şi consolidat; (v) obţinerea unei relaţii de încredere între supraveghetori în vederea evitării suprapunerii eforturilor de supraveghere şi a suprasolicitării instituţiilor de credit supravegheate; (vi) identificarea şi redresarea unor situaţii legate de o posibilă contaminare şi răspândire a efectelor unor crize interne/regionale; (vii) pregătirea autorităţilor de supraveghere în ceea ce priveşte managementul crizelor cu potenţiale implicaţii transfrontaliere.

Referitor la implementarea acestui memorandum, părţile au întocmit un plan de acţiune pe termen scurt, respectiv: (i) formarea unor grupuri de lucru constituite din experţi care să conlucreze pe tema identificării domeniilor din sfera controlului intern, a funcţiilor de conformitate şi de gestiune a riscului, a identificării practicilor ţărilor membre în ceea ce priveşte definirea şi provizionarea creditelor neperformante, a discutării opţiunilor naţionale în contextul Basel II; (ii) iniţierea schimbului de informaţii specifice activităţii de supraveghere, precum şi de natură macroprudenţială.

Cooperarea cu autorităţile de supraveghere partenere din străinătate

Cooperarea cu autorităţile de supraveghere a instituţiilor de credit-mamă care operează în România prin intermediul filialelor şi sucursalelor a jucat un rol important în activitatea de supraveghere. Întrucât BNR a încheiat 10 memorandumuri bilaterale cu supraveghetori străini, în cursul anului 2007 au avut loc o serie de întâlniri între părţi pentru realizarea schimbului de informaţii necesar supravegherii entităţilor cu activitate transfrontalieră sau pentru dezbaterea unor aspecte de interes comun, cum ar fi cooperarea între autorităţi în procesul de validare a modelelor avansate de evaluare a riscului.

De asemenea, Banca Naţională a României şi Banca Centrală a Ciprului negociază un nou acord de cooperare, în condiţiile în care ambele ţări au devenit între timp membre UE, iar cu Banca Portugaliei procesul de negociere a fost demarat la începutul anului 2008.

3.6. Instituţiile financiare nebancare

Creşterea gradului de intermediere financiară se manifestă şi în sectorul instituţiilor financiare nebancare, activitatea de creditare realizată prin intermediul acestora devenind o alternativă la produsele oferite de instituţiile de credit. În ultima perioadă această piaţă a cunoscut o evoluţie semnificativă, atât prin creşterea volumului de credite acordate, cât şi prin apariţia unor noi competitori.

Un indicator al importanţei sectorului instituţiilor financiare nebancare în industria financiară românească şi, în general, în economia ţării este ponderea activelor totale ale acestora în produsul intern brut; la sfârşitul anului 2007 acest indicator a fost de 7,3 la sută. Comparativ cu valoarea aceluiaşi indicator pentru sectorul instituţiilor de credit, această cifră este sensibil mai mică, însă trebuie să se ţină seama de faptul că sectorul instituţiilor financiare nebancare se află încă în plin proces de maturizare şi expansiune. La aceeaşi dată, valoarea activelor totale ale instituţiilor financiare nebancare din Registrul general a fost de 29 766,2 milioane lei, din care 25 419,3 milioane lei a reprezentat valoarea activelor totale ale instituţiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special.

Tabel 7. Principalii indicatori ai sectorului instituţiilor financiare nebancare la 31.12.2007

milioane lei

Denumirea indicatorului	Registrul special	Registrul general*	Registrul general
Capital social	978,0	495,9	1 473,9
Active totale	25 419,3	4 346,9	29 766,2
Credite acordate (net), din care:	19 975,8	3 189,2	23 165,0
- leasing financiar	17 159,9	1 772,2	18 932,1
- alte tipuri de credite	2 815,9	1 416,9	4 232,8
Credite restante şi îndoielnice	2 318,4	45,6	2 364,0
Provizioane	340,6	35,8	376,4
Soldul creditelor afectate de restanţe	5 269,1	46,5	5 315,6
Profit/pierdere	99,7	-54,1	45,6

* exclusiv societăţile din Registrul special

Din datele prezentate, rezultă că rentabilitatea activelor (ROA) pe ansamblul sectorului a fost de 0,15 la sută, iar în cadrul Registrului special de 0,39 la sută, în timp ce rentabilitatea capitalului (ROE) a fost de 3,09 la sută, respectiv 10,19 la sută. Diferenţele semnificative dintre cele două situaţii se explică prin pierderea înregistrată, în ansamblu, de firmele înscrise exclusiv în Registrul general.

O altă caracteristică o reprezintă ponderea foarte mare a leasingului financiar în totalul creditelor acordate, ceea ce arată orientarea puternică a sectorului instituţiilor financiare nebancare către acest tip de finanţare. Pentru Registrul special această pondere este de 85,9 la sută, iar pe ansamblul sectorului de 81,7 la sută.

Activele însumate ale primelor zece instituţii financiare nebancare reprezintă 43,1 la sută din totalul activelor la nivelul acestui sector şi, respectiv, 50,4 la sută din activele totale ale firmelor înscrise în Registrul special. Un element important este

acela că, în marea lor majoritate, acestea sunt filiale ale unor instituţii de credit, care contribuie în mod semnificativ la asigurarea resurselor respectivelor instituţii financiare nebancare.

În ceea ce priveşte distribuţia teritorială menţionăm că din cele 218 societăţi înscrise în Registrul general (active la sfârşitul anului), jumătate aveau sediul în Bucureşti; ponderea corespunzătoare în cazul Registrului special este mult mai mare, de peste 80 la sută. Un număr de alte 14 judeţe aveau la 31 decembrie 2007 cel puţin 4 instituţii financiare nebancare înscrise în registre, în timp ce pentru 11 judeţe nu există nicio instituţie financiară nebancară înscrisă în registrele Băncii Naţionale a României. Cel mai bine reprezentat judeţ în această statistică (cu excepţia municipiului Bucureşti) este judeţul Cluj, care avea 16 societăţi în Registrul general, dintre care 2 în Registrul special.

În concluzie, la nivelul sectorului instituţiilor financiare nebancare se constată o puternică tendinţă de polarizare pe arii geografice, fiind cel mai bine reprezentat în capitală şi în alte 14 judeţe ale ţării. Această tendinţă este sensibil mai pronunţată în cazul entităţilor înscrise în Registrul special, unde, cu excepţia municipiului Bucureşti, mai sunt reprezentate doar alte 4 judeţe: Cluj, Sibiu, Giurgiu şi Ilfov.

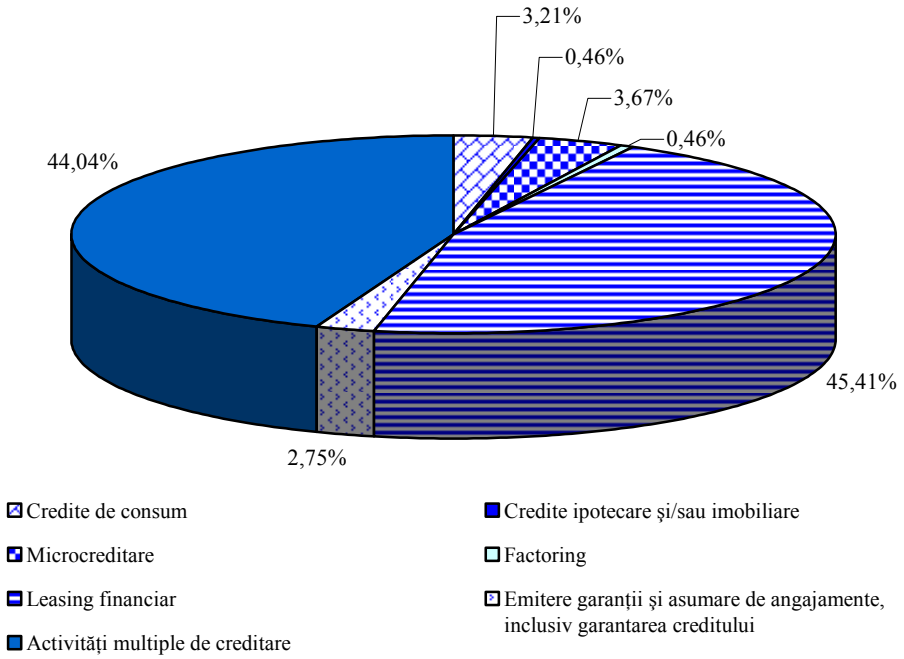
Tabel 8. Distribuţia instituţiilor financiare nebancare pe tipuri de activităţi la 31.12.2007

Tipul activităţii	Numărul instituţiilor financiare nebancare		
	Registrul special	Registrul general*	Registrul general
Credite de consum	1	6	7
Credite ipotecare şi/sau imobiliare		1	1
Microcreditare		8	8
Finanţarea tranzacţiilor comerciale			
Factoring		1	1
Scontare			
Forfetare			
Leasing financiar	15	84	99
Emitere garanţii şi asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	2	4	6
Alte forme de finanţare de natura creditului			
Activităţi multiple de creditare	20	76	96
Total general	**38**	**180**	**218**

* exclusiv societăţile din Registrul special

Repartizarea instituţiilor financiare nebancare în funcţie de cele 11 secţiuni ale Registrului general este prezentată în graficul următor.

Structura IFN pe tipuri de activităţi la 31.12.2007

Majoritatea instituţiilor financiare nebancare desfăşoară două tipuri de activităţi: *leasing* financiar (45,4 la sută) şi activităţi multiple de creditare (44,0 la sută). Din totalul de 11 tipuri de activităţi, pentru 4 dintre acestea – respectiv finanţarea tranzacţiilor comerciale, scontare, forfetare, alte forme de finanţare de natura creditului – nu este înregistrată nicio instituţie financiară nebancară care să deruleze numai respectiva activitate. De asemenea, activităţile de *factoring* şi de acordare de credite ipotecare şi/sau imobiliare sunt desfăşurate în mod exclusiv de câte o singură instituţie financiară nebancară. Din cele 76 de instituţii înscrise exclusiv în Registrul general la secţiunea „activităţi multiple de creditare", 49 operează activitate de *leasing* financiar, iar din cele 20 de instituţii înscrise în Registrul special la aceeaşi secţiune, 17 desfăşoară activitate de *leasing* financiar. Prin urmare, ponderea instituţiilor care derulează activitate de *leasing* financiar în total instituţii înscrise în Registrul special este de 84,2 la sută, iar pentru Registrul general este de 75,7 la sută.

Până la data de 31 decembrie 2007 un număr de 8 instituţii financiare nebancare a solicitat validarea propriilor norme interne de creditare a persoanelor fizice. Dintre acestea, 7 sunt înscrise la secţiunea „activităţi multiple de creditare" şi una la secţiunea „*leasing* financiar".

Distribuţia capitalului social al instituţiilor financiare nebancare în funcţie de ţara de proveniență pentru cele 38 de societăţi înscrise în Registrul special la sfârşitul anului 2007 este prezentată în tabelul următor.

Tabel 9. Ponderile capitalului străin în funcţie de ţara de origine

Ţara de origine	Participaţia capitalului străin (%)	
	în total capital străin	în total capital
Olanda	52,0	28,3
Italia	16,3	8,9
Franţa	14,5	7,9
Grecia	6,5	3,6
Cipru	6,2	3,4
Austria	3,8	2,0
Germania	0,4	0,2
Suedia	0,3	0,1

Este de menţionat faptul că toate cele opt ţări din tabelul alăturat sunt membre ale Uniunii Europene, ceea ce arată influenţa importantă a industriei financiare europene asupra sectorului românesc al instituţiilor financiare nebancare. Mai mult, această influenţă este confirmată de faptul că, pe ansamblu, capitalul social autohton se află în minoritate, reprezentând doar 45,6 la sută din cifra totală. Dacă s-ar lua în considerare structura acţionariatului pentru fiecare instituţie financiară nebancară analizată, în care, în cele mai multe cazuri, se regăsesc bănci româneşti cu capital privat (în care capitalul extern este preponderent), atunci ponderea capitalului străin ar fi mult mai însemnată.

De asemenea, se observă o sensibilă concentrare a capitalului străin în funcţie de ţara de origine; astfel, primele trei ţări (Olanda, Italia şi Franţa) cu participaţii în capitalul instituţiilor financiare nebancare furnizează mai mult de 80 la sută din totalul capitalului străin, respectiv 45 la sută în totalul capitalului social.

3.7. Supravegherea prudenţială şi monitorizarea instituţiilor financiare nebancare

Prin apariţia Ordonanţei Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale şi, ulterior, a legislaţiei secundare emise în aplicarea prevederilor ordonanţei, s-au stabilit atât un set minimal de condiţii privind accesul pe piaţa creditului al instituţiilor financiare nebancare, cât şi regimul de monitorizare şi supraveghere prudenţială. Scopul final al acestor reglementări este asigurarea stabilităţii financiare a instituţiilor financiare nebancare, care constituie un segment important al creditării, precum şi asigurarea unor condiţii minime, uniforme şi nediscriminatorii de acces la activitatea de creditare. Urmărirea respectării acestor reglementări se realizează de către Banca Naţională a României prin activitatea de monitorizare şi supraveghere, care presupune analiza raportărilor efectuate periodic de instituţiile financiare nebancare şi desfăşurarea de inspecţii la sediul acestora.

După încheierea procesului de autorizare şi înscriere în registrele Băncii Naţionale a României, în a doua jumătate a anului 2007 au fost întreprinse primele acţiuni de inspecţie la faţa locului pentru societăţile înscrise în Registrul special. Acestea au fost întreprinse atât de personalul Serviciului inspecţie instituţii financiare nebancare din cadrul Direcţiei Supraveghere, cât şi de personalul de inspecţie din

cadrul sucursalelor băncii centrale. De asemenea, în urma monitorizării raportărilor transmise de instituţiile financiare nebancare, în conformitate cu cadrul de reglementare stabilit de normele şi regulamentele emise de Banca Naţională a României, au fost elaborate un număr de 73 de rapoarte de supraveghere, respectiv 14 scrisori de atenţionare pentru unele societăţi înscrise în cele două registre. În majoritatea situaţiilor au fost impuse, de la caz la caz, sancţiunile prevăzute de Ordonanţa Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale. Într-un singur caz, Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale a României a hotărât interzicerea activităţii de creditare şi, implicit, radierea din Registrul general.

O altă componentă a activităţii de supraveghere în cursul anului 2007 a constat în urmărirea respectării prevederilor Regulamentului Băncii Naţionale a României nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice. Acest aspect a fost verificat atât în cadrul inspecţiilor la faţa locului, menţionate mai sus, cât şi în procesul de validare a normelor interne referitoare la creditarea persoanelor fizice, transmise în acest scop Direcţiei Supraveghere. De la apariţia regulamentului şi până la sfârşitul anului, un număr de 8 instituţii financiare nebancare au solicitat validarea propriilor norme interne. În acest scop, s-au purtat discuţii la sediul Băncii Naţionale a României şi au fost transmise scrisori în vederea lămuririi problemelor concrete legate de aplicarea regulamentului. Până la 31.12.2007, validarea nu a fost acordată pentru niciuna dintre cele 8 societăţi, deşi unele dintre acestea se aflau într-o fază avansată a acestui proces.

De asemenea, în urma notificărilor transmise de instituţiile financiare nebancare, în cursul anului 2007 au fost operate modificări în registrele ţinute de Banca Naţională a României. Aceste modificări s-au concretizat în principal în: (i) trecerea unor societăţi dintr-o secţiune în alta a Registrului general; (ii) înscrierea unor societăţi din Registrul general în Registrul special, ca urmare a îndeplinirii criteriilor specifice (în cazul a trei societăţi); (iii) radierea din registre a unor societăţi (trei societăţi); (iv) fuziunea unor societăţi (un singur caz).

Alte schimbări operate în registre se referă la modificarea sediului sau a denumirii instituţiilor financiare nebancare şi a obiectului de activitate.

Capitolul III. Emisiunea de numerar

1. Numerarul în circulaţie în afara sistemului bancar

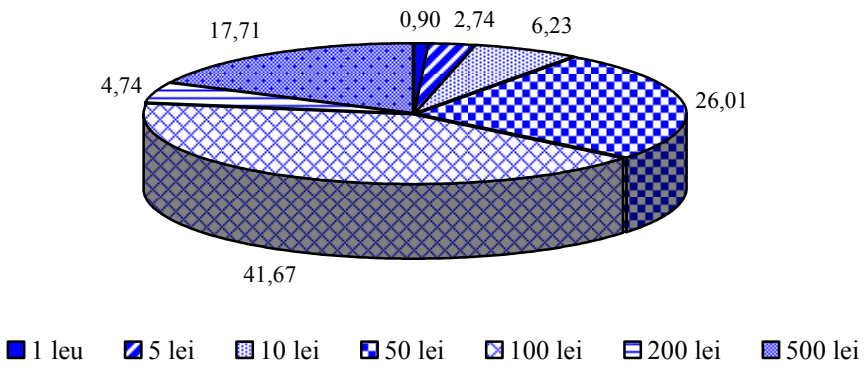
În anul 2007, Banca Naţională a asigurat numerarul necesar bunei desfăşurări a circulaţiei băneşti atât cantitativ, cât şi în structură. Banca centrală a acoperit creşterea valorică anuală a numerarului aflat în afara sistemului bancar prin punerea în circulaţie a unor cantităţi corespunzătoare de însemne monetare, într-o structură pe cupiuri care a satisfăcut solicitările instituţiilor de credit, agenţilor economici şi populaţiei.

La finele lunii decembrie 2007, numerarul în circulaţie aflat în afara sistemului bancar era de 23 100 milioane lei[1], cu 52 la sută mai mare faţă de sfârşitul lunii decembrie 2006.

Numărul de bancnote în circulaţie a fost mai mare cu 41 la sută faţă de cel înregistrat la 31 decembrie 2006, iar din punct de vedere valoric, numerarul sub formă de bancnote, în circulaţie, a crescut faţă de perioada corespunzătoare a anului precedent cu 52 la sută. Creşterea mai accentuată a valorii bancnotelor în circulaţie faţă de cea a volumului acestora s-a datorat, pe de o parte, majorării ponderii bancnotelor de 100 lei în totalul numerarului utilizat de către BNR în plăţile către instituţiile de credit şi punerii în circulaţie a 5,4 milioane bancnote de 200 lei, iar pe de altă parte, creşterii ponderii bancnotelor cu valori nominale mici în numerarul revenit la BNR prin intermediul depunerilor instituţiilor de credit. Bancnotele de 100 lei deţineau la 31 decembrie 2007 aproximativ 42 la sută din valoarea totală a bancnotelor în circulaţie, şi explicau circa 56 la sută din creşterea valorică a acestora. Bancnotele din cupiura de 100 lei au fost utilizate cu precădere de către instituţiile de credit pentru efectuarea plăţilor prin intermediul ATM-urilor, preferinţa băncilor pentru această cupiură crescând în anul 2007, în defavoarea cupiurilor de 10 lei şi 50 lei. Majorări semnificative ale valorilor în circulaţie s-au înregistrat şi în cazul cupiurii de 50 lei, a cărei pondere la finele anului 2007 era de aproximativ 26 la sută din valoarea bancnotelor în circulaţie. Bancnotele de 500 lei deţineau la 31 decembrie 2007 circa 18 la sută din valoarea totală a bancnotelor în circulaţie, cu circa 6 puncte procentuale mai puţin decât la finele anului 2006. Cea mai mare cupiură în circulaţie este utilizată de către instituţiile de credit doar în cazul plăţilor de mare valoare efectuate prin intermediul ghişeelor unităţilor bancare. Pentru utilizatorul final, prima folosire în plăţi a bancnotei de 500 lei impune, de regulă, schimbarea prealabilă a acesteia cu bancnote de cupiuri inferioare, adecvate plăţilor de valori mici şi mijlocii. De semnalat că şi la nivelul zonei euro cupiurile mijlocii, respectiv bancnotele de 20 EUR şi 50 EUR, deţin cele mai mari ponderi în totalul bancnotelor în circulaţie.

[1] 21 316 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în bancomate şi automate de schimb valutar.

Structura pe cupiuri în valoarea totală a bancnotelor în circulație în afara sistemului bancar
(%)

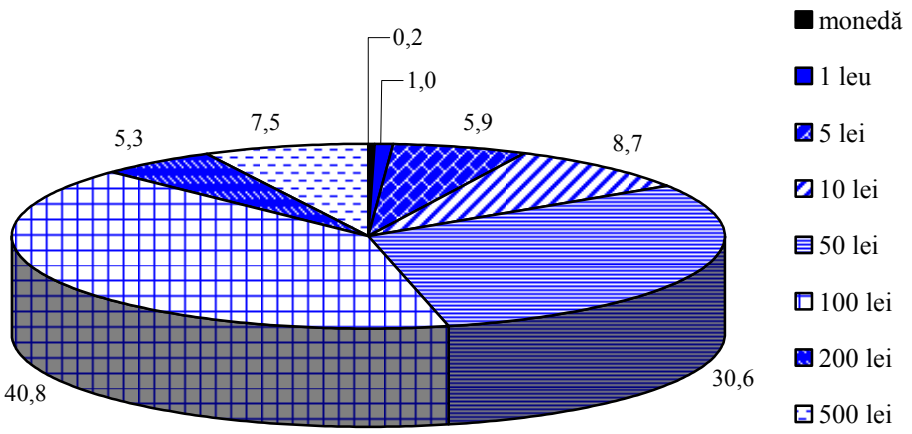

La finele anului 2007, cantitatea de monede în circulație, în afara sistemului bancar, a fost cu 60 la sută mai mare față de cea de la sfârşitul anului 2006, în timp ce valoarea acestora, reprezentând circa 1 la sută din valoarea totală a numerarului în circulație, a înregistrat o creştere de circa 69 la sută față de perioada corespunzătoare a anului 2006. Aceste majorări semnificative au confirmat tendința tot mai accentuată, manifestată în perioada ulterioară denominării monedei naționale, de utilizare intensă în plăți a monedei metalice, determinată, în principal, de o serie de factori precum: (i) apariția unor noi lanțuri de magazine şi extinderea rețelelor celor deja existente; (ii) promovarea consecventă, în cadrul acestora, în special în sectorul de vânzare cu amănuntul, a unei politici de acordare corectă a restului; (iii) dezvoltarea rețelei de automate de schimb valutar şi de echipamente automate de vânzare (*vending machines)*, furnizoare de produse alimentare de mică valoare sau de taxare a unor servicii mărunte etc.

2. Plățile şi încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit

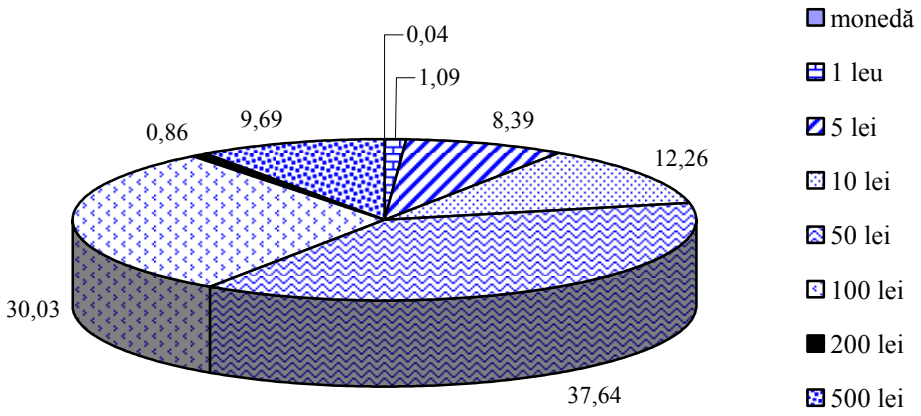
În cursul anului 2007 au fost puse în circulație, prin intermediul plăților către instituțiile de credit, 827 milioane bancnote şi 242 milioane monede, în sumă de 20 251 milioane lei, valoare apropiată de cea înregistrată în anul 2006. Bancnotele de 1 leu şi 5 lei au deținut 60 la sută din cantitatea totală de bancnote utilizată în plăți, iar cele de 50 lei şi 100 lei au avut o pondere de circa 70 la sută în valoarea totală a bancnotelor puse în circulație în anul 2007. Monedele de 10 bani şi 50 bani au reprezentat 72 la sută din numărul total de monede utilizate în plăți şi 94 la sută din valoarea acestora.

Structura plăților din punct de vedere valoric
(%)

La Banca Națională a României au revenit, prin intermediul încasărilor de la instituțiile de credit, 596 milioane bancnote, respectiv 72 la sută din cantitatea de bancnote pusă în circulație şi 9 milioane monede, reprezentând 3,7 la sută din numărul de monede eliberate în plăți. Încasările BNR din depunerile instituțiilor de credit, în sumă de 11 817 milioane lei, au fost cu 24 la sută mai mici decât cele din anul 2006. Bancnotele de 1 leu şi 5 lei au deținut 54 la sută din numărul total al bancnotelor încasate de BNR de la instituțiile de credit, iar cele de 50 lei şi 100 lei au avut o pondere de 68 la sută în valoarea totală a bancnotelor primite în încasări. În cazul monedelor, cupiura de 50 bani a deținut 98 la sută din cantitatea totală de monede încasate şi 99,7 la sută din valoarea acestora. Moneda de 50 bani a fost singura cupiură care a înregistrat un circuit normal, revenind la banca centrală în proporție de 15 la sută.

Structura încasărilor din punct de vedere valoric
(%)

3. Activitatea de procesare a numerarului

Banca Națională a României a urmărit permanent asigurarea autenticității, a integrității şi a unei calități omogene a bancnotelor aflate în circulație, contribuind la igienizarea numerarului şi, implicit, la menținerea încrederii publicului în însemnele monetare româneşti.

Banca centrală a asigurat retragerea din circulație a bancnotelor necorespunzătoare şi înlocuirea acestora cu bancnote noi sau corespunzătoare, din punct de vedere calitativ, circulației monetare.

Activitatea de procesare a bancnotelor s-a desfăşurat pe cele 9 echipamente automate de viteză mare şi medie instalate în cele patru centre de procesare care funcționează în sucursalele Bucureşti, Iaşi, Cluj şi Timiş. Echipamentele asigură stabilirea autenticității, numărarea şi sortarea calitativă a însemnelor monetare în bune şi improprii circulației, în conformitate cu standardele unei bancnote corespunzătoare circulației băneşti. Din totalul de 669 milioane bancnote destinate procesării, 97 la sută au fost procesate.

Din cele 649 milioane bancnote procesate în cursul anului 2007, 26,7 milioane bancnote au fost sortate ca fiind improprii circulației monetare, ceea ce corespunde unei rate a bancnotelor necorespunzătoare de 4 la sută, de circa 3,8 ori mai mică decât cea din zona euro, consecință a superiorității calității şi durabilității bancnotelor româneşti, conferite de suportul de polimer.

Pe parcursul anului 2007 au fost distruse, pe echipamentele automate de procesat bancnote şi pe echipamentele de tocat bancnote aflate în dotarea Centrului de procesare al Sucursalei Municipiului Bucureşti a BNR, 9 milioane bancnote din noua emisiune monetară, improprii circulației, ponderea bancnotelor cu valori nominale mici (1 leu şi 5 lei), care înregistrează cea mai mare viteză de rotație, fiind de 63 la sută. Astfel, în România a revenit mai puțin de 1 bancnotă distrusă la 2 locuitori, în timp ce în zona euro s-a înregistrat, în aceeaşi perioadă, o medie de 17 bancnote distruse/locuitor.

Din cele 63 milioane monede destinate procesării, s-au verificat, pe echipamente automate de autentificat, numărat, sortat calitativ şi ambalat monedă metalică, aflate în dotarea celor patru sucursale cu activitate de casierie, 62 milioane monede, respectiv 99 la sută din întreaga cantitate.

4. Retragerea din circulație a vechii emisiuni monetare

Însemnele monetare din vechea emisiune care şi-au pierdut puterea circulatorie la 31 decembrie 2006 au putut fi preschimbate până la 31 ianuarie 2007, fără taxe şi comisioane, la sucursalele Băncii Naționale a României cu activitate de casierie, precum şi la unitățile tuturor instituțiilor de credit şi ale Trezoreriei Statului. Începând cu 1 februarie 2007, preschimbarea s-a efectuat la sucursalele Băncii Naționale a României cu activitate de casierie şi la unitățile BRD-Groupe Société Générale.

Pe parcursul anului 2007 au fost retrase din circulație, prin preschimbare, 21,5 milioane monede şi 3,9 milioane bancnote, în valoare de 206,3 milioane lei.

La data de 31 decembrie 2007, în afara sistemului bancar se mai aflau 21,5 milioane bancnote, din care 16 milioane bancnote din cupiura de 10 000 lei, care, cel mai probabil, vor reveni la banca centrală într-o măsură insignifiantă, fiind distruse sau pierdute, şi 821 milioane monede din vechea emisiune monetară. Din acestea, monedele de 1 leu şi 100 lei deținеau o pondere de circa 53 la sută. Şi în cazul acestora, ca de altfel în cazul tuturor vechilor monede, este de aşteptat ca întoarcerea la BNR să fie sporadică şi într-o proporție nesemnificativă.

La data de 31 decembrie 2007, BNR retrăsese din circulație 98,8 la sută din vechea emisiune monetară. Având în vedere toate aceste date şi experiența anterioarelor retrageri din circulație ale diverselor cupiuri, se poate concluziona că procesul de înlocuire a vechilor însemne monetare s-a încheiat, banca centrală reuşind să se apropie de retragerea completă a emisiunii vechi, lansată în circulație de-a lungul unei perioade de 14 ani.

5. Emisiunile numismatice

Banca Națională a României a lansat 17 emisiuni numismatice dedicate unor personalități marcante şi evenimente reprezentative din viața culturală, spirituală şi ştiințifică românească şi internațională.

Emisiunile numismatice puse la dispoziția colecționarilor în anul 2007 sunt următoarele:

Denumirea emisiunii monetare sau medalistice	Data lansării	Metalul şi valoarea nominală
Aderarea României la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007	03.01.2007	monedă din aur cu valoarea nominală de 500 lei
Nicolae Bălcescu	22.01.2007	monedă din aur cu valoarea nominală de 500 lei
Centenarul naşterii lui Mircea Eliade	26.03.2007	monede din aur cu valoarea nominală de 100 lei, din argint cu valoarea nominală de 5 lei, din tombac cuprat cu valoarea nominală de 1 leu
Aniversarea a 140 de ani de la înfiinţarea Sistemului Monetar Naţional	23.04.2007	replici din aur după monedele emise în 1867, de 1 ban, 2 bani, 5 bani şi 10 bani
Medalii ce reproduc desenele proiectelor monedelor pe care intenţiona să le emită Alexandru Ioan Cuza în 1860, respectiv de 20 români, 5 români şi 10 centime	23.04.2007	set de 3 medalii: din aur, din argint şi din tombac cuprat
Aniversarea a 10 ani de la înfiinţarea Muzeului Băncii Naţionale a României	23.04.2007	medalii din argint şi din tombac
Aniversarea a 50 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma	30.04.2007	monedă din argint cu valoarea nominală de 10 lei
Aniversarea a 10 ani de la înfiinţarea Muzeului Cinegetic de la Posada	01.06.2007	medalie din argint
Dimitrie Cantemir	18.06.2007	monede din aur, cu valoarea nominală de 100 lei, din argint, cu valoarea nominală de 5 lei şi din tombac cuprat cu valoarea nominală de 1 leu
Aniversarea a 550 de ani de la urcarea lui Ştefan cel Mare pe tronul Moldovei	02.07.2007	monede din aur, cu valoarea nominală de 100 lei, din argint cu valoarea nominală de 5 lei şi din tombac cuprat cu valoarea nominală de 1 leu
Aniversarea a 130 de ani de la proclamarea Independenţei României	20.08.2007	set de 3 monede: din aur cu valoarea nominală de 100 lei, din argint cu valoarea nominală de 5 lei şi din tombac cuprat cu valoarea nominală de 1 leu
Aniversarea a 150 de ani de industrie petrolieră românească	03.09.2007	monedă din argint cu valoarea nominală de 10 lei
Aniverarea a 125 de ani de la naşterea diplomatului Nicolae Titulescu	17.09.2007	medalii: din argint, din tombac argintat şi din tombac
Aniversarea a 75 de ani de la înfiinţarea Parcului Naţional Munţii Rodnei	01.10.2007	set de monetărie conţinând o medalie din argint şi monedele româneşti aflate în circulaţie cu valorile nominale de 1 ban, 5 bani, 10 bani şi 50 bani
Aniversarea a 90 de ani de la victoriile armatei române de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz	29.10.2007	monedă din aur cu valoarea nominală de 100 lei
Mănăstirea Snagov	03.12.2007	monedă din argint cu valoarea nominală de 10 lei
Rhytonul de la Poroina	28.12.2007	monedă din aur cu valoarea nominală de 10 lei

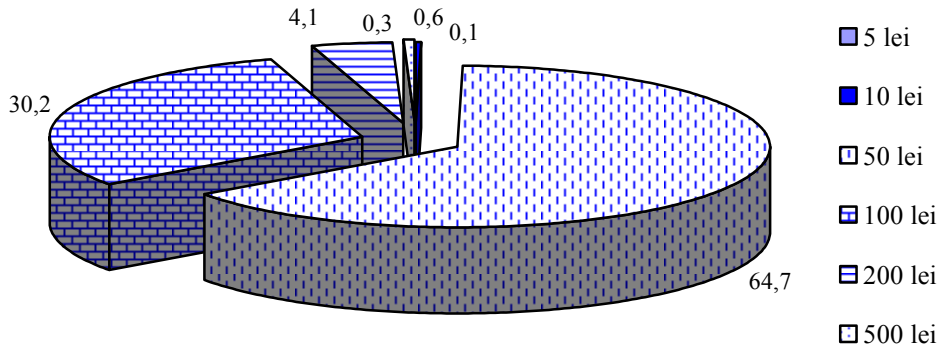
6. Contrafacerile monedei naţionale şi ale monedei euro

În anul 2007 numărul contrafacerilor de monedă naţională depistate a totalizat 1 801 bancnote false, înregistrând o scădere de 16 la sută comparativ cu anul 2006.

Pe cupiuri, situaţia se prezintă astfel:

Cupiura	Nr. falsuri
1 leu	-
5 lei	1
10 lei	4
50 lei	813
100 lei	379
200 lei	51
500 lei	8

Număr de falsuri la cupiurile noi
(%)

Înregistrarea unui număr redus de contrafaceri a fost posibilă ca urmare a utilizării suportului de polimer, care prezintă siguranţă mai mare decât hârtia împotriva falsificării.

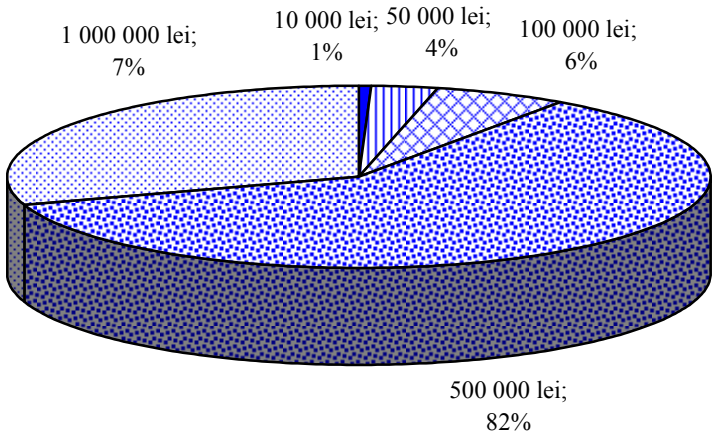
Marea majoritate a contrafacerilor a fost realizată pe hârtie, dar fără a fi imitate şi elementele de siguranţă.

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 50 lei, respectiv 813 bucăţi, dintre care 479 pe un material plastic care a încercat să imite suportul de polimer. Pe locul al doilea se situează bancnota de 100 lei, cu un număr de 379 falsuri, dintre care 97 pe material plastic. Deşi falsificatorii au încercat să folosească un material plastic asemănător substratului autentic, falsurile au fost slab realizate grafic şi tehnic, deoarece plasticul folosit a fost diferit din punct de vedere al proprietăţilor fizice, elementele de siguranţă nu au fost imitate, iar cerneala se curăţa accentuat de pe suprafaţa tuturor falsurilor descoperite. Singurul element de siguranţă prezent a fost fereastra transparentă, realizată însă rudimentar şi care nu prezenta în totalitate caracteristicile unei ferestre aparţinând unei bancnote autentice.

Deşi au fost retrase din circulaţie la 31 decembrie 2006, în primul trimestru al anului 2007 au continuat să apară falsuri şi la vechile cupiuri de 10 000 lei, 50 000 lei, 100 000 lei, 500 000 lei şi 1 000 000 lei din emisiunile anterioare, dar în număr destul de redus.

Cupiura	Nr. falsuri
10 000	6
50 000	23
100 000	34
500 000	445
1 000 000	37

Număr de falsuri la cupiurile vechi

Numărul de falsuri înregistrate la bancnotele româneşti în anul 2007 a fost de 2,23 la un milion de bancnote în circulaţie.

Ca urmare a aderării la UE, Centrului Naţional de Analiză a contrafacerilor de monedă euro (NAC), înfiinţat în cadrul Direcţiei Emisiune, Tezaur şi Casierie în anul 2004, i s-a acordat accesul pentru a utiliza baza de date a Sistemului de Monitorizare a Contrafacerilor (CMS) de la nivelul BCE. În această bază de date se introduc informaţii tehnice şi statistice privind contrafacerile bancnotelor euro descoperite pe teritoriul României.

În anul 2007 numărul de contrafaceri ale bancnotelor euro descoperite pe teritoriul României şi înscrise de către NAC în baza de date a CMS a fost de 2 482, cu 44 la sută mai mare faţă de cel înregistrat în anul 2006.

Capitolul IV. Sisteme de plăți şi decontări

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova funcționarea fără perturbări a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare şi menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, în afara funcției de reglementare, autorizare şi monitorizare a sistemelor de plăți, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți şi decontare eficiente.

În acest scop, Banca Națională a României operează sistemul de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare şi urgente exprimate în lei, denumit ReGIS, şi sistemul de depozitare şi decontare a operațiunilor cu instrumente financiare pentru titluri de stat şi certificate de depozit ale Băncii Naționale a României, denumit SaFIR. Banca Națională a României este administrator de sistem pentru ambele sisteme, serviciile de operare tehnică fiind externalizate către TRANSFOND – S.A.[1].

Pe lângă sistemele mai sus menționate, Banca Națională a României operează şi sistemul de plăți care asigură compensarea pe suport hârtie a plăților cu instrumente de plată de debit (cecuri, cambii şi bilete la ordin). Acesta urmează să fie înlocuit cu un sistem de procesare electronică a instrumentelor de plată de debit prin sistemul SENT.

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

Sistemul ReGIS asigură decontarea pe bază brută şi în timp real a tuturor plăților de mare valoare sau urgente în lei ale instituțiilor de credit, în nume şi pe cont propriu sau pe contul clienților, precum şi a plăților în lei rezultate în mod direct din, sau efectuate în legătură cu, decontarea pozițiilor nete provenite de la sistemele de compensare a plăților şi a fondurilor aferente operațiunilor cu instrumente financiare.

În anul 2007 sistemul ReGIS a continuat să contribuie la buna funcționare a piețelor monetară şi valutară şi să dețină un rol important în implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României, având în vedere că operațiunile de politică monetară sunt procesate exclusiv prin acest sistem.

Sistemul ReGIS a funcționat fără perturbări şi în anul 2007, volumul plăților de mare valoare şi/sau urgente decontate prin acesta a continuat să crească în mod constant, sistemul contribuind la îndeplinirea obiectivului de politică al Băncii

[1] TRANSFOND – S.A. este o societate comercială pe acțiuni având ca acționari Banca Națională a României (33,33 la sută) şi 23 de instituții de credit (66,67 la sută).

Naţionale a României, acela de promovare a decontării în banii băncii centrale, ca unic mijloc de plată.

Participarea la sistem

Numărul participanţilor a crescut şi în 2007, la sfârşitul anului participanţii la sistemul ReGIS ajungând la un număr de 40 de instituţii de credit, Banca Naţională a României, Trezoreria Statului şi 4 organizaţii prestatoare de servicii de compensare sau decontare (TRANSFOND S.A., Depozitarul Central S.A., VISA Europe şi MasterCard International).

Politica de comisionare

Având în vedere obiectivul Băncii Naţionale a României de a oferi mijloace de efectuare a plăţilor eficiente pentru economie[2], precum şi de aliniere a comisioanelor cu cele aplicate în mod similar în celelalte state ale Uniunii Europene, Banca Naţională a continuat şi în anul 2007 politica de reducere a comisioanelor în sistemul ReGIS. Astfel, la data de 1 aprilie 2007, nivelul comisionului pe tranzacţie a fost redus cu 15 la sută (de la 9,45 lei la 8,03 lei).

Operaţiunile ReGIS

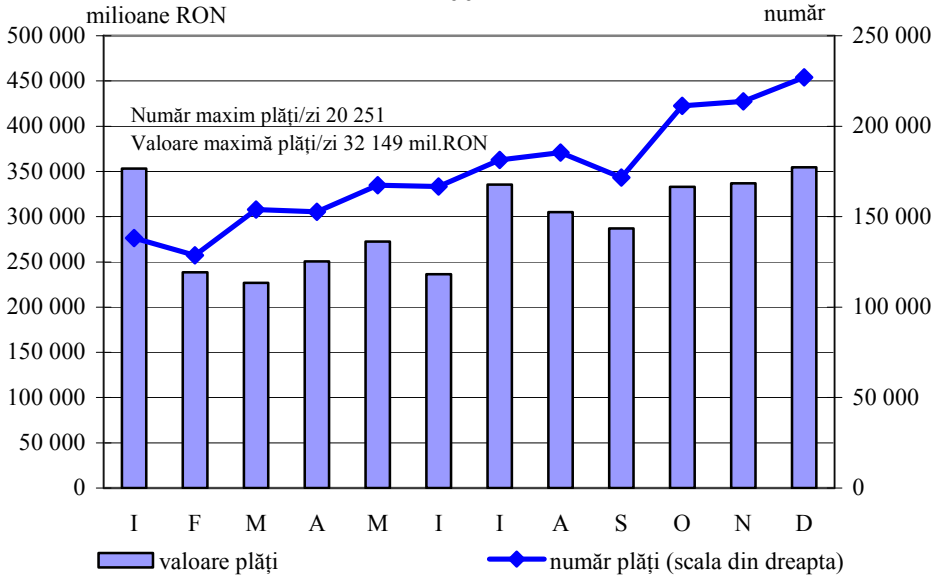
În anul 2007, comparativ cu anul precedent, s-au înregistrat creşteri în ceea ce priveşte atât media zilnică a volumului plăţilor procesate prin ReGIS (cu 35 la sută), cât şi media zilnică a valorii plăţilor procesate prin acest sistem (cu 83 la sută). Tabelul 1 prezintă sumarul traficului de plăţi în cadrul sistemului ReGIS în anul 2007, prin comparaţie cu nivelul traficului înregistrat în anul anterior.

Tabel 1. Evoluţia traficului de plăţi în ReGIS

	Volum (nr. tranzacţii)		Valoare (mil. RON)		Valoare medie pe tranzacţie (mil. RON)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2006	1 548 371	6 096	1 927 346	7 588	1,24
2007	2 097 829	8 259	3 530 015	13 898	1,68
Variaţie (±%)	+35	+35	+83	+83	+36

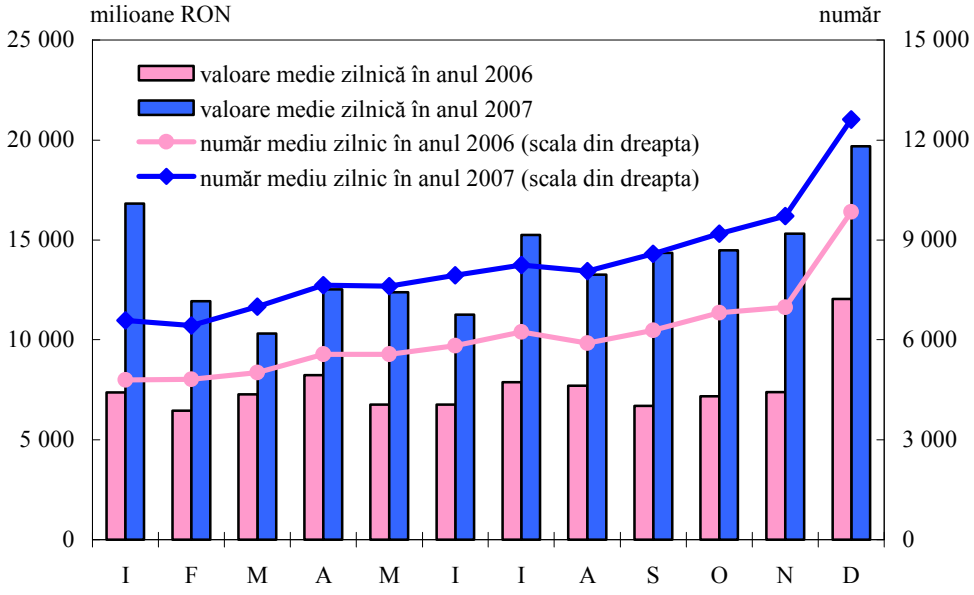
[2] Acest obiectiv se subscrie principiilor fundamentale stabilite de Comitetul pentru sisteme de plăţi şi decontare al Grupului G-10, principii care au fost adoptate şi de Consiliul Guvernatorilor al Băncii Centrale Europene ca standarde minime de supraveghere, de către Eurosistem, a sistemelor de plăţi de mare valoare care operează în euro (implicit şi a sistemelor RTGS naţionale).

Evoluţia plăţilor de mare valoare şi/sau urgente în anul 2007

Volumul plăţilor decontate în cursul anului 2007 în sistemul ReGIS a fost de circa 2,1 milioane tranzacţii, evoluând de la o medie zilnică de 6 580 tranzacţii în luna ianuarie la 12 612 tranzacţii în luna decembrie. Volumul maxim al plăţilor decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în luna decembrie 2007 (20 251 tranzacţii/zi), aceasta fiind în mod tradiţional perioada cu cea mai intensă activitate de plăţi atât interbancare, dar mai ales în relaţia cu Trezoreria Statului (în luna decembrie devenind scadente obligaţiile de plată către bugetul de stat).

Evoluţia plăţilor de mare valoare şi/sau urgente în anul 2007 comparativ cu anul 2006

În Tabelul 2 este prezentată structura pe tipuri de plăţi efectuate prin ReGIS în anul 2007. Aceasta reflectă faptul că tranzacţiile de plată efectuate de instituţiile financiare în nume propriu, dar pe contul clienţilor (prin mesaje SWIFT MT103) sunt preponderente (88,32 la sută din volumul total al tranzacţiilor din sistem), dar valoarea totală a acestora a fost relativ scăzută (doar 14,99 la sută din valoarea tuturor tranzacţiilor din sistem). Totodată, volumul tranzacţiilor de plată efectuate de instituţiile financiare în nume şi pe cont propriu (prin mesaje SWIFT MT202) a fost relativ scăzut, dar aceste plăţi au avut o valoare semnificativă.

Tabel 2. Structura plăţilor în sistemul ReGIS în anul 2007

procente

Plăţi	MT103	MT202	Transfer direct
Volum total	88,32	9,03	2,65
Valoare totală	14,99	67,81	17,17

În ceea ce priveşte tranzacţiile de plată care implică debitarea/creditarea directă pe conturile de decontare ale participanţilor la sistem, volumul acestora a fost scăzut, datorită faptului că acestea corespund unor operaţiuni cu frecvenţă redusă, precum încasarea de către Banca Naţională a României a unor comisioane, operaţiuni în relaţia cu banca centrală, operaţiuni efectuate de Banca Naţională a României în numele participanţilor în cazuri de urgenţă, când participanţii sunt în imposibilitate de a se conecta la sistem şi de a efectua operaţiunile etc.

Din punct de vedere al volumului plăţilor efectuate prin sistemul ReGIS, gradul de concentrare a pieţei se menţine comparabil cu cel din anul precedent, primele cinci instituţii de credit deţinând circa 56 la sută din piaţă (faţă de 54 la sută în anul 2006). În schimb, din punct de vedere al valorii plăţilor din sistem, gradul de concentrare a scăzut, primele cinci instituţii de credit deţinând circa 42 la sută din piaţă (faţă de 54 la sută în anul precedent).

Asigurarea unui nivel cât mai ridicat de disponibilitate pentru sistemul ReGIS reprezintă, de asemenea, un obiectiv major al Băncii Naţionale a României, în contextul importanţei sistemului ReGIS pentru sistemul financiar-bancar şi pentru economia naţională. În anul 2007, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanţii pot utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcţionare, a atins nivelul de 99,99 la sută, încadrându-se în standardele stabilite de Banca Naţională a României pentru nivelul de calitate a serviciilor. Totodată, se remarcă o creştere a disponibilităţii medii a sistemului ReGIS în anul 2007 faţă de anul 2006, când aceasta a fost de 99,89 la sută.

În calitatea sa de administrator de sistem, Banca Naţională a României a monitorizat permanent, şi pe parcursul anului 2007, procesul de decontare şi activitatea participanţilor în sistemul ReGIS, constatând că aceştia au avut un comportament corespunzător, respectând regulile şi procedurile sistemului, nefiind necesară aplicarea de penalizări sau sancţiuni. Nu au fost înregistrate concentrări semnificative ale volumului de plăţi într-un anumit interval orar (de exemplu sfârşitul zilei de operare) şi nici blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale unuia sau mai multor participanţi. În anul 2007 s-a constatat un management adecvat şi eficient al lichidităţilor la nivelul participanţilor, existând un număr relativ mic de instrucţiuni de plată plasate în coada de aşteptare şi doar pentru un interval scurt de timp.

2. Sistemul de plăţi care asigură compensarea pe suport hârtie a plăţilor cu instrumente de plată de debit (PCH)

Acest sistem asigură compensarea pe suport hârtie a plăţilor cu cecuri, cambii şi bilete la ordin, fiind ultima componentă a vechiului sistem naţional de plăţi pe suport hârtie care a rămas în funcţiune. Sistemul este administrat de Banca Naţională a României şi operat de TRANSFOND – S.A., în calitate de agent al acesteia.

În anul 2007 activitatea de compensare a plăţilor cu instrumente de debit (cecuri, cambii şi bilete la ordin) a înregistrat o scădere puţin semnificativă a volumului instrumentelor compensate comparativ cu anul precedent (7,2 la sută) şi o uşoară creştere a valorii acestora (4,3 la sută). Evoluţia plăţilor compensate prin acest sistem este prezentată în Tabelul 3.

Tabel 3. Evoluţia plăţilor compensate pe suport hârtie

Plăţi	2006	2007	Variaţie (±%)
Volum (mil. instrumente)	8,3	7,7	-7,2
Valoare (mil. lei)	49 882	52 022	+4,3
Valoare medie zilnică (mil. lei)	196,38	204,81	+4,3

În cursul anului 2007, prin sistem au fost compensate circa 7,7 milioane instrumente de plată, în sumă totală de 52 022 milioane lei, valoarea medie zilnică a acestor plăţi fiind de circa 204,81 milioane lei.

Proiectul de înlocuire a acestui sistem cu o componentă automatizată a început în anul 2007 şi este în curs de implementare, estimându-se ca în trimestrul IV al anului 2008 instrumentele de plată de debit să fie procesate prin sistemul SENT.

3. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

Sistemele de depozitare şi decontare pentru instrumente financiare sunt componente de importanţă majoră ale infrastructurii pieţelor financiare. Pentru banca centrală, importanţa sistemului de depozitare şi decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare (SaFIR) rezidă în interacţiunea pe care acesta îl are cu celelalte sisteme de plăţi, precum şi în rolul pe care îl au aceste instrumente pentru decontarea operaţiunilor de politică monetară.

Valoarea nominală a emisiunilor în circulaţie

În anul 2007 valoarea nominală totală a emisiunilor denominate în lei, depozitate în sistemul SaFIR, a crescut faţă de sfârşitul anului 2006, ca urmare a revitalizării

pieţei primare a titlurilor de stat şi plasării de noi emisiuni *benchmark*[3].

În ceea ce priveşte certificatele de depozit, valoarea nominală totală a celor aflate în circulaţie s-a diminuat pe tot parcursul anului 2007, astfel încât la finele anului soldul acestor instrumente financiare a ajuns la zero.

În ceea ce priveşte valoarea nominală a titlurilor de stat aflate în circulaţie, la sfârşitul anului 2007 aceasta a fost de 8 584,55 milioane lei, valoare substanţial mai ridicată faţă de cea înregistrată la sfârşitul anului 2006.

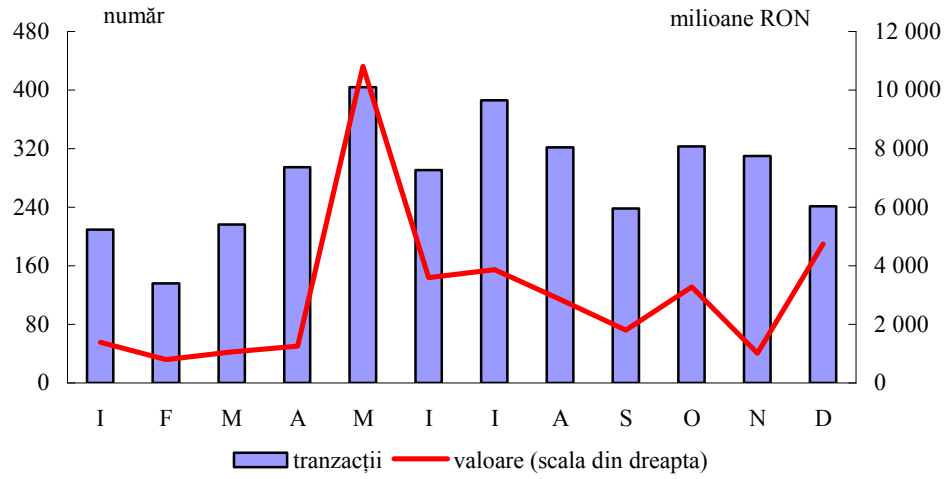
Pe lângă emisiunile denominate în lei, sistemul SaFIR gestionează şi emisiuni de titluri de stat denominate în dolari SUA, acestea reprezentând o valoare nominală totală în circulaţie de 1,2 milioane dolari SUA. Comparativ cu anul 2006, emisiunile de titluri de stat denominate în valută s-au diminuat, pe fondul atingerii maturităţii unora dintre emisiuni.

Operaţiuni decontate în sistemul SaFIR

Sistemul SaFIR procesează operaţiuni derulate de participanţi în relaţia cu emitentul (decontarea rezultatelor pieţei primare, plăţi de dobândă şi/sau cupon, răscumpărări parţiale/opţionale/totale) şi operaţiuni derulate de participanţi pe piaţa secundară (tranzacţii de vânzare/cumpărare, contracte de garanţie financiară, operaţiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

Graficul următor ilustrează numărul şi valoarea tranzacţiilor de vânzare-cumpărare, fiind incluse şi operaţiunile reversibile.

Numărul şi valoarea tranzacţiilor în anul 2007

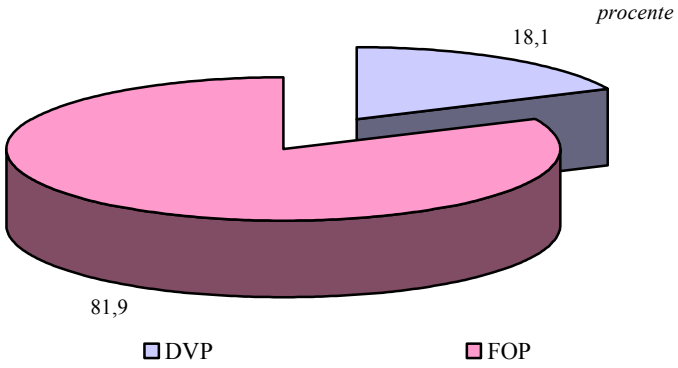

[3] Emisiuni de titluri de stat cu caracteristici standardizate în ceea ce priveşte calendarul cupoanelor şi scadenţelor şi care permit redeschideri (majorări) ale emisiunilor în circulaţie.

În ceea ce priveşte structura transferurilor de instrumente financiare, aceasta reflectă caracteristica principală a pieţei secundare a titlurilor de stat, respectiv o activitate destul de redusă a pieţei interbancare. Astfel, 81,8 la sută din totalul transferurilor realizate în 2007 sunt transferuri fără plată (DVP), acestea reprezentând operaţiuni realizate între instituţiile de credit şi propriii clienţi.

Comparativ cu anul 2006, în anul 2007 numărul transferurilor DVP a crescut datorită dinamizării activităţii interbancare pe piaţa secundară a titlurilor de stat.

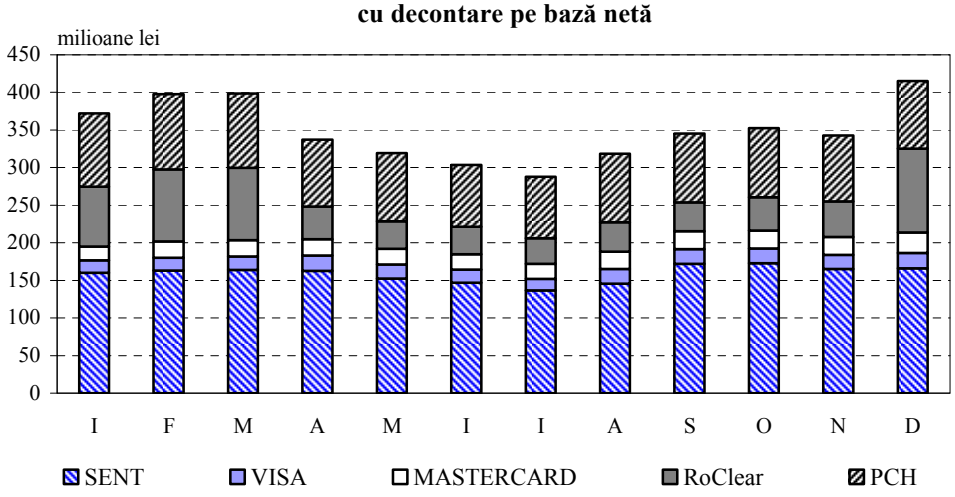
Structura transferurilor în anul 2007

Interacţiune în timp real cu sistemele de plăţi de mică şi mare valoare

Sistemul SaFIR asigură infrastructura necesară pentru gestionarea colateralului constituit în scopul garantării decontării poziţiilor nete ale participanţilor aferente sistemelor de plăţi cu decontare pe bază netă, situaţia acestora fiind ilustrată în graficul următor.

Valoarea garanţiilor aferente sistemelor de plăţi cu decontare pe bază netă

Facilităţi pentru managementul lichidităţii

În scopul fluidizării decontărilor prin sistemul ReGIS, Banca Naţională acordă participanţilor facilităţi de lichiditate pe parcursul zilei. Lichiditatea necesară poate fi obţinută de către instituţiile de credit participante la sistemul SaFIR prin intermediul operaţiunilor *repo intraday* derulate cu active eligibile pentru astfel de operaţiuni.

În anul 2007 participanţii au apelat la această facilitate de furnizare de lichiditate *intraday*, derulându-se un număr de 28 de operaţiuni în valoare totală de 5,46 miliarde lei.

Disponibilitatea sistemului

Din punct de vedere al scalabilităţii, sistemul SaFIR dispune de resurse pentru a deconta 1 500 tranzacţii pe zi, cu posibilitatea extinderii capacităţii de procesare cu încă 50 la sută. În perioadele de vârf ale zilei de operare, capacitatea de procesare a acestuia poate susţine 40 la sută din volumul maxim posibil programat.

Pentru anul 2007 disponibilitatea sistemului SaFIR s-a ridicat, în medie, la 99,99 la sută, valoarea acestui indicator fiind obţinută prin raportarea duratei întreruperilor sistemului la durata programată de funcţionare.

Politica de comisionare

Un criteriu precizat de standardele internaţionale în ceea ce priveşte evaluarea eficienţei unui sistem îl reprezintă sistemul de comisionare.

Principiile care stau la baza sistemului de comisionare al SaFIR au în vedere recuperarea costurilor determinate de dezvoltarea şi punerea în funcţiune a sistemului, precum şi a celor de operare a sistemului.

În anul 2007 nu s-au aplicat reduceri ale comisionelor pentru serviciile furnizate de sistemul SaFIR.

Dezvoltări ale sistemului SaFIR în 2007

În anul 2007 s-a procedat la operarea unor modificări asupra sistemelor ReGIS şi SaFIR, care să facă posibilă utilizarea fondurilor provenite din facilitatea permanentă de creditare (credit lombard) acordată de banca centrală la decontarea obligaţiilor de plată.

În acest sens, funcţionalităţile de gestionare a instrucţiunilor de transfer de fonduri la o serie de momente limită specifice celor două sisteme au fost modificate, cu scopul de a permite utilizarea creditului lombard şi pentru decontarea instrucţiunilor de plată rămase în coada de aşteptare a sistemului ReGIS.

Totodată, au fost automatizate unele etape operaţionale, în vederea eficientizării procesului de acordare a creditului lombard şi asigurării monitorizării în timp real a operaţiunilor aferente.

Noile versiuni ale celor două sisteme, SaFIR şi ReGIS, au fost lansate în data de 3 decembrie 2007.

Proiecte de viitor

a) tranzacţionarea titlurilor de stat la Bursa de Valori Bucureşti

Ca parte a procesului de îmbunătăţire a administrării datoriei publice şi de dezvoltare a cadrului instituţional şi a infrastructurii specifice pieţei titlurilor de stat, Ministerul Economiei şi Finanţelor a decis listarea titlurilor de stat şi la Bursa de Valori Bucureşti, în paralel cu tranzacţionarea acestora pe piaţa interbancară.

Pentru a permite tranzacţionarea titlurilor de stat pe piaţa bursieră şi pe cea interbancară, se va dezvolta o conexiune între sistemul de depozitare şi decontare SaFIR şi sistemul de decontare şi depozitare al pieţei bursiere, RoClear, administrat de Depozitarul Central – S.A.

Prin implementarea acestei conexiuni investitorii vor putea migra pe oricare dintre cele două pieţe, în funcţie de propria opţiune, urmând ca tranzacţiile cu titluri de stat încheiate pe piaţa interbancară să fie decontate în sistemul SaFIR, iar tranzacţiile cu titluri de stat încheiate pe piaţa bursieră să fie decontate în sistemul RoClear.

b) eligibilitatea obligaţiunilor emise de instituţii financiare internaţionale

Instituţiile financiare internaţionale[4] care au emis sau intenţionează să emită obligaţiuni pe piaţa de capital din România au solicitat Băncii Naţionale a României acceptarea acestor instrumente ca active eligibile pentru operaţiunile cu banca centrală[5].

În acest sens, BNR colaborează cu instituţiile pieţei de capital (Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare, Depozitarul Central, Bursa de Valori Bucureşti) în vederea implementării procedurilor şi a infrastructurii necesare pentru utilizarea acestor instrumente financiare în operaţiunile cu banca centrală şi pentru eliminarea oricăror obstacole de natură administrativă sau de reglementare.

c) interconectarea cu depozitari centrali internaţionali

În cadrul demersurilor întreprinse în scopul îmbunătăţirii procesului de administrare a datoriei publice şi în vederea creşterii interesului investitorilor străini pentru piaţa titlurilor de stat din România, Banca Naţională a României, în calitate de administrator al sistemului SaFIR, a iniţiat o serie de discuţii cu depozitari centrali internaţionali pentru dezvoltarea unei conexiuni.

[4] Banca Europeană de Investiţii, Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare.

[5] Operaţiuni de piaţă monetară, facilitatea permanentă de creditare (credit lombard), operaţiuni de creditare pe parcursul zilei (credit *intraday*) şi operaţiuni de colateralizare a decontării poziţiilor nete ale sistemelor de compensare.

Prin intermediul acestei conexiuni se facilitează accesul potenţialilor investitori instituţionali nerezidenţi, aceştia putând dobândi şi deţine titluri de stat pe baza relaţiilor contractuale pe care le au în prezent cu depozitari centrali internaţionali, fără a fi necesară existenţa unei relaţii contractuale cu un custode local.

4. Participarea Băncii Naţionale a României la activităţile desfăşurate în cadrul structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi Băncii Centrale Europene

Ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană, Banca Naţională a României a participat în anul 2007, cu statut de membru, la toate activităţile structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale şi Băncii Centrale Europene cu atribuţii în domeniul infrastructurilor pieţei financiare, respectiv în cadrul Comitetului pentru Sisteme de Plăţi şi de Decontare (PSSC), cu toate substructurile sale: Grupul de lucru pentru politică în domeniul sistemelor de plăţi (PSPWG), Grupul de lucru pentru supravegherea sistemelor de plăţi (PSOWG), Grupul de lucru pentru instrumente financiare (SWG) şi Grupul de lucru pentru TARGET2 (T2WG).

5. Reglementarea, autorizarea şi monitorizarea sistemelor de plăţi

În domeniul sistemelor de plăţi, Banca Naţională a României a emis Regulamentul nr. 9/2007 privind monitorizarea sistemelor de plăţi, a sistemelor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare şi a instrumentelor de plată, prin care se stabileşte cadrul de desfăşurare de către Banca Naţională a României a activităţii de monitorizare a sistemelor de plăţi, a celor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare şi a instrumentelor de plată, în scopul reducerii riscurilor asociate acestora. Regulamentul stabileşte tipurile de sisteme care intră sub aria de acoperire a activităţii de monitorizare, cerinţele privind administrarea sistemelor de plăţi şi a celor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare, cerinţele privind administrarea serviciilor de infrastructură utilizate în cadrul acestor sisteme, precum şi obligaţiile emitenţilor instrumentelor de plată.

Totodată, regulamentul stabileşte şi defineşte cele trei activităţi specifice ale monitorizării realizate de Banca Naţională a României asupra sistemelor de plăţi, a sistemelor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare şi a instrumentelor de plată, respectiv obţinerea de informaţii, evaluarea şi inducerea de schimbări.

În scopul modernizării procesării instrumentelor de plată de debit, Banca Mondială, prin Programul de convergenţă, împreună cu comunitatea bancară, cu participarea Băncii Naţionale a României, a Ministerului Economiei şi Finanţelor şi a Autorităţii Naţionale pentru Protecţia Consumatorilor au demarat proiectul „Cerinţe tehnice şi legislative pentru îmbunătăţirea compensării şi decontării cecurilor, cambiilor şi biletelor la ordin”, proiect care şi-a propus să implementeze soluţia pentru trecerea la procesarea instrumentelor de debit în formă

dematerializată, prin eliminarea circulației documentelor pe suport hârtie din circuitul interbancar.

Întrucât legile în vigoare, în baza cărora sunt reglementate instrumentele de plată de debit, respectiv Legea nr. 58/1934 asupra cambiei şi biletului la ordin şi Legea nr. 59/1934 asupra cecului, prevăd obligativitatea prezentării la plată a instrumentului de plată de debit exclusiv în formă fizică la banca plătitorului, generând în practica bancară, pentru toate părțile implicate, cheltuieli importante şi riscuri semnificative (riscul de fraudă, de alterare a informațiilor, de distrugere sau pierdere pe circuitul poştal), noua formă de procesare a instrumentelor de plată de debit se va dovedi eficientă din multe puncte de vedere.

Astfel, procesarea manuală şi schimbul instrumentelor pe suport hârtie vor fi înlocuite de procesarea automată bazată pe captarea în format electronic a imaginilor instrumentelor de plată (utilizând tehnologii eficiente de prelucrare a imaginilor electronice), pe extragerea informațiilor necesare compensării şi pe utilizarea tehnicilor de semnare digitală pentru asigurarea integrității şi autenticității fişierelor cu informații de plată şi cu imagini.

Soluția de procesare automată a instrumentelor de plată de debit va asigura în principal următoarele:

a) reducerea duratei ciclului de compensare şi decontare;

b) scăderea costurilor de procesare a instrumentelor de debit;

c) asigurarea unui nivel ridicat al securității, în concordanță cu cele mai bune practici în domeniu, inclusiv prin utilizarea semnăturii digitale;

d) furnizarea de servicii de plăți operative şi eficiente pentru instituțiile de credit şi pentru utilizatori nonbancari.

Soluția de procesare automată a cecului, cambiei şi biletului la ordin a fost demarată, având ca termen de intrare în funcțiune trimestrul IV 2008.

Trebuie menționat că soluția propusă nu se poate aplica fără modificarea legilor amintite mai sus. Proiectele de modificare a celor două legi au urmat procedura de consultare a Băncii Centrale Europene în contextul ariei de interes a acestei instituții în domeniul plăților şi instrumentelor de plată.

Colectarea de date statistice privind plățile, sistemele de plăți şi sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

În vederea asigurării colectării de date statistice primare de la instituțiile raportoare, utilizate în vederea obținerii unor indicatori derivați/agregați care stau la baza fundamentării şi realizării politicilor Băncii Naționale a României în domeniu, în anul 2007 au continuat realizarea şi implementarea proiectului SIRBNR. Acest proiect, dezvoltat cu forțe proprii şi derulat pe parcursul anilor 2006-2007, a vizat realizarea unui sistem informatic care să permită transferul indicatorilor primari în timp real în baza de date a Băncii Naționale a României şi

accesarea acesteia de către direcţiile de specialitate pentru a obţine datele necesare efectuării de analize în vederea îndeplinirii atribuţiilor ce revin acestora în aplicarea Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României. Datele statistice colectate de Banca Naţională a României în domeniul plăţilor sunt utilizate şi în analizele efectuate în scopul monitorizării activităţii cu instrumente de plată electronică, în vederea îndeplinirii atribuţiilor care-i revin acesteia, conform legii, pe linia monitorizării sistemelor de plăţi, inclusiv a instrumentelor de plată, pentru asigurarea încrederii publicului în aceste instrumente.

Parţial, această bază de date va putea fi accesată şi de instituţiile raportoare, care vor avea astfel posibilitatea de a-şi fundamenta politicile proprii în domeniile care intră în sfera competenţelor Băncii Naţionale a României pe analize având la bază datele obţinute din rapoartele generate de sistemul SIRBNR.

Accesul instituţiilor raportoare la baza de date a Băncii Naţionale a României va fi parţial restricţionat pentru a se asigura respectarea cerinţelor legale. Astfel, conform prevederilor Legii nr. 312/2004 „datele şi informaţiile statistice care permit identificarea subiecţilor statistici, în mod direct sau indirect, dezvăluind astfel informaţii cu caracter individual, sunt considerate confidenţiale", iar Banca Naţională a României are obligaţia de a asigura „măsuri de protecţie a datelor care se referă la subiecţi individuali – persoane fizice sau juridice".

În protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale şi al Băncii Centrale Europene se stipulează că băncilor centrale naţionale le revine, printre altele, atribuţia de a asista Banca Centrală Europeană în colectarea de date statistice şi informaţii, precum şi faptul că Banca Centrală Europeană are în vedere desfăşurarea, cu caracter permanent, a activităţii de colectare de date statistice privind plăţile, sistemele de plăţi şi sistemele de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare.

În acest context, a devenit necesară elaborarea unui cadru de reglementare care să asigure activităţii de colectare a datelor şi informaţiilor statistice în domeniul plăţilor un caracter permanent şi obligatoriu pentru toate instituţiile raportoare relevante şi în special pentru acele instituţii care nu sunt cuprinse în sfera de reglementare a Băncii Naţionale a României (de exemplu Poşta Română). Această activitate s-a desfăşurat, până în anul 2007, pe baza participării voluntare a instituţiilor raportoare. Astfel, în 2007 a fost elaborată Norma nr. 11/2007 privind raportarea de date şi informaţii statistice referitoare la plăţi, sisteme de plăţi şi sisteme de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 564/2007. Elaborarea normei a avut în vedere, pe lângă cele menţionate mai sus, responsabilizarea instituţiilor raportoare şi punerea la dispoziţia autorităţii de supraveghere a sistemelor de plăţi şi a sistemelor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare a unui alt instrument necesar desfăşurării activităţii acestei autorităţi.

Capitolul V. Administrarea rezervelor internaţionale

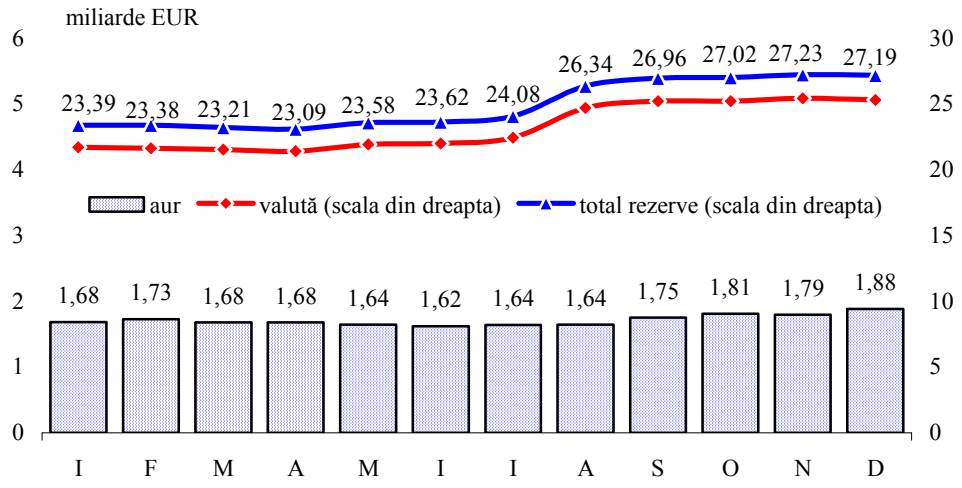
1. Evoluţia rezervelor internaţionale ale statului în anul 2007

Rezervele internaţionale ale României la 31 decembrie 2007 au însumat 27,19 miliarde euro, din care 25,31 miliarde euro (93,09 la sută) reprezentau rezerve valutare şi 1,88 miliarde euro (6,91 la sută) echivalentul a 103,71 tone aur, înregistrând o creştere totală de 4,25 miliarde euro faţă de sfârşitul anului 2006.

Rezerva valutară şi-a continuat tendinţa de creştere manifestată în anii anteriori, având ca principale surse rezervele minime obligatorii în valută ale instituţiilor de credit, intervenţiile BNR pe piaţa interbancară şi veniturile obţinute din administrarea rezervelor internaţionale.

Rezerva de aur a înregistrat o scădere din punct de vedere cantitativ de 989,94 kg, ca urmare a excluderii din rezerva internaţională a cantităţii de 951,28 kg aur nemonetar potrivit hotărârii din august 2007 a Consiliului de administraţie al BNR şi a continuării procesului de restituire către persoanele îndreptăţite conform prevederilor legale (38,66 kg).

Evoluţia rezervelor internaţionale în anul 2007

Din punct de vedere valoric, s-a înregistrat o creştere de 250 milioane euro, ca urmare a evoluţiei ascendente a preţului aurului pe piaţa internaţională, acesta fiind cotat la Londra la sfârşitul anului 2007 la 836,50 dolari pe uncie, în creştere cu 30,55 la sută faţă de sfârşitul anului 2006.

2. Obiectivele strategice

2.1. Obiectivele stabilite pentru perioada aprilie 2007-martie 2008

Pornind de la anticipările privind (i) temperarea ritmului de creştere economică globală, (ii) creşterea dobânzilor pe pieţele internaţionale în prima parte a perioadei analizate şi (iii) deprecierea dolarului SUA, prin strategia aprobată în martie 2007 de către Consiliul de administraţie al BNR s-au stabilit următoarele obiective principale:

- Compoziţia valutară: euro – aproximativ 65 la sută, în funcţie de evoluţia fluxurilor de încasări şi plăţi; dolarul SUA – circa 25 la sută din totalul rezervei valutare; alte valute – maximum 10 la sută din totalul rezervei valutare;
- Separarea portofoliului de obligaţiuni în două tranşe:
  - o tranşă de investiţii pe termen mediu, cu durata de aproximativ 3,2 ani, în sumă de 3 miliarde euro echivalent;
  - o tranşă lichidă în valoare de 18,5 miliarde euro echivalent, cu rentabilitate minimă de 3,85 la sută şi cu o probabilitate de realizare de 95 la sută;
- Categorii de emitenţi: (i) Guvernul SUA; (ii) agenţii guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele ţărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenţii guvernamentale sau sponsorizate de guvernele ţărilor membre ale Uniunii Europene; (v) alte guverne care beneficiază de rating AAA; (vi) instituţii supranaţionale; (vii) entităţi private emitente de obligaţiuni garantate cu active;
- Limita de expunere faţă de entităţile private emitente de obligaţiuni garantate cu active: 15 la sută din totalul rezervelor internaţionale;
- Limita de expunere faţă de entităţile private, altele decât cele emitente de obligaţiuni garantate cu active: 15 la sută din totalul rezervelor internaţionale;
- Demararea procedurilor de achiziţionare a unui sistem informatic destinat procesării automate a operaţiunilor de piaţă (STP).

2.2. Evoluţia mediului economic extern

Confirmând aşteptările, economia globală a înregistrat în 2007 un ritm de creştere inferior celui din anul precedent (4,9 la sută faţă de 5,0 la sută), pe fondul încetinirii dinamicii PIB în cazul statelor dezvoltate (SUA, Canada, zona euro, Japonia) şi al stagnării ritmului de creştere a economiilor din Orientul Mijlociu. Ţările Europei Centrale şi de Est au contribuit şi ele la decelerarea ritmului de creştere a produsului intern brut mondial, în timp ce Marea Britanie, Federaţia Rusă, statele emergente din Asia (în special China), America Latină (în special Brazilia) au continuat să înregistreze accelerări ale ratei de creştere economică. Rezervele valutare mondiale au crescut în anul 2007 cu 1 288 miliarde dolari SUA, China deţinând un sfert din valoarea totală a acestora, faţă de o cincime la sfârşitul anului 2006.

Creşterea economică globală a înregistrat o decelerare mai ales în trimestrul IV 2007, pe fondul şocurilor din sectorul financiar care au luat prin surprindere comunitatea internaţională.

În acest context, Rezerva Federală a decis reducerea dobânzii de referinţă (de la 5,25 la sută la 4,25 la sută), Banca Centrală Europeană şi-a întrerupt ciclul de majorare a ratei dobânzii, în timp ce Banca Angliei a coborât rata dobânzii de la 5,75 la sută la 5,50 la sută.

Pe piaţa valutară evoluţiile au confirmat previziunile, dolarul SUA depreciindu-se în cursul anului 2007 cu aproximativ 8,2 la sută faţă de un coş de valute format din euro, yen japonez, liră sterlină, dolar canadian, coroană suedeză şi franc elveţian.

3. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În îndeplinirea atribuţiilor sale, Comitetul de administrare a rezervelor internaţionale (CARI) a analizat permanent evoluţiile de pe pieţele financiare şi impactul acestora asupra perspectivelor de realizare a obiectivelor aprobate.

Portofoliile de obligaţiuni au avut o evoluţie peste aşteptări, în condiţiile scăderilor substanţiale ale ratelor dobânzilor pe pieţele americană şi britanică şi ale stagnării dobânzilor pe piaţa europeană, care au determinat creşterea preţurilor obligaţiunilor guvernamentale.

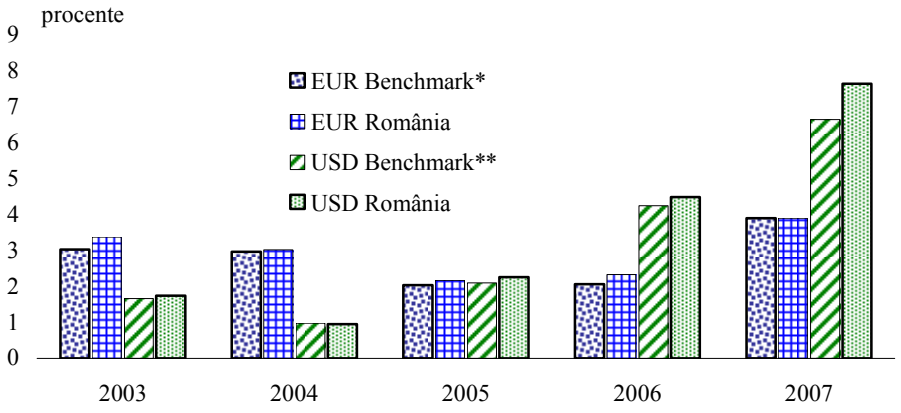
Datorită climatului internaţional caracterizat printr-o aversiune faţă de risc deosebit de ridicată, CARI a decis diminuarea plasamentelor în depozite la contrapartidele private.

Aversiunea investitorilor faţă de orice formă de manifestare a riscului de credit a afectat şi piaţa obligaţiunilor garantate cu active, cu toate că acestea beneficiază de o calitate superioară conform legislaţiei specifice care protejează în mod explicit investitorii. Prin urmare s-a manifestat creşterea primei de risc solicitate de investitori pentru deţinerea acestei categorii de obligaţiuni. În aceste condiţii, Comitetul de administrare a rezervelor internaţionale a decis reducerea expunerii faţă de obligaţiunile garantate cu active prin reinvestirea sumelor ajunse la scadenţă numai în obligaţiuni guvernamentale.

În urma acestor decizii, rentabilitatea totală a rezervelor internaţionale s-a situat la un nivel de 3,89 la sută pentru euro şi 7,65 la sută pentru dolarul SUA. Pentru comparaţie, obligaţiunile guvernamentale cu scadenţe de până la 3 ani incluse în indicele Merrill Lynch[1] au înregistrat în anul 2007 o rentabilitate totală de 3,89 la sută pentru euro şi 6,64 la sută pentru dolarul SUA.

[1] Portofoliu de referinţă publicat de Merrill Lynch. Portofoliul de referinţă este un ansamblu de active financiare construit pe baza unor reguli şi criterii de eligibilitate standardizate, servind drept reper managerilor de portofoliu, managementului băncii şi auditorilor, din punct de vedere al performanţei şi al riscului asumat.

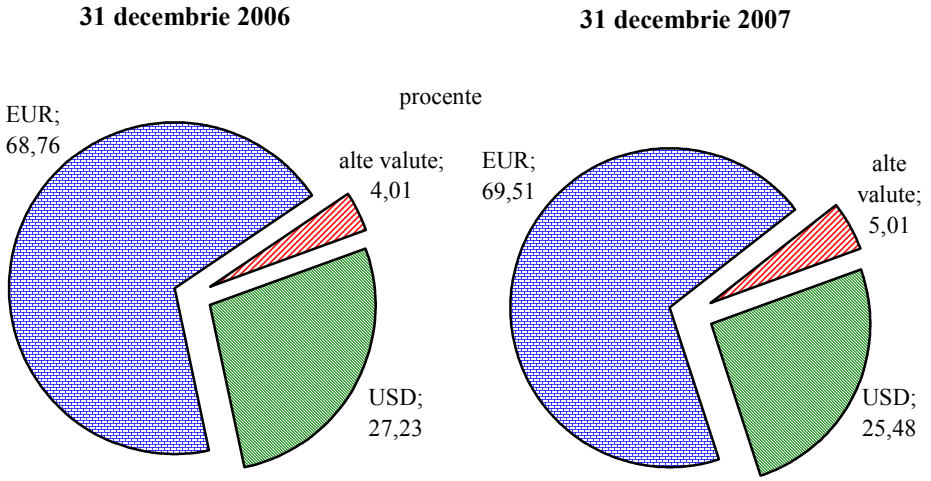
Randament comparativ faţă de indicii Merrill Lynch

*) portofoliu de referinţă denominat în euro
**) portofoliu de referinţă denominat în dolari

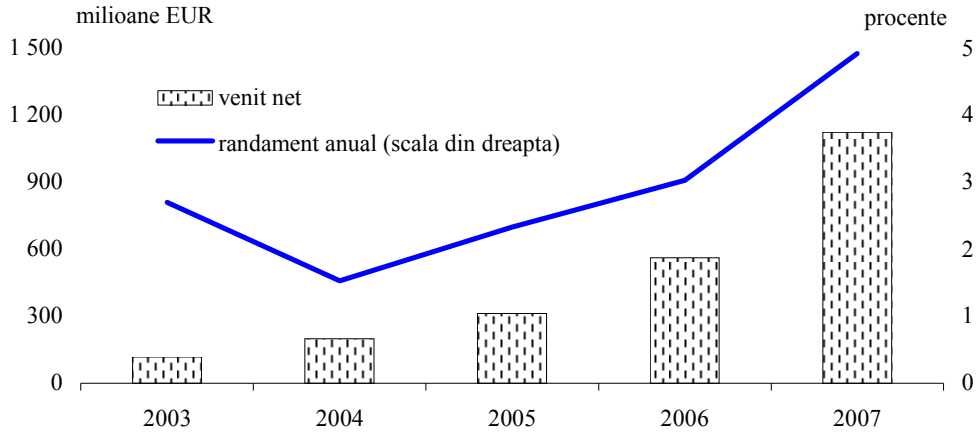
Ponderea monedei euro în rezerva valutară a crescut la 69,5 la sută la sfârşitul anului 2007 de la 68,8 la sută la sfârşitul anului anterior.

Compoziţia rezervei valutare a României

În urma acestor evoluţii, venitul total obţinut a fost de 1,12 miliarde euro, de două ori mai mare decât venitul aferent anului precedent. Majorarea cu 561 milioane euro a veniturilor faţă de anul 2006 poate fi atribuită în principal îmbunătăţirii rentabilităţii asociate activităţii de administrare a rezervelor valutare şi creşterii dimensiunii rezervelor valutare.

Rezultatele administrării rezervei internaţionale

Capitolul VI. Balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României

1. Contul curent

În anul 2007, balanța de plăți a României a reflectat adâncirea soldului negativ al contului curent până la nivelul de 16 950 milioane euro, mai mare cu 66,9 la sută față de cel înregistrat în anul precedent. Ponderea deficitului contului curent în PIB a fost de 14 la sută, comparativ cu 10,4 la sută în anul 2006.

Tabel 1. Contul curent

milioane EUR

	2006	2007
a) Sold balanță comercială (bunuri)	-11 759	-17 665
- export (FOB)	25 850	29 402
- import (FOB)	37 609	47 067
b) Servicii, net	4	232
c) Venituri, net	-3 246	-4 416
d) Transferuri curente, net	4 845	4 899
Sold cont curent	**-10 156**	**-16 950**

Influența determinantă asupra soldului contului curent a avut-o deficitul balanței comerciale, care a însumat 17 665 milioane euro şi a cărui pondere în PIB a crescut de la 12 la sută în anul 2006 la 14,6 la sută în anul 2007. Accentuarea deficitului comercial cu 50,2 la sută față de anul 2006 s-a produs ca efect al temperării dinamicii exporturilor (în special de produse petroliere, confecții şi încălțăminte), în condițiile menținerii ratei de creştere a importurilor[1]. Pe zone geografice, cea mai mare parte a deficitului comercial a fost generată de comerțul intracomunitar (69,8 la sută). Aproximativ 84 la sută din deficitul comercial înregistrat în anul 2007 a provenit din relațiile comerciale cu Germania (17,6 la sută), Federația Rusă (14,5 la sută), Ungaria (9,2 la sută), Austria (8,6 la sută), China (7,8 la sută), Olanda (6,2 la sută), Italia (5,5 la sută), Polonia (5,4 la sută), Kazahstan (4,8 la sută) şi Republica Cehă (4,2 la sută). De asemenea, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi şi gradul de deschidere a economiei româneşti s-au redus semnificativ față de anul 2006, cu 6,2 puncte procentuale, respectiv cu 2,1 puncte procentuale (până la 62,5 la sută, respectiv 66,3 la sută).

Exportul de bunuri a însumat 29 402 milioane euro, în creştere cu 13,7 la sută față de anul precedent, ca efect al majorării prețurilor externe, al volumului şi al

[1] Prin aplicarea sistemului Intrastat implementat în România începând cu 1 ianuarie 2007 de către Institutul Național de Statistică, importurile intracomunitare au înregistrat influențe rezultate din: încheierea, prin Autoritatea Națională a Vămilor, a regimurilor vamale începute înainte de 1 ianuarie 2007, în principal pentru bunurile introduse temporar în antrepozite vamale şi zone libere; introducerea sistemului de comerț general pentru schimburile intracomunitare, potrivit căruia bunurile se înregistrează în totalitate la trecerea frontierei naționale şi nu la punerea în liberă circulație, cum se proceda anterior şi cum se realizează în prezent comerțul extracomunitar.

modificării structurii exporturilor în favoarea bunurilor de capital şi a celor intermediare. Surplusul valoric al exportului (3 552 milioane euro) a fost comparabil cu cel din anul anterior şi a provenit în proporţie de aproximativ două treimi din creşterea preţurilor externe (cazane, turbine, maşini şi echipamente electrice, automobile, tractoare, produse metalurgice, produse chimice, combustibili minerali, metale, materiale plastice, mobilier, cereale, tutun) şi o treime din majorarea volumului (automobile, maşini, aparate şi echipamente electrice, articole din cauciuc, produse metalurgice, sticlă şi articole din sticlă, fibre sintetice sau artificiale). Principala sursă a exportului rămâne industria prelucrătoare, care furnizează 97,1 la sută din exporturile României, valoarea bunurilor industriale exportate în anul 2007 însumând 28 563 milioane euro. Exportul de produse ale industriei prelucrătoare a fost mai mare cu 14,1 la sută faţă anul 2006, de la majoritatea activităţilor industriale, excepţie făcând industria articolelor de îmbrăcăminte, pielărie şi încălţăminte, industria prelucrării ţiţeiului şi industria echipamentelor, aparatelor de radio, televiziune şi comunicaţii.

Importul de bunuri a atins 47 067 milioane euro, rata de creştere (25,1 la sută) fiind comparabilă cu cea din anul 2006, în condiţiile majorării preţurilor internaţionale (ţiţei, produse petroliere, combustibili minerali, minereuri) şi ale creşterii cererii interne de bunuri de capital (automobile[2], tractoare şi alte vehicule terestre; motoare, aparate şi dispozitive mecanice; maşini, aparate şi echipamente electrice), bunuri intermediare (echipamente de transport, subansamble, piese şi accesorii şi alte produse prelucrate pentru industrie) şi bunuri de consum (produse de uz casnic de folosinţă îndelungată; confecţii, încălţăminte şi tricotaje; alimente şi băuturi). Surplusul valoric al importului în anul 2007 (faţă de anul anterior) a fost de 9 458 milioane euro, mai mare cu 1 910 milioane euro comparativ cu cel înregistrat în anul 2006 şi a fost determinat în cea mai mare parte de majorarea volumului fizic al bunurilor importate.

Indicele raportului de schimb net[3] a consemnat un trend ascendent şi în anul 2007, situându-se la 108 la sută, pe fondul creşterii preţurilor bunurilor exportate (cu 6 la sută) şi al scăderii preţurilor bunurilor importate (cu 1,8 la sută). Indicele raportului de schimb brut[3] a fost de 84,2 la sută, relevând o creştere mai accentuată a volumului fizic al importului (cu 27,4 la sută) faţă de cel al exportului (7,3 la sută).

Accentuarea soldului negativ al contului curent a fost influenţată şi de amplificarea veniturilor obţinute de nerezidenţi din investiţii directe[4] şi a plăţilor de dobândă aferente creditelor primite de sectoarele real şi bancar, care au majorat deficitul balanţei veniturilor cu 36 la sută faţă de anul 2006. Efectul negativ al fluxurilor de bunuri şi venituri asupra contului curent a fost parţial atenuat de evoluţia pozitivă a balanţei serviciilor şi a transferurilor curente.

[2] Exclusiv autoturisme pentru persoane fizice.

[3] Sursa: Institutul Naţional de Statistică.

[4] Dividende.

2. Contul de capital şi financiar

În anul 2007, soldul contului de capital şi financiar a fost de 16 756 milioane euro, mai mare cu 75,8 la sută față de anul precedent, tendință dată în principal de investițiile directe ale nerezidenților în România şi de transferurile de capital.

Investițiile directe nete[5] au însumat 7 185 milioane euro, în scădere cu 17,6 la sută față de anul 2006. Scăzând însă veniturile realizate din privatizare în anul 2006 în sumă de 2,2 miliarde euro[6], se constată că investițiile directe nete ale nerezidenților în România au crescut în anul 2007 cu 4,1 la sută. Investițiile directe nete ale nerezidenților în România au însumat 7 141 milioane euro, din care 66,8 la sută au reprezentat participații la capital şi credite intragrup[7], iar diferența profit reinvestit şi contribuții în natură la capitalul social. Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2007 intrări nete de 209 milioane euro (comparativ cu 195 milioane euro ieşiri nete în anul 2006) din tranzacții cu titluri financiare realizate de către sectorul real.

Finanțarea externă netă din împrumuturi şi credite primite pe termen mediu şi lung a însumat 4 292 milioane euro, dublu față de anul 2006, evoluție determinată de majorarea volumului creditelor contractate de economia reală şi de sectorul bancar. Intrările nete din împrumuturi şi credite pe termen scurt s-au redus cu 90,2 la sută față de anul precedent, ajungând la 380 milioane euro.

Tabel 2. Finanțarea deficitului de cont curent

milioane EUR

	2006	**2007**
Finanțare deficit	**10 156**	**16 950**
Transferuri de capital, net	-26	700
Investiții directe, net	8 723	7 185
Investiții de portofoliu, net	-195	209
Alte investiții de capital:	6 812	13 361
- credite primite pe termen mediu şi lung	2 125	4 292
⇨ intrări	6 480	10 131
⇨ rambursări	4 355	5 839
- credite acordate pe termen mediu şi lung, net	513	154
- credite pe termen scurt, net	3 859	380
- altele*	315	8 535
Active de rezervă BNR	-5 158	-4 505
(„-" indică creştere)		

*) include următoarele poziții nete: active nemateriale/nefinanciare, derivate financiare, numerar şi depozite, alte active, alte pasive, erori şi omisiuni.

În anul 2007, deficitul de cont curent (16 950 milioane euro) a fost acoperit în proporție de 46,5 la sută prin investiții directe şi transferuri de capital, iar diferența prin alte investiții de capital.

[5] Valoarea netă a investițiilor nerezidenților în România, la care se adaugă valoarea netă a investițiilor rezidenților în străinătate.

[6] Preluarea de către Erste Bank Austria a 36,8 la sută din acțiunile BCR, în luna octombrie 2006.

[7] Credite dintre investitorul străin şi firma rezidentă.

3. Poziția investițională internațională a României

La sfârşitul anului 2007, rezervele internaționale ale statului administrate de Banca Națională a României au atins nivelul de 27,2 miliarde euro, cu 4,2 miliarde euro mai mult decât la 31 decembrie 2006. Pe parcursul anului 2007, rezerva valutară oficială a fost influențată cu valoarea plăților efectuate în contul serviciului datoriei externe (746 milioane euro) şi în contul titlurilor de valoare emise de Ministerul Economiei şi Finanțelor (167,3 milioane euro).

Datoria externă pe termen mediu şi lung[8] a crescut față de sfârşitul anului 2006 cu 32,5 la sută, ajungând la 37,8 miliarde euro, în urma unor intrări nete din credite externe de 10,2 miliarde euro. Nivelul datoriei externe a fost limitat de influențele variației cursului de schimb EUR/USD (-840,6 milioane euro) şi ale unor conversii de datorie în investiții directe (-136,6 milioane euro). Serviciul datoriei externe pe termen mediu şi lung în anul 2007 a însumat 8,1 miliarde euro, din care 6,6 miliarde euro au reprezentat rate de capital şi 1,5 miliarde euro dobânzi şi comisioane.

Structura pe debitori a datoriei externe pe termen mediu şi lung reflectă preponderența datoriei negarantate public (64,3 la sută), urmată de datoria publică directă [9] (19,0 la sută), datoria public garantată[10] (8,2 la sută) şi depozitele pe termen mediu şi lung (8,5 la sută). Comparativ cu anul 2006, s-a înregistrat o creştere a ponderii datoriei negarantate public cu 6,2 puncte procentuale şi a depozitelor pe termen mediu şi lung (5,1 puncte procentuale), concomitent cu reducerea ponderii datoriei publice directe (6,4 puncte procentuale) şi a celei public garantate (4,9 puncte procentuale).

În structura pe creditori a datoriei externe pe termen mediu şi lung s-a menținut tendința de creştere a ponderii surselor private (de la 79 la sută la sfârşitul anului 2006 la 84,7 la sută la finele anului 2007), ca urmare a creditelor primite din partea băncilor private străine care au finanțat în principal sectorul bancar românesc, concomitent cu scăderea ponderii organismelor multilaterale şi a surselor bilaterale la 14,5 la sută, respectiv la 0,8 la sută.

Structura pe scadențe a datoriei externe pe termen mediu şi lung relevă continuarea trendului din anul anterior, ponderea datoriei externe pe termen lung scăzând cu 2,2 puncte procentuale față de sfârşitul anului 2006, până la 58,4 la sută din totalul datoriei externe pe termen mediu şi lung, pe fondul reducerii datoriei publice pe termen lung şi al majorării datoriei externe private pe termen mediu.

Structura pe valute a datoriei externe pe termen mediu şi lung la sfârşitul anului 2007 relevă preponderența monedei euro (72,5 la sută, în creştere cu 1,1 puncte

[8] Provenită din credite şi împrumuturi externe, obligațiuni şi alte asemenea.

[9] Împrumuturi externe contractate direct de MEF/autoritățile administrației publice locale, conform legislației privind datoria publică.

[10] Împrumuturi externe garantate de MEF/autoritățile administrației publice locale, conform legislației privind datoria publică.

procentuale faţă de 31 decembrie 2006), urmată de dolarul SUA (12,3 la sută, în scădere cu 7 puncte procentuale), de leu (10,5 la sută, în creştere cu 5,4 puncte procentuale) şi de alte valute (4,7 la sută, în creştere cu 0,5 puncte procentuale). În ceea ce priveşte structura pe valute a serviciului datoriei externe pe termen mediu şi lung, în anul 2007 ponderea cea mai mare a revenit monedei euro (69,9 la sută), urmată de dolarul SUA (22,9 la sută) şi de alte valute (7,2 la sută).

Datoria externă pe termen mediu şi lung reprezenta 31,2 la sută din PIB la finele anului 2007 (în creştere cu 2 puncte procentuale faţă de sfârşitul anului precedent) şi 102,1 la sută din exporturile de bunuri şi servicii (în creştere cu 11,3 puncte procentuale). Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu şi lung s-a majorat de la 20,7 la sută la finele anului 2006 la 21,8 la sută la 31 decembrie 2007. Gradul de acoperire a rezervei oficiale a fost de 6 luni de importuri de bunuri şi servicii, comparativ cu 6,4 luni de importuri la sfârşitul anului 2006.

Tabel 3. Principalii indicatori de îndatorare externă

procente

	2006	**2007**
Rezerva oficială / importul de bunuri şi servicii (luni de import)	6,4	6,0
Datoria externă pe termen mediu şi lung / PIB	29,2	31,2
Datoria externă pe termen mediu şi lung / exportul de bunuri şi	90,8	102,1
Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu şi lung	20,7	21,8

La sfârşitul anului 2007, datoria externă pe termen scurt însuma 20,6 miliarde euro, soldul acesteia fiind cu 65 la sută mai mare faţă de anul 2006, ca urmare a intrărilor de capital pe termen scurt (8,7 miliarde euro), provenite în principal din depozite atrase de la nerezidenţi (5,5 miliarde euro), împrumuturi financiare, comerciale, credite intragrup (2,5 miliarde euro). Serviciul datoriei externe pe termen scurt a totalizat 18,5 miliarde euro, iar rata aferentă acestuia a atins pragul de 50 la sută la 31 decembrie 2007, cu 7,7 puncte procentuale mai mult faţă de finele anului 2006.

Capitolul VII. Activitatea internațională

1. România – stat membru al Uniunii Europene

Anul 2007, an istoric pentru România din perspectiva noului statut de membru cu drepturi depline al Uniunii Europene, a reprezentat pentru autoritățile române şi, implicit, pentru Banca Națională a României, asumarea de responsabilități noi şi complexe referitoare la ajustarea şi integrarea politicilor naționale la cadrul european de lucru. La nivelul BNR, preocuparea pentru integrarea în mecanismele de codecizie şi coordonare europeană internă şi externă a fost constantă, iar tematica europeană şi subiectele de interes european dezbătute la nivelul BCE şi CE au fost prezente pe agenda de lucru a Consiliului de administrație. În mod concret, principalele grupe de probleme europene abordate în anul 2007 şi în prima parte a anului 2008 au fost: (i) aspecte privind coordonarea politicilor economice ale Uniunii Europene şi, implicit, ale fiecărui stat membru şi (ii) aspecte instituționale aferente unei bănci centrale, membră cu drepturi depline a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC).

1.1. Aspecte privind coordonarea politicilor economice ale Uniunii Europene şi, implicit, ale fiecărui stat membru; implicarea şi integrarea BNR în mecanismele de monitorizare şi coordonare

Procedura privind deficitul excesiv

Menținerea echilibrelor macroeconomice interne a constituit şi constituie o preocupare permanentă pentru Consiliul de administrație al BNR, astfel încât orice incertitudine sau consecință asociată deteriorării *mix*-ului de politici macro-economice se poate transforma într-un risc potențial.

Din perspectiva responsabilităților care îi revin ca stat membru, România, respectiv BNR, a elaborat, potrivit domeniilor sale de competență, Programul de convergență al României pentru 2007 şi 2008 (primul prezentat în cadrul reuniunii ECOFIN din 27 martie 2007, iar al doilea, versiunea actualizată pentru perioada 2007-2010, transmisă Comisiei Europene în luna decembrie 2007). Concluziile evaluării de către Comisia Europeană, politica autorităților române de relaxare a politicii fiscale (lipsa corecțiilor bugetare) şi a politicii veniturilor, precum şi prognozele bianuale mai puțin optimiste ale experților CE au fost factori care au alimentat suspiciunea de declanşare a procedurii de deficit excesiv în cazul României. O eventuală materializare a acestui risc, mai ales în cazul asocierii cu alte riscuri de natură să conducă la creşterea inflației, ar putea avea consecințe severe, ținând seama şi de contextul european tensionat.

Menționăm că, în conformitate cu dispozițiile componentei preventive a Pactului de Stabilitate şi Creştere (PSC) şi în scopul asigurării unei discipline bugetare riguroase necesare supravegherii şi coordonării *mix*-ului de politici macroeconomice atât în cadrul fiecărui stat membru în parte, cât şi la nivelul UE în general,

Consiliul UE întrunit la nivelul miniştrilor de economie şi finanțe (ECOFIN) analizează programele de stabilitate şi programele de convergență şi emite câte un aviz pentru fiecare stat, pe baza evaluărilor Comisiei şi ale Comitetului Economic şi Financiar (CEF). Reprezentantul Ministerului Economiei şi Finanțelor şi reprezentantul BNR participă la aceste discuții fie împreună, fie separat, în funcție de ordinea de zi a fiecărei reuniuni. De asemenea, procedura de deficit excesiv (PDE) presupune o monitorizare atentă a încasărilor şi plăților bugetare pe o perioadă de cel puțin doi ani şi este declanşată prin decizie a Consiliului UE, la propunerea Comisiei Europene, în cazul în care un stat membru are un deficit bugetar mai mare de 3 la sută din PIB şi/sau ponderea datoriei publice în PIB depăşeşte valoarea de 60 la sută, limita admisă prin PSC; acestea nu trebuie interpretate ca valori-țintă, ci ca limite superioare care afectează sau chiar pun în pericol echilibrele macroeconomice. La sfârşitul anului 2007 şase state membre făceau obiectul PDE: Portugalia, Italia, Cehia, Ungaria, Polonia şi Slovacia.

Exercițiul bianual al CE de prognoză macroeconomică

Începând cu luna octombrie 2006, România, respectiv Banca Națională a României, este parte integrantă a acestui mecanism de monitorizare şi evaluare utilizat de CE (prin Direcția Generală de Afaceri Europene) pentru toate statele membre (uneori şi pentru statele candidate şi pentru alte state nemembre ale UE) în scopul elaborării, primăvara şi toamna fiecărui an, de prognoze pentru 180 de variabile, pe un orizont de timp scurt (anul în curs şi anul următor). De asemenea, între aceste intervale, CE mai realizează şi prognoze macroeconomice interimare, cu focalizare pe prognoza anuală a PIB şi a IPC, luând în considerare şi factorii externi. BNR s-a integrat în mod activ, atât prin întâlniri bianuale cu experții CE/DG ECFIN, cât şi prin participarea unui reprezentant al BNR, la nivel de director, la grupul de lucru al CE pe prognoze macroeconomice.

Programul Național de Reforme 2007-2010 pentru Strategia Lisabona Revizuită

BNR a fost solicitată să participe, conform competențelor sale, la elaborarea Programului Național de Reforme al României pentru perioada 2007-2010 (PNR), elaborat în contextul *Strategiei Europene pentru Creştere şi Ocupare* (Strategia Lisabona Revizuită – SLR). PNR reprezintă cadrul național de elaborare şi implementare a politicilor sectoriale ce revin administrației centrale şi locale şi a fost alcătuit în conformitate cu Comunicarea Comisiei COM(2005)24 din 02.02.2005 *Working together for growth and jobs, A new start for the Lisbon Strategy* şi Recomandările integrate pentru creştere şi ocupare (2005-2008) – COM (2005)141 din 12.04.2005. PNR este convergent cu strategiile sectoriale de dezvoltare promovate prin Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, Programul de Convergență 2007-2010 şi Planul Național Strategic de Dezvoltare Rurală 2007-2013.

Integrarea şi reglementarea financiară:

- **Noile directive pentru care BNR are responsabilități privind preluarea şi transpunerea integrală sau parțială în legislația națională[1]:**

  - Directiva 2007/64/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 97/7/CE, 2002/65/CE, 2005/60/CE şi 2006/48/CE şi de abrogare a Directivei 97/5/CE (Titlul II);

  - Directiva 2007/44/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 5 septembrie 2007 de modificare a Directivei 92/49/CEE a Consiliului şi a Directivelor 2002/83/CE, 2004/39/CE, 2005/68/CE şi 2006/48/CE în ceea ce priveşte normele de procedură şi criteriile de apreciere aplicabile evaluării prudențiale a achizițiilor şi majorărilor de participații în sectorul financiar.

- **Obligativitatea preluării regulamentelor comunitare în legislația națională începând cu data de 1 ianuarie 2007, fără a mai fi transpuse prin reglementări ale BNR:**

Regulamentele comunitare sunt acte juridice obligatorii în toate elementele lor şi direct aplicabile în statele membre ale Uniunii Europene (art. 249, alin. (2) din Tratatul de instituire a Comunității Europene). În consecință, nu trebuie adoptate măsuri legislative naționale de transpunere. Statele membre trebuie să realizeze însă toate demersurile pentru a se asigura că regulamentele sunt aplicate efectiv în dreptul lor național.

Având în vedere aplicabilitatea directă în ordinea juridică internă a regulamentelor UE, în anul 2007 Departamentul pentru Afaceri Europene a inițiat un proces de asumare de către fiecare instituție în parte (inclusiv de BNR) a responsabilității implementării regulamentelor din domeniul său de competență, aceasta implicând inclusiv adoptarea măsurilor legislative sau administrative necesare pentru aplicarea directă a acestor acte comunitare. Lista cu regulamentele comunitare care privesc obiectivul fundamental şi principalele atribuții ale BNR referitoare la activitatea instituțiilor aflate în aria sa de reglementare/supraveghere este aprobată periodic de către Consiliul de administrație al BNR pe baza propunerilor direcțiilor de specialitate. Acesta este un proces dinamic, lista regulamentelor comunitare continuând să fie actualizată permanent, pe măsură ce vor fi adoptate noi regulamente comunitare care privesc obiectivul fundamental şi principalele atribuții ale BNR. De asemenea, Consiliul de administrație al BNR a mandatat direcțiile de specialitate să informeze toate instituțiile financiare care se înscriu în aria de reglementare şi supraveghere a BNR în legătură cu faptul că regulamentele comunitare sunt aplicate ca atare în România începând cu data de 1 ianuarie 2007, fără a mai fi transpuse prin reglementări ale Băncii Naționale.

[1] Conform articolului 53.1 din Tratatul de aderare la Uniunea Europeană, statele membre sunt obligate să notifice CE actele normative naționale de transpunere a noilor directive comunitare. Din punct de vedere tehnic, instrumentul de notificare este reprezentat de Sistemul Electronic de Notificare, coordonat la nivel național de către Departamentul pentru Afaceri Europene. BNR, alături de celelalte instituții, are obligația de a notifica transpunerea noilor directive la termenul stabilit de directivă, în caz contrar, Comisia Europeană aplicând procedurile de penalizare.

1.2. Aspecte instituționale aferente unei bănci centrale membre cu drepturi depline a Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC)

Aspecte instituționale interne:

- drepturi şi responsabilități privind participarea reprezentanților BNR la mecanismul de formulare şi luare a deciziilor la nivel european: odată cu aderarea la Uniunea Europeană, la data de 1 ianuarie 2007, România a obținut dreptul de a participa la mecanismul de codecizie în cadrul UE, putând astfel influența decizia la nivel european. Participarea activă a României ca stat membru al Uniunii Europene la elaborarea politicilor europene şi influența țării noastre, respectiv a băncii centrale, în cadrul instituțiilor UE depind de modul în care se configurează sistemul instituțional de coordonare a procesului de luare a deciziilor şi de adoptare a pozițiilor României în domeniul afacerilor europene. Studii realizate în unele state membre ale UE au arătat că peste 80 la sută din legislația economică a unei țări este decisă la nivel comunitar. Neglijarea sarcinii de a participa la etapa pregătirii legislației şi a politicilor europene ar putea conduce la o diminuare a capacității de promovare a interesului național. Astfel, potrivit domeniului său de competență, BNR participă cu drepturi şi responsabilități egale cu cele ale instituțiilor reprezentante ale celorlalte state membre la: (i) mecanismul de analiză şi luare a deciziilor al BCE (reuniunile trimestriale şi teleconferințele Consiliului General; procesul de consultare a BCE în cazul unor proiecte de acte normative care vizează funcțiile şi atribuțiile principale ale BCE şi ale SEBC) şi al Consiliului UE (prin Comitetul Economic şi Financiar şi prin Consiliul ECOFIN) şi la (ii) mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional (la nivelul BCE, structurile şi substructurile Sistemului European al Băncilor Centrale în compoziție lărgită şi, la nivelul CE, la acele structuri şi substructuri ale CE şi ale Consiliului UE la care BNR a fost invitată să participe);
- administrare şi monitorizare internă: având în vedere că în practica organizării administrative a statelor membre ale UE nu există compartimente de „integrare europeană", ci compartimente pentru afaceri europene pentru problemele aferente coordonării în acest domeniu de activitate complex, precum şi caracterul dinamic al tuturor problematicilor dezbătute la nivel european şi al reformelor instituțiilor financiare internaționale, Consiliul de administrație al BNR a decis modificarea denumirii Direcției Integrare Europeană şi Relații Externe în Direcția Relații Internaționale şi, respectiv, a denumirii Serviciului Integrare Europeană în Serviciul Uniunea Europeană.

Dezvoltarea relațiilor cu BCE şi CE – reprezentarea externă

Odată cu aderarea României la UE şi dobândirea statutului de membru cu drepturi depline al UE şi prin extinderea experienței de un an şi jumătate, acumulată în perioada cu statut de observator, autoritățile române şi, implicit BNR, au fost invitate să participe la reuniunile structurilor şi substructurilor comunitare, respectiv ale SEBC, ale CE şi Consiliului UE. În prezent, guvernatorul BNR şi viceguvernatorul responsabil cu afaceri europene reprezintă BNR în Consiliul

General; de asemenea, un număr de 60 de persoane sunt desemnate ca reprezentanți ai BNR la cele 12+1 comitete SEBC şi la substructurile aferente acestora, în timp ce aproximativ 34 persoane reprezintă BNR sau participă alături de reprezentanții Ministerului Economiei şi Finanțelor la reuniunile de lucru ale structurilor CE şi Consiliului UE.

a) Participarea reprezentanților BNR la structurile şi substructurile SEBC

Participarea BNR la Consiliul General

Această activitate implică: (i) participarea la reuniunile trimestriale ale Consiliului General şi (ii) gestionarea mecanismului procedurilor scrise, respectiv al unui instrument suplimentar de luare a deciziilor în mod centralizat şi de implementare a acestora în mod descentralizat în cadrul SEBC. La nivelul BNR, procesul instituțional de coordonare a ambelor mecanisme decizionale este funcțional şi eficient atât pe verticală, cu conducerea executivă, cât şi pe orizontală, între diferite direcții, prin asigurarea unei cooperări constante cu departamentele tehnice implicate.

Principalele teme discutate în cadrul reuniunilor trimestriale ale Consiliului General desfăşurate în acest interval au inclus: (i) analizele periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare şi financiare din zona euro şi din afara acesteia; (ii) funcționarea mecanismului ERM II; (iii) aspecte privind stabilitatea financiară; (iv) Pactul de Stabilitate şi Creştere; (v) adoptarea Raportului de convergență al BCE din anul 2007; (vi) monitorizarea respectării de către băncile centrale membre a prevederilor articolelor 101 şi 102 din Tratat; (vii) aspecte legate de poziția BCE față de strategia pe termen mediu propusă de FMI.

Participarea Băncii Naționale a României la mecanismul procedurilor scrise implică, pe de o parte, obligativitatea BNR de a consulta BCE cu privire la orice proiect legislativ din domeniul său de competență, iar pe de altă parte, oportunitatea pentru BNR de a comenta pe marginea proiectelor de opinii ale BCE cu privire la noile propuneri legislative europene aflate sub incidența SEBC/BCE. Pe parcursul anului 2007 şi până în prezent, BNR a consultat BCE de cinci ori pentru următoarele proiecte de acte normative:

- proiectul de circulară referitoare la regimul rezervelor minime obligatorii – Avizul BCE nr. 22/2007 (CON/2007/22);
- proiectul de lege referitor la instituțiile financiare nebancare – Avizul BCE nr. 23/2007 (CON/2007/23);
- proiectul de normă privind raportarea statistică a activelor şi pasivelor bilanțiere ale instituțiilor financiare nebancare – Avizul BCE nr. 24/2007 (CON/2007/24);
- proiectul de regulament privind monitorizarea sistemelor de plăți, a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare şi a instrumentelor de plată – Avizul BCE nr. 27/2007 (CON/2007/27);

- proiectele de ordonanță de urgență pentru modificarea şi completarea Legii nr. 58/1934 asupra cambiei şi biletului la ordin şi a Legii nr. 59/1934 asupra cecului – Avizul BCE nr. 7/2008 (CON/2008/7).

În temeiul Tratatului de instituire a Comunității Europene şi al Deciziei nr. 415/98/CE a Consiliului din 29 iunie 1998 privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare, procedura de consultare este obligatorie pentru orice proiect de reglementare ale cărui prevederi intră în sfera de competență a BCE, urmând să aibă forță juridică obligatorie şi aplicabilitate generală pe teritoriul României şi, în special, în ceea ce priveşte: (i) problemele monetare; (ii) mijloacele de plată; (iii) băncile centrale naționale; (iv) colectarea, elaborarea şi difuzarea datelor statistice din domeniile monetar, financiar, bancar, al sistemelor de plăți şi al balanței de plăți; (v) sistemele de plăți şi de decontare; (vi) normele aplicabile instituțiilor financiare, în măsura în care acestea au o influență substanțială asupra stabilității instituțiilor şi pieței financiare. De asemenea, este obligatorie consultarea BCE în legătură cu orice proiect de reglementare privind instrumentele politicii monetare.

Participarea BNR la structurile şi substructurile SEBC

Spre deosebire de perioada în care BNR avea statut de observator, statutul de membru cu drepturi depline a însemnat şi extinderea participării, începând cu data aderării României la UE, cu câte doi membri la reuniunile celor 12+1 comitete SEBC, cu excepția LEGCO (*Legal Committee*) şi HRC (*Human Resources Conference*) unde BCE a solicitat un singur reprezentant. Aceste structuri, împreună cu cele 30 de substructuri aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru eficient pentru participarea la mecanismul de elaborare a deciziilor şi de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență, respectiv: politică monetară, operațiuni de piață, relații internaționale, supraveghere, plăți, bancnote, comunicare, statistică, audit intern, tehnologia informației, contabilitate, juridic şi resurse umane. Conducerea executivă şi Consiliul de administrație al BNR acordă o atenție deosebită participării BNR la structurile şi substructurile SEBC, prin monitorizarea aspectelor legate de eficiența participării şi a reprezentării externe a Băncii Naționale. Periodic, conducerea executivă este informată cu privire la participarea reprezentanților BNR la structurile/substructurile SEBC (săptămânal) şi la situația rapoartelor de activitate primite pentru reuniunile la care s-a participat (lunar); de asemenea, se asigură informarea periodică a Consiliului de administrație al BNR.

b) Participarea reprezentanților BNR la structurile şi substructurile Comisiei Europene

Structurile şi substructurile Comisiei Europene şi ale Consiliului Uniunii Europene reprezintă o serie de comitete şi grupuri de lucru cu următoarele atribuții:

- asigură cadrul de discuție, analiză şi decizie la nivel înalt; sunt formate din reprezentanți ai statelor membre şi prezidate de către reprezentanții la nivel înalt din cadrul Comisiei Europene sau ai statelor membre din zona euro (de exemplu, Consiliul ECOFIN şi Comitetul Economic şi Financiar). Rolul

acestora este de a permite stabilirea unui dialog între CE şi administrațiile naționale înaintea adoptării unor noi măsuri legislative, astfel încât aceste noi măsuri să reflecte pe cât posibil situația din fiecare țară;

- asistă Consiliul UE prin pregătirea deciziilor pe care acesta urmează să le adopte. Existența unor substructuri este stipulată în tratate, în timp ce altele sunt constituite ad-hoc în funcție de necesitățile de moment. La aceste comitete participă reprezentanți ai statelor membre, inclusiv ai BNR, şi un reprezentant al Comisiei Europene. În paralel, diverse grupuri de lucru pregătesc activitatea COREPER. Unele dintre acestea sunt înființate temporar pentru a se ocupa de un anumit dosar, iar altele acoperă un anumit sector şi se reunesc cu regularitate.

Începând cu data aderării României la Uniunea Europeană, reprezentanții BNR participă fie ca membri cu drepturi depline, fie ca înlocuitori ai reprezentanților Ministerului Economiei şi Finanțelor la o serie de structuri şi substructuri care abordează tematici în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale. Aceste tematici privesc: serviciile financiare, reglementarea sectorului bancar, supravegherea sectorului bancar, statistica monetară, financiară şi a balanței de plăți, cerințele de capital, conglomeratele financiare, prevenirea spălării banilor şi combaterea finanțării terorismului, creditul ipotecar, contrafacerea banilor, comunicarea, sistemele de plăți etc. Pe măsură ce sunt identificate noi necesități de reglementare, de pregătire a unor inițiative ale Comisiei sau de monitorizare şi clarificare a implementării unor măsuri legislative deja existente, se constituie noi grupuri sau ateliere de lucru, la care pot fi invitați să participe şi reprezentanți ai BNR.

Dintre comitetele cu activitate permanentă, menționăm participarea reprezentanților BNR la următoarele structuri:

- Comitetul Economic şi Financiar (CEF), la reuniunile căruia participă viceguvernatorul BNR responsabil cu afaceri europene. În cadrul acestui comitet, care acționează în calitate de organism consultativ pentru Consiliul UE, se discută aspecte privind: (i) programele de convergență şi stabilitate ale statelor membre, elaborate în contextul supravegherii multilaterale; (ii) evaluarea implementării Pactului de Stabilitate şi Creştere de către statele membre; (iii) orientările generale ale politicilor economice; (iv) raportul CE privind finanțele publice în zona euro; (v) raportul CEF privind mişcările de capital; (vi) monitorizarea stabilității financiare şi a activității Comitetului de Servicii Financiare. Direcția Relații Internaționale este implicată în activitatea subcomitetului CEF/FMI, care analizează la nivel tehnic noua arhitectură a FMI şi noile direcții de dezvoltare financiară;
- Comitetul de Servicii Financiare;
- Comitetul Bancar European;
- Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni.

În plus, reprezentanții BNR participă la nivel de expert, la substructurile derivate ale acestor comitete şi la alte grupuri şi ateliere de lucru în funcție de domeniul lor de activitate.

Menționăm că BNR a asigurat o bună colaborare cu MAE, MEF şi DAE în elaborarea pozițiilor comune, în limita atribuțiilor ce îi revin ca bancă centrală independentă, membră a SEBC, cu respectarea prevederilor *acquis*-ului comunitar privind independența unei bănci centrale membre a SEBC, precum şi a prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR, referitoare la independența băncii centrale.

Dezvoltarea relațiilor cu BCE şi CE: reprezentarea internă în cadrul platformei comune de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

BNR asigură participarea săptămânală la reuniunile de coordonare a afacerilor europene organizate de DAE şi MAE, cele două instituții fiind coordonatoarele procesului de pregătire a reuniunilor COREPER II şi COREPER I. Participarea reprezentantului BNR este permanentă, pentru a asigura continuitatea monitorizării şi informării săptămânale a conducerii executive şi a direcțiilor de specialitate cu privire la acele subiecte de pe agenda COREPER care sunt de interes pentru activitatea băncii centrale. Cu aceste ocazii, BNR a prezentat puncte de vedere asupra unor proiecte de directive sau de regulamente: (i) propunerea de directivă privind serviciile de plăți în piața internă şi pentru modificarea directivelor 97/7/CE, 2000/12/CE şi 2002/65/CE; (ii) propunerea de directivă privind procedurile de evaluare în domeniul achizițiilor publice şi în sectorul financiar; (iii) directiva privind obligațiile de plată (titlul II); (iv) proiectul de directivă privind creditul de consum şi comentarii referitoare la strategia COM în domeniul protecției consumatorilor (instituția coordonatoare fiind ANPC).

Obligația de notificare

În conformitate cu decizia conducerii executive, Direcția Relații Internaționale informează Comisia Europeană în legătură cu modificările survenite în rândul entităților din cadrul sectorului bancar românesc specificate la articolele 14 şi 17 din Directiva 2006/48/CE privind inițierea şi exercitarea activității instituțiilor de credit. Astfel, CE a fost notificată în legătură cu înființarea UniCredit Țiriac Bank S.A. şi Banca Millennium S.A., precum şi cu retragerea autorizației de funcționare a UniCredit România S.A. ca urmare a procesului de fuziune prin absorbție a UniCredit România S.A. de către Banca Comercială HVB Țiriac S.A.

Administrarea documentelor BCE

Pentru toate documentele aferente Consiliului General, se asigură diseminarea informațiilor către conducerea executivă şi direcțiile de specialitate din cadrul BNR, cu respectarea regulilor de confidențialitate şi restricționare aferente. În plus, există preocupare permanentă pentru: (i) gestionarea şi monitorizarea accesului la documentele BCE transmise prin *extranet* şi CebaMail, conform indicațiilor BCE şi (ii) stocarea şi arhivarea tuturor acestor documente, prin mijloace proprii, pentru respectarea principiilor BCE de administrare, securizare şi restricționare a fluxului informațional.

2. Colaborarea cu instituțiile economice şi financiare internaționale

Fondul Monetar Internațional (FMI)

România este membră a Fondului Monetar Internațional (FMI) din anul 1972. În prezent cota de participare (capitalul subscris şi vărsat) a României este de 1 030,2 milioane DST, din care 243,8 milioane DST în aur şi valute şi 786,4 milioane DST în lei, într-un cont al FMI deschis la BNR.

În cursul anului 2007, misiunea FMI a efectuat două vizite la Bucureşti, cu scopul de a analiza împreună cu autoritățile române: (i) evoluțiile economice din anul 2006, în contextul consultării prevăzute de articolul IV din Statutul FMI (în perioada 20 februarie-7 martie); (ii) proiectul de buget pentru anul 2008 şi evoluția indicatorilor macroeconomici (în perioada 26 septembrie-2 octombrie).

De asemenea, în perioada 1-3 iulie, directorul executiv al grupei de țări[2] din care România face parte la FMI s-a aflat într-o scurtă vizită la Bucureşti, prilej cu care acesta s-a întâlnit cu ministrul finanțelor publice, guvernatorul BNR, reprezentanți ai sistemului bancar şi ai unor organizații nonguvernamentale (CEROPE şi SOREC).

În anul 2007 au fost rambursate către FMI rate de credit în valoare de 68,9 milioane DST şi s-au plătit dobânzi însumând 5,15 milioane DST, din care 3,11 milioane DST dobânzi nete asupra DST (alocări minus disponibil).

În data de 17 octombrie 2007 a fost achitată ultima rată de credit aferentă Aranjamentului *stand-by* aprobat de FMI în anul 2001. În aceste condiții, relația României cu FMI se bazează în special pe exercitarea de către FMI a funcției de supraveghere. Aceasta se realizează prin analizarea anuală a evoluțiilor şi politicilor economice, monetare, fiscale şi structurale în cadrul consultărilor conform Articolului IV al Statutului FMI.

Grupul Băncii Mondiale

Banca Internațională pentru Reconstrucție şi Dezvoltare (BIRD)

De la reluarea activității sale în România, în anul 1991, şi până la 31 decembrie 2007, BIRD a acordat țării noastre un sprijin financiar în valoare de 5,5 miliarde dolari SUA în împrumuturi şi 100 milioane dolari SUA în granturi.

În prezent sunt în curs de desfăşurare 25 de proiecte, care însumează 1 832,6 milioane dolari SUA. În cursul anului 2007, România a primit din partea BIRD 133,1 milioane dolari SUA în scopul dezvoltării sectorului agricol şi a controlului poluării prin utilizarea combinată a fertilizatorilor chimici şi a celor naturali.

[2] Armenia, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cipru, Georgia, Israel, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Moldova, Muntenegru, Olanda şi Ucraina.

Sprijinul acordat de BIRD s-a concentrat în trei mari direcții:

- promovarea sectorului privat, ca motor al creşterii economice;
- întărirea unor instituții din sectorul public şi îmbunătățirea guvernanței;
- reducerea sărăciei şi îmbunătățirea protecției sociale.

Pe parcursul anului 2007 au fost efectuate, la solicitarea BIRD, transferuri în sumă de 11,6 milioane lei din contul BIRD deschis la BNR, reprezentând cheltuieli administrative ale Reprezentanței Băncii Mondiale din Bucureşti, astfel că la 31 decembrie 2007 soldul contului se cifra la 50,6 milioane lei.

Ca urmare a evoluției cursului de schimb leu/dolar SUA, BIRD a achitat României suma de 12,9 milioane lei reprezentând obligația de plată ce decurge din procedura pentru menținerea valorii subscripției României în moneda națională la capitalul BIRD.

În luna octombrie 2007 a avut loc la Bucureşti vizita domnului Herman Wijffels, director executiv în cadrul Băncii Mondiale, prilej cu care acesta a avut o întrevedere la Banca Națională cu guvernatorul BNR şi cu alți reprezentanți ai conducerii executive.

Instituțiile financiare afiliate Băncii Mondiale

a) Corporația Financiară Internațională (CFI)

Conform datelor la 31 decembrie 2007, CFI a înregistrat un volum cumulat de investiții proprii în România de aproximativ 860 milioane dolari SUA şi a participat cu 279 milioane dolari SUA la credite sindicalizate pentru susținerea unor proiecte privind piețele de capital, tehnologia informației, alimentație şi sectorul manufacturier. Portofoliul pentru România cuprinde 19 proiecte în derulare, semnate în perioada 1996-2007. CFI îşi propune să investească în sectorul transporturi şi depozitare până la 28 milioane dolari SUA în nume propriu şi 28 milioane dolari SUA prin credit sindicalizat. Proiectul mai prevede şi acordarea unei garanții de aproximativ 10,5 milioane dolari SUA.

Portofoliul pentru România include, de asemenea, 5 programe de asistență: în domeniul sănătății (finanțat de Guvernul Elveției); în domeniul legislației privind piața secundară de capital (finanțat de Guvernul Canadei); în domeniul asigurării capacității instituționale pentru Banca Românească (finanțat de Guvernul Olandei); în domeniul privatizării serviciilor de distribuție a apei şi canalizare în Bucureşti (finanțat de Guvernul Japoniei) şi în domeniul pregătirii profesionale a specialiştilor din companiile locale de asigurări (finanțat de Guvernul Suediei).

b) Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (MIGA)

În perioada 1997-31 decembrie 2007, MIGA a emis 13 garanții reprezentând o expunere brută cumulată în sumă de 508,89 milioane dolari SUA, pentru susținerea unor investiții în România – în majoritate efectuate de investitori austrieci. Dintre aceste proiecte, 5 sunt în curs de derulare, reprezentând 155,07 milioane dolari SUA.

Banca Europeană pentru Reconstrucție şi Dezvoltare (BERD)

Din 1991, de când a devenit operațională, şi până la 31 decembrie 2007, BERD a acordat României un sprijin financiar în sumă cumulată de 3,54 miliarde euro, înregistrându-se 248 tranzacții semnate, din care 65 la sută s-au îndreptat către sectorul privat, 75 la sută au reprezentat împrumuturi şi 25 la sută investiții de capital. În perioada ultimei Strategii de țară pentru România (decembrie 2005-decembrie 2007) volumul de afaceri a crescut cu 601 milioane euro în cadrul a 58 de proiecte noi (inclusiv proiectele regionale), ceea ce înseamnă o creştere de 22 la sută. Pe parcursul anului 2007 au fost semnate 29 de proiecte, reprezentând un volum de afaceri anual de 336 milioane euro.

Structura sectorială a portofoliului proiectelor în derulare pentru anul 2007 este următoarea:

infrastructură	39 proiecte în valoare de 620 milioane euro (33 la sută)
instituții financiare	45 proiecte în valoare de 508 milioane euro (29 la sută)
corporatist	18 proiecte în valoare de 501 milioane euro (27 la sută)
energie	9 proiecte în valoare de 195 milioane euro (11 la sută)
Total:	111 proiecte în valoare de 1 824 milioane euro

La 15 iunie 2007 au fost efectuate plăți parțiale în sumă de 648 000 euro, din bilete la ordin emise de MEF şi depuse la BNR, privind participația României la capitalul BERD.

În perioada 13-14 decembrie 2007, domnul Olivier Descamps, director al BERD pentru Europa de Sud-Est, Caucaz şi Asia Centrală, a efectuat o vizită în România cu scopul de a conveni de comun acord cu partea română prioritățile de interes şi de a identifica mijloacele prin care pot fi utilizate fondurile BERD, subiecte ce vor fi incluse în noua Strategie de țară pentru România pentru perioada 2008-2010.

Banca pentru Comerț şi Dezvoltare a Mării Negre (BCDMN)

Conform datelor la 31 decembrie 2007, aceasta a înregistrat un volum cumulat de angajamente pentru România de 85,79 milioane dolari SUA şi 28 milioane euro, prin 11 proiecte, două fonduri regionale de finanțare şi o garanție acordată pentru Banca Românească. Totodată, *board*-ul directorilor a aprobat noua Strategie de țară pentru România pentru perioada 2007-2010.

Banca Europeană de Investiții (BEI)

Din 1991 până la 31 decembrie 2007 au fost înregistrate 70 de acorduri de împrumut semnate între România şi Banca Europeană de Investiții, cu o valoare cumulată de 5 105,7 milioane euro. În anul 2007, BEI a finanțat în țara noastră 5 proiecte (în servicii, utilități municipale, industrie, credite globale prin bănci comerciale etc.), reprezentând un angajament de 174,8 milioane euro.

Banca Reglementelor Internaționale (BRI)

În anul 2007, pentru cele 8 564 acțiuni de capital deținute la BRI, BNR a încasat 3,3 milioane dolari SUA, reprezentând dividende aferente anului financiar 2006-2007. Conform hotărârii Adunării generale anuale a băncilor centrale membre, valoarea dividendului a fost de 255 DST (38,63 dolari SUA), calculat în baza rezultatelor obținute la încheierea anului financiar, la 31 martie.

La 31 decembrie 2007, valoarea în monedă națională a cotei de capital deținute de BNR a fost de 17 692 960 DST, respectiv de 68 567 297,18 RON (1DST=3,8754 RON).

Relații bilaterale

Pe parcursul anului 2007 au fost încheiate negocierile şi s-au semnat următoarele documente:

- Memorandumul de înțelegere privind Cooperarea şi Schimbul de Informații între Banca Națională a României şi Banca Centrală a Tunisiei;
- Memorandumul de înțelegere privind Cooperarea şi Schimbul de Informații între Banca Națională a României şi Banca Negara Malaysia;
- Memorandumul de înțelegere între Banca Națională a României şi Banca Centrală a Iordaniei privind cooperarea în domeniul supravegherii bancare, schimbului de informații şi experiență.

Totodată, Banca Națională a României a fost gazda unor vizite de lucru şi informare din partea reprezentanților unor bănci centrale din regiune, astfel:

- în perioada 2-3 aprilie 2007, vizita unei delegații a Băncii Albaniei, pe teme legate de relațiile externe, procesul de integrare europeană, resursele umane, comunicarea internă şi Internetul;
- în data de 23 mai 2007, vizita unei delegații a Băncii Albaniei, conduse de prim-viceguvernatorul acesteia, dl. Fatos Ibrahimi, pe probleme privind reglementarea, supravegherea bancară şi stabilitatea financiară;
- în perioada 26-27 iunie 2007, vizita unei delegații a Băncii Naționale a Serbiei, având ca obiect implementarea Oracle E-Business Suite.

3. Pregătirea procesului de adoptare a euro

În cadrul procesului de integrare europeană, România va adopta moneda unică europeană. Procesul de tranziție către acest stadiu impune satisfacerea criteriilor de convergență nominală stabilite prin Tratatul de la Maastricht pentru participarea într-o etapă premergătoare în cadrul mecanismului ERM II. Ultima evaluare internă a perspectivelor adoptării monedei euro este realizată în cadrul Programului de convergență din noiembrie 2007. Analiza relevă necesitatea implementării în continuare a unor reforme structurale care să conducă la creşterea capacității economiei româneşti de a face față şocurilor asimetrice în raport cu cele care afectează economiile din zona euro. Se apreciază că România nu va putea adera la ERM II mai devreme de anul 2012, astfel încât momentul adoptării euro este anticipat a se plasa la orizontul anului 2014.

Criteriile de la Maastricht
(Indicatori de convergență nominală)

Indicatori de convergență nominală	Criteriile de la Maastricht	România 2007
Rata inflației (IAPC) (procente, medie anuală)	<1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE (2,8 la sută*)	4,9
Deficitul bugetului consolidat (procente în PIB)	sub 3 la sută	2,5
Datoria publică (procente în PIB)	sub 60 la sută	13,0
Cursul de schimb (RON/EUR) (apreciere/depreciere procentuală maximă față de media pe 2 ani)	+/- 15 la sută	+10,8/-9,6**
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an)	<2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE (6,4 la sută*)	7,1

*) Nivel de referință.

**) Perioada aprilie 2006-aprilie 2008 față de aprilie 2006.

Sursa: BCE, Raportul de convergență, mai 2008

Poziționarea curentă a economiei româneşti în raport cu îndeplinirea criteriilor de convergență nominală[3] este prezentată succinct în tabelul alăturat. În ultimii ani nu s-au manifestat probleme legate de stabilitatea finanțelor publice, în special în ceea ce priveşte datoria publică, care înregistrează niveluri net inferioare pragului stabilit prin Tratatul de la Maastricht. Din perspectiva performanțelor dezinflaționiste, pe parcursul anilor 2000-2007 a fost înregistrat un proces susținut de scădere a ratei inflației medii anuale, România apropiindu-se de îndeplinirea criteriului privind stabilitatea prețurilor. Conform datelor BCE cuprinse în Raportul de convergență din mai 2008, cursul de schimb al leului față de euro, în perioada aprilie 2006-aprilie 2008, a înregistrat o marjă de variație de +10,8/-9,6 la sută față

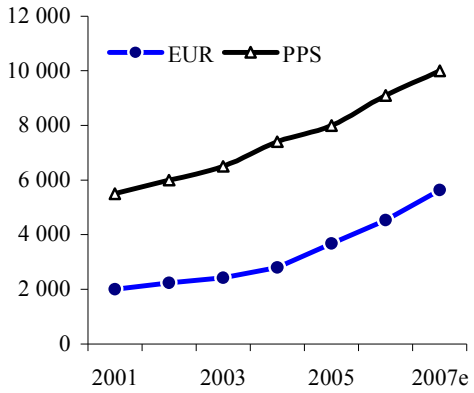
[3] Pentru detalii, a se vedea Caseta 1 din Raportul anual 2006.

de media lunii de referință, aprilie 2006. Evoluția se încadrează în intervalul standard de fluctuație al ERM II. Rata dobânzii la titlurile de stat emise în perioada aprilie 2007-martie 2008 a fost de 7,1 la sută, situându-se peste valoarea de referință de 6,4 la sută.

Evaluarea oportunității intrării în ERM II are în vedere şi îndeplinirea unor criterii de convergență reală, care, deşi nu sunt menționate expres în Tratatul de la Maastricht, au un conținut predictiv ridicat privind succesul acestui demers. Îndeplinirea criteriilor de convergență reală asigură un grad înalt de coeziune a economiilor țărilor membre ale unei uniuni monetare. Principalele criterii avute în vedere sunt: nivelul real al PIB/locuitor, structura sectorială şi gradul de deschidere a economiei, respectiv ponderea comerțului cu UE în total comerț exterior.

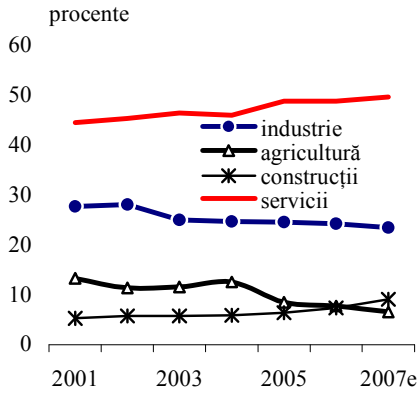
România:

Evoluția PIB pe locuitor

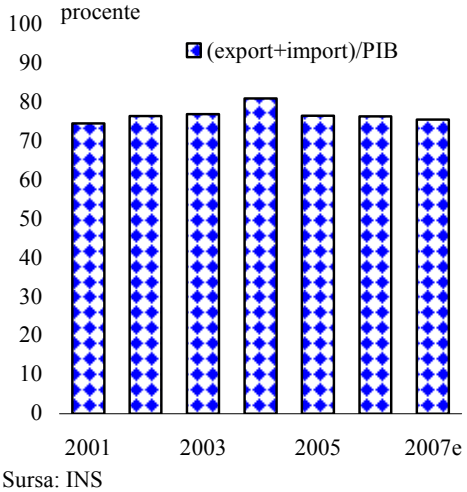
Sursa: Eurostat, INS, BNR
PPS= standardul puterii de cumpărare

Ponderea sectoarelor economice în PIB

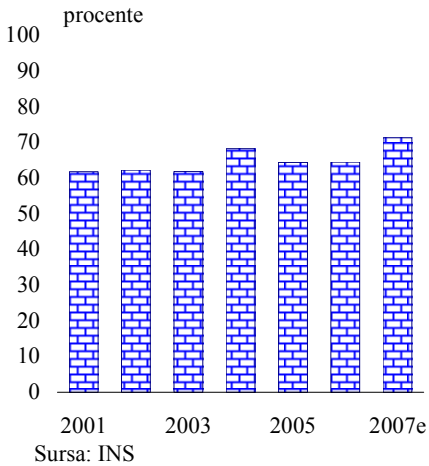
Sursa: INS

Gradul de deschidere a economiei

Sursa: INS

Ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior

Sursa: INS

În ultimii ani, evoluția PIB/locuitor exprimată conform standardului puterii de cumpărare a înregistrat o creştere susținută, apropiindu-se de 40 la sută din media

UE-15. Această evoluție are loc pe fundalul unei convergențe a structurii sectoriale a economiei şi al menținerii unui grad ridicat de deschidere a economiei[4], în jurul valorii de 75 la sută. De asemenea, UE reprezintă principalul partener comercial al României, ponderea asociată fiind de aproximativ 65 la sută din totalul comerțului exterior. Pe lângă indicatorii menționați, este importantă şi analiza sectorului financiar, în particular a celui bancar. Se poate observa o dezvoltare rapidă a intermedierii bancare[5] în contextul prezenței preponderente pe piața românească a unor bănci comerciale cu capital majoritar din statele din UE-15. Cu toate acestea, atât intermedierea financiară, cât şi capitalizarea bursieră se situează mult sub nivelurile înregistrate în zona euro[6].

Perspectiva BNR privind procesul de adoptare a euro este favorabilă intrării în ERM II în anul 2012 şi trecerii la euro la orizontul anului 2014, în contextul creării condițiilor adecvate minimizării duratei de participare la acest mecanism. Se are astfel în vedere o perioadă de ajustare dintre momentul aderării la UE şi cel al începerii participării la ERM II, perioadă considerată necesară unei implementări fezabile a monedei unice. Sunt astfel vizate:

- finalizarea celei mai mari părți a reformelor structurale şi flexibizarea în continuare a pieței forței de muncă;
- atingerea unor rate sustenabile ale inflației compatibile cu criteriul specific de la Maastricht;
- sincronizarea în continuare a ciclului de afaceri al economiei naționale cu cel al zonei euro şi menținerea progresului înregistrat în convergența reală;
- stabilitatea relativă a cursului de schimb;
- consolidarea pieței financiare interne pe termen lung.

Politica monetară unică a Băncii Centrale Europene în cadrul zonei euro se adresează unui grup de economii presupus omogene, neurmărind particularitățile fiecărei economii. În acest context, abandonarea prematură a politicii monetare proprii în condițiile unei economii insuficient restructurate poate genera mai multe costuri decât beneficii, evidențiindu-se din nou necesitatea satisfacerii unor criterii de convergență reală în paralel cu cele nominale. Reuşita procesului adoptării euro necesită un efort conjugat din partea instituțiilor statului în continuarea reformelor şi eliminarea dezechilibrelor macroeconomice. Astfel, prin conduita politicii monetare, BNR sprijină consolidarea macroeconomică şi încurajează concentrarea reformelor structurale postaderare. În acest context, utilizarea flotării controlate a cursului de schimb în cadrul strategiei de țintire directă a inflației asigură flexibilitatea răspunsului politicii monetare la şocurile neanticipate care pot afecta economia. Stabilirea conduitei politicii monetare are în vedere menținerea ratei inflației pe o traiectorie compatibilă cu atingerea țintelor de inflație pe termen mediu. Pentru îndeplinirea criteriului stipulat în Tratatul de la Maastricht referitor

[4] Calculat în grafic prin raportul dintre suma importurilor şi a exporturilor de bunuri şi servicii şi PIB.

[5] Calculată prin credit neguvernamental/PIB.

[6] Intermedierea financiară în zona euro în 2007 a fost de 186 la sută. *Sursa: Eurostat*.

la stabilitarea prețurilor, Consiliul de administrație al BNR a adoptat pentru următorii ani ținte subordonate acestui obiectiv, situate pe un trend ușor descrescător, de 3,8 la sută şi, respectiv, 3,5 la sută pentru sfârşitul anilor 2008 şi 2009.

Cadrul juridic

Toate băncile centrale naționale membre ale SEBC trebuie să îndeplinească criteriile de convergență juridică, respectiv un prim set de criterii aplicabile țărilor care aderă la UE şi un alt set de criterii pentru adoptarea monedei unice. Conform *acquis*-ului comunitar şi deciziei Consiliului General din 16 iunie 2005, al doilea set de criterii trebuie prevăzut în legislația națională a fiecărei bănci centrale (statutul) până la data aderării la UE, cu toate că prevederile respective vor intra în vigoare odată cu adoptarea efectivă a monedei unice. Astfel, BNR a îndeplinit primul set de criterii (în prezent este stat membru cu derogare), iar pentru al doilea set de criterii urmează a fi propuse, pe baza recomandărilor din Raportul de convergență din mai 2008, o serie de modificări ale Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR în vederea: (i) respectării angajamentelor asumate de România (şi implicit de BNR) pentru transpunerea şi implementarea *acquis*-ului comunitar aferent Capitolului 11 – Uniunea Economică şi Monetară şi după încheierea negocierilor de aderare; (ii) îndeplinirii criteriilor de convergență juridică în vederea adoptării euro, astfel cum sunt prevăzute în ultimele rapoarte de convergență din 2008 ale BCE şi ale CE; (iii) asigurării consistenței prevederilor Statutului BNR cu recomandările BCE din Raportul de convergență din mai 2008 privind necesitatea modificării statutelor băncilor centrale în vederea îndeplinirii tuturor criteriilor de independență şi de adoptare a monedei euro. Pornind de la recomandările CE şi ale BCE, Consiliul de administrație al BNR a hotărât în anul 2006 şi a reconfirmat în anul 2007 demararea procesului de armonizare legislativă în vederea adoptării euro, prin reactivarea Grupului de lucru din cadrul BNR pentru modificarea Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României. Acest grup funcționează în conformitate cu Ordinul guvernatorului BNR nr. 170/2006 şi este coordonat de viceguvernatorul responsabil cu afaceri europene. În prezent, Grupul de lucru a identificat amendamentele necesare şi a elaborat un proiect de propuneri pentru o posibilă modificare a Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR, care urmează a fi înaintate organelor competente, potrivit atribuțiilor constituționale.

Menționăm că proiectul actului normativ de modificare a Legii nr. 312/2004 poate fi elaborat de către Ministerul Economiei şi Finanțelor, pe baza propunerilor BNR, ca urmare a exercitării dreptului de inițiativă legislativă potrivit Constituției, cu respectarea normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative prevăzute de Legea nr. 24/2000, republicată, şi a Regulamentului privind procedurile la nivelul guvernului pentru elaborarea, avizarea şi prezentarea proiectelor de acte normative spre adoptare (Hotărârea Guvernului nr. 50/2005).

Capitolul VIII. Comunicarea externă a Băncii Naţionale a României

Activitatea de comunicare externă a BNR a vizat în anul 2007 consolidarea credibilităţii şi creşterea transparenţei acţiunilor instituţiei, elemente esenţiale în implementarea strategiei de ţintire directă a inflaţiei, precum şi marcarea integrării BNR în Sistemul European al Băncilor Centrale.

Ca evenimente importante pentru Banca Naţională menţionăm aniversarea, în luna aprilie 2007, a 140 de ani de la instituirea Sistemului monetar românesc modern şi a 127 de ani de la înfiinţarea Băncii Naţionale a României. Pentru popularizarea şi punctarea importanţei acestor aniversări au fost organizate o serie de acţiuni adresate atât specialiştilor, cât şi publicului interesat. În cadrul ansamblului de manifestări dedicate aniversării Băncii Naţionale şi a sistemului monetar românesc, cea de a XV-a ediţie a Simpozionului de istorie şi civilizaţie bancară „Cristian Popişteanu", organizat sub patronajul Băncii Naţionale a României, al Fundaţiei Culturale Magazin Istoric şi al Asociaţiei Române a Băncilor, care s-a desfăşurat în data de 23 aprilie, a avut ca temă „Moneda naţională. Prezent şi perspective". Un număr mare de jurnalişti au răspuns invitaţiei Băncii Naţionale, iar evenimentul a avut un ecou pozitiv în presa de specialitate.

În condiţiile în care România a devenit membră a Uniunii Europene, iar BNR face parte din Sistemul European al Băncilor Centrale de la 1 ianuarie 2007, s-au făcut eforturi în direcţia adaptării activităţii de comunicare la cerinţele şi standardele mediului comunicaţional din instituţiile europene. Printre alte măsuri, Banca Naţională a iniţiat un proiect care a constat într-o vizită de documentare a unui grup de 20 de jurnalişti români la Frankfurt, în perioada 11-15 aprilie 2007. Aceştia au participat la conferinţa de presă susţinută de Jean-Claude Trichet, preşedintele BCE, la care au fost analizate deciziile Consiliului Guvernatorilor, reunit în şedinţa din 12 aprilie 2007.

În acelaşi context se înscrie participarea specialiştilor din BNR la întâlnirile directorilor departamentelor de comunicare din ministerele de finanţe şi băncile centrale – membre ale SEBC, în vederea analizării strategiei de comunicare a Comisiei Europene, precum şi a celei a Băncii Centrale Europene privind extinderea zonei euro. Obiectivul acestor întâlniri a fost realizarea unui schimb de experienţă în domeniul activităţilor de comunicare, vizând etapele introducerii euro şi prezentarea noilor provocări întâmpinate de băncile centrale în acest sens.

O oportunitate importantă pentru dezbateri, pe teme precum stabilitatea financiară şi monetară, viitorul economiei româneşti sau integrarea economică europeană, a constituit-o cea de a patra ediţie a Forumului Financiar Sud-Est European, organizat la Bucureşti, în colaborare cu Institutul Bancar Român. În cadrul forumului, principalele intervenţii au aparţinut guvernatorului Băncii Naţionale a României şi guvernatorului Băncii Naţionale a Austriei. Întâlnirea dintre cei doi

guvernatori a reprezentat un schimb de experienţă în domeniul conducerii politicii monetare postaderare în perspectiva adoptării monedei euro.

Pentru menţinerea transparenţei instituţionale şi a contactului deschis cu publicul larg, Banca Naţională a participat cu un stand de prezentare la Salonul cărţii *Bookfest 2007*, organizat la Romexpo. Au fost expuse publicaţii economice şi de interes general, editate de BNR.

Şi în anul 2007 s-au desfăşurat o serie de seminarii organizate în colaborare cu instituţiile bancare din România, care au avut ca principal public-ţintă reprezentanţii mass-media, în scopul familiarizării acestora cu anumite concepte şi evoluţii ale fenomenelor economice pe plan intern şi internaţional. Astfel, în perioada 19-24 noiembrie 2007 la Centrul de pregătire profesională şi activităţi sociale Sinaia s-a desfăşurat un seminar organizat de BNR împreună cu ARB şi Alpha Bank, având ca tematici principale stabilitatea financiară, combaterea şi prevenirea spălării banilor, destinaţia fondurilor europene, turbulenţele de pe pieţele financiare.

Transmiterea unor mesaje clare şi eficiente către mass-media a constituit o preocupare constantă în vederea menţinerii credibilităţii instituţiei băncii centrale. Principalele modalităţi de comunicare cu publicul utilizate în 2007 au fost: răspunsuri la întrebări şi solicitări adresate de către jurnalişti, difuzarea de comunicate de presă privind deciziile băncii centrale, organizarea de conferinţe de presă, precum şi interviuri şi dezbateri radio şi televizate ale reprezentanţilor BNR.

Publicaţiile reprezintă o modalitate importantă de informare a publicului, aflată permanent în atenţia băncii centrale. Potrivit Statutului Băncii Naţionale a României[1], alături de alte instrumente de comunicare, publicaţiile oferă „publicului larg, mediului de afaceri intern şi internaţional, instituţiilor administraţiei publice şi comunităţii academice o imagine clară asupra politicilor şi măsurilor adoptate de către Banca Naţională a României pentru îndeplinirea atribuţiilor sale", determinând astfel creşterea eficacităţii politicilor băncii centrale şi contribuind la consolidarea credibilităţii instituţiei.

Publicaţiile Băncii Naţionale sunt disponibile atât pe suport hârtie, cât şi în format electronic, în limba română, iar, în majoritatea cazurilor, şi în limba engleză.

Din punct de vedere al comunicării electronice, informaţiile disponibile pe *website*-ul BNR au fost accesate de un număr sporit de utilizatori comparativ cu anul anterior. Cele mai solicitate informaţii au continuat să fie cele cuprinse în secţiunea „Info financiar", cu peste 100 000 de accesări pe zi. De un interes deosebit s-au bucurat şi secţiunile „Statistică", „Comunicate de presă", „Legislaţie" şi „Publicaţii".

În anul 2007 au fost soluţionate numeroase cereri de informaţii transmise în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informaţiile de interes public şi a

[1] Legea nr. 312/2004, art. 56

Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002.

Astfel, în cursul anului 2007 au fost adresate centralei Băncii Naționale a României un număr de 9 415 cereri de informații de interes public, respectiv o medie de 37 de cereri/zi lucrătoare, cuprinzând un număr total de 11 256 solicitări de informații de interes public.

Solicitările de informații s-au referit la următoarele domenii:

- evoluția ratei dobânzii de referință a BNR, a dobânzilor medii active/pasive practicate de instituțiile de credit;
- nivelul cursului de schimb al leului în raport cu diferite valute pentru anumite perioade;
- publicațiile BNR;
- actualizări de sume băneşti;
- legislația bancară;
- instituțiile de credit autorizate.

Trebuie menționat faptul că 75 la sută din totalul solicitărilor scrise adresate Băncii Naționale a României au aparținut persoanelor fizice, în timp ce reprezentanții persoanelor juridice au preferat să se adreseze telefonic instituției noastre.

Banca Națională a României asigură transparența şi accesul la informații de interes public prin afişarea acestora pe *website*-ul instituției (www.bnro.ro), prin comunicate de presă, prin răspunsurile la solicitările formulate în scris (poştă, e-mail, fax) sau telefonic, precum şi prin Punctul de informare-documentare, care funcționează în sediul central al BNR.

Capitolul IX. Activitatea de cercetare macroeconomică

Activitatea de cercetare macroeconomică din cadrul Băncii Naţionale a României se concentrează asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acesteia fiind de fundamentare a procesului decizional. În anul 2007, prioritățile de pe agenda activității de cercetare au fost din domeniul analizei monetare, al modelării macroeconomice, al stabilității financiare şi al analizei evoluției economiei reale. Din punct de vedere al structurii organizaționale, direcțiile în cadrul cărora se desfăşoară activități de cercetare macroeconomică sunt: Direcţia Studii şi Publicaţii, Direcţia Politică Monetară şi Modelare Macroeconomică[1] şi Direcţia Stabilitate Financiară.

1. Modelare macroeconomică

Activitatea de modelare macroeconomică în Banca Naţională a României pune accentul pe probleme cu caracter aplicativ, astfel încât să ofere suport deciziilor de politică monetară. Având în vedere rolul important al prognozelor macroeconomice în cadrul regimului de ţintire a inflaţiei, o serie de proiecte au fost legate direct de dezvoltarea modelului de analiză şi prognoză pe termen mediu ale inflaţiei (MAPM). În acest sens, au fost actualizate estimări ale principalelor caracteristici cantitative ale relaţiilor economice ce stau la baza modelului, pentru rafinarea specificării şi calibrării MAPM şi a metodologiei de evaluare în timp real a situaţiei curente a economiei (de exemplu, în cursul anului 2007 a fost revizuit modul de analiză a primei de risc, schimbare necesară pentru a integra în proiecţii efectele creşterii rapide a aversiunii faţă de risc pe plan internaţional). Astfel de reestimări sunt necesare în mod regulat pentru a încorpora informaţia oferită de noile evoluţii economice, în special în cazul unei ţări precum România, unde seriile scurte de date disponibile şi schimbările structurale frecvente îngreunează activitatea de prognoză.

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007, Banca Naţională a României a devenit membră a Sistemului European al Băncilor Centrale. Statutul de membru a adăugat noi obligaţii, inclusiv pentru activitatea de modelare macroeconomică, în plus faţă de cele legate de rundele trimestriale de prognoză derulate pentru scopuri interne. În particular, BNR participă cu prognoze proprii la exerciţiile semestriale de coordonare a politicilor monetare în cadrul Uniunii Europene, exerciţii coordonate de Banca Centrală Europeană. În acest scop, a fost necesară dezvoltarea unor proceduri de prognoză pentru o gamă mai largă de variabile macroeconomice: componentele PIB real pe elemente de cheltuieli şi deflatorul PIB, al consumului privat, al exportului şi al importului; piaţa muncii (numărul de salariaţi, rata şomajului, salariile şi costurile unitare cu forţa de muncă, productivitatea); politica fiscală.

[1] Până la 31 ianuarie 2008, activitatea a fost desfăşurată în cadrul a două structuri distincte: Direcţia Politici Monetare şi Direcţia Modelare şi Prognoze Macroeconomice.

În paralel cu dezvoltarea MAPM, în anul 2007 a continuat proiectul dedicat implementării unui nou model de prognoză macroeconomică de tip echilibru general dinamic stocastic (DSGE – *Dynamic Stochastic General Equilibrium)* început în anul anterior. Modele de acest tip sunt utilizate în prezent de bănci centrale precum Banca Angliei şi Banca Canadei şi se află în dezvoltare în numeroase alte bănci centrale, inclusiv în Banca Centrală Europeană. Banca Națională a României a beneficiat şi în 2007 de asistență tehnică în acest domeniu din partea Fondului Monetar Internațional.

Două dintre proiectele de cercetare în domeniul modelării macroeconomice s-au concretizat şi în articole publicate în 2007 în seria „Caiete de studii" a BNR. Unul dintre articole[2] realizează o estimare cantitativă a ritmului de creştere a PIB potențial în România, iar celălalt[3] analizează impactul evoluției salariilor din România asupra ratei inflației şi a deficitului comercial.

2. Studii şi analize macroeconomice

Dat fiind rolul important pe care îl deține în procesul de formulare şi implementare a politicii monetare, analiza monetară a constituit şi în anul 2007 un domeniu prioritar de cercetare pentru banca centrală.

Astfel, a fost elaborată o lucrare de cercetare, publicată în seria „Caiete de studii" a BNR[4] care a urmărit să extindă aria informațiilor pe care le poate furniza analiza monetară decidenților, în actualul context al economiei româneşti. Cea mai mare parte a lucrării este alocată analizei instituționale a evoluției masei monetare, a componentelor şi contrapartidelor sale pe orizontul de timp 2000-2006; totodată, aceasta include începutul unui demers de dezvoltare a tehnicilor statistice şi econometrice menite să testeze şi să pună în evidență potențiala configurare în cadrul economiei româneşti a corelațiilor dintre evoluția masei monetare, pe de o parte, şi cea a prețurilor şi a activității economice, pe de altă parte, relevate de teoria economică şi de numeroase studii empirice realizate în economiile avansate.

În condițiile practicării de către Banca Națională a României a strategiei de țintire directă a inflației, o atenție specială a fost acordată preocupărilor pentru determinarea şi evaluarea unor măsuri ale inflației relevante pentru fundamentarea deciziilor de politică monetară.

În acest sens a fost finalizat şi publicat un studiu[5], inițiat în anul 2006, consacrat cuantificării inflației de bază prin diferite metode: metoda excluderii anumitor componente din coşul indicelui prețurilor de consum, metoda *trimmed mean*

[2] „Estimarea PIB potențial în România", *Caiete de studii* nr. 20/ aprilie 2007, Banca Națională a României.

[3] „ Impactul salariilor din economie asupra inflației şi a deficitului comercial", *Caiete de studii* nr. 24/ decembrie 2007, Banca Națională a României.

[4] „Evoluții monetare în economia românească: determinanți şi implicații", *Caiete de studii* nr. 21/ iulie 2007, Banca Națională a României.

[5] „Modalități de cuantificare a inflației de bază – analiză comparativă: cazul României", *Caiete de studii* nr. 19/martie 2007, Banca Națională a României.

(eliminarea unei părţi simetrice din fiecare capăt al distribuţiei variaţiei preţurilor), mediana (observaţia din mijlocul distribuţiei variaţiei preţurilor de consum) şi un indice de tip Edgeworth (care presupune recalcularea ponderilor componentelor din coşul IPC în funcţie de volatilitatea preţurilor asociate, celor cu volatilitate ridicată diminuându-li-se ponderea şi invers).

Dat fiind faptul că aderarea României la Uniunea Europeană implică o creştere a importanţei indicelui armonizat al preţurilor de consum (IAPC) – în termenii căruia sunt exprimate ţinta de inflaţie a Băncii Centrale Europene şi criteriul de convergenţă nominală privind stabilitatea preţurilor –, a fost efectuată şi o analiză comparativă între acest indice şi cel naţional al preţurilor de consum (IPC). Această analiză, publicată pe site-ul BNR[6], a relevat că, în cazul României, între definiţia naţională a IPC şi IAPC există unele diferenţe la nivel conceptual, însă influenţa acestora asupra rezultatului final este marginală.

Întrucât câştigurile de productivitate condiţionează atingerea şi sustenabilitatea convergenţei economice, o altă temă importantă de cercetare abordată pe parcursul anului 2007 a constituit-o evoluţia indicatorilor de productivitate. În acest sens, a fost realizată o analiză detaliată a dinamicii productivităţii multifactoriale şi a productivităţii muncii din industria prelucrătoare din România, prin comparaţie cu evoluţia acestora în zona euro. Spre deosebire de productivitatea muncii, productivitatea multifactorială permite identificarea distinctă a contribuţiei muncii, a capitalului, a consumului intermediar şi a tehnologiei la producţia obţinută. Pentru calculul măsurilor de productivitate din industria prelucrătoare românească s-a utilizat, pe de o parte, analiza structurală pentru a surprinde performanţele la nivelul ramurilor, iar pe de altă parte, estimarea econometrică pentru identificarea determinanţilor productivităţii. Rezultatele au relevat un puternic efect de convergenţă către nivelurile de productivitate din zona euro şi câştiguri similare sau chiar superioare, în unele cazuri, celor ale altor ţări din Europa Centrală şi de Est. Lucrarea a fost publicată în seria „Caiete de studii" a Băncii Naţionale a României[7].

3. Stabilitate financiară

Principalele teme de cercetare în domeniul stabilităţii financiare abordate în anul 2007 au fost următoarele:

a) Analiza vulnerabilităţilor sectorului companiilor. Materialul estimează probabilitatea de nerambursare a creditelor bancare acordate companiilor nefinanciare şi rulează scenarii de tip *stress-testing* pentru un şoc pe rata dobânzii şi pe cursul de schimb. Studiul evidenţiază starea de sănătate a companiilor româneşti şi capacitatea acestora de a face faţă şocurilor menţionate şi poate fi un

[6] „Analiză comparativă între indicele armonizat şi cel naţional al preţurilor de consum în cazul României".

[7] „Productivitatea multifactorială: studiu de caz pentru industria prelucrătoare din România", *Caiete de studii* nr. 22/septembrie 2007, Banca Naţională a României.

instrument de orientare în îmbunătățirea managementului de risc bancar. Lucrarea a fost publicată pe site-ul BNR[8].

b) Analiza vulnerabilităților sectorului populației. Lucrarea identifică principalele riscuri generate de sectorul populației asupra stabilității financiare şi propune unele măsuri de acțiune. Studiul cuantifică posibilul impact al măsurilor de limitare a creditului către populație care au fost în vigoare până în 2007 şi evidențiază faptul că structura îndatorării populației este mai periculoasă decât dinamica. Analiza a fost publicată pe site-ul BNR[9].

c) Construirea unui sistem de identificare timpurie a evenimentelor de deteriorare a ratingului CAAMPL cu un orizont de predicție de un an. Principala componentă a sistemului este reprezentată de un model statistic de cuantificare a probabilității de deteriorare a ratingului CAAMPL, estimat şi testat folosind exclusiv date microprudențiale care acoperă perioada decembrie 1999 – decembrie 2007. Metodologia specifică de estimare, testare şi implementare combină elemente întâlnite în practica de specialitate cu exigențele prevăzute de Acordul Basel II privind problematica modelelor interne pentru riscul de credit, în scopul obținerii unei performanțe ridicate şi consistente în timp a procesului de identificare a evenimentelor de deteriorare a ratingului instituțiilor de credit din sectorul bancar românesc. Factorii determinanți ai fenomenului de deteriorare a ratingului pe care îi utilizează modelul sunt ratingul perioadei curente, cota de piață pe segmentul credite, ponderea creditelor neperformante în activul total şi pătratul abaterii ratei generale de risc de la nivelul său natural. Scala de notare include şase clase de risc, care asigură o bună segmentare a probabilității de deteriorare în funcție de valoarea scorului obținut; dintre acestea, trei categorii sunt cu risc scăzut, una cu risc mediu şi două cu risc ridicat de deteriorare. Lucrarea a fost publicată în seria „Caiete de Studii" a Băncii Naționale a României[10].

d) Provocări privind structura şi evoluția creditului din perspectiva stabilității financiare. Studiul a încercat să identifice natura evoluției creditului (respectiv adâncime financiară sau expansiune periculoasă), precum şi particularitățile microeconomice ale creditării bancare orientate către sectorul populației şi către companiile nefinanciare. Un alt obiectiv este de a identifica principalele riscuri asociate creditării, precum şi de a propune diverse măsuri de preîntâmpinare a creşterii riscurilor la adresa stabilității financiare.

e) Îmbunătățirea modelului de avertizare timpurie a crizelor valutare. Acesta este unul dintre instrumentele folosite în monitorizarea riscurilor la adresa stabilității financiare. Îmbunătățirea modelului s-a concretizat în: (i) rafinarea indicatorului de identificare a crizelor şi corectarea datelor pentru perioadele cu inflație foarte mare; (ii) excluderea şocurilor pe rata dobânzii din indicele de presiune al pieței valutare, deoarece acestea nu sunt întotdeauna rezultatul unor presiuni pe cursul de schimb (permițând canalizarea analizei pe crizele valutare, fără a elimina acele crize însoțite şi de probleme interne ale sectorului bancar); (iii) corectarea coeficienților modelului pe baza unei analize de tip *bootstraping,*

[8] „Analiză asupra vulnerabilităților sectorului real. Scenarii de *stress-testing* şi cuantificarea riscului de nerambursare".

[9] „Evoluția riscurilor populației din perspectiva stabilității financiare".

[10] „Sistem de previziune a evenimentelor de deteriorare a ratingului CAAMPL", *Caiete de Studii* nr. 23/octombrie 2007, Banca Națională a României.

înlăturând astfel limitările date de numărul mic de crize pe baza cărora se desfăşoară analiza probabilităţii de criză valutară. Îmbunătăţirile au fost realizate şi cu sprijinul experţilor din cadrul Băncii Franţei, în cadrul unui program de asistenţă tehnică bilaterală stabilit între Banca Franţei şi Banca Naţională a României, ca o continuare a proiectului de înfrăţire din cadrul programului Phare 2003, finalizat în anul 2006.

f) Dezvoltarea modelului de cuantificare a probabilităţii de nerambursare pentru companiile nefinanciare şi conceperea unui model de *stress-testing* care permite evaluarea posibilului impact al unor şocuri pe cursul de schimb şi rata dobânzii asupra sectorului real. Rezultatele analizei se concretizează în identificarea modului în care ar putea fi afectate dinamica valorii adăugate din economie şi probabilitatea de nerambursare a creditelor bancare acordate companiilor. Modelul a fost prezentat şi discutat în diferite sesiuni ale *Grupului de lucru privind evaluarea riscului,* grup informal, care nu face parte din structura de comitete/grupuri de lucru a BCE, CE sau a Consiliului UE.

g) Managementul crizelor financiare în Uniunea Europeană: Implicaţii pentru România. Studiul, care a avut drept obiectiv identificarea măsurilor pe care Banca Naţională a României, într-un efort comun cu celelalte autorităţi de supraveghere a diferitelor sectoare ale sistemului financiar românesc (Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor şi Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private) şi cu Ministerul Economiei şi Finanţelor, trebuie să le implementeze în vederea creşterii capabilităţii instituţionale de gestiune a crizelor financiare, cu posibil impact sistemic şi transfrontalier. Studiul a recomandat încheierea unui acord între Ministerul Economiei şi Finanţelor, banca centrală şi celelalte autorităţi de supraveghere a sistemului financiar românesc pentru cooperare în domeniul gestionării crizelor financiare, înfiinţarea unui grup naţional permanent (*Domestic Standing Group*) pentru situaţii de criză, precum şi efectuarea de exerciţii de simulare a unor situaţii de criză financiară. De asemenea, lucrarea a subliniat necesitatea elaborării unui plan naţional pentru situaţii neprevăzute şi a întăririi cadrului de monitorizare a sănătăţii sistemului financiar prin derularea periodică a unor teste de rezistenţă din ce în ce mai complexe. În acest context, la data de 31 iulie 2007 a fost semnat Acordul între Ministerul Economiei şi Finanţelor, Banca Naţională a României, Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor şi Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private pentru cooperare în domeniul stabilităţii financiare şi al gestionării crizelor financiare, în baza căruia a fost înfiinţat Comitetul Naţional pentru Stabilitate Financiară. La începutul lunii februarie 2008, banca centrală a efectuat primul exerciţiu de simulare a unei situaţii de criză şi a finalizat planul pentru situaţii neprevăzute.

h) Analiză privind integrarea pieţei financiare româneşti: Există un risc sporit de contagiune? Studiul abordează problema creşterii gradului de integrare a pieţei financiare româneşti cu cea internaţională, cu efect direct asupra sporirii vulnerabilităţii acesteia la şocurile financiare externe. Lucrarea evaluează cantitativ această relaţie prin două metode distincte. Prima este neparametrică şi analizează ciclurile pieţelor de capital. Metoda oferă un set de indicatori ce caracterizează natura ciclurilor pe pieţele de capital individuale şi gradul în care acestea se suprapun la nivel internaţional. A doua metodă folosită este una parametrică, are la bază un model de tip *Arbitrage Pricing Theory* internaţional şi oferă o măsură îmbunătăţită a coeficienţilor de corelaţie observaţi între piaţa de capital românească

şi cele din regiune, dar şi cu pieţele dezvoltate. Rezultatele confirmă un proces rapid de integrare a pieţei financiare româneşti cu cele regionale, iar ultimii ani au prezentat o accelerare a interdependenţei cu pieţele dezvoltate europene, pe fondul liberalizării circulaţiei capitalurilor şi al privatizării sectorului bancar. Concomitent, însă, apare şi un risc de contagiune sporit atât dinspre ţările din regiune, cât mai ales dinspre pieţele europene dezvoltate.

4. Conferinţe ştiinţifice organizate de BNR

Banca Naţională a României a organizat, în colaborare cu Fondul Monetar Internaţional, la Sinaia, în perioada 27-28 septembrie 2007, seminarul regional anual pe probleme de stabilitate financiară. La acest seminar au participat reprezentanţi ai băncilor centrale din regiune şi ai altor bănci centrale din Europa, economişti, profesori şi experţi ai FMI, precum şi specialişti din cadrul instituţiilor din România cărora le revin responsabilităţi în domeniul stabilităţii financiare: Banca Naţională a României, Ministerul Finanţelor Publice, Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private şi Comisia de Supraveghere a Asigurărilor.

De asemenea, în cursul anului 2007 BNR a organizat o serie de conferinţe la care au participat reprezentanţi ai comunităţii bancare din România, oficiali din cadrul unor ministere, membri ai Reprezentanţei Comisiei Europene şi ai ambasadelor ţărilor membre ale UE acreditate în România, precum şi reprezentanţi ai mass-media:

- Conferinţa „De la lupta împotriva inflaţiei la stabilitate financiară” susţinută de domnul Andrew Crockett, Preşedinte, JP Morgan Chase International, în data de 10 ianuarie 2007;
- Conferinţa „România şi euro – şanse şi provocări” susţinută de domnul Klaus Liebscher, guvernatorul Băncii Naţionale a Austriei, în data de 17 mai 2007;
- Conferinţa „Perspectivele economiei braziliene” susţinută de domnul Henrique do Campos Meirelles, guvernatorul Băncii Centrale a Braziliei, în data de 13 decembrie 2007.

5. Orientări şi obiective ale activităţii de cercetare în anul 2008

Pe termen mediu şi lung, obiectivul central al cercetării macroeconomice întreprinse la nivelul BNR îl reprezintă implementarea unui model de echilibru general dinamic al economiei româneşti. Pentru anul 2008 se preconizează concentrarea eforturilor de cercetare în această direcţie, urmărindu-se atât dezvoltarea modelului propriu-zis, a cărui primă versiune completă se află în proces de realizare, cât şi derularea unor proiecte de cercetare subordonate obiectivului central.

În paralel vor continua să se desfăşoare proiecte dedicate dezvoltării în continuare a MAPM şi elaborării de studii şi analize care să ofere procesului de decizie în politica monetară o gamă mai largă de informaţii. O atenţie deosebită va fi acordată studierii problematicii managementului lichidităţii în contextul restrângerii progresive a excedentului net de lichiditate din sistemul bancar, precum şi evaluării impactului exercitat de dinamica productivităţii muncii asupra inflaţiei pe baza analizei relaţiei dintre evoluţia costului unitar cu forţa de muncă şi cea a unor indici de preţ (indicele preţurilor producţiei industriale şi inflaţia de bază).

Capitolul X. Alte activităţi ale Băncii Naţionale a României

1. Managementul resurselor umane

Integrarea Băncii Naţionale a României în Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) începând cu 1 ianuarie 2007 conferă noi sensuri şi responsabilităţi managementului resurselor umane în abordarea unor factori-cheie, cum ar fi: performanţa şi cooperarea personalului, nivelul de acces la sistemul de informaţii ale instituţiei, gradul de autonomie şi responsabilitate ale salariaţilor.

În condiţiile participării Băncii Naţionale a României ca membră cu drepturi depline la reuniunile structurilor şi substructurilor SEBC, selectarea şi desemnarea reprezentanţilor s-a bazat pe performanţele profesionale şi pe abilităţile individuale manifestate prin capacitatea acestora de a stabili interconexiuni şi de a realiza transferuri reciproce de cunoştinţe şi experienţe în spiritul unui model european deschis şi adaptabil. Totodată, cu aprobarea Consiliului de administraţie, au fost desemnaţi reprezentanţii Băncii Naţionale a României care să contribuie la formularea poziţiilor României în faţa instituţiilor şi instanţelor comunitare, în procedurile precontencioase şi contencioase, precum şi la redactarea unei strategii naţionale în domeniul unei mai bune legiferări.

Participarea reprezentanţilor Băncii Naţionale a României la structurile SEBC este reglementată prin dispoziţiile Regulamentului intern al BNR nr. 4/2007.

Activităţi de modificare şi reorganizare a structurilor

Structura organizatorică, care reprezintă suportul instituţional al BNR, a fost adaptată în cea mai mare parte cerinţelor Băncii Centrale Europene în anii premergători aderării, dar a continuat să fie supusă în cursul anului 2007 unor ajustări şi redimensionări corelate cu diversitatea şi complexitatea noilor atribuţii şi responsabilităţi. În acest context, s-a analizat necesitatea organizării activităţii de comunicare externă şi s-a decis înfiinţarea Direcţiei Comunicare pentru a răspunde mai bine exigenţelor care decurg din integrarea BNR în SEBC, având în vedere experienţa altor bănci centrale membre ale acestuia.

Ca urmare a dotării şi modernizării activităţii de casierie cu aparatură performantă, schemele de personal ale serviciilor de casierie din sucursalele Cluj, Iaşi şi Timiş ale BNR au fost reduse cu un număr total de 23 de posturi de operatori procesare numerar, prin disponibilizarea persoanelor încadrate pe aceste posturi.

Analizând activitatea desfăşurată de cele trei centre de perfecţionare profesională şi activităţi sociale în cei doi ani de la înfiinţare, conducerea BNR a aprobat constituirea unui nucleu de coordonare a acestora, care să ofere condiţii unitare privind organizarea şi derularea acţiunilor de perfecţionare profesională, gestionarea patrimoniului aflat în administrare, precum şi organizarea acţiunilor cu

caracter internaţional. În ceea ce priveşte desfăşurarea activităţilor sociale, o atenţie deosebită este acordată asigurării unui cadru adecvat pentru recrearea activă a salariaţilor, prin punerea la dispoziţie a bazei materiale necesare practicării unor discipline sportive, precum şi prin pregătirea desfăşurării unor competiţii. Un astfel de eveniment, organizat de Banca Naţională în perioada 10-14 octombrie 2007, a fost cea de-a treia ediţie a turneului sportiv al băncilor centrale din zona Balcanilor, competiţie care contribuie la consolidarea relaţiilor de colaborare dintre instituţiile participante şi la o mai bună comunicare între reprezentanţii acestora.

Activitatea de promovare şi motivare

Una dintre componentele esenţiale ale strategiei de resurse umane constă în urmărirea carierei profesionale a salariaţilor, atragerea şi reţinerea tinerilor specialişti prin aplicarea unor condiţii mai flexibile de promovare şi stimulare. În cadrul acestei strategii s-au avut în vedere o mai bună organizare ergonomică a muncii şi asigurarea unui climat organizaţional care să ofere posibilitatea implicării efective a salariaţilor în realizarea unor obiective şi, implicit, a afirmării profesionale a acestora.

Astfel, pe parcursul anului 2007 au fost realizate 46 de promovări în funcţii superioare de execuţie şi 15 promovări în funcţii de conducere.

Activităţi de recrutare şi selecţie

Abordarea cu profesionalism a procesului de recrutare şi selecţie a personalului în vederea angajării în Banca Naţională a României s-a concretizat în elaborarea şi punerea în aplicare a unui regulament de angajare care cuprinde proceduri de desfăşurare a concursurilor structurate unitar pentru fiecare etapă sau probă de concurs, în funcţie de specificul postului şi de condiţiile pe care aplicanţii interesaţi trebuie să le îndeplinească. Ţinând seama atât de particularităţile domeniilor specifice de activitate din Banca Naţională, cât şi de criteriile proprii de exigenţă, s-a urmărit angajarea de personal cu experienţă şi competenţe în domeniu sau care dovedeşte un real potenţial de dezvoltare profesională.

În condiţiile unei fluctuaţii de personal crescute faţă de anii precedenţi, în anul 2007 s-au desfăşurat mai multe concursuri, respectiv 40 de concursuri în centrală şi 42 în sucursale, în urma cărora au fost efectuate 101 angajări, din care 62 în centrală şi 39 în sucursalele BNR.

Activitatea de perfecţionare profesională a personalului

În anul 2007, în programele de perfecţionare profesională au fost cuprinşi 837 de salariaţi atât din centrală, cât şi din cadrul sucursalelor BNR.

Dintre aceştia, 642 salariaţi au participat la acţiunile de formare profesională organizate în ţară, 134 au urmat o formă de pregătire în străinătate, în timp ce un număr de 61 de salariaţi au fost cuprinşi în programe de perfecţionare atât în ţară, cât şi în străinătate.

În cadrul centrelor de perfecţionare profesională şi activităţi sociale au fost organizate cursuri şi seminarii pe diverse tematici, precum: „Raportarea directă în statistica balanţei de plăţi", „Codul fiscal – modificări legislative la nivelul anului 2007", „Cerinţe BCE privind standardizarea bancnotelor" etc.

Similar anului precedent, s-a avut în vedere atragerea cu prioritate în acţiuni de perfecţionare profesională a tinerilor din eşalonul selectat de o comisie specială, cu vârsta sub 35 de ani, cu potenţial profesional şi de reprezentare în structurile şi substructurile Băncii Centrale Europene şi ale Sistemului European al Băncilor Centrale.

2. Activitatea statistică

Balanţa de plăţi

Sistemul de colectare a datelor pentru elaborarea balanţei de plăţi are ca bază legală Norma Băncii Naţionale a României nr. 26/2006 privind raportarea statistică a datelor pentru elaborarea balanţei de plăţi, care a intrat în vigoare începând cu 1 ianuarie 2007 şi prin care se stabilesc cerinţele de raportare în ceea ce priveşte conţinutul informaţional, precum şi termenele şi modalitatea de transmitere a datelor. De asemenea, se asigură aplicarea prevederilor legislaţiei Uniunii Europene în domeniul colectării datelor privind statistica balanţei de plăţi, prin intermediul instituţiilor de credit.

Astfel, începând cu 1 ianuarie 2007, instituţiile de credit raportează în sistem tranzacţie cu tranzacţie, operaţiunile de natura balanţei de plăţi de valori egale sau mai mari de 12 500 euro sau echivalentul la data încasării/plăţii, efectuate în numele clienţilor. Tranzacţiile de valori mai mici sunt estimate pe baza datelor istorice din anii 2005 şi 2006, completând sfera de cuprindere a poziţiilor corespunzătoare din balanţa de plăţi.

Studierea profilului şi a comportamentului economic ale raportorilor permite realizarea analizelor cantitative şi crearea premiselor construirii unor baze de date cu principalii operatori economici care desfăşoară tranzacţii de natura balanţei de plăţi. Existenţa unor astfel de informaţii pe termen lung facilitează pregătirea condiţiilor implementării unui sistem de colectare a datelor de balanţă bazat pe raportarea directă de către operatorii economici. În acest scop, pe baza tranzacţiilor individuale, raportate de instituţiile de credit în numele clienţilor începând cu 1 ianuarie 2005, a fost demarată construirea Registrului Statistic al operatorilor economici implicaţi în tranzacţii de natura balanţei de plăţi.

În cadrul sistemului de colectare a datelor pentru elaborarea balanţei de plăţi, tranzacţiile efectuate de către instituţiile de credit în numele clienţilor sunt completate cu cele în nume şi cont propriu, cu date obţinute prin raportări directe şi prin cercetarea statistică anuală în domeniul investiţiilor directe ale nerezidenţilor în România.

Prin implementarea acestui sistem a fost asigurată atât producerea, cât şi raportarea datelor de balanţă de plăţi în conformitate cu cerinţele organismelor internaţionale: FMI, BCE, EUROSTAT.

Investiţiile străine directe

Pentru întregirea sferei de cuprindere a indicatorului investiţii străine directe (ISD) ale nerezidenţilor în România, Banca Naţională a României, în colaborare cu Institutul Naţional de Statistică, realizează anual Cercetarea Statistică privind Investiţiile Străine Directe.

Această cercetare asigură datele necesare pentru determinarea ISD şi pentru efectuarea unor analize privind ISD pe principalele activităţi ale economiei naţionale (diviziuni CAEN Rev. 1), pe regiuni de dezvoltare, pe tipuri de investiţie (*greenfield*/fuziuni şi achiziţii) şi pe ţări de proveniență.

De asemenea, cercetarea furnizează informaţii privind partea din ISD materializată în imobilizări corporale şi necorporale (care permit efectuarea unor analize privind durabilitatea investiţiilor străine directe), partea reinvestită din profitul net, aportul creditelor intragrup la ISD, aportul în natură la ISD (pentru societăţile comerciale nefinanciare), precum şi cifra de afaceri a întreprinderilor investiţie străină directă.

Rezultatele cercetării statistice pentru determinarea ISD la 31 decembrie 2006 au fost utilizate la ajustarea datelor privind ISD din balanţa de plăţi pentru anul 2006 (fluxuri), respectiv a datelor privind poziţia investiţională internaţională a României la sfârşitul anului 2006 (solduri), precum şi la estimarea profitului, a profitului reinvestit şi a aportului în natură în anul 2007 (fluxuri şi solduri), pentru întreprinderile investiţie străină directă.

Statistica monetară

La 1 ianuarie 2007 a intrat în vigoare Norma BNR nr.13/2006 privind raportarea statistică a datelor pentru elaborarea bilanţului monetar, emisă în vederea armonizării cu reglementările Băncii Centrale Europene, respectiv Regulamentul BCE nr.13/2001. Norma reglementează metodologia de raportare, începând cu 1 ianuarie 2007, de către instituţiile financiare monetare a datelor pentru elaborarea bilanţului monetar pe instrumente financiare, scadenţe şi sectoare instituţionale în conformitate cu Sistemul European de Conturi SEC 1995.

Având în vedere obiectivul privind aderarea României la zona euro, începând cu luna ianuarie 2007 Banca Naţională a României publică agregatele monetare în structura utilizată de Banca Centrală Europeană pentru zona euro, respectiv:

- Masa monetară în sens restrâns (M1) include numerarul în circulaţie (bancnote şi monede), precum şi depozitele care pot fi imediat convertite în numerar sau utilizate pentru plăţi prin transfer bancar (depozite *overnight*).

- Masa monetară „intermediară" (M2) cuprinde masa monetară în sens restrâns (M1), la care se adaugă depozitele cu durata iniţială de până la

2 ani inclusiv şi depozitele rambursabile după notificare la cel mult 3 luni inclusiv. Definiţia M2 reflectă interesul particular acordat analizei şi monitorizării unui agregat monetar care, pe lângă numerar, cuprinde şi depozite cu un grad ridicat de lichiditate.

- Masa monetară în sens larg (M3) cuprinde, alături de masa monetară „intermediară" (M2), instrumentele financiare tranzacţionabile emise de sectorul instituţiilor monetar-financiare. Anumite instrumente ale pieţei monetare, în special acţiunile/unităţile fondurilor de piaţă monetară şi împrumuturile din operaţiuni repo sunt incluse în acest agregat. Un grad sporit de lichiditate face ca aceste instrumente să fie substitute pentru depozite. Ca rezultat al includerii lor în M3, acest agregat este mai puţin afectat de substituţia dintre diferite categorii de active lichide, comparativ cu agregatele monetare cu definiţii mai restrânse, şi este, în consecinţă, un agregat cu un grad de stabilitate comparativ mai mare.

Ratele medii ale dobânzilor practicate în sistemul bancar

La data de 1 ianuarie 2007 a intrat în vigoare Norma BNR nr.14/2006 privind statistica ratelor dobânzii practicate de instituţiile de credit, elaborată în vederea armonizării statisticilor Băncii Naţionale a României cu prevederile reglementărilor Băncii Centrale Europene, respectiv Regulamentul BCE nr.18/2001.

Conform prevederilor acestei norme, ratele medii ale dobânzii se determină pentru sectoarele instituţionale Societăţi nefinanciare (S11) şi Gospodăriile populaţiei (S14) şi pentru categoriile bilanţiere: credite (total), credite acordate pe descoperit de cont, credite pentru locuinţă, credite pentru consum, credite pentru alte scopuri (care includ şi creditele pentru dezvoltarea afacerilor acordate persoanelor fizice autorizate şi asociaţiilor familiale), depozite *overnight*, depozite rambursabile după notificare, depozite la termen şi împrumuturi din operaţiuni *repo*.

Raportarea statistică a activelor şi pasivelor bilanţiere ale instituţiilor financiare nebancare

În vederea armonizării statisticilor Băncii Naţionale a României cu statisticile Băncii Centrale Europene şi a asigurării informaţiilor statistice necesare atât analizei activităţii de creditare realizate de instituţiile financiare în România, cât şi elaborării conturilor financiare naţionale, Banca Naţională a României a emis, în luna septembrie 2007, Norma nr.12/2007 privind raportarea statistică a activelor şi pasivelor bilanţiere ale instituţiilor financiare nebancare, prin care se solicită instituţiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general deschis la Banca Naţională a României să raporteze trimestrial, începând cu trimestrul I 2008, date statistice privind activele şi pasivele bilanţiere.

Norma utilizează metodologia Sistemului European de Conturi SEC 1995 privind sectorizarea unităţilor instituţionale şi clasificarea activelor şi pasivelor bilanţiere,

metodologie implementată şi prin Norma Băncii Naţionale a României nr. 13/2006 privind raportarea statistică a datelor pentru elaborarea bilanţului monetar.

Conturile financiare

Banca Naţională a României elaborează conturile financiare ale economiei naţionale, parte a conturilor naţionale. La elaborarea acestora se utilizează metodologia SEC 1995, care stabileşte cadrul contabil ce permite descrierea analitică şi sistematică a economiei unei ţări.

Metodologia SEC 1995 împarte economia naţională pe sectoare instituţionale, respectiv: (i) societăţi nefinanciare; (ii) societăţi financiare (clasificate la rândul lor în subsectoarele banca centrală, alte instituţii financiare monetare, alţi intermediari financiari, auxiliari financiari şi societăţi de asigurare şi fonduri de pensii); (iii) administraţii publice (cu subsectoarele administraţia centrală, administraţii locale şi administraţii de securitate socială); (iv) gospodăriile populaţiei; (v) instituţii fără scop lucrativ; (vi) restul lumii.

În cursul anului 2007 au fost publicate Conturile naţionale financiare anuale pentru perioada 1998-2006 şi s-a continuat activitatea de realizare a conturilor financiare trimestriale ale administraţiei publice, fiind elaborate conturile pentru perioada cuprinsă între trimestrul I 2002 şi trimestrul IV 2007.

3. Tehnologia informaţiei

Rolul din ce în ce mai important pe care îl joacă informatizarea în bunul mers al activităţii unei instituţii financiare moderne şi spectrul larg de produse, tehnologii şi soluţii informatice pe care piaţa îl oferă reprezintă argumente în favoarea adoptării acestora pe scară largă în Banca Naţională a României.

Elementele strategice care stau la baza continuării procesului de informatizare a activităţilor BNR contribuie la dezvoltarea unui sistem informatic performant, omogen, sigur şi uşor administrabil, care să permită totodată planificarea şi minimizarea costurilor implicate.

În ultima perioadă, în paralel cu continuarea activităţilor de inovare şi adăugare de noi componente în structura sistemului informatic al BNR, s-a evidenţiat şi un proces de creştere a gradului de valorificare a resurselor existente.

În luna ianuarie 2007 a fost pus în funcţiune noul sistem informatic de raportare către Banca Naţională a României – SIRBNR, conform planificării stabilite în cadrul Comitetului Metodologic Mixt, coordonatorul proiectului. Noul sistem permite colectarea în manieră modernă, unitară şi eficientă a datelor de la entităţile raportoare. Pe tot parcursul anului a continuat procesul de introducere a raportărilor în sistem conform calendarului stabilit împreună cu Asociaţia Română a Băncilor. O etapă importantă în derularea proiectului a constituit-o actualizarea bazei legislative care reglementează cadrul de raportare conform cerinţelor

Acordului Basel II, care a permis demararea procesului de integrare a raportărilor financiare şi prudenţiale – FINREP şi COREP.

Formatul unic de raportare utilizează standardul XML *(Extensible Markup Language)*, iar transmiterea datelor la Banca Naţională a României se realizează prin Reţeaua de Comunicaţii Interbancare. SIRBNR este bazat pe o concepţie modulară, flexibilă, care permite adăugarea de noi raportări şi modificarea celor existente, fiind adaptat creşterii volumului de date procesate şi a numărului de utilizatori.

La 1 ianuarie 2007 erau incluse în SIRBNR un număr de 8 tipuri de raportări primite de la instituţiile de credit (4 zilnice şi 4 cu periodicitate lunară), iar până la 31 decembrie 2007 au mai fost introduse încă 9 raportări. În prezent sistemul cuprinde un număr de 21 de raportări (5 zilnice, una decadală, 11 lunare, 3 trimestriale, una anuală). Procesul de introducere a raportărilor în sistem continuă potrivit calendarului stabilit împreună cu Asociaţia Română a Băncilor. O pondere importantă în perioada analizată au avut proiectarea şi realizarea modulelor sistemului, corespunzătoare raportărilor FINREP şi COREP conform Ordinelor guvernatorului BNR nr. 6/2007, 12/2007 şi 13/2007.

Ca urmare a raţionalizării sistemului de raportări, ca şi a eliminării redundanţelor între indicatorii primari solicitaţi entităţilor raportoare, numărul total de raportări care vor fi incluse în SIRBNR a scăzut de la 45 la 33.

Începând cu luna iulie 2007 a intrat în exploatare un modul informatic distinct al SIRBNR, care permite accesul selectiv şi securizat al entităţilor raportoare la date primare (o instituţie de credit are acces numai la datele primare proprii), precum şi la datele agregate din sistem; în luna noiembrie 2007 a intrat în vigoare Regulamentul intern al BNR nr. 14/2007 privind procedura de acces la datele din baza de date a SIRBNR pentru utilizatorii din cadrul BNR. Astfel, în prezent SIRBNR are circa 400 de utilizatori, dintre care aproximativ 150 sunt din cadrul BNR.

Informaţiile stocate în baza de date a SIRBNR sunt utilizate direct de către beneficiarii din Banca Naţională atât la obţinerea rapoartelor finale specifice fiecărei raportări, cât şi la generarea situaţiilor solicitate de conducerea BNR, precum şi de Banca Centrală Europeană şi alte organisme internaţionale.

Pe parcursul anului 2007 a fost continuat procesul de modernizare a infrastructurii active care asigură comunicaţia de date în reţelele LAN şi WAN. Astfel, au fost asigurate capacităţile de transfer şi vitezele adecvate pentru acomodarea volumului actual de informaţie, aflat într-un continuu proces de creştere.

Totodată a progresat procesul de consolidare a spaţiului de stocare a datelor înmagazinate pe echipamentele aflate în dotarea centrului de calcul al BNR. Consolidarea este realizată prin intermediul unei reţele SAN dotată cu

echipamente de stocare performante şi scalabile, care pot asigura, de asemenea, şi replicarea la distanţă a datelor stocate, în vederea protejării acestora.

În anul 2007 s-a continuat procesul de conectare a utilizatorilor din BNR la aplicaţiile informatice şi la serviciile disponibile în cadrul reţelei securizate de comunicaţii a Sistemului European al Băncilor Centrale, conform calendarului stabilit împreună cu Banca Centrală Europeană.

4. Activitatea de audit intern

În cursul anului 2007, activitatea de audit intern s-a concretizat în 26 de angajamente de audit intern, dintre care 23 programate iniţial prin planul anual de audit, iar 3 suplimentare, la cererea conducerii executive sau a Comitetului de audit.

Similar anilor anteriori, planul de audit pentru 2007 a fost elaborat pe baza rezultatelor evaluării sistematice a riscurilor asociate activităţilor BNR.

Dintre cele 26 de angajamente efectuate, 25 au reprezentat misiuni de asigurare axate în principal pe evaluarea sistemului de control intern al obiectului auditat, iar unul a fost de consultanţă, efectuat la cerere, cu obiective punctuale stabilite de comun acord cu beneficiarul angajamentului.

Pe lângă angajamentele formale efectuate, au fost exprimate şi în anul 2007, la cerere, opinii şi puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative iniţiate de diverse structuri organizatorice ale băncii.

În concordanţă cu programul intern de asigurare şi îmbunătăţire a calităţii, cât şi cu cerinţele Standardului IIA[1] – 1311, în 2007 a fost efectuată prima misiune de evaluare internă a activităţii de audit intern. Rezultatele acestei evaluări au relevat că, în general, activitatea de audit intern a BNR este organizată şi funcţionează în mod eficient şi adecvat, în conformitate cu standardele profesionale şi cu Codul de etică, precum şi cu regulile şi procedurile interne specifice.

Prin eforturile de îmbunătăţire continuă a activităţii, se urmăresc permanent modificările standardelor în materie, precum şi tendinţele noi de dezvoltare din practica profesională internaţională şi, ca rezultat, se armonizează procedurile, tehnicile şi instrumentele de lucru în conformitate cu acestea. Astfel, pe parcursul anului 2007, în vederea asigurării conformităţii cu prevederile ultimei versiuni a standardelor internaţionale, cât şi pentru a surprinde schimbările generate de statutul BNR de membru al Sistemului European al Băncilor Centrale, a fost revizuit şi actualizat statutul activităţii de audit intern în cadrul BNR, precum şi statutul Comitetului de audit.

De asemenea, în partea a doua a anului, au fost iniţiate procedurile de revizuire a cadrului de control intern existent, aprobat prin Regulamentul nr. 3/2002 privind

[1] *Institute of Internal Auditors*

organizarea şi funcţionarea sistemului de control intern al structurilor organizatorice din Banca Naţională. Prin această acţiune s-a intenţionat, pe de o parte, armonizarea sistemului de control intern al BNR cu principiile stabilite, la nivel internaţional, prin standardul *Entreprise Risk Management – Integrated Framework*[2] (COSO II) şi, pe de altă parte, introducerea de reguli/instrumente noi de evaluare a performanţelor acestuia, în scopul creşterii eficacităţii sale. Totodată, revizuirea a urmărit să opereze unele ajustări care s-au dovedit necesare în practica celor cinci ani de aplicare a regulamentului sus menţionat.

În direcţia eficientizării activităţii, în anul 2007 au fost realizaţi paşi importanţi prin implementarea de noi module ale aplicaţiei IT achiziţionate în scopul gestionării centralizate a procesului de audit intern. De asemenea, au fost efectuate demersuri în vederea construirii setului de instrumente şi instrucţiuni de lucru, anexă la procedurile generale stabilite prin manualul de audit, şi s-au elaborat machete pentru documentele rezultate în fiecare fază a misiunii de audit.

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană s-a modificat şi statutul reprezentanţilor BNR în structura de specialitate a SEBC. Astfel, din invitaţi cu statut de observator, începând cu anul 2007 reprezentanţii BNR au devenit membri cu drepturi depline în structura Comitetului Auditorilor Interni, participând în această calitate la şase întâlniri de lucru în decursul perioadei analizate.

5. Activitatea juridică

În anul 2007, activitatea juridică a contribuit la îndeplinirea atribuţiilor care au revenit Băncii Naţionale a României conform angajamentelor asumate la nivel naţional, prin avizarea unui număr de 138 proiecte de acte normative iniţiate de banca centrală, respectiv 17 proiecte de acte normative cu caracter financiar-bancar iniţiate de alte instituţii şi transmise spre analiză Băncii Naţionale a României.

În contextul dezvoltării relaţiilor financiare internaţionale ale Băncii Naţionale a României, au fost examinate şi avizate din punct de vedere juridic şase proiecte de acorduri internaţionale încheiate la nivelul instituţiei, cooperându-se şi în anul 2007 cu serviciul omolog al Băncii Centrale Europene în vederea întocmirii raportului de convergenţă.

Banca Naţională a României colaborează cu Banca Centrală Europeană şi cu Comitetul Juridic şi este responsabilă, în baza Regulamentului intern al BNR nr. 4/2007 privind participarea reprezentanţilor BNR la structurile Sistemului European al Băncilor Centrale, pentru iniţierea consultării în procedură scrisă asupra proiectelor de acte normative ale Băncii Naţionale a României, al căror

[2] Cadrul integrat privind managementul riscurilor la nivelul întreprinderii este standardul de referinţă la nivel internaţional în domeniul managementului riscurilor şi al controlului intern, care ajută/ghidează organizaţiile în evaluarea şi întărirea sistemelor lor de control intern. El cuprinde principii ce pot fi folosite ca model de organizaţii în elaborarea propriilor politici, reguli şi proceduri.

obiect se circumscrie domeniului de competenţă al BCE, conform atribuţiilor ce îi revin[3].

În cursul anului 2007 s-a realizat procedura de consultare a Băncii Centrale Europene referitoare la patru proiecte de acte normative, respectiv proiectul Circularei care modifică Regulamentul Băncii Naţionale a României nr. 6/2002 privind regimul rezervelor minime obligatorii, cel al Normei privind raportarea statistică a activelor şi pasivelor bilanţiere ale instituţiilor financiare nebancare, al Legii privind instituţiile financiare nebancare şi proiectul Regulamentului privind monitorizarea sistemelor de plăţi, a sistemelor de decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare şi a instrumentelor de plată.

Totodată, au fost clarificate aspectele juridice necesare finalizării Orientării Băncii Centrale Europene privind TARGET 2.

De asemenea, în anul 2007, în cadrul colaborării cu Comitetul Juridic, au fost înaintate subgrupului de lucru FLEX *(Financial Law Experts)* răspunsuri la chestionare privind aspectele juridice care interesau gestionarea proiectului TARGET 2 SECURITIES – Sistem de compensare şi decontare a operaţiunilor cu instrumente financiare, proiect iniţiat de Banca Centrală Europeană, precum şi referitoare la întocmirea Raportului final privind aspecte legale şi structurale ale compensării şi decontării instrumentelor financiare în România.

Consilierii juridici au fost implicaţi în proiecte pe termen mediu şi lung, acordând asistenţă de specialitate în cadrul următoarelor grupuri de lucru: pentru elaborarea procedurilor interne de evaluare a sistemului de reglementare şi supraveghere practicat de autorităţile de supraveghere din state terţe; pentru operaţionalizarea Sistemului Informatic al Raportărilor către Banca Naţională a României (SIRBNR); pentru punerea în aplicare a unor sancţiuni internaţionale şi măsuri restrictive, în baza prevederilor Legii nr. 206/2005 privind punerea în aplicare a unor sancţiuni internaţionale; pentru analiza proiectului Legii pentru modificarea şi completarea Legii nr. 656/2002 pentru prevenirea şi sancţionarea spălării banilor; pentru elaborarea proiectului de lege privind scrisorile de garanţie bancară.

În acelaşi timp, au fost avizate 166 de note şi proiecte de ordine de sancţionare şi de stabilire de măsuri, elaborate de către direcţiile de specialitate din centrala Băncii Naţionale a României referitoare, în special, la acordarea de autorizaţii sau la instituirea de sancţiuni/impunerea de măsuri împotriva unor entităţi autorizate. De asemenea, au fost avizate 79 de note şi 932 de proiecte de răspuns elaborate de către direcţiile de specialitate din centrala Băncii Naţionale a României. Totodată, la solicitarea direcţiilor de specialitate au fost formulate 149 de opinii juridice pe probleme punctuale.

[3] În baza Tratatului privind instituirea Comunităţii Europene, a Statutului Băncii Centrale Europene şi Sistemului European al Băncilor Centrale, a Regulilor de Procedură ale Băncii Centrale Europene şi a Deciziei Consiliului European 98/415/CE din 28 iunie 1998 privind consultarea BCE de către autorităţile naţionale cu privire la prevederile proiectelor de acte normative.

Totodată, au fost analizate şi avizate 95 de contracte şi acte adiţionale încheiate de centrala Băncii Naţionale a României, 5 acorduri încheiate de Banca Naţională a României cu instituţii din România, 17 ordine ale guvernatorului Băncii Naţionale a României privind constituirea de comisii şi 9 ordine şi scrisori ale guvernatorului BNR.

La solicitarea instituţiilor de credit, au fost formulate 9 opinii juridice privind aplicarea sau interpretarea legală a reglementărilor emise de Banca Naţională a României. De asemenea, au fost elaborate proiecte de răspuns pentru 16 petiţii şi 35 de lucrări transmise Băncii Naţionale de instituţii ale statului sau de alte persoane juridice.

Consilierii juridici au asigurat reprezentarea Băncii Naţionale a României în instanţele judecătoreşti într-un număr de 225 dosare, pentru care au fost acordate peste 650 termene de judecată.

Activitatea de asistenţă contractuală s-a concretizat în avizarea contractelor, a actelor adiţionale la contracte, note, ordine ale conducerii executive a BNR.

O altă componentă a activităţii juridice priveşte activitatea de avizare a cererilor de restituire formulate de persoanele fizice care au obţinut hotărâri judecătoreşti pentru restituirea obiectelor din metale preţioase sau acordarea de despăgubiri, în anul 2007 fiind avizate circa 80 de astfel de cereri.

De asemenea, au fost analizate şi avizate un număr de 31 de dosare execuţionale având ca obiect cereri de popriri pe contul băncilor comerciale.

Consilierii juridici din sucursale au reprezentat Banca Naţională a României în instanţele judecătoreşti în 1 907 dosare, pentru care s-au acordat peste 5 300 termene de judecată.

6. Arhiva, Muzeul şi Biblioteca BNR

În anul 2007, activitatea Arhivei generale şi a Muzeului BNR a fost orientată pe trei coordonate principale, care au vizat conservarea şi prelucrarea documentelor, valorificarea arhivei şi a colecţiilor Muzeului BNR, finalizarea proiectelor dedicate împlinirii a 140 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern.

Conservarea şi prelucrarea documentelor s-au concretizat în numeroase activităţi specifice domeniului arhivistic, reflectate în:

- continuarea programului de arhivare electronică şi analogică a documentelor din arhiva istorică a BNR prin scanarea şi microfilmarea integrală a documentelor din fondul arhivistic „Procesele-verbale ale consiliilor de conducere ale BNR”, perioada 1880-1945;
- preluarea documentelor de la direcţiile din Banca Naţională a României, realizarea lucrărilor de inventariere şi selecţionare a fondurilor de documente aflate în Arhiva BNR.

Valorificarea documentelor din Arhiva generală şi a colecţiilor Muzeului BNR s-a materializat într-o serie de acţiuni:

- documentare cu privire la patrimoniul mobil şi imobil din Vechiul Palat al BNR;
- conferinţa „140 de ani de la crearea Sistemului monetar românesc modern"(24 aprilie 2007). La eveniment au participat conducerea BNR, reprezentanţi ai mediului universitar, ai băncilor comerciale, ai presei scrise şi audio-vizuale. Cu acest prilej a fost vernisată expoziţia „Incursiune în istoria leului", dedicată fenomenului monetar în România modernă şi contemporană;
- pregătirea pentru publicare a catalogului expoziţiei „Incursiune în istoria leului";
- sesiunea anuală a Comisiei de Istorie a Oraşelor a Academiei Române cu tema „Banca şi oraşul" organizată în colaborare cu Banca Naţională a României în perioada 7-8 iunie 2007. La eveniment au participat academicieni, profesori universitari, cercetători, arhitecţi şi muzeografi de la universităţi, institute de cercetare, muzee de istorie din Bucureşti, Braşov, Brăila, Cluj-Napoca, Galaţi, Iaşi, Oradea, Sibiu, Timişoara ş.a.;
- sesiunea anuală de referate şi comunicări pe teme de istorie bancară (7 decembrie 2007);
- participarea în grupul de lucru organizat la nivelul BNR având ca obiectiv realizarea unor baze de date statistice istorice privind rezerva internaţională a Băncii Naţionale a României, datele aferente perioadelor 1880-1914 şi 1920-1944 fiind deja publicate;
- participarea la realizarea calendarului şi a agendei BNR pentru anul 2008 prin identificarea documentelor şi a monedelor necesare ilustraţiilor şi redactarea textelor de prezentare;
- acordarea de asistenţă unor cercetători români şi străini, care s-au documentat în vederea elaborării unor studii (Relaţiile economice româno-germane în perioada 1936-1940, Populaţia evreiască în economia din nord-vestul României în perioada interbelică, Relaţiile economice româno-elveţiene, Istoria Băncii Naţionale a României).

În anul 2007, Comisia de achiziţii pentru completarea patrimoniului Muzeului Băncii Naţionale a României a identificat şi achiziţionat peste 400 de obiecte: monede dacice, greceşti, romane, bizantine şi româneşti, jetoane, probe şi proiecte monetare, asignate, bilete la ordin, bani de necesitate, cecuri de călătorie, cărţi, fotografii etc. Şi în acest an, colecţiile Muzeului BNR s-au îmbogăţit cu piese valoroase, rare sau importante din punct de vedere istoric şi muzeal.

În anul 2007, activitatea Bibliotecii BNR a fost canalizată pe trei coordonate principale:

- îmbogăţirea fondului de carte cu ultimele apariţii editoriale, româneşti şi străine, din domeniul economic;

- valorificarea fondului de carte prin punerea acestuia la dispoziţia cititorilor, fie la sala de lectură, fie prin serviciul de împrumut;
- mutarea şi organizarea întregii colecţii în noul sediu al bibliotecii, restaurat în totalitate, situat la parterul Vechiului Palat BNR din strada Lipscani.

Fondul de carte al Bibliotecii BNR însuma, la sfârşitul anului 2007, un număr de 16 546 cărţi şi periodice. Totalul cititorilor, salariaţi ai BNR, înscrişi în evidenţele bibliotecii a fost de 435, la aceştia adăugându-se alţi 57 de cititori – cadre didactice, cercetători, studenţi – din afara instituţiei.

De asemenea, a fost demarată amenajarea bibliotecii dedicate colecţiei de publicaţii şi literatură contemporană de specialitate.

Pe parcursul anului 2007, salariaţi ai Arhivei, Muzeului şi ai Bibliotecii BNR au participat la activitatea Comisiei de analiză a programului numismatic anual, precum şi la activitatea Comisiei de redactare şi aprobare a pliantelor emisiunilor numismatice şi au fost angrenaţi în colectivul de autori ai lucrării „Bancnotele Băncii Naţionale a României în perioada 1896-1929”, cel de-al doilea volum al seriei „Bancnotele României”.

Lucrările de restaurare a Vechiului Palat al BNR din strada Lipscani nr. 25, construit între anii 1884-1890, monument reprezentativ al arhitecturii sfârşitului de secol XIX, au continuat pe parcursul anului 2007, fiind finalizate lucrările la aripa Carada şi la sediul Bibliotecii BNR.

Capitolul XI. Situaţiile financiare ale Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2007

1. Consideraţii generale

În conformitate cu Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României, obiectivul fundamental al băncii centrale îl constituie asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor. Statutul actual al autorităţii monetare este armonizat cu reglementările privind funcţionarea Băncii Centrale Europene, cu legislaţia Uniunii Europene şi, în particular, cu prevederile Tratatului Comunităţii Europene referitoare la independenţa băncii centrale.

Având ca scop esenţial realizarea obiectivelor de natură monetară, Banca Naţională a României, în conformitate cu *acquis*-ul comunitar, nu trebuie să urmărească îndeplinirea concomitentă a unor performanţe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului, banca centrală manifestând, însă, preocupare constantă pentru limitarea cheltuielilor proprii de funcţionare.

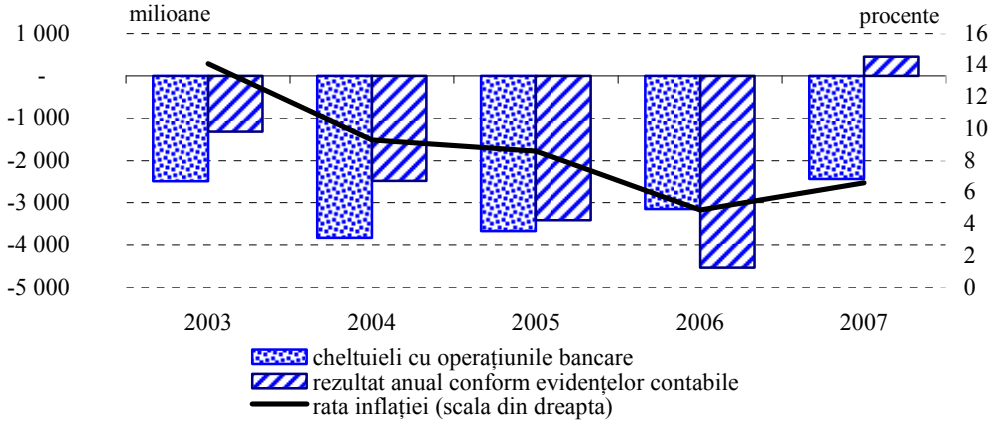
În conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României, începând cu exerciţiul financiar 2005, Banca Naţională a României aplică standardele internaţionale de contabilitate utilizate de băncile centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană (pentru anul 2007: reglementarea BCE/2006/16[1]; pentru anii 2005 şi 2006: reglementarea BCE/2002/10[2]).

Îndeplinirea obiectivului fundamental al Băncii Naţionale a României prin reducerea ratei inflaţiei în perioada de analiză 2003-2007 (de la 14,1 la sută decembrie 2003/decembrie 2002 la 6,57 la sută decembrie 2007/decembrie 2006) s-a efectuat în condiţiile administrării eficiente a resurselor publice aflate la dispoziţia băncii centrale.

[1] JO L 348, 11.12.2006, p. 1

[2] JO L 58, 03.03.2003, p. 1

Evoluţia cheltuielilor BNR cu operaţiuni bancare
- valori ajustate cu inflaţia la 31.12.2007 -

Rezultatul financiar la 31 decembrie 2007 a fost profit în valoare de 458 463 mii lei faţă de pierderea anului 2006 în sumă de 4 331 631 mii lei, datorită, în principal, următoarelor evoluţii:

– înregistrarea în anul 2007 a unui profit operaţional în valoare de 1 375 745 mii lei faţă de pierderea operaţională a anului anterior în sumă de 490 698 mii lei (ca urmare a creşterii veniturilor cu 48 la sută: 1 318 854 mii lei, respectiv reducerii cheltuielilor operaţionale cu 17 la sută: 547 589 mii lei);

– înregistrarea de cheltuieli cu diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente activelor nete în valută la 31 decembrie 2007 cu 76 la sută (2 923 651 mii lei) sub valoarea acestora la 31 decembrie 2006.

De subliniat este faptul că şi în anul 2007 raportul cheltuieli proprii de funcţionare/ venituri totale a continuat să scadă de la 8,93 la sută în anul precedent la 6,48 la sută în 2007. De asemenea, raportul cheltuieli cu personalul/venituri totale s-a redus la 3,54 la sută în 2007 faţă de 4,55 la sută în anul anterior.

În conformitate cu prevederile art. 43, alin.1, pct. b) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României, profitul realizat de Banca Naţională a României în anul 2007 este repartizat integral pentru a acoperi pierderea reportată din anii anteriori, marcându-se astfel începutul ciclului de recuperare a pierderilor înregistrate în anii 2005 şi 2006. Această evoluţie pozitivă are loc în condiţiile realizării de o manieră sustenabilă a dezinflaţiei, proces consistent cu obiectivul fundamental de activitate al băncii centrale statuat prin lege, respectiv cel de asigurare şi menţinere a stabilităţii preţurilor. Astfel, factorii principali care vor genera înregistrarea de profit de către banca centrală şi, implicit, acoperirea integrală în anii viitori a pierderilor sunt următorii:

– reducerea cheltuielilor cu sterilizarea monetară faţă de anii anteriori, în condiţiile reducerii excedentului de lichiditate, datorită, în principal, creşterii

gradului de monetizare a economiei prin dezvoltarea capacităţii acesteia de a absorbi lichidităţi fără apariţia unor presiuni inflaţioniste; respectiv

– majorarea profitului din operaţiunile de administrare a rezervelor internaţionale, ca urmare atât a creşterii volumului rezervelor valutare, cât şi a majorării randamentului rezultat din administrarea rezervelor internaţionale în condiţiile unui management performant al acestora, vizând valorificarea oportunităţilor manifestate pe pieţele financiare internaţionale.

2. Costurile reducerii inflaţiei

Urmărirea realizării de către Banca Naţională a României a obiectivului de asigurare şi menţinere a stabilităţii preţurilor, în contextul caracteristicilor actuale ale economiei, a condus la înregistrarea de către banca centrală a poziţiei de debitor net al sistemului bancar, fapt ce a determinat înregistrarea de cheltuieli semnificative cu dobânzile plătite instituţiilor de credit în cadrul operaţiunilor de sterilizare monetară şi a influenţat nefavorabil rezultatele financiare ale Băncii Naţionale a României.

Poziţia băncii centrale de debitor net al sistemului bancar la data de 31 decembrie 2007 a fost generată de *poziţia netă a lichidităţii sistemului bancar*[3] în sumă de 4 027 272 mii lei. Valoarea acestui indicator reflectă existenţa unui surplus structural de lichiditate în sistemul bancar – situaţie care, în consecinţă, a impus necesitatea intervenţiei Băncii Naţionale prin absorbţia lichidităţii excedentare, în scopul evitării presiunilor inflaţioniste.

Structura bilanţieră sintetică la 31 decembrie 2007 (tabel 1) evidenţiază următoarele aspecte:

– 98 la sută din total active sunt reprezentate de activele externe;

– 62 la sută din total pasive reprezintă disponibilităţi atrase de Banca Naţională a României de la instituţiile de credit pentru îndeplinirea obiectivelor de politică monetară (58 la sută – rezerve minime obligatorii ale instituţiilor de credit şi 4 la sută – depozite atrase de la acestea);

– 25 la sută din total pasive reprezintă numerar în circulaţie;

– 8 la sută din total pasive reprezintă disponibilităţile Trezoreriei Statului la Banca Naţională a României.

[3] Determinată ca diferenţă, la 31 decembrie 2007, între depozitele instituţiilor de credit la banca centrală (4 052 281 mii lei) şi creditele acordate acestora (25 009 mii lei).

Tabel 1. Structura bilanţieră la 31 decembrie 2007

ACTIVE	Randament mediu anual - % -	PASIVE	Rata medie anuală a dobânzii - % -
		Rezerve minime ale instituţiilor de credit (în lei 22%, respectiv în valută 36%) **58%**	lei: 2,14 valută: 0,93
Active externe **98%**	4,3	Depozite atrase de la instituţii de credit **4%**	7,29
		Numerar în circulaţie **25%**	-
		Pasive externe **5%**	4,17
		Disponibilităţile Trezoreriei (în lei 0,1%, respectiv în valută 8%) **8%**	lei: 6,05 valută: 0,93
Alte active **2%**	-	Capital, rezerve ş.a. **0,3%**	-

La 31 decembrie 2007, activele externe ale băncii au fost finanţate în proporţie de 64 la sută din fondurile atrase de la instituţiile de credit prin utilizarea instrumentelor specifice politicii monetare, la care se adaugă 8 la sută reprezentând disponibilităţile Trezoreriei Statului.

Aşa cum este evidenţiat în tabelul 1, fructificarea activelor externe a generat un randament mediu anual de 4,30 la sută. Pentru majoritatea pasivelor (sursele activelor externe) s-au înregistrat rate medii anuale ale dobânzii (plătite de BNR) inferioare randamentului mediu anual al activelor (încasat de BNR), ceea ce a generat în anul 2007 un profit operaţional în sumă de 1 375 745 mii lei (comparativ cu pierderea operaţională în valoare de 490 698 mii lei din anul 2006).

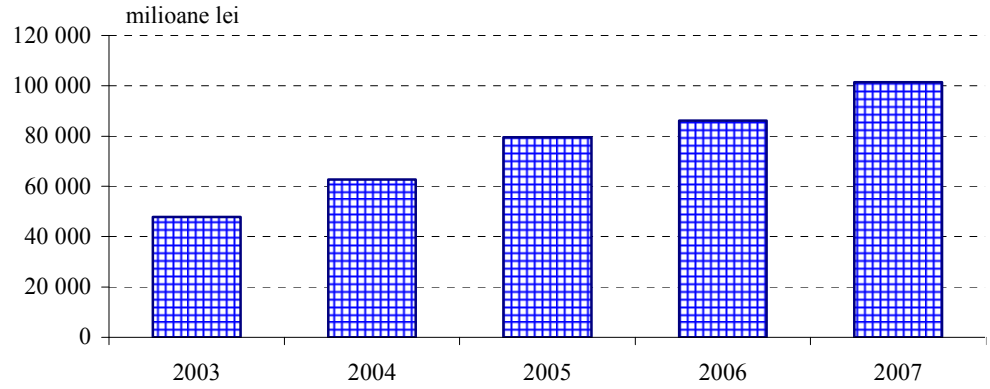
Prin urmare, rezultatul operaţional al Băncii Naţionale a României (profit) a fost influenţat în mod direct şi substanţial de diferenţa favorabilă dintre veniturile obţinute din administrarea rezervelor internaţionale pe piaţa externă (activul bilanţier) şi costurile aferente folosirii instrumentelor de politică monetară pe piaţa internă (pasivul bilanţier), soldul pozitiv fiind determinat de diferenţialul de rată a dobânzii dintre randamentul fondurilor investite pe piaţa externă şi rata de dobândă efectivă cu care au fost remunerate fondurile atrase de pe piaţa internă în scopul îndeplinirii obiectivelor de politică monetară (în anul 2007 veniturile nete din administrarea rezervelor internaţionale au fost de 2 899 633 mii lei, în timp ce cheltuielile nete cu dobânzile plătite în cadrul operaţiunilor de politică monetară au însumat 1 273 412 mii lei, respectiv cu 56 la sută mai puţin).

Cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operaţiunilor de politică monetară reprezintă, implicit, costul îndeplinirii obiectivului stabilit de lege, în competenţa băncii centrale, privind asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor.

3. Administrarea rezervelor internaţionale

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2007 s-a majorat efectiv faţă de 31 decembrie 2006 cu 25,5 la sută (20 616 milioane lei), ca urmare, în principal, a creşterii veniturilor din administrarea rezervei internaţionale, majorării rezervelor internaţionale pe fondul creşterii unor surse de finanţare, precum şi deprecierii monedei naţionale faţă de euro la 31 decembrie 2007 comparativ cu finalul anului 2006.

Evoluţia activelor externe ale BNR
- valori la final de an ajustate cu inflaţia la 31.12.2007 -

Rezultatele sintetice aferente administrării rezervelor internaţionale înregistrate în cursul anului 2007 s-au concretizat în obţinerea de venituri în sumă de 3 894 620 mii lei şi realizarea unor cheltuieli în sumă de 994 987 mii lei, rezultând un profit de 2 899 633 mii lei (tabel 2), cu 75 la sută peste nivelul anului anterior (2006: 1 657 875 mii lei) – sub influenţa pozitivă a mai multor factori (creşterea eficienţei operaţiunilor de administrare a rezervelor internaţionale, creşterea rezervelor valutare, majorarea dobânzilor la EUR şi GBP pe pieţele financiare internaţionale, creşterea preţurilor titlurilor de stat în valută pe piaţa internaţională în cursul anului 2007).

Tabel 2. Rezultatele tranzacţiilor efectuate în cursul anului 2007

mii lei

	Venituri	Cheltuieli	Rezultat
Titluri denominate în valută	2 611 215	143 921	2 467 294
Alte deţineri şi operaţiuni în valută	1 283 404	850 758	432 646
Aur	1	308	-307
Total	**3 894 620**	**994 987**	**2 899 633**

4. Efectele evoluţiei cursului de schimb al monedei naţionale

În anul 2007, a avut loc o depreciere nominală de 6,3 la sută a monedei naţionale faţă de moneda euro (curs oficial la 1 ianuarie 2007: 3,3817 RON/EUR; la 31 decembrie 2007: 3,6102 RON/EUR), respectiv o apreciere nominală de 4,5 la sută faţă de dolarul SUA (curs oficial la 1 ianuarie 2007: 2,5676 RON/USD; la 31 decembrie 2007: 2,4564 RON/USD).

Aprecierea monedei naţionale (în principal faţă de dolarul SUA) a influenţat negativ rezultatele Băncii Naţionale a României, conducând la înregistrarea la 31 decembrie 2007, potrivit politicii contabile introduse în 2005, conform legii, pentru armonizarea cu standardele Băncii Centrale Europene, a unor cheltuieli în sumă de 917 282 mii lei, reprezentând diferenţe nefavorabile din reevaluarea activelor şi pasivelor (tabel 3) şi generând reducerea profitului realizat de bancă la 458 463 mii lei.

Tabel 3. Diferenţe din reevaluare la 31 decembrie 2007

mii lei

	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanţului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit şi pierdere)
Titluri denominate în valută	484 976	56 844
Alte deţineri în valută	1 621 428	860 438
Aur	2 572 247	-
Total	**4 678 651**	**917 282**

În condiţiile aplicării standardelor internaţionale de contabilitate specifice băncilor centrale, 2007 este al treilea an în care diferenţele nefavorabile din reevaluarea activelor şi pasivelor în valută efectuată la finele exerciţiului financiar (917 282 mii lei) sunt înregistrate pe cheltuieli, nemaifiind compensate, aşa cum s-a procedat până la 31 decembrie 2004, cu diferenţele favorabile din reevaluare (în sumă de 4 678 651 mii lei), rămase, potrivit noii metodologii contabile, în sold (pasiv) la 31 decembrie 2007.

5. Concluzii

5.1. Poziţia financiară a Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2007 s-a îmbunătăţit prin înregistrarea de capital propriu pozitiv (tabel 4) faţă de valoarea negativă consemnată la 31 decembrie 2006, sub influenţa favorabilă a următorilor factori:

– diferenţele favorabile semnificative din reevaluarea clădirilor şi terenurilor la 31 decembrie 2007 (incluse la postul bilanţier „Rezerve");

– diferenţele favorabile semnificative din reevaluarea deţinerilor de aur monetar la 31 decembrie 2007 (incluse la postul bilanţier „Cont special de reevaluări"), înregistrate ca urmare a creşterii preţului aurului pe pieţele internaţionale;

– diferenţele favorabile substanţiale din reevaluarea activelor nete în euro la 31 decembrie 2007 (incluse la postul bilanţier „Cont special de reevaluări"), înregistrate ca urmare a nivelului mai depreciat al cursului de reevaluare de la 31 decembrie 2007 (3,6102 lei/euro) faţă de costul mediu al poziţiei valutare în euro înainte de reevaluare (3,3126 lei/euro);

– înregistrarea unui profit în sumă de 458 463 mii lei – faţă de pierderea anului anterior în valoare de 4 331 631 mii lei.

Tabel 4. Capitalul propriu

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Capital	30 000	30 000
Rezerve	1 693 495	605 684
Cont special de reevaluări	4 678 651	1 374 344
Profitul/pierderea exercițiului financiar	458 463	-4 331 631
Rezultat reportat	-6 618 291	-2 286 660
Total	**242 318**	**-4 608 263**

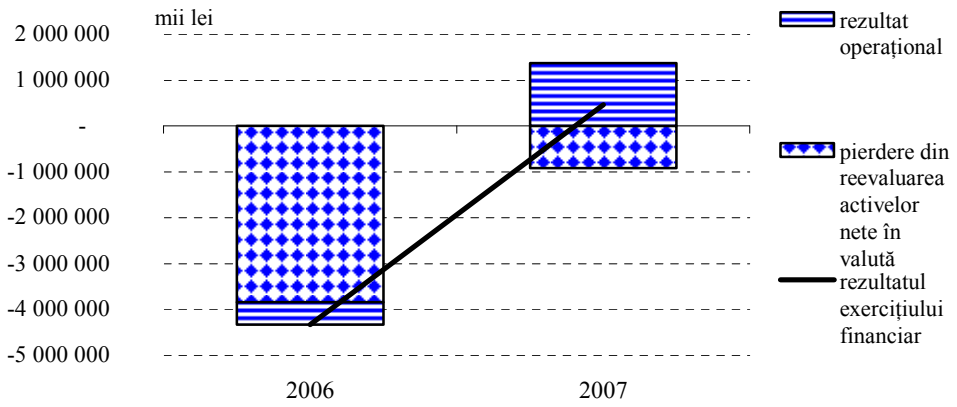
5.2. Rezultatul în funcţie de activităţile Băncii Naţionale a României, aferent exercițiului financiar 2007, se prezintă astfel:

Tabel 5. Rezultatul exercițiului financiar 2007

mii lei

Activitatea	Venituri	Cheltuieli	Rezultat financiar
Politica monetară	36 333	1 309 745	-1 273 412
Administrarea rezervelor internaţionale	3 894 620	994 987	2 899 633
Emisiunea monetară şi decontarea plăților	109 897	118 239	-8 342
Alte operaţiuni inclusiv costurile de funcţionare	40 379	282 513	-242 134
Subtotal – activitatea operaţională	**4 081 229**	**2 705 484**	**1 375 745**
Reevaluarea activelor şi pasivelor la 31.12.2007	-	917 282	-917 282
TOTAL	**4 081 229**	**3 622 766**	**458 463**

Structura rezultatului financiar al BNR 2006-2007

Din graficul de mai sus, se observă că rezultatul financiar a înregistrat o evoluţie semnificativ pozitivă, în anul 2007 înregistrându-se profit în sumă de 458 463 mii lei – faţă de pierderea anului anterior în valoare de 4 331 631 mii lei, ca urmare a modificării structurii rezultatului financiar conform următoarelor coordonate:

- înregistrarea în anul 2007 a unui profit operaţional în valoare de 1 375 745 mii lei faţă de pierderea operaţională a anului anterior în sumă de 490 698 mii lei;
- înregistrarea de cheltuieli cu diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente activelor nete în valută la 31 decembrie 2007 în sumă de 917 282 mii lei, cu

76 la sută sub valoarea înregistrată la 31 decembrie 2006 (3 840 933 mii lei). Aceste cheltuieli se înregistrează ca urmare a reducerii valorii în lei a activelor valutare nete la 31 decembrie pe fondul aprecierii monedei naţionale faţă de cursul mediu, anterior reevaluării, al soldului net valutar al Băncii Naţionale a României. Subliniem faptul că diferenţele nefavorabile rezultate din reevaluarea activului net valutar, deşi nu sunt generate de activitatea curentă a Băncii Naţionale a României, ci de fluctuaţiile pieţei valutare, se înregistrează tot în contul de profit şi pierdere (ca şi rezultatele operaţionale) din raţiuni de prudenţă economică (conform prevederilor reglementării BCE/2006/16).

5.3. Rezultatul financiar operaţional reflectă fidel eficienţa activităţii Băncii Naţionale a României. Astfel, se constată evoluţia semnificativ pozitivă în sensul înregistrării în anul 2007 a unui profit operaţional în valoare de 1 375 745 mii lei – faţă de pierderea operaţională a anului anterior în sumă de 490 698 mii lei, ca urmare a evoluţiilor favorabile înregistrate la majoritatea categoriilor de activităţi, după cum urmează:

Tabel 6. Rezultatul operaţional al exerciţiilor financiare 2006 şi 2007

mii lei

Activitatea	Rezultat operaţional		Variaţie procentuală
	2006	2007	(%)
Politica monetară	-1 888 890	-1 273 412	-33
Administrarea rezervelor internaţionale	+1 657 875	+2 899 633	+75
Emisiunea monetară şi decontarea plăţilor	-45 057	-8 342	-81
Alte operaţiuni inclusiv costurile de funcţionare	-214 626	-242 134	+13
Rezultat operaţional total	**-490 698**	**+1 375 745**	**-**

Din tabelul de mai sus rezultă că evoluţia pozitivă a rezultatului operaţional în anul 2007 faţă de anul anterior se datorează, în principal, reducerii pierderii rezultate din operaţiunile de politică monetară şi creşterii concomitente, în mod semnificativ, a profitului din operaţiunile de administrare a rezervelor internaţionale.

5.4. Repartizarea integrală a profitului corespunzător exerciţiului financiar 2007 în sumă de 458 463 mii lei, pentru a acoperi pierderea reportată din anii anteriori în valoare de 6 618 291 mii lei, s-a realizat potrivit prevederilor art. 43, alin.1, pct. b) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României. Pierderea reportată rămasă în urma operaţiunii menţionate anterior urmează a fi acoperită din profiturile viitoare. Subliniem faptul că pe primele patru luni ale anului 2008, banca centrală a obţinut un profit operaţional de 1 472 246 mii lei (echivalentul a 400 milioane euro – la cursul mediu al perioadei ianuarie-aprilie 2008), ceea ce reprezintă o îmbunătăţire faţă de acelaşi interval din anul 2007, când s-a înregistrat profit operaţional în valoare de 337 665 mii lei (100 milioane euro).

În concluzie, în anul 2007, acţionând în interes public, în scopul combaterii inflaţiei şi consolidării poziţiei valutare a statului, Banca Naţională a României a înregistrat profit, pe fondul realizării unor cheltuieli semnificative cu dobânzile plătite în cadrul operaţiunilor de politică monetară, acestea reprezentând, în esenţă, costul dezinflaţiei – o condiţie fundamentală pentru adoptarea monedei euro.

Situaţiile financiare ale Băncii Naţionale a României
la 31 decembrie 2007
(auditate de Deloitte)

Deloitte.

Deloitte Audit SRL
Şos. Nicolae Titulescu nr. 4-8
Intrare Est, Etaj 3
Sector 1, Bucureşti, 011141
Romania

Tel: +40 (21) 222 16 61
Fax: +40 (21) 222 16 60
www.deloitte.ro

Reg.Com. J40/6775/1995
C.U.I. 7756924

Către Consiliul de Administrație al Băncii Naționale a României

RAPORTUL AUDITORULUI FINANCIAR

Raport asupra situațiilor financiare

1 Am auditat situațiile financiare anexate ale Băncii Naționale a României ("Banca"), care cuprind bilanțul la data de 31 decembrie 2007, contul de profit si pierdere pentru anul încheiat la acea dată, si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte note explicative. Situațiile financiare menționate se refera la:

- Total active: 103.803.638 mii lei
- Activ net/Total capitaluri: 242.318 mii lei
- Rezultatul net al exercițiului financiar: 458.463 mii lei, profit

Responsabilitatea conducerii pentru situațiile financiare

2 Conducerea Societatii este responsabila pentru întocmirea si prezentarea adecvata a acestor situații financiare in conformitate cu Normele pentru organizarea şi conducerea contabilității Băncii Naționale a României Nr. 1/2007 („Normele 1/2007") şi cu politicile contabile descrise în notele explicative la situațiile financiare. Aceasta responsabilitate include: proiectarea, implementarea si menținerea unui control intern relevant pentru întocmirea si prezentarea adecvata a situațiilor financiare care sa nu contina denaturări semnificative, datorate fraudei sau erorii; selectarea si aplicarea politicilor contabile adecvate; elaborarea unor estimări contabile rezonabile in circumstanțele date.

Responsabilitatea auditorului

3 Responsabilitatea noastră este ca, pe baza auditului efectuat, sa exprimam o opinie asupra acestor situații financiare. Noi am efectuat auditul conform Standardelor de Audit emise de Camera Auditorilor Financiari din România. Aceste standarde cer ca noi sa respectam cerințele etice, sa planificam si sa efectuam auditul in vederea obținerii unei asigurări rezonabile ca situațiile financiare nu cuprind denaturări semnificative.

4 Un audit consta in efectuarea de proceduri pentru obținerea probelor de audit cu privire la sumele si informațiile prezentate in situațiile financiare. Procedurile selectate depind de raționamentul profesional al auditorului, incluzând evaluarea riscurilor de denaturare semnificativa a situațiilor financiare, datorate fraudei sau erorii. In evaluarea acestor riscuri, auditorul ia in considerare controlul intern relevant pentru întocmirea si prezentarea adecvata a situațiilor financiare ale Societatii pentru a stabili procedurile de audit relevante in circumstanțele date, dar nu si in scopul exprimării unei opinii asupra eficientei controlului intern al Societatii. Un audit include, de asemenea, evaluarea gradului de adecvare a politicilor contabile folosite si rezonabilitatea estimărilor contabile elaborate de către conducere, precum si evaluarea prezentării situațiilor financiare luate in ansamblul lor.

5 Consideram ca probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza opiniei noastre de audit.

Opinia

6 În opinia noastră, situaţiile financiare prezintă cu fidelitate, sub toate aspectele semnificative, poziţia financiară a Băncii Naţionale a României la 31 decembrie 2007, precum şi performanţa sa financiară pentru anul încheiat la acea dată, în conformitate cu Normele pentru organizarea şi conducerea contabilităţii Băncii Naţionale a României Nr. 1/2007 („Normele 1/2007") şi cu politicile contabile descrise în notele explicative la situaţiile financiare.

Alte aspecte

7 Situaţiile financiare ataşate sunt pregătite pe baza prevederilor legale şi a regulamentelor contabile aplicabile Băncii Naţionale a României în vigoare la 31 decembrie 2007. Prin urmare, situaţiile financiare ataşate nu sunt pentru uzul persoanelor care nu sunt informate în legătură cu aceste prevederi legale şi regulamente contabile, şi anume Normele pentru organizarea şi conducerea contabilităţii Băncii Naţionale a României Nr. 1/2007 („Normele 1/2007").

Deloitte Audit SRL
Bucureşti,
16 mai 2008

BILANŢUL CONTABIL
LA 31 DECEMBRIE 2007

mii lei

	Nota	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Disponibilităţi băneşti şi alte valori		**11 023**	**9 544**
Metale şi pietre preţioase,		**92 817**	**78 731**
din care:			
Aur la alte standarde		73 493	61 278
Alte metale şi pietre preţioase		19 324	17 453
Active externe, din care		**101 408 006**	**92 583 888**
Disponibil în DST la FMI		1 238	949
Aur monetar	**4**	6 774 214	5 434 487
Depozite la vedere	**5**	5 413 778	4 173 792
Depozite la termen	**6**	13 451 955	34 366 297
Plasamente în valută	**7**	1 243 877	714 992
Valori mobiliare denominate în valută	**8**	57 689 543	31 726 647
Titluri împrumutate	**9**	12 733 686	12 119 021
Participaţii externe	**10**	4 099 715	4 047 703
din care FMI		*3 994 479*	*3 979 358*
Valori mobiliare denominate în lei		**270**	**30**
Credite acordate instituţiilor de credit,	**11**	-	-
din care:			
Credite acordate instituţiilor de credit		11 800	11 800
Credite în litigiu		13 209	13 209
Provizion specific de risc de credit-principal		(25 009)	(25 009)
Alte active		**1 366 701**	**266 434**
Credite acordate salariaţilor		466	600
Imobilizări	**12**	1 325 057	231 167
Stocuri		3 033	2 965
Titluri de participare	**13**	2 306	2 302
Decontări cu bugetul statului	**14**	21 081	15 662
Conturi de regularizare		65 639	84 289
Alte active		26 964	25 285
Provizioane pentru creanţe aferente altor active	**15**	(77 845)	(95 836)
Dobânzi de încasat		**924 821**	**908 715**
Dobânzi de încasat	**16**	930 889	914 783
Provizioane de risc de credit-dobândă	**17**	(6 068)	(6 068)
Total active		**103 803 638**	**93 847 342**

Notele prezentate în paginile 161-191 fac parte integrantă din situaţiile financiare.

BILANŢUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2007

mii lei

	Nota	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Numerar în circulaţie	**18**	**25 455 633**	**17 365 933**
Titluri emise de BNR		**-**	**1 741 600**
Pasive externe, din care:		**4 867 018**	**16 392 800**
Obligaţii faţă de instituţii financiare internaţionale, din care:		4 045 431	4 308 025
împrumuturi FMI	**19**	*3 994 498*	*4 245 476*
Depozite atrase la vedere		523 051	-
Depozite atrase la termen		-	-
Împrumuturi de la bănci	**20**	4 049	11 791 403
Alocaţii în DST de la FMI	**21**	294 487	293 372
Disponibilităţi ale instituţiilor de credit la BNR, din care:		**64 682 887**	**53 265 929**
Conturi curente ale instituţiilor de credit		23 427 815	17 223 634
Disponibilităţi în regim special		4 560	4 334
Depozite ale instituţiilor de credit		4 045 700	9 356 660
Rezerve obligatorii în valută		37 202 791	26 680 480
Conturi instituţii de credit în faliment		2 021	821
Disponibilităţi ale Trezoreriei Statului	**22**	**8 499 449**	**9 561 994**
Alte pasive		**25 145**	**24 541**
Împrumuturi, datorii asimilate şi alte disponibilităţi atrase		1 034	1 819
Creditori		8 611	9 440
Personal şi conturi asimilate		2 190	1 970
Decontări cu bugetul statului		5 284	4 059
Conturi de regularizare		5 683	920
Alte pasive		2 343	6 333
Dobânzi de plătit	**23**	**31 188**	**102 808**
Capital, fonduri şi rezerve, din care:		**242 318**	**(4 608 263)**
Capital		30 000	30 000
Rezerve		1 693 495	605 684
Cont special de reevaluări	**25**	4 678 651	1 374 344
Profitul/(pierderea) exerciţiului financiar		458 463	(4 331 631)
Repartizarea profitului		(458 463)	-
Rezultat reportat		(6 159 828)	(2 286 660)
TOTAL PASIVE		**103 803 638**	**93 847 342**

Situaţiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administraţie în data de 16 mai 2008 şi semnate în numele acestuia de:

Guvernator
Dl. Mugur Isărescu

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE
PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2007

mii lei

	Nota	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Venituri din dobânzi	**26**	3 677 389	2 593 955
Cheltuieli cu dobânzile	**27**	(2 053 600)	(2 403 078)
Rezultat net din dobânzi		**1 623 789**	**190 877**
Venituri din taxe şi comisioane	**28**	118 149	90 370
Cheltuieli cu taxe şi comisioane	**29**	(40 884)	(37 542)
Rezultat net din taxe şi comisioane		**77 265**	**52 828**
Pierderi nete realizate din operaţiuni valutare	**30**	(33 550)	(297 443)
Câştiguri/Pierderi nete realizate din operaţiuni cu titluri	**31**	28 656	(124 013)
Pierderi nete realizate din operaţiuni cu metale preţioase	**32**	(315)	(291)
Pierderi nete din diferenţe din reevaluare	**33**	(917 282)	(3 840 933)
Rezultat net al operaţiunilor financiare		**(922 491)**	**(4 262 680)**
Cheltuieli cu emisiunea monetară	**34**	(82 359)	(105 072)
Venituri/(cheltuieli) din provizioane de risc de credit	**35**	-	5 000
Alte cheltuieli din operaţiuni specifice		(3)	(288)
Alte venituri din operaţiuni specifice		4 321	4 476
Rezultat net al operaţiunilor specifice		**(78 041)**	**(95 884)**
Alte venituri		22 347	26 867
Cheltuieli cu personalul		(145 313)	(125 792)
Cheltuieli administrative		(29 604)	(29 385)
Cheltuieli cu amortizarea activelor fixe-corporale şi necorporale		(20 703)	(21 592)
Alte cheltuieli generale		(68 786)	(66 870)
PROFIT / (PIERDERE) net(ă) aferent(ă) exerciţiului financiar		**458 463**	**(4 331 631)**

Situaţiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administraţie în data de 16 mai 2008 şi semnate în numele acestuia de:

Guvernator
Dl. Mugur Isărescu

NOTE LA SITUAŢIILE FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 2007

1. Informaţii generale

Banca Naţională a României („Banca" sau „BNR") a fost înfiinţată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, Bucureşti, România. Banca este condusă de un Consiliu de administraţie. Conducerea executivă este exercitată de către guvernator, prim-viceguvernator şi de doi viceguvernatori. Membrii Consiliului de administraţie sunt numiţi de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deţinut de către statul român.

Operaţiunile Băncii în decursul anului 2007 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naţionale a României („Legea nr. 312/2004"), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepţia prevederilor privind raportarea financiară, care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislaţia Uniunii Europene şi, în particular, cu prevederile privind independenţa Băncii Centrale din cadrul Tratatului Comunităţii Europene.

În conformitate cu legislaţia în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea şi menţinerea stabilităţii preţurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum şi sarcina de a reglementa şi supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode şi politici contabile semnificative

a) Întocmirea şi prezentarea situaţiilor financiare

Situaţiile financiare ale Băncii Naţionale a României sunt întocmite conform principiilor şi regulilor contabile prevăzute de standardele internaţionale de contabilitate, aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană şi cuprind: bilanţul, contul de profit şi pierdere şi notele explicative.

Situaţiile financiare pentru exerciţiul financiar 2007 au fost întocmite în conformitate cu Norma pentru organizarea şi conducerea contabilităţii Băncii Naţionale a României („Norma nr. 1/2007"); aceasta a fost întocmită prin actualizarea Normei nr. 2/2005 pentru organizarea şi conducerea contabilităţii Băncii Naţionale a României (dezvoltate pe baza Orientării 2003/131/CE a Băncii Centrale Europene din data de 5 decembrie 2002 privind cadrul legal pentru contabilitatea şi raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale – BCE/2002/10[4]) cu prevederile Orientării 2006/887/CE a Băncii Centrale Europene din data de

[4] JO L 58, 03.03.2003, p. 1

10 noiembrie 2006 privind cadrul legal pentru contabilitatea şi raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale – BCE/2006/16[5] („Orientarea 2006/887/CE"). Astfel, Norma nr. 1/2007 stabileşte principiile şi regulile contabile de bază, forma şi conţinutul situaţiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile Standardelor Internaţionale de Contabilitate aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană. Politicile contabile au fost aplicate în mod consistent de către Bancă pentru exerciţiul financiar 2007.

Procesul de actualizare a normelor contabile menţionat mai sus a constat, în principal, în înlocuirea prevederilor abordării *cash* cu cele ale abordării economice promovate de Orientarea 2006/887/CE, rezultând încorporarea următoarelor reguli contabile în cadrul Normei nr. 1/2007:

– înregistrarea în conturi în afara bilanţului a evenimentelor/ tranzacţiilor la data tranzacţiei, respectiv transferul sumelor aferente în conturi bilanţiere la data decontării (operaţiunile cu titluri în valută – contabilizate în continuare numai la data decontării – reprezintă excepţii de la această regulă);

– afectarea poziţiei valutare cu intrările/ ieşirile de valută la data tranzacţiei, câştigurile şi pierderile aferente fiind calculate şi înregistrate la data tranzacţiei;

– înregistrarea zilnică în contabilitate a cheltuielii/ venitului cu dobânda, prima/ discont-ul pentru instrumentele financiare denominate în valută (independent de fluxul real de numerar), respectiv afectarea zilnică a poziţiei valutare cu sumele aferente.

Conform practicilor anterioare (Norma nr. 2/2005), toate evenimentele/ tranzacţiile erau înregistrate în contabilitate la data decontării, poziţia valutară fiind afectată cu intrările/ ieşirile de valută la data decontării; în plus, cheltuiala/ venitul cu dobânda, prima/discont-ul pentru instrumentele financiare denominate în valută se înregistra în contabilitate lunar, fără a afecta poziţia valutară.

b) Bazele întocmirii

Situaţiile financiare sunt întocmite ţinând seama de principiul continuităţii activităţii şi sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei.

Veniturile şi cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar şi nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite (contabilitatea de angajamente).

c) Distribuţia venitului net al Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează la bugetul de stat o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exerciţiului financiar şi a pierderii exerciţiilor precedente rămase neacoperite din alte surse (Nota 2u).

[5] JO L 348, 11.12.2006, p. 1

d) Principii contabile semnificative

Prevalenţa economicului asupra juridicului: tranzacţiile sunt înregistrate şi prezentate în concordanţă cu substanţa şi realitatea lor economică şi nu doar cu forma juridică.

Prudenţa: evaluarea activelor şi pasivelor, precum şi recunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor, sunt realizate în mod prudent. Exercitarea prudenţei nu permite subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Evenimentele ulterioare datei bilanţului: activele şi pasivele sunt ajustate pentru evenimentele care au loc între data bilanţului anual şi data la care situaţiile financiare sunt adoptate de Consiliul de administraţie, dacă aceste evenimente afectează situaţia activelor şi pasivelor la data bilanţului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanţului nu afectează situaţia activelor şi pasivelor la data bilanţului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situaţiilor financiare de a efectua evaluări corecte şi de a lua decizii, activele şi pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor.

Pragul de semnificaţie: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele care afectează calculul contului de profit şi pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind nesemnificative pentru contextul de ansamblu şi pentru prezentarea situaţiilor financiare ale Băncii.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situaţiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei nr. 1/2007 impune conducerii să facă unele estimări şi presupuneri care influenţează valorile raportate ale activului şi pasivului, precum şi ale veniturilor şi cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite faţă de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic şi, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deşi aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situaţiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoaşterea activelor şi pasivelor

Activele/pasivele financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanţ dacă:

– este probabil ca un beneficiu economic viitor asociat cu activul/pasivul respectiv va intra/ieşi în/din patrimoniul Băncii;

– toate riscurile şi avantajele asociate cu activul/pasivul respectiv au fost transferate efectiv Băncii; şi

– valoarea activului/pasivului poate fi măsurată în mod credibil.

Activele şi pasivele financiare sunt recunoscute iniţial la valoarea de achiziţie, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziţia valutară

Poziţia valutară reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferenţa dintre total creanţe (activul bilanţului şi conturi în afara bilanţului de natura activelor) şi total angajamente (pasivul bilanţului şi conturi în afara bilanţului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepţii. Aurul la standard internaţional este asimilat valutei, determinându-se poziţia aurului.

Elementele care nu sunt incluse în poziţia valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operaţiuni în curs de clarificare, Cheltuieli în avans, sumele aferente operaţiunilor cu instituţiile financiare internaţionale denominate în DST, XBR, XDS.

În exerciţiul financiar 2007, Banca a deţinut poziţii valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât şi pentru aur (total creanţe mai mare decât total angajamente în valuta respectivă).

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziţia valutară;
- poziţia aurului la standarde internaţionale;
- portofoliul de titluri de stat denominate în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu al poziţiei valutare se determină zilnic şi este un curs de schimb exprimat sub forma cotaţiei indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziţiei valutare lungi, achiziţiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achiziţiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deţinerea din ziua anterioară pentru a obţine un nou cost mediu al poziţiei valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziţiei valutare. În cazul poziţiei aurului, se aplică aceeaşi metodă.

Costul mediu al deţinerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) şi se obţine prin raportarea valorii de tranzacţie a deţinerii totale la valoarea nominală a deţinerii. Achiziţiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deţinerea din ziua anterioară pentru a obţine un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deţinerii de titluri în valută se obţine prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deţinerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discont-ului. Prima/discont-ul rezultat(ă) la achiziţiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viaţă a titlului, utilizând metoda lineară. Excepţie sunt titlurile cu discont care, la momentul achiziţiei, au o perioadă rămasă până la scadenţă mai mare de un an: acestea sunt contabilizate prin metoda ratei interne de rentabilitate.

Câştigurile/pierderile realizate din tranzacţiile valutare, tranzacţiile cu aur/argint la standarde internaţionale şi tranzacţiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deţinerii respective (Nota 2i şi Nota 2j).

La sfârşitul exerciţiului financiar, conform procedurii de reevaluare (Nota 2q), costul mediu al poziţiei valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat diferenţe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziţie valutară sau deţinere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv preţul de piaţă al titlurilor.

i) Tranzacţii valutare

Operaţiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacţiei. Activele şi pasivele monetare exprimate în monedă străină la data bilanţului sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Conform metodei costului mediu pentru poziţia valutară lungă, orice vânzare de valută (ieşire din poziţia valutară) generează un câştig/pierdere determinat astfel:

– dacă în cursul zilei achiziţiile depăşesc vânzările, câştigul/pierderea realizată din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferenţa între preţul mediu al vânzărilor din ziua respectivă şi costul mediu al achiziţiilor din ziua respectivă;

– dacă în cursul zilei vânzările depăşesc achiziţiile, câştigul/pierderea realizată din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:

  - câştigul/pierderea din vânzările acoperite de achiziţiile zilei curente, determinat ca rezultat al multiplicării achiziţiilor totale ale zilei cu diferenţa între preţul mediu al vânzărilor din ziua respectivă şi costul mediu al achiziţiilor din ziua respectivă;

  - câştigul/pierderea din vânzările acoperite de deţinerile de valută din ziua anterioară, determinat ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferenţa dintre preţul mediu al vânzărilor din ziua respectivă şi costul mediu al poziţiei valutare din ziua precedentă.

j) Titluri denominate în valută

Primele/discont-urile din achiziţia de titluri sunt amortizate pe durata de viaţă rămasă a titlurilor conform metodei lineare, amortizarea/eşalonarea înregistrându-se zilnic în conturi conform principiilor contabilităţii de angajamente. Eşalonarea discont-ului/amortizarea primei este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanţele de încasat aferente titlurilor se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilităţii de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Titlurile cu discont, care au la momentul achiziţiei o perioadă rămasă până la scadenţă mai mare de un an, sunt contabilizate prin metoda ratei interne de rentabilitate.

Câştigul/pierderea din *vânzarea de titluri* se determină ca diferenţă între preţul de vânzare şi costul mediu al deţinerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câştigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidenţiază astfel:

– efectul preţului de piaţă determinat ca diferenţă între preţul de vânzare şi costul mediu net al deţinerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit şi pierdere la data decontării;

– efectul ratei dobânzii determinat ca diferenţă dintre costul mediu net şi costul mediu al deţinerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit şi pierdere prin procedura de amortizare/eşalonare zilnică a primelor/discont-urilor aferente titlurilor în valută.

Câştigul/pierderea din evaluarea la preţul pieţei se determină ca diferenţă între preţul de piaţă şi costul mediu net. Titlurile pe termen scurt – tranzacţionate pe pieţe unde există mai puţin de 3 formatori de piaţă – sunt contabilizate la cost.

Împrumutul de titluri denominate în valută – realizat prin intermediul unui agent – se înregistrează prin reflectarea titlurilor împrumutate la un post bilanţier separat de celelalte titluri (Nota 9). Cuponul aferent titlurilor împrumutate este încasat în continuare de Bancă şi contabilizat ca venit din dobânzi. Agentul investeşte fondurile obţinute pentru titlurile împrumutate în diverse instrumente pe piaţa monetară. Având în vedere modificarea prevederilor contractuale în iulie 2007, Banca nu mai recunoaşte în bilanţ fondurile primite de agent în schimbul titlurilor împrumutate; de asemenea, veniturile din dobânda aferentă investiţiilor, cheltuielile cu marja de împrumut aferentă fondurilor obţinute prin împrumutul de titluri, respectiv comisionul agentului, au fost înregistrate după cum urmează:

– pentru ianuarie-iulie 2007: pe bază brută (Nota 26, Nota 27, Nota 29);

– pentru august-decembrie 2007: pe bază netă (Nota 26).

k) Credite acordate instituţiilor de credit şi altor entităţi

Creditele sunt prezentate în bilanţ la valoarea principalului, mai puţin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active.

l) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societăţile în care Banca exercită influenţă semnificativă, sunt înregistrate la cost, conform prevederilor Normei nr. 1/2007, prezentele situaţii financiare nefiind consolidate.

m) Imobilizări corporale şi necorporale

Imobilizările corporale şi necorporale sunt prezentate în situaţiile financiare la cost sau cost reevaluat, minus amortizarea cumulată.

La data de 31 decembrie 2007, terenurile şi clădirile au fost reevaluate de către un evaluator acreditat de ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor

internaţionale de practică în evaluare (IVA 3 – „Evaluarea activelor din sectorul public pentru raportarea financiară"). Estimarea valorii juste s-a realizat prin metode selectate de evaluator, după caz (abordarea prin comparaţia vânzărilor, abordarea prin capitalizarea venitului, metoda costului de înlocuire net). La data de 31 decembrie 2007, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată. Diferenţele favorabile din reevaluare sunt înregistrate la postul bilanţier „Rezerve"; diferenţele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate de asemenea la postul bilanţier „Rezerve", fiind compensate integral cu diferenţele favorabile din reevaluarea precedentă – pentru fiecare activ reevaluat.

Cheltuielile generate de construcţia de imobilizări sunt capitalizate şi amortizate odată cu darea în folosinţă a activelor.

Cheltuielile generate de înlocuirea unei componente a elementelor de imobilizări corporale, incluzând cheltuielile cu modernizarea, sunt capitalizate. Alte cheltuieli cu reparaţiile şi întreţinerea sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere, la momentul efectuării lor, având statut de cheltuieli de exploatare.

Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viaţă estimate pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele de viaţă estimate pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-50 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic	3 ani

n) Provizioane pentru deprecierea valorii activelor

În cadrul politicii monetare şi de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituţiilor de credit. BNR constituie provizioane de risc de credit conform normelor proprii aprobate de către Consiliul de administraţie al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Economiei şi Finanţelor.

Provizioanele pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit şi pierdere şi deduse din total credite şi dobânzi de încasat.

Când creditul se consideră nerecuperabil şi toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, acesta este trecut pe pierderi şi înregistrat în contul de profit şi pierdere.

Provizioanele constituite de Bancă – altele decât cele pentru risc de credit – se suportă din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete. Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel

de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depăşeşte valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii imobilizărilor sunt anulate parţial/total în situaţia în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parţial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a imobilizărilor nu depăşeşte valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

o) Numerar în circulaţie

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor şi monedelor, asigură tipărirea, distribuirea şi administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanţă cu nevoile reale ale circulaţiei băneşti.

Numerarul în circulaţie se înregistrează la valoarea bancnotelor şi monedelor produse/primite de la Imprimeria BNR, Monetăria Statului şi alţi furnizori externi, mai puţin valoarea bancnotelor şi monedelor distruse şi a celor asimilate cu acestea (bancnotele şi monedele retrase din circulaţie, bancnotele şi monedele retrase din circulaţie nepreschimbate la termenul stabilit), valoarea bancnotelor şi monedelor trecute la colecţie şi a celor vândute ca produse numismatice, valoarea bancnotelor şi a monedelor din fondul de rezervă existente în Tezaurul central, la sucursalele judeţene ale Băncii şi aflate în expediţie între acestea.

p) Titluri emise de Bancă

Titlurile emise de Bancă reprezintă certificate de depozit denominate în lei, vândute instituţiilor de credit din România. Acestea sunt emise cu discont şi sunt răscumpărate la scadenţă la valoarea nominală.

La emisiunea certificatelor de depozit, valoarea nominală se înregistrează în pasiv. Discont-ul aferent emisiunii se înregistrează în activ la cheltuieli în avans, urmând a fi amortizat utilizând metoda lineară pe durata de viaţă, ca o cheltuială curentă privind operaţiunile cu certificate de depozit, conform principiilor contabilităţii de angajamente.

q) Reevaluarea

Reevaluarea activelor şi pasivelor denominate în valută se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanţ, ca diferenţă între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) şi costul mediu al poziţiei valutare. Excepţii sunt activele şi pasivele denominate în DST care se reevaluează la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internaţional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie. Soldurile la sfârşitul exerciţiului sunt evaluate la cursurile comunicate la 31 decembrie 2007.

Reevaluarea la valoarea de piaţă se efectuează lunar pentru deţinerile de aur/argint la standarde internaţionale şi titlurile denominate în valută; diferenţele din reevaluarea la valoarea de piaţă se înregistrează în conturile de ajustare din bilanţ. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza preţului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotaţiei *fixing* de pe piaţa metalelor preţioase de la Londra, şi a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor denominate în valută se efectuează prin compararea preţului de piaţă (preţ mediu de piaţă) la finalul ultimei zile lucrătoare din lună cu costul mediu net al deţinerii de titluri. Titlurile pe termen scurt – tranzacţionate pe pieţe unde există mai puţin de trei formatori de piaţă – sunt contabilizate la cost.

Nu sunt permise compensări între diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deţineri de titluri, valută sau aur, şi diferenţele favorabile din reevaluare aferente altor deţineri de titluri, valută sau aur.

La sfârşitul exerciţiului financiar, diferenţele nefavorabile din reevaluarea activelor şi pasivelor sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferenţele favorabile din reevaluare ale exerciţiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziţiei valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută, pentru care s-au înregistrat diferenţe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv preţul de piaţă al titlurilor. Diferenţele favorabile din reevaluarea activelor şi pasivelor în valută la sfârşitul exerciţiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

r) Pensiile şi beneficiile angajaţilor

Banca, în desfăşurarea normală a activităţii, execută plăţi către fondurile de stat româneşti pentru angajaţii săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate şi şomaj. În cursul anului 2007, precum şi în anii anteriori, toţi angajaţii Băncii au fost incluşi în sistemul de pensii de stat.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plăteşte la pensionare angajaţilor săi un beneficiu care este calculat în funcţie de salariul la data pensionării. Banca recunoaşte datoria aferentă beneficiilor la pensionare la data la care acestea sunt datorate salariaţilor Băncii.

s) Recunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor

Veniturile şi cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilităţii de angajamente. Pierderile/câştigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în Contul de profit şi pierdere. Aceste câştiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferenţă faţă de costul mediu al activului respectiv.

Diferenţele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt transferate direct într-un cont special de reevaluare.

La sfârşitul exerciţiului financiar, diferenţele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în Contul de profit şi pierdere dacă sunt mai mari decât diferenţele

favorabile din reevaluare înregistrate anterior în contul special de reevaluare aferent. Nu se realizează compensare între diferenţele din reevaluare pentru diferitele deţineri de titluri, valută şi aur.

t) Capitalul social şi rezervele statutare

Capitalul este deţinut în întregime de stat şi nu este divizat în acţiuni. La 31 decembrie 2007 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite la data de 1 ianuarie 2005 în conformitate cu Legea nr. 312/2004 – prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă. La 31 decembrie 2007, rezervele statutare prezintă sold zero, fiind utilizate în anul 2006 pentru acoperirea pierderii exerciţiului financiar 2005 (Nota 2u). Rezervele statutare se majorează anual prin repartizări de până la 60 la sută din profitul rămas după virarea la buget a cotei de 80 la sută din veniturile nete.

u) Repartizarea profitului, respectiv acoperirea pierderii

Acoperirea pierderii exerciţiului financiar se realizează din sursele disponibile, în următoarea ordine de prioritate: a) contul special de reevaluare la 31 decembrie 2004; b) rezervele statutare; c) profiturile viitoare.

Conform prevederilor legale, având în vedere epuizarea surselor prioritare de acoperire a pierderilor anilor anteriori (contul special de reevaluare la 31 decembrie 2004 şi rezervele statutare), profitul exerciţiului financiar 2007 este repartizat integral pentru acoperirea pierderii reportate.

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activităţile Băncii sunt de natură financiară şi operaţională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura şi menţine stabilitatea preţurilor. Principalele categorii de riscuri financiare la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate şi riscul de piaţă. Riscul de piaţă include riscul valutar şi riscul de dobândă.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităţilor de tranzacţionare, acordare de credite, efectuare de investiţii şi emitere de scrisori de garanţie.

Riscul de credit asociat cu activităţile de tranzacţionare şi de investiţii este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a riscului de piaţă. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri cu cele mai bune ratinguri de credit, prin monitorizarea activităţilor şi ratingurilor acestora, cât şi prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Banca este expusă riscului de credit, în principal, ca rezultat al activităţii de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituţiile de credit interne. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea

contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanţul contabil. Creditele pe termen scurt în lei acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu titluri de stat emise de Guvernul României sau cu depozite la termen. Totuşi, Banca poate, în cazuri extreme, să acorde credite negarantate băncilor şi altor instituţii de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice. Riscul de credit a scăzut în mod constant datorită reducerii portofoliului de credite al Băncii.

Expunerea maximă la riscul de credit, reprezentând pierderea maximă contabilă care ar trebui recunoscută la data întocmirii bilanţului în situaţia în care împrumutaţii nu îşi pot îndeplini obligaţiile contractuale, iar valoarea justă a oricăror garanţii este zero, este estimată ca fiind în sumă de 466 mii lei (31 decembrie 2006: 600 mii lei).

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanţă al instituţiilor de credit din România. Obiectivul principal al operaţiunilor derulate zilnic este asigurarea existenţei unei lichidităţi corespunzătoare pe piaţa internă.

Banca gestionează în acelaşi timp şi rezerva valutară externă, prin planificare şi diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligaţiilor valutare.

c) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal, datorită expunerii la fluctuaţiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piaţă, în măsura în care activele şi pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente sau rata dobânzii se modifică în perioade diferite sau în procente diferite.

Pentru creanţele şi datoriile financiare în lei, Banca urmăreşte corelarea ratelor curente de dobândă de pe piaţă. Obţinerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active şi pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuşi, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici faţă de beneficiile previzionate.

Pentru creanţele şi datoriile financiare în valută, Banca încearcă să menţină o poziţie netă pozitivă. Sunt utilizate în diferite proporţii instrumente cu dobândă fixă şi variabilă.

d) Riscul valutar

Principalele valute deţinute de Bancă sunt EUR şi USD. Datorită volatilităţii cursului de schimb şi a pieţelor financiare, există un risc de pierdere de valoare în ceea ce priveşte activele monetare denominate în valută. Poziţiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacţiile de schimb valutar. Există, de asemenea, un risc bilanţier legat de posibilitatea creşterii echivalentului în lei al pasivelor monetare nete în valută, ca urmare a fluctuaţiilor cursului de schimb.

Pentru a evita pierderile care pot fi generate de fluctuaţiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaţionale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obţine o distribuţie echilibrată pe valute, menţinând o poziţie valutară lungă.

Activele şi pasivele denominate în EUR, USD şi alte valute la data bilanţului sunt prezentate în Nota 36.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine la final de an au fost:

mii lei

Valuta	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006	% Creştere (descreştere)
Euro (EUR)	1:RON 3,6102	1:RON 3,3817	6,7
Dolar SUA (USD)	1:RON 2,4564	1:RON 2,5676	(4,3)

4. Aur monetar

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Lingouri de aur în formă standard	1 824 911	1 464 000
Monede	942 059	755 749
Depozite externe	4 007 244	3 214 738
Total	**6 774 214**	**5 434 487**

La 31 decembrie 2007 Banca are plasat un singur depozit extern în valoare de 4 007 244 mii lei. Preţul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2007 a fost de 65,43 lei/g pentru stocul deţinut de Bancă, în greutate totală de 103 533,76 kg (la 31 decembrie 2006 preţul de 52,49 lei/g pentru stocul deţinut de Bancă, în greutate totală de 103 533,76 kg).

5. Depozite la vedere

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Depozite la vedere la instituţii internaţionale	5 264 662	4 133 275
Depozite la vedere la bănci centrale	130 104	40 173
Depozite la vedere la bănci din străinătate	19 012	344
Total	**5 413 778**	**4 173 792**

La data de 31 decembrie 2007, poziţia depozite la vedere cuprinde în principal disponibilul la BRI, în sumă de 5 264 662 mii lei (31 decembrie 2006: 4 133 275 mii lei), reprezentând contravaloarea a 1 457 946 mii EUR (31 decembrie 2006: 1 221 899 mii EUR), 477 mii USD (31 decembrie 2006: 455 mii USD) şi 5 mii CHF (31 decembrie 2006: 5 mii CHF), precum şi alte depozite la vedere.

Structura pe valute a depozitelor la vedere se regăseşte la Nota 36.

6. Depozite la termen

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Depozite la termen la bănci centrale	954 994	500 060
Depozite la termen la bănci din străinătate	12 427 310	22 074 835
Depozite la termen la instituţii internaţionale	69 651	-
Depozite la termen constituite din fonduri obţinute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută	-	770 280
Depozite plasate prin operaţiuni reverse repo din fonduri obţinute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută	-	11 021 122
Total	**13 451 955**	**34 366 297**

La data de 31 decembrie 2007, depozitele la termen constituite la bănci din străinătate sunt în sumă de 12 427 310 mii lei (31 decembrie 2006: 22 074 835 mii lei) reprezentând contravaloarea a 2 339 000 mii EUR (31 decembrie 2006: 4 740 000 mii EUR) şi 1 621 500 mii USD (31 decembrie 2006: 2 305 500 mii USD).

La 31 decembrie 2007, depozitele la termen la bănci centrale includ depozitul *overnight* constituit la Banca Olandei în valoare de 115 887 mii lei (32 100 mii EUR) (31 decembrie 2006: 292 855 mii lei, respectiv 86 600 mii EUR) şi cel de la Federal Reserve Bank of New York de 839 106 mii lei (341 600 mii USD) (31 decembrie 2006: 207 205 mii lei, respectiv 80 700 mii USD).

La data de 31 decembrie 2007, depozitele la termen la instituţii internaţionale sunt în sumă de 69 651 mii lei (3 200 000 mii JPY).

La 31 decembrie 2006, depozitele la termen constituite prin intermediul unui agent din fonduri obţinute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută erau în sumă de 770 280 mii lei, reprezentând contravaloarea a 300 000 mii USD. De asemenea, la 31 decembrie 2006, depozitele plasate – prin intermediul unui agent – prin operaţiuni *reverse repo*, din fonduri obţinute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută, erau în sumă de 11 021 122 mii lei, reprezentând contravaloarea a 4 292 383 mii USD, fiind garantate cu titluri de stat SUA.

Având în vedere modificarea prevederilor contractuale în iulie 2007, Banca nu mai recunoaşte în bilanţ fondurile primite de agent în schimbul titlurilor împrumutate. La 31 decembrie 2007, tranzacţiile efectuate de agent şi nereflectate în bilanţul Băncii sunt operaţiuni *reverse repo* cu fondurile obţinute din împrumuturile garantate cu titluri de stat SUA (Nota 9) în sumă de 10 958 519 mii lei (4 461 211 mii USD). Banca încasează o parte din venitul net aferent acestor tranzacţii, după cum este prezentat în notele 26, 27 şi 29.

7. Plasamente în valută

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Plasamente la Banca Mondială, din care:		
- în depozite, din care:	492 329	362 369
- depozit la vedere la FED	*628*	*551*
- în titluri	751 548	339 433
Altele	-	13 190
Total	**1 243 877**	**714 992**

În luna octombrie 2002, BNR şi BIRD au semnat un contract de administrare de investiţii prin care BIRD a devenit consultantul şi mandatarul Băncii pentru administrarea unor active externe limitate la 20 la sută din rezerva valutară internaţională. La 31 decembrie 2007, plasamentele administrate de BIRD (depozite) sunt în valoare de 491 701 mii lei – echivalentul a 200,2 milioane USD (31 decembrie 2006: 361 818 mii lei – echivalentul a 140,9 milioane USD).

La 31 decembrie 2007, plasamentele Băncii administrate de Banca Mondială (în titluri) în conformitate cu contractul de administrare de investiţii sunt în valoare de 751 548 mii lei – 305,9 milioane USD (31 decembrie 2006: 339 433 mii lei – 132,1milioane USD).

8. Valori mobiliare denominate în valută

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Titluri cu discont – Agenţii neguvernamentale	-	441 310
Titluri cu discont – Trezoreria SUA	-	102 690
Titluri cu discont – Trezorerii europene	979 552	2 174 411
Titluri cu discont – Instituţii de credit şi bănci	16 502 308	-
Titluri cu cupon – Trezorerii europene	14 819 829	15 353 299
Titluri cu cupon – Instituţii de credit şi bănci	17 845 232	9 734 463
Titluri cu cupon – Organizaţii financiare internaţionale – BIS (MTI)	7 542 622	3 920 474
Total	**57 689 543**	**31 726 647**

Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile europene, instituţiile de credit, bănci şi BRI au rată de dobândă fixă. Ratele de dobândă variază între 2 la sută şi 8,7 la sută pe an pentru titlurile în EUR (2006: între 2,5 la sută şi 5,75 la sută pe an), între 3 la sută şi 6,5 la sută pe an pentru cele în USD (2006: între 3,13 la sută şi 6 la sută pe an) şi între 3,5 la sută şi 6,25 la sută pentru cele în GBP (2006:3,5 la sută şi 5,2 la sută).

La 31 decembrie 2007, portofoliul de titluri include titluri pe termen scurt în valoare de 17 655 604 mii lei. Titlurile pe termen scurt – tranzacționate pe piețe unde există mai puțin de trei formatori de piață – sunt contabilizate la cost.

9. Titluri împrumutate

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Titluri cu cupon – Agenții neguvernamentale SUA	-	291 088
Titluri cu cupon – Trezoreria SUA	12 733 686	11 572 224
Titluri cu cupon – Banca Reglementelor Internaționale (MTI)	-	255 709
Total	**12 733 686**	**12 119 021**

La data de 31 decembrie 2007, Banca deține titluri cu cupon, denominate în USD, cedate cu împrumut prin intermediul unui agent, în valoare de 12 733 686 mii lei; fondurile reinvestite aferente la data de 31 decembrie 2007 ating valoarea de 10 958 519 mii lei.

10. Participații externe

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Cota de participare a României la FMI	3 994 478	3 979 358
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale	68 568	68 345
Participații la BCE	36 669	-
Total	**4 099 715**	**4 047 703**

Banca a înregistrat la acest post fondurile guvernamentale reprezentând cota de participare la alte instituții financiare internaționale.

Banca, în conformitate cu Legea nr. 97/1997, exercită toate drepturile şi obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI.

Cota de participare a României la FMI este înregistrată ca activ în DST. La 31 decembrie 2007 şi la 31 decembrie 2006, cota de participare totală a României la FMI era de 1 030 milioane DST. Banca acționează ca depozitar pentru depozitele FMI în lei legate de participare.

Fiecare stat membru al FMI are un cont curent în DST la FMI, utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut şi a altor operațiuni aferente între statele membre şi FMI. Acest cont este purtător de dobândă la acelaşi nivel ca şi dobânzile la alocațiile FMI în DST.

11. Credite acordate instituţiilor de credit

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Credite acordate instituţiilor de credit	11 800	11 800
Credite în litigiu	13 209	13 209
Provizion specific de risc de credit principal	(25 009)	(25 009)
Sold la sfârşitul anului	**-**	**-**

Creditele acordate instituţiilor de credit se referă la un credit curent acordat unei bănci în faliment, Credit Bank S.A., conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 26/2000 şi creditul acordat înainte de intrarea în faliment.

Volumul creditelor acordate la data de 31 decembrie 2007 se menţine acelaşi faţă de cel acordat la data de 31 decembrie 2006, deoarece nu au mai fost efectuate rambursări în cursul anului 2007.

12. Imobilizări

mii lei

	Terenuri şi clădiri	Echipamente	Imobilizări în curs	Imobilizări necorporale	Total
Cost sau cost reevaluat					
La 31 decembrie 2006	247 152	84 972	18 060	14 274	364 458
Intrări	5 103	8 692	19 308	1 697	34 800
Ieşiri	(394)	(4 832)	-	-	(5 226)
Transferuri	-	-	(3 996)	-	(3 996)
Ajustare pentru reevaluare	(85 836)	-	-	-	(85 836)
Diferenţe din reevaluare	1 087 893		-		1 087 893
La 31 decembrie 2007	**1 253 918**	**88 832**	**33 372**	**15 971**	**1 392 093**
Amortizare cumulată					
La 31 decembrie 2006	77 521	46 885	-	8 885	133 291
Amortizarea în cursul anului	8 450	9 422	-	3 327	21 199
Ieşiri	(135)	(1 483)	-	-	(1 618)
Ajustare pentru reevaluare	(85 836)	-	-	-	(85 836)
La 31 decembrie 2007	**-**	**54 824**	**-**	**12 212**	**67 036**
Valoare netă contabilă la 31 decembrie 2007	**1 253 918**	**34 008**	**33 372**	**3 759**	**1 325 057**
La 31 decembrie 2006	**169 631**	**38 087**	**18 060**	**5 389**	**231 167**

La data de 31 decembrie 2007, terenurile şi clădirile au fost reevaluate de către un evaluator acreditat de ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaţionale de practică în evaluare (IVA 3 – „Evaluarea activelor din sectorul public pentru raportarea financiară"). Estimarea valorii juste s-a realizat prin metode selectate de evaluator, după caz (abordarea prin comparaţia vânzărilor, abordarea prin capitalizarea venitului, metoda costului de înlocuire net).

La 31 decembrie 2007, categoria „echipamente" include mijloace fixe achiziţionate în leasing financiar (31 decembrie 2007: valoarea brută – 26 172 mii lei, respectiv amortizarea acumulată – 10 602 mii lei; 31 decembrie 2006: valoarea brută – 22 203 mii lei, respectiv amortizarea cumulată – 7 613 mii lei).

Pe parcursul anului 2007, a fost încheiat un singur contract de leasing financiar reprezentând sisteme/maşini de procesat bancnote având valoarea de inventar 3 970 mii lei, amortizarea totală pe anul 2007 fiind de 101 mii lei.

13. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost, conform prevederilor Normei nr. 1/2007, prezentele situaţii financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare, în sumă de 2 306 mii lei, la 31 decembrie 2007, sunt formate din acţiunile deţinute de Bancă la TRANSFOND-S.A. (2 240 mii lei) – o societate pe acţiuni care furnizează servicii de decontare a operaţiunilor interbancare pentru băncile din România (acestea reprezintă 33 la sută din capitalul social al TRANSFOND-S.A.) şi 8 acţiuni la SWIFT, achiziţionate prin realocare la data de 20 februarie 2006, în valoare totală de 18 220 EUR (66 mii lei).

Informaţiile financiare sintetizate ale TRANSFOND-S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

mii lei

	31 decembrie 2007	**31 decembrie 2006**
Capitaluri proprii	159 106	146 907
Total active	171 250	168 946
Profit net pentru exerciţiul financiar	20 691	25 959

14. Decontări cu bugetul statului

Soldul datoriei bugetului de stat către BNR a crescut pe parcursul anului 2007, deoarece au fost efectuate restituiri de aur către populaţie conform hotărârilor judecătoreşti. Se menţin sumele reprezentând contravaloarea aurului restituit populaţiei, conform hotărârilor judecătoreşti şi diferenţe de curs, în cazul valutei confiscate, care a fost restituită, sume care urmează a fi recuperate de la Ministerul Economiei şi Finanţelor.

15. Provizioane pentru creanţe aferente altor active

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Provizioane pentru:		
Creanţa BNR de la KOLAL BV Amsterdam (a)	53 975	71 966
Garanţii plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (b)	23 848	23 848
Datorie S.C. Logic Telecom (sumă în litigiu) (c)	22	22
Total	**77 845**	**95 836**

a) Datoria KOLAL BV Amsterdam faţă de BNR va fi suportată pe cheltuielile Băncii eşalonat pe o perioadă de 5 ani, începând cu anul 2006, conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 68/2001 privind reglementarea situaţiei creanţelor Băncii Naţionale a României şi Casei de Economii şi Consemnaţiuni faţă de Banca „Dacia Felix"-S.A. În anul 2007, a fost diminuat provizionul cu suma de 17 991 mii lei, la nivelul tranşei a doua suportate de Bancă din cele cinci stabilite. Provizionul este o poziţie corectivă a postului bilanţier „Conturi de regularizare", respectiv cheltuieli înregistrate în avans, cont în care a fost preluată datoria KOLAL BV Amsterdam faţă de Bancă.

b) La 31 decembrie 2007, echivalentul în lei al garanţiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 23 848 mii lei.

c) Provizionul aferent creanţei Băncii faţă de firma S.C. Logic Telecom este înregistrat ca urmare a falimentului firmei şi a acţionării în justiţie de către Bancă.

Provizioanele de la lit. b) şi c) sunt o poziţie corectivă a postului bilanţier „Alte active".

16. Dobânzi de încasat

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Dobânzi de încasat aferente:		
Titlurilor în valută	720 744	773 773
Depozitelor şi plasamentelor în valută	71 613	88 253
Titlurilor împrumutate	130 262	44 037
Creditelor acordate băncilor	6 068	6 068
Altor active	2 202	2 652
Total	**930 889**	**914 783**

17. Provizioane de risc de credit - dobândă

La data de 31 decembrie 2007 se menţine provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 26/2000.

18. Numerar în circulaţie

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Bancnote	25 289 447	17 233 690
Monede	166 186	132 243
Total	**25 455 633**	**17 365 933**

19. Împrumuturi FMI

mii lei

	31 decembrie 2007	31 decembrie 2006
Depozite de la FMI	3 994 498	3 979 377
Acorduri de finanţare	-	266 099
Total	**3 994 498**	**4 245 476**

Între anii 1992 şi 2004, România şi Fondul Monetar Internaţional (FMI) au semnat cinci acorduri de asistenţă financiară pentru o sumă totală de 1 886 milioane DST, cu scopul principal de a susţine balanţa de plăţi externe pe termen scurt. La 31 decembrie 2007, nu mai sunt sume de restituit (31 decembrie 2006: 68,8 milioane DST).

Facilităţile de asistenţă financiară sunt purtătoare ale unei rate variabile de dobândă, stabilită de FMI, care la 31 decembrie 2007 este de 4,77 la sută pe an (31 decembrie 2006: 5,48 la sută pe an).

La data de 31 decembrie 2007, soldul contului FMI în valoare de 1 106 155 036 XDS (echivalent 4 288 985 mii lei) a fost reevaluat pe baza cursului XDS confirmat de FMI.

20. Împrumuturi de la bănci

La data de 31 decembrie 2007, Banca deţine împrumuturi în sumă de 4 049 mii lei (1 122 mii EUR) reprezentând un contract de *leasing* financiar încheiat între Bancă şi firma germană Giesecke & Devrient la data de 31.05.2008, pe o perioadă de 5 ani. Obiectul contractului îl constituie achiziţionarea a 3 sisteme/maşini de procesat bancnote, necesare sucursalelor Iaşi, Timiş şi Cluj.

La data de 31 decembrie 2006, Banca deţinea împrumuturi în sumă de 11 791 403 mii lei (4 592 383 mii USD) garantate cu valori mobiliare denominate în valută – operaţiune realizată prin intermediul unui agent. Fondurile împrumutate erau investite în operaţiuni *reverse repo* şi depozite la termen.

21. Alocaţii în DST de la FMI

Banca a înregistrat în alocaţiile la DST un împrumut nerambursabil cu aceeaşi rată de dobândă ca şi contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2007, alocaţiile în DST de la FMI sunt purtătoare ale unei rate de dobândă de 3,50 la sută pe an (31 decembrie 2006: 4,07 la sută pe an).

22. Disponibilităţi ale Trezoreriei Statului

mii lei

	31 decembrie 2007	**31 decembrie 2006**
Cont curent în lei al Trezoreriei Statului	80 076	229 581
Cont curent în valută al Trezoreriei Statului	8 419 373	9 332 413
Total	**8 499 449**	**9 561 994**

Conturile curente ale Trezoreriei Statului sunt purtătoare de dobândă variabilă.

23. Dobânzi de plătit

mii lei

	31 decembrie 2007	**31 decembrie 2006**
Dobânzi de plătit aferente:		
Imprumuturilor externe	4 800	6 877
Imprumuturilor garantate cu valori mobiliare denominate în valută	-	43 211
Rezervelor minime ale instituţiilor de credit	21 478	10 338
Depozitelor instituţiilor de credit	4 067	41 414
Disponibilităţilor Trezoreriei Statului	843	968
Total	**31 188**	**102 808**

24. Tranzacţii cu entităţi aflate în relaţii speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei Statului, dispune de conturi curente la BNR care fac obiectul comisioanelor începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acţionează ca agent de înregistrare al Trezoreriei Statului în ceea ce priveşte titlurile de stat şi certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaţionale şi asigură serviciul datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor Consiliului de administraţie, o influenţă asupra altor două instituţii de stat: Imprimeria BNR şi Monetăria Statului.

Totalul achiziţiilor de bancnote şi monede efectuate de Bancă de la cele două entităţi în decursul anului 2007 s-a ridicat la 42 531 mii lei (31 decembrie 2006: 64 968 mii lei). La data de 31 decembrie 2007 nu există nici o datorie de plată către aceste două entităţi. Tranzacţiile au fost efectuate în condiţii comerciale normale.

Banca exercită o influenţă semnificativă asupra TRANSFOND-S.A., o entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operaţiunilor interbancare între băncile din România. În data de 8 aprilie 2005 a devenit operaţional sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real), la care s-au adăugat pe parcursul anului modulele SENT (modul pentru plăţi de mică valoare – administrat integral de TRANSFOND-S.A.) şi SaFIR (modul pentru titluri de stat şi certificate de depozit emise de Bancă – administrat de Bancă).

TRANSFOND-S.A. primeşte pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la băncile participante la decontare, precum şi procente diferenţiate stabilite prin contracte în relaţia cu celelalte module ale Sistemului Electronic de Plăţi. Totalul comisioanelor plătite de către Bancă către TRANSFOND-S.A. în anul 2007 a fost de 34 052 mii lei (31 decembrie 2006: 34 207 mii lei). La data de 31 decembrie 2007 conform facturilor emise de Bancă, TRANSFOND-S.A. nu are datorii, iar Banca are de plătit conform facturilor emise de TRANSFOND-S.A. suma de 2 052 mii lei. Aceste decontări au fost efectuate în luna ianuarie 2008.

25. Cont special de reevaluări

mii lei

	31 decembrie 2007	**31 decembrie 2006**
Diferenţe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor şi pietrelor preţioase	2 572 247	1 216 044
Diferenţe favorabile din reevaluarea valutei (reevaluare la cursul de schimb de la data bilanţului)	1 621 428	149 538
Titluri denominate în valută (reevaluare la valoarea de piaţă)	484 976	8 762
Total	**4 678 651**	**1 374 344**

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferenţele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2007. Nu sunt permise compensări între diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deţineri de titluri, valută sau aur şi diferenţele favorabile din reevaluare aferente altor deţineri de titluri, valută sau aur. Diferenţele nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie 2007 au fost înregistrate în contul de profit şi pierdere.

26. Venituri din dobânzi

mii lei

	2007	2006
Operaţiuni în valută/aur		
Dobânzi şi venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	2 531 452	1 534 843
Depozite la termen şi operaţiuni reverse repo aferente împrumuturilor cu titluri	298 831	139 293
Plasamente în valută	835 935	919 017
Disponibilităţi în DST	103	265
Depozite în aur	-	19
Total venituri din dobânzi aferente operaţiunilor în valută/aur	**3 666 321**	**2 593 437**
Operaţiuni în lei		
Dobânzi şi venituri similare provenind din:		
Credite acordate instituţiilor de credit	6 058	503
Alte venituri	5 010	15
Total venituri din dobânzi aferente operaţiunilor în lei	**11 068**	**518**
Total venituri din dobânzi	**3 677 389**	**2 593 955**

În exerciţiul financiar 2007, veniturile din dobânzi aferente valorilor mobiliare externe provin din eşalonarea discont-ului rezultat din achiziţii, efectul favorabil al ratei dobânzii din vânzări de valori mobiliare şi veniturile din acumularea de cupon.

Veniturile din dobânzi aferente titlurilor împrumutate (Nota 9) sunt generate de investirea în depozite şi operaţiuni *reverse repo*, prin intermediul unui agent, a fondurilor obţinute din împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută. Până în iulie 2007 veniturile aferente acestor operaţiuni au fost reflectate pe bază brută, iar după această dată pe bază netă.

27. Cheltuieli cu dobânzi

mii lei

	2007	2006
Operaţiuni în valută		
Dobânzi şi cheltuieli similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	436 460	338 751
Împrumuturi garantate cu titluri denominate în valută	290 608	137 024
Depozite atrase de la instituţii de credit şi Ministerul Economiei şi Finanţelor	-	-
Credite acordate de Fondul Monetar Internaţional	16 672	35 033
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operaţiunilor în valută	**743 740**	**510 808**
Dobânzi şi cheltuieli similare provenind din:		
Depozite la termen atrase de la instituţiile de credit	487 841	960 700
Rezerva minimă obligatorie de la instituţiile de credit	336 405	186 292
Contul curent al Trezoreriei Statului	314 023	267 444
Certificate de depozit emise de Bancă	171 476	474 922
Alte cheltuieli	115	2 912
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operaţiunilor în lei	**1 309 860**	**1 892 270**
Total cheltuieli cu dobânzi	**2 053 600**	**2 403 078**

În exerciţiul financiar 2007, cheltuielile cu dobânzi aferente valorilor mobiliare externe provin din amortizarea primei nete rezultate din achiziţii şi efectul nefavorabil al ratei dobânzii din vânzări de valori mobiliare.

Cheltuielile cu dobânzi aferente împrumuturilor garantate cu titluri denominate în valută, efectuate prin intermediul unui agent, sunt reflectate pe bază brută până în iulie 2007, iar după această dată pe bază netă.

28. Venituri din taxe şi comisioane

Veniturile din comisioane şi taxe în lei reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operaţiunilor interbancare între instituţiile de credit româneşti şi a plăţilor către bugetul de stat.

mii lei

	2007	2006
Venituri din comisioane şi taxe în lei	105 577	90 370
Venituri din comisioane şi taxe în valută	12 572	-
Total venituri din comisioane şi taxe	**118 149**	**90 370**

Veniturile din comisioane şi taxe în valută cuprind şi suma de 12 572 reprezentând venitul net aferent împrumuturilor garantate cu titluri denominate în valută, efectuate prin intermediul unui agent.

29. Cheltuieli cu taxe şi comisioane

mii lei

	2007	2006
Cheltuieli cu taxe şi comisioane în lei	37 326	34 543
Cheltuieli cu taxe şi comisioane în valută	3 558	2 999
Total cheltuieli din taxe şi comisioane	**40 884**	**37 542**

Cheltuielile cu taxe şi comisioane în lei reprezintă cheltuieli cu comisioanele pentru serviciile primite de Bancă, inclusiv pentru serviciile prestate de TRANSFOND S.A. – entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operaţiunilor interbancare între instituţiile de credit din România. TRANSFOND S.A. primeşte pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la instituţiile de credit participante la decontare (Nota 24).

Cheltuielile cu taxe şi comisioane în valută includ comisionul în sumă de 1 456 mii lei plătit agentului pentru intermedierea operaţiunii de împrumut de titluri denominate în valută (Nota 9).

30. Pierderi nete din operaţiuni valutare

mii lei

	2007	2006
Venituri din operaţiuni valutare		
Venituri din diferenţe de curs	127 933	2 964
Dividende pentru acţiunile deţinute la Banca Reglementelor Internaţionale	8 030	8 722
Alte venituri din operaţiuni valutare	-	-
Total venituri din operaţiuni valutare	**135 963**	**11 686**
Cheltuieli din operaţiuni valutare		
Cheltuieli cu diferenţe de curs	(167 725)	(308 017)
Alte cheltuieli cu operaţiuni valutare	(1 788)	(1 112)
Total cheltuieli din operaţiuni valutare	**(169 513)**	**(309 129)**
Pierderi nete din operaţiuni valutare	**(33 550)**	**(297 443)**

Veniturile şi cheltuielile din diferenţe de curs din exerciţiul financiar 2007 sunt aferente ieşirilor de valută din poziţia valutară, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (Nota 2i).

31. Câştiguri / pierderi nete din operaţiuni cu titluri

mii lei

	2007	2006
Venituri din operaţiuni cu titluri		
Câştiguri din operaţiuni cu titluri	105 067	12 001
Total venituri din operaţiuni cu titluri	**105 067**	**12 001**
Cheltuieli din operaţiuni cu titluri	**(76 411)**	**(136 014)**
Câştiguri / Pierderi nete din operaţiuni cu titluri	**28 656**	**(124 013)**

Câştigurile/pierderile provin din vânzările de titluri denominate în valută, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (Nota 2j).

32. Pierderi nete din operaţiuni cu metale preţioase

mii lei

	2007	2006
Venituri din operaţiuni cu metale preţioase	1	30
Cheltuieli din operaţiuni cu metale preţioase	(316)	(321)
Pierderi nete din operaţiuni cu metale preţioase	**(315)**	**(291)**

Cheltuielile din operaţiuni cu metale preţioase au fost determinate de diferenţele nefavorabile dintre preţul de piaţă şi costul mediu la lichidarea depozitelor externe, de taxele de depozitare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern (aproximativ 61 tone), precum şi de taxele de expertizare a metalelor preţioase aflate în Tezaurul central.

33. Pierderi nete din diferenţe din reevaluare

mii lei

	2007	2006
Cheltuieli cu diferenţe nefavorabile din reevaluare		
Reevaluarea activelor nete denominate în USD	787 603	3 463 811
Reevaluarea activelor nete denominate în alte valute	72 835	176 893
Reevaluarea la valoarea de piaţă a titlurilor denominate în valută	56 844	200 229
Pierderi nete din diferenţe din reevaluare	**917 282**	**3 840 933**

Pierderile nete din diferenţe din reevaluare reprezentând diferenţele nefavorabile din reevaluare şi determinate la 31 decembrie 2007 pe baza metodei costului mediu sunt înregistrate în contul de profit şi pierdere.

Nu sunt permise compensări între diferenţele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deţineri de titluri, valută sau aur şi diferenţele favorabile din reevaluare aferente altor deţineri de titluri, valută sau aur. Diferenţele favorabile din

reevaluare la 31 decembrie 2007 sunt înregistrate în contul special de reevaluare (Nota 2q).

Pierderile nete din diferenţe din reevaluare înregistrate la sfârşitul exerciţiului financiar în Contul de profit şi pierdere nu vor fi anulate în anii următori de eventualele câştiguri ulterioare din reevaluare.

34. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor şi baterea monedei metalice.

35. Venituri/(cheltuieli) din provizioane de risc de credit

Veniturile din provizioane de risc de credit din anul 2006 în sumă de 5 000 mii lei s-au înregistrat ca urmare a rambursărilor aferente creditului acordat conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naţionale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populaţiei de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renaşterea Creditului Românesc" - S.A. – Credit Bank.

36. Riscul valutar

Activele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2007 pot fi analizate astfel:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilităţi băneşti şi alte valori	10 964	44	15	-	-	-	11 023
Aur la alte standarde	-	-	-	-	73 493	-	73 493
Alte metale şi pietre preţioase	-	-	-	-	-	19 324	19 324
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	1 238	-	-	1 238
Aur monetar	-	-	-	-	6 774 214	-	6 774 214
Depozite la vedere	-	5 343 417	3 760	-	-	66 601	5 413 778
Depozite la termen	-	8 560 145	4 822 159	-	-	69 651	13 451 955
Plasamente în valută	-	-	1 243 877	-	-	-	1 243 877
Valori mobiliare denominate în valută	-	48 963 478	4 326 656	-	-	4 399 409	57 689 543
Titluri împrumutate	-	-	12 733 686	-	-	-	12 733 686
Participaţii externe	-	36 669	-	4 063 046	-	-	4 099 715
Valori mobiliare denominate în lei	270	-	-	-	-	-	270
Credite acordate instituţiilor de credit	11 800	-	-	-	-	-	11 800
Credite în litigiu	13 209	-	-	-	-	-	13 209
Provizion specific de risc de credit	(25 009)	-	-	-	-	-	(25 009)
Credite acordate salariaţilor	466	-	-	-	-	-	466
Imobilizări	1 325 057	-	-	-	-	-	1 325 057
Stocuri	3 033	-	-	-	-	-	3 033
Titluri de participare	2 306	-	-	-	-	-	2 306
Decontări cu bugetul statului	21 081	-	-	-	-	-	21 081
Conturi de regularizare	65 639	-	-	-	-	-	65 639
Alte active	26 964	-	-	-	-	-	26 964
Provizioane pentru creanţe aferente activelor	(53 997)	-	(23 848)	-	-	-	(77 845)
Dobânzi de încasat	8 281	688 978	199 177	8	-	34 445	930 889
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	**1 403 996**	**63 592 731**	**23 305 482**	**4 064 292**	**6 847 707**	**4 589 430**	**103 803 638**

Pasivele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2007 pot fi analizate astfel:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulaţie	25 455 633	-	-	-	-	-	25 455 633
Depozite atrase la vedere	-	523 051	-	-	-	-	523 051
Obligaţii faţă de instituţii financiare internaţionale	50 564	-	369	3 994 498	-	-	4 045 431
Împrumuturi de la bănci	-	4 049	-	-	-	-	4 049
Alocaţii în DST de la FMI	-	-	-	294 487	-	-	294 487
Conturi curente ale instituţiilor de credit	23 427 815	-	-	-	-	-	23 427 815
Disponibilităţi în regim special	4 560	-	-	-	-	-	4 560
Depozite ale instituţiilor de credit	4 045 700	-	-	-	-	-	4 045 700
Rezerve obligatorii în valută	-	36 912 049	290 742		-	-	37 202 791
Conturi instituţii de credit în faliment	2 021	-	-	-	-	-	2 021
Disponibilităţi ale Trezoreriei Statului	80 075	8 401 809	17 565	-	-	-	8 499 449
Împrumuturi, datorii asimilate şi alte disponibilităţi atrase	1 034	-	-	-	-	-	1 034
Creditori	8 611	-	-	-	-	-	8 611
Personal şi conturi asimilate	2 190	-	-	-	-	-	2 190
Decontări cu bugetul statului	5 284	-	-	-	-	-	5 284
Conturi de regularizare	5 683	-	-	-	-	-	5 683
Alte pasive	2 343	-	-	-	-	-	2 343
Dobânzi de plătit	15 108	14 224	96	1 760	-	-	31 188
Total pasive	**53 106 621**	**45 855 182**	**308 772**	**4 290 745**	**-**	**-**	**103 561 320**
Active nete / (pasive nete) *)	**(51 702 625)**	**17 741 598**	**22 992 661**	**(226 453)**	**6 847 707**	**4 589 430**	**242 318**

**) reprezintă capitalurile, fondurile şi rezervele Băncii*

Activele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2006 pot fi analizate astfel:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilităţi băneşti şi alte valori	9 441	59	44	-	-	-	9 544
Aur la alte standarde	-	-	-	-	61 278	-	61 278
Alte metale şi pietre preţioase	-	-	-	-	-	17 453	17 453
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	949	-	-	949
Aur monetar	-	-	-	-	5 434 487	-	5 434 487
Depozite la vedere	-	4 154 745	2 698	-	-	16 349	4 173 792
Depozite la termen	-	16 322 113	17 918 209	-	-	125 975	34 366 297
Plasamente în valută	-	13 189	701 803	-	-	-	714 992
Valori mobiliare denominate în valută	-	28 457 925	544 001	-	-	2 724 721	31 726 647
Titluri împrumutate	-	-	12 119 021	-	-	-	12 119 021
Participaţii externe	-	-	-	3 979 358	-	68 345	4 047 703
Valori mobiliare denominate în lei	30	-	-	-	-	-	30
Credite acordate instituţiilor de credit	11 800	-	-	-	-	-	11 800
Credite în litigiu	13 209	-	-	-	-	-	13 209
Provizion specific de risc de credit	(25 009)	-	-	-	-	-	(25 009)
Credite acordate salariaţilor	600	-	-	-	-	-	600
Imobilizări	231 167	-	-	-	-	-	231 167
Stocuri	2 965	-	-	-	-	-	2 965
Titluri de participare	2 302	-	-	-	-	-	2 302
Decontări cu bugetul statului	15 662	-	-	-	-	-	15 662
Conturi de regularizare	84 289	-	-	-	-	-	84 289
Alte active	25 285	-	-	-	-	-	25 285
Provizioane pentru creanţe aferente activelor	(71 988)	-	(23 848)	-	-	-	(95 836)
Dobânzi de încasat	8 721	684 332	200 338	9	-	21 383	914 783
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	**302 406**	**49 632 363**	**31 462 266**	**3 980 316**	**5 495 765**	**2 974 226**	**93 847 342**

Pasivele Băncii în lei şi în valută la 31 decembrie 2006 pot fi analizate astfel:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulaţie	17 365 933	-	-	-	-	-	17 365 933
Titluri emise de BNR	1 741 600	-	-	-	-	-	1 741 600
Obligaţii faţă de instituţii financiare internaţionale	62 164	-	385	4 245 476	-	-	4 308 025
Împrumuturi de la bănci	-	-	11 791 403	-	-	-	11 791 403
Alocaţii în DST de la FMI	-	-	-	293 372	-	-	293 372
Conturi curente ale instituţiilor de credit	17 223 634	-	-	-	-	-	17 223 634
Disponibilităţi în regim special	4 334	-	-	-	-	-	4 334
Depozite ale instituţiilor de credit	9 356 660	-	-	-	-	-	9 356 660
Rezerve obligatorii în valută	-	24 058 816	2 621 664		-	-	26 680 480
Conturi instituţii de credit în faliment	821	-	-	-	-	-	821
Disponibilităţi ale Trezoreriei statului	229 581	9 250 399	82 014	-	-	-	9 561 994
Împrumuturi, datorii asimilate şi alte disponibilităţi atrase	1 819	-	-	-	-	-	1 819
Creditori	9 440	-	-	-	-	-	9 440
Personal şi conturi asimilate	1 970	-	-	-	-	-	1 970
Decontări cu bugetul statului	4 059	-	-	-	-	-	4 059
Conturi de regularizare	920	-	-	-	-	-	920
Alte pasive	6 333	-	-	-	-	-	6 333
Dobânzi de plătit	47 872	6 723	43 807	4 406	-	-	102 808
Total pasive	**46 057 140**	**33 315 938**	**14 539 273**	**4 543 254**	**-**	**-**	**98 455 605**
Active nete / (pasive nete)*)	**(45 754 734)**	**16 316 425**	**16 922 993**	**(562 938)**	**5 495 765**	**2 974 226**	**(4 608 263)**

**) reprezintă capitalurile, fondurile şi rezervele Băncii*

37. Angajamente şi contingente

La data de 31 decembrie 2007 Banca deţine în custodie bilete la ordin emise de MEF în favoarea BERD în valoare de 486 000 EUR, respectiv MIGA în valoare de 600 510 USD (31 decembrie 2006: bilete la ordin emise de MEF în favoarea BERD în valoare de 972 000 EUR, respectiv MIGA în valoare de 600 510 USD).

38. Repartizarea profitului

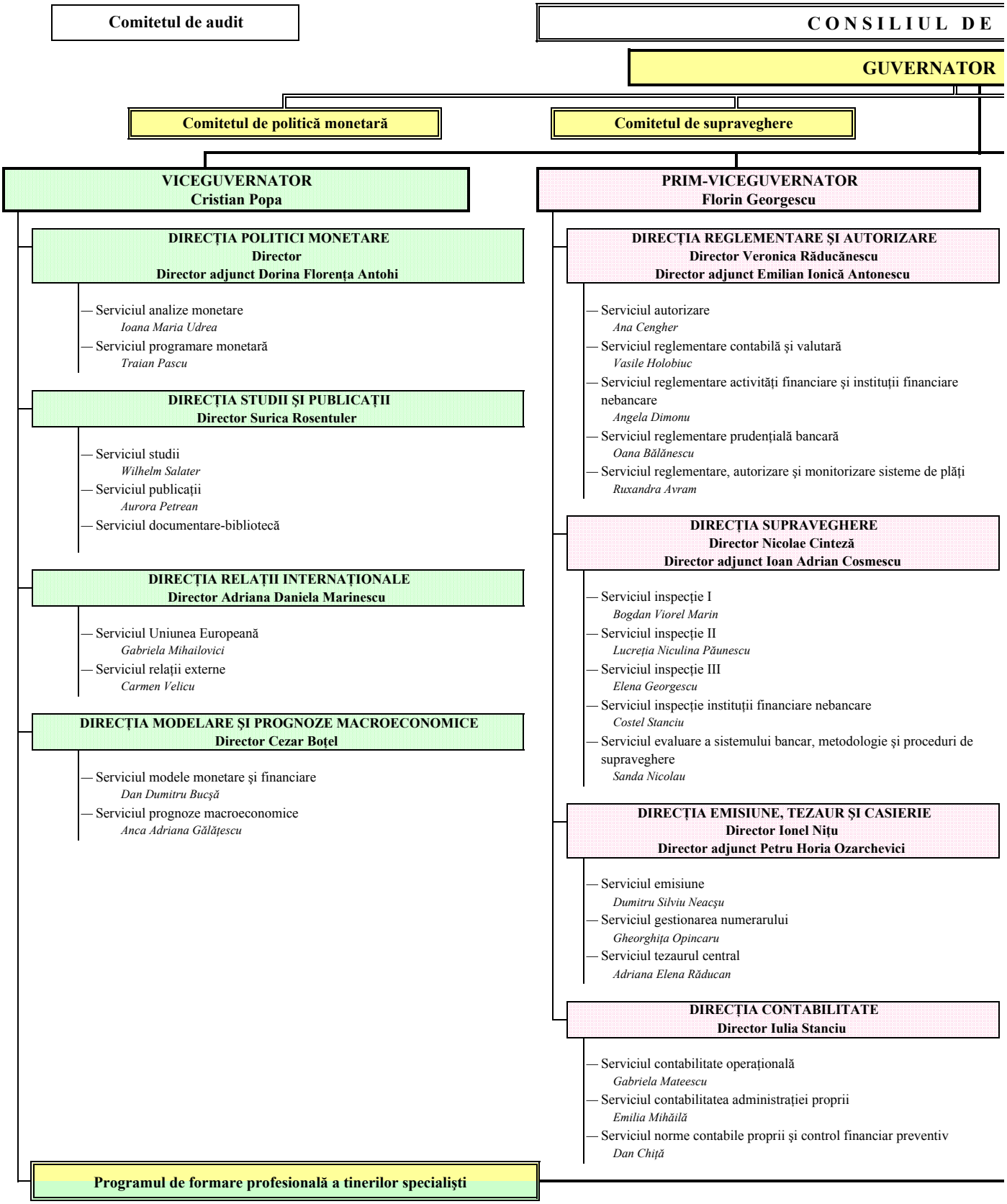
Potrivit legii, profitul corespunzător exerciţiului financiar 2007 în sumă de 458 463 mii lei este repartizat integral pentru acoperirea pierderii reportate din anii anteriori.

39. Evenimente ulterioare datei bilanţului

Ulterior datei bilanţului, a fost emisă Norma nr. 1/2008 pentru modificarea şi completarea Normei Băncii Naţionale a României nr. 1/2007 privind organizarea şi conducerea contabilităţii BNR („Norma nr. 1/2008"). Norma nr. 1/2008 modifică şi completează art. 74 din Norma nr. 1/2007 şi cu prevederi referitoare la stabilirea, în cazul imobilizărilor corporale, a duratelor de utilizare economică de către o comisie tehnică internă sau, după caz, de profesionişti calificaţi în evaluare care sunt membri ai unui organism profesional în domeniu recunoscut naţional şi internaţional. În conformitate cu Norma nr. 1/2008, Banca a revizuit duratele de utilizare economică în cazul imobilizărilor corporale reevaluate, aceste noi durate fiind aplicabile din data de 1 ianuarie 2008.

Anexe

ORGANIGRAMA BĂNCII NAȚIONALE

Notă: Corespondența culorilor arată coordonarea compartimentelor

ADMINISTRAȚIE

Mugur Isărescu

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale

VICEGUVERNATOR
Eugen Dijmărescu

DIRECȚIA STABILITATE FINANCIARĂ
Director Ion Drăgulin
Director adjunct Cristian Costinel Bichi

- Serviciul instituții financiare
  Rodica Popa
- Serviciul piețe financiare și infrastructură financiară
  Antoneta Alexe Padina
- Serviciul riscuri macroprudențiale
  Florian Alexandru Neagu
- Serviciul riscuri bancare
  Adriana Neagoe

DIRECȚIA OPERAȚIUNI DE PIAȚĂ
Director Lia Rodica Tase
Director adjunct Șerban Matei

- Serviciul operațiuni de politică monetară
  Sorina Mihaela Nicula
- Serviciul operațiuni cu Trezoreria
  Mihail Orbonaș
- Serviciul administrarea rezervelor internaționale
  Cristian George Muntean

DIRECȚIA STATISTICĂ
Director Marian Laurențiu Mustăreață
Director adjunct Constantin Chirca

- Serviciul statistică monetară și financiară
  Camelia Neagu
- Serviciul balanța de plăți
  Virgil Barbu Ștefănescu
- Serviciul raportări statistice directe
  Emil Vasile
- Serviciul procesare date statistice
  Anica Lepădatu
- Serviciul administrare date SIRBNR
  Liana Eugenia Marina

DIRECȚIA SERVICII INFORMATICE
Director Ovidiu Dragomir
Director adjunct Tiberiu Pârvulescu

- Serviciul sisteme informatice
  Simona Chiochiu
- Serviciul administrare rețele
  Dragoș Alexandru Manea

Cancelaria BNR

DIRECȚIA SECRETARIAT
Director Iuliu Iacobescu
Director adjunct Romulus Palade

- Serviciul secretariat al C.A. al B.N.R.
  Emil Tiberiu Vonvea
- Serviciul evidență documente
  Cornelia Mariana Chirindel
- Serviciul protocol
  Dumitru Rățoiu
- Serviciul arhive și muzeu
  Mihaela Tone
- Serviciul informare publică
- Serviciul relații cu presa
  Mugur Gabriel Șteț

DIRECȚIA PLĂȚI
Director Sabin Carantină
Director adjunct Constantin Răzvan Cătălin Vartolomei

- Serviciul execuția operațiunilor de piață
  Simona Șerbănescu
- Serviciul administrare ReGIS
  Luiza Diana Lucaci
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare
  Cătălin Dragoș Cheșu
- Serviciul procesare mesaje financiare
  Stere Paris

DIRECȚIA RESURSE UMANE
Director Cristian Păunescu
Director adjunct Anna Prodescu

- Serviciul management resurse umane
  Gabriela Florica Arieșan
- Serviciul dezvoltare profesională
  Gabriela Magdalena Ursoiu

DIRECȚIA AUDIT INTERN
Director Ion Păduraru
Director adjunct Bogdan Mădălin Mihai

- Serviciul audit general
  Ioan Muntean
- Serviciul audit informatic
  Dan Marinescu
- Serviciul metodologie
  Elena Vasile

DIRECȚIA JURIDICĂ
Director Ianfred Silberstein
Director adjunct Alis Arminda Avramescu

- Serviciul legislație, avizare și documentare juridică
  Rodica Constantinescu
- Serviciul contencios, mediere diferende și asistență contractuală
  Constantina Samson

DIRECȚIA LOGISTICĂ
Director Mihai Dăscălescu
Director adjunct Cătălin Alexandru Barbu

- Serviciul modernizări și dotări
  Mihai Dincă
- Serviciul achiziții și gestiuni
  Constantin Dan Durleci
- Serviciul transporturi
  Dumitru Iordan
- Serviciul administrare patrimoniu
  George Sorin Stănică
- S. reparații curente și întreținere instalații
  Bogdan Ion Cazacu

Compartimentul protecția valorilor
Șef compartiment Traian Pometcu

- Serviciul prevenire și analiză situații de criză
  Mihai Raicea
- Serviciul pază - control acces și intervenție
  Ioan Ipcar

Unitate de coordonare a centrelor de perfecționare profesională și activități sociale

SUCURSALE

BĂNCILE DIN ROMÂNIA LA 31 DECEMBRIE 2007

Nr. crt.	BANCA	SEDIUL	STATUT JURIDIC	NATURA CAPITALULUI	ANUL AUTORIZĂRII
	BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI	Bucureşti, Str. Lipscani nr. 25, sector 3	Banca centrală a statului român	capital de stat	1880
I	**BĂNCI - PERSOANE JURIDICE ROMÂNE (societăți pe acțiuni)**				
1	Banca Comercială Română	Bucureşti, Bd. Regina Elisabeta nr. 5, sector 3	S.A.	majoritar străin	1990
2	BRD - Groupe Société Générale	Bucureşti, Bd. Ion Mihalache nr. 1-7, sector 1	S.A.	majoritar străin	1990
3	Raiffeisen Bank	Bucureşti, Piața Charles de Gaulle nr. 15, et. 4,5,6,7 şi 8, sector 1	S.A.	majoritar străin	1990
4	ATE Bank România	Bucureşti, Calea Griviței nr. 24, sector 1	S.A.	majoritar străin	1990
5	UniCredit Țiriac Bank S.A.	Bucureşti, Str. Gheţarilor nr.23-25, sector 1	S.A.	majoritar străin	1991
6	Bancpost	Bucureşti, Calea Vitan nr. 6-6A, tronson B şi C, et. 3-8, sector 3	S.A.	majoritar străin	1991
7	Bank Leumi România	Bucureşti, Bd. Aviatorilor nr. 45, sector 1	S.A.	majoritar străin	1991
8	Banca de Export-Import a României EXIMBANK	Bucureşti, Spl. Independenței nr. 15, sector 5	S.A.	majoritar de stat	1992
9	Credit Europe Bank România	Bucureşti, Bd. Timişoara nr. 26Z, Clădirea Anchor Plaza, sector 6	S.A.	majoritar străin	1993
10	Banca Românească Membră a Grupului National Bank of Greece	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 35, bl. A3, sector 3	S.A.	majoritar străin	1993
11	Alpha Bank România	Bucureşti, Calea Dorobanților nr. 237 B, sector 1	S.A.	majoritar străin	1994
12	MKB ROMEXTERRA Bank	Târgu Mureş, Bd. 1 Decembrie 1918 nr. 93	S.A.	majoritar străin	1994
13	Banca Transilvania	Cluj-Napoca, Str. George Barițiu nr. 8	S.A.	majoritar privat autohton	1994
14	ABN AMRO Bank (România)	Bucureşti, Piața Montreal nr.10, World Trade Center, unit. 2.23, sector 1	S.A.	majoritar străin	1995
15	OTP Bank România	Bucureşti, Str. Buzeşti nr. 66-68, sector 1	S.A.	majoritar străin	1995
16	Piraeus Bank România	Bucureşti, Bd. Carol I nr. 34-36, et. VI, sector 2	S.A.	majoritar străin	1995

Nr. crt.	BANCA	SEDIUL	STATUT JURIDIC	NATURA CAPITALULUI	ANUL AUTORIZĂRII
17	Citibank România	Bucureşti, Bd. Iancu de Hunedoara nr. 8, sector 1	S.A.	majoritar străin	1996
18	Banca Comercială INTESA SANPAOLO Bank (România)	Arad, Str. Revoluţiei nr. 88	S.A.	majoritar străin	1996
19	Emporiki Bank (România)	Bucureşti, Str. Berzei nr. 19, sector 1	S.A.	majoritar străin	1996
20	LIBRA Bank	Bucureşti, Str. Dr. Grigore Mora nr. 11, sector 1	S.A.	majoritar privat autohton	1996
21	Banca C.R. Firenze (România)	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 55, bl. E4a, tronson I, sector 3	S.A.	majoritar străin	1997
22	Egnatia Bank (România)	Bucureşti, Str. Emanoil Porumbaru nr. 90-92, etaj 3-6, sector 1	S.A.	majoritar străin	1998
23	Romanian International Bank	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 67, bl. G2A, tronson I şi II, sector 3	S.A.	majoritar străin	1998
24	Casa de Economii şi Consemnaţiuni (CEC)	Bucureşti, Calea Victoriei nr. 13, sector 3	S.A.	capital de stat	1999
25	Banca Comercială Carpatica	Sibiu, Str. Autogării nr. 1	S.A.	majoritar privat autohton	1999
26	Volksbank (România)	Bucureşti, Şos. Mihai Bravu nr. 171, sector 2	S.A.	majoritar străin	2000
27	ProCredit Bank	Bucureşti, Str. Buzeşti nr. 62-64, et.1 şi 2, sector 1	S.A.	majoritar străin	2002
28	Raiffeisen Banca pentru Locuinţe	Bucureşti, Str. Nicolae Caramfil nr. 79, sector 1	S.A.	majoritar străin	2004
29	Porsche Bank (România)	Voluntari, Şos. Pipera-Tunari nr. 2, clădirea Porsche, parter, et.1 şi 2, judeţul Ilfov	S.A.	majoritar străin	2004
30	HVB Banca pentru Locuinţe	Bucureşti, Str. Dr. Grigore Mora nr. 37, sector 1	S.A.	majoritar străin	2005
31	Banca Millennium	Bucureşti, Str. Dr. Iacob Felix nr. 87, sector 1	S.A.	majoritar străin	2007

Nr. crt.	BANCA	SEDIUL	STATUT JURIDIC	NATURA CAPITALULUI	ANUL AUTORIZĂRII
II	**BĂNCI - PERSOANE JURIDICE STRĂINE (sucursale)**				
1	Anglo-Romanian Bank Ltd.	Bucureşti, Piaţa Charles de Gaulle nr. 3-5, sector 1	Sucursală		1979
2	ING Bank NV	Bucureşti, Şos. Kiseleff nr. 11-13, sector 1	Sucursală		1994
3	Banca Italo-Romena SpA	Bucureşti, Bd. Dimitrie Cantemir nr. 1, bl. B2, sc. 2, parter şi mezanin, sector 4	Sucursală		1996
4	GarantiBank International NV	Bucureşti, Str. Banu Antonache nr. 40-44, Floreasca II Business Center, et. 1, sector 1	Sucursală		1998
5	Banca di Roma SpA	Bucureşti, Intrarea Murmurului nr. 2-4, sector 1	Sucursală		2000
6	Bank of Cyprus Public Company Limited Nicosia	Bucuresti, Calea Dorobanţilor nr. 187B, sector 1	Sucursală		2006
7	Fortis Bank SA/NV	Bucureşti, Str. Tipografilor nr. 11-15, sector 1	Sucursală		2007
8	Caja de Ahorros Y Pensiones de Barcelona (LA CAIXA)	Bucureşti, Str. Munţii Tatra nr. 4-10, sector 1	Sucursală		2007
9	Blom Bank France	Bucureşti, Bd. Unirii nr. 66, bl. K3, mezanin, sector 3	Sucursală		2007
10	Finicredito-Instituicao Financeira de Credito Portugalia	Voluntari, Str. Câmpul Pipera nr. 125/9, et. 4, ap. 42, judeţul Ilfov	Sucursală		2007

Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2007

1. Raport anual
2. Raport privind balanța de plăți şi poziția investițională internațională a României
3. Raport asupra stabilității financiare
4. Raport asupra inflației
5. Buletin lunar
6. Buletin de conjunctură
7. Conturi naționale financiare
8. Caiete de studii
9. *Occasional Papers*
10. Simpozionul de istorie şi civilizație bancară „Cristian Popişteanu”
11. *Restitutio*
12. Seria „Bancnotele României”
13. Regimul valutar în România, 1929-1939. Rezerva internațională a Băncii Naționale a României, 1920-1944

Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României în anul 2007

1. Raport anual 2006
2. Raport asupra stabilității financiare 2007
3. Rapoarte asupra inflației
4. Buletine lunare